

Oznámení č.	Obsah	Strana
-------------	-------	--------

I *Usnesení, doporučení a stanoviska*

STANOVISKA

Evropský hospodářský a sociální výbor

491. plenární zasedání ve dnech 10. a 11. července 2013

2013/C 327/01	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Nevyužitý hospodářský potenciál konkurenceschopnosti Evropské unie – reforma veřejných podniků (průzkumné stanovisko)	1
2013/C 327/02	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Úloha občanské společnosti ve vztazích EU-Srbsko	5

III *Přípravné akty*

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

491. plenární zasedání ve dnech 10. a 11. července 2013

2013/C 327/03	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k zelené knize Dlouhodobé financování evropské ekonomiky COM(2013) 150 <i>final/2</i>	11
---------------	---	----

<u>Oznámení č.</u>	Obsah (pokračování)	Strana
2013/C 327/04	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru o řízení rizik v oblasti cel a bezpečnosti dodavatelského řetězce COM(2012) 793 <i>final</i>	15
2013/C 327/05	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o stanovení evropského akčního plánu pro obchod COM(2013) 36 <i>final</i>	20
2013/C 327/06	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k zelené knize o nekalých obchodních praktikách mezi podniky v Evropě v dodavatelském řetězci v oblasti potravinového a nepotravinového zboží COM(2013) 37 <i>final</i>	26
2013/C 327/07	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Inteligentní regulace – reakce na potřeby malých a středních podniků COM(2013) 122 <i>final</i>	33
2013/C 327/08	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady, kterým se zřizuje program na podporu pozorování a sledování vesmíru COM(2013) 107 <i>final</i> – 2013/0064 (COD)	38
2013/C 327/09	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se sblíží právní předpisy členských států o ochranných známkách (přepracované znění) COM(2013) 162 <i>final</i> – 2013/0089 (COD)	42
2013/C 327/10	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice Rady 78/660/EHS a 83/349/EHS, pokud jde o zveřejňování nefinančních informací a informací týkajících se rozmanitosti některými velkými společnostmi a skupinami COM(2013) 207 <i>final</i> – 2013/0110 (COD)	47
2013/C 327/11	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o podpoře volného pohybu občanů a podniků zjednodušením přijímání některých veřejných listin v Evropské unii a o změně nařízení (EU) č. 1024/2012 COM(2013) 228 <i>final</i> – 2013/0119 (COD)	52
2013/C 327/12	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Přehodnocení vzdělávání: investice do dovedností pro dosažení lepších socioekonomických výsledků COM(2012) 669 <i>final</i>	58

I

(Usnesení, doporučení a stanoviska)

STANOVISKA

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

491. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ VE DNECH 10. A 11. ČERVENCE 2013

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Nevyužitý hospodářský potenciál konkurenceschopnosti Evropské unie – reforma veřejných podniků (průzkumné stanovisko)

(2013/C 327/01)

Zpravodaj: **pan HENCKS**

Dne 15. dubna 2013 požádal pan Vytautas LEŠKEVIČIUS, náměstek ministra zahraničních věcí, Evropský hospodářský a sociální výbor jménem budoucího litevského předsednictví Rady o vypracování průzkumného stanoviska k tématu

Nevyužitý hospodářský potenciál konkurenceschopnosti Evropské unie – reforma veřejných podniků.

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 27. června 2013.

Na 491. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 10. a 11. července 2013 (jednání dne 10. července), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 170 hlasy pro, 10 hlasů bylo proti a 2 členové se zdrželi hlasování.

1. Souvislosti

1.1 Účelem tohoto průzkumného stanoviska EHSV je objasnit možný specifický přínos veřejných podniků ke konkurenceschopnosti EU. Popisuje konkrétní výzvy, s nimiž se v této oblasti setkávají evropské politiky a instituce.

1.2 Toto stanovisko spadá do rámce smluv, které členskými státy ponechávají velkou volnost, co se týče definice, organizace a financování jejich služeb obecného zájmu. Podobně mají členské státy podle smluv pravomoc v oblasti volby a statusu (soukromý subjekt, veřejný subjekt, partnerství veřejného a soukromého sektoru) podniků pověřených výkonem jejich úkolů veřejné služby⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Smlouvy se nijak nedotýkají úpravy vlastnictví uplatňované v členských státech. Článek 345 SFEU se nevztahuje na akcionáře soukromých ani veřejných podniků a nijak se nedotýká úpravy vlastnictví uplatňované v členských státech.

1.3 Veřejný orgán se může případ od případu na základě analýzy odvětví, stanovených cílů a úkolů, a dlouhodobých tendencí, které je třeba podpořit, rozhodnout, že jako jeden z prostředků své činnosti využije veřejný podnik.

1.4 Podle směrnice Komise ze dne 25. června 1980 o zprůhlednění finančních vztahů mezi členskými státy a veřejnými podniky (80/723/EHS), se „veřejným podnikem“ rozumí „jakýkoli podnik, nad nímž může veřejná moc přímo nebo nepřímo vykonávat rozhodující vliv vlastnictvím takového podniku, svou finanční účastí v něm nebo pravidly, jimiž je řízen.“

Má se za to, že veřejná moc má rozhodující vliv, pokud ve vztahu k určitému podniku přímo či nepřímo

a) drží většinu upsaného základního kapitálu takového podniku, nebo

b) kontroluje většinu hlasů připadajících na společenské podíly vydané takovým podnikem nebo

c) může jmenovat více než polovinu členů správního, řídicího nebo dozorčího orgánu takového podniku“.

1.5 Všechny evropské země ve své historii někdy zřídily veřejné podniky, ať už přímo, nebo zestátněním soukromých podniků či jejich převedením pod obecní správu. Učinily tak z mnoha důvodů, například aby mohly:

— provádět strategické cíle v oblasti vnější nebo vnitřní bezpečnosti nebo zabezpečení dodávek určitého základního zboží nebo určitých základních služeb;

— vybudovat infrastrukturu potřebnou k fungování ekonomiky a společnosti;

— mobilizovat rozsáhlé investice (zejména po každé ze světových válek);

— podporovat nové činnosti, které nemusí být v krátkodobém horizontu rentabilní;

— napravit selhání trhu (přirozený monopol, externalizace) nebo soukromých iniciativ;

— přijmout opatření na řešení finanční, hospodářské, sociální nebo environmentální krize;

— plnit úkoly veřejné služby.

1.6 Míra efektivity, účinnosti a případně potřeby reformovat veřejné podniky se nesmí omezit na tradiční ukazatele rentability ekonomických činností, ale musí zohlednit rovněž soubor cílů a úkolů, které jim veřejné orgány stanovily.

1.7 Podle oficiální evropské definice je konkurenceschopnost schopnost dlouhodobě zlepšovat životní úroveň obyvatel a zajišťovat jim vysokou míru zaměstnanosti a sociální soudržnosti.

1.8 Unie každoročně mírně ztrácí na produktivitě. Toto zpomalování je synonymem snižující se konkurenceschopnosti. Mezi ukazateli, v nichž se tento pokles projevuje, patří nedostatečné inovace a chybějící investice do infrastruktury, technologií a také do lidského kapitálu.

1.9 Konkurenceschopnost a atraktivita Evropské unie tedy záleží na investicích do infrastruktury, vzdělávání a odborné přípravy, výzkumu a vývoje, zdravotnictví a sociální ochrany, ochrany životního prostředí atp. Mj. u těchto oblastí mohou veřejné orgány využít veřejné podniky jako prostředek činnosti.

1.10 Členské státy a regionální či místní veřejné orgány však nejsou ze své povahy ctnostné a veřejné podniky mohou rovněž selhat, což může souviset s:

— byrokratickou či „politickou“ administrativní kontrolou;

— chybějící odpovědností veřejného orgánu, který se může omezit na výhradně finanční či majetkové cíle;

— využíváním veřejného podniku jako nástroje sloužícího k jiným účelům, než je jeho cíl.

1.11 Veřejný podnik může být výrazem defensivních či ofensivních strategií příslušného veřejného orgánu:

— defensivních, aby utlumil dopady krize, jednal jako „zachránce“ v případě úpadku nějakého podniku nebo zachránil pracovní místa, byl přechodně znárodněn na dobu, než se najde nový vlastník, postihlo se viditelně zneužití soukromého podniku atp.;

— ofensivních, aby se podpořila nějaká průmyslová politika nebo nové technologie, zavedla nějaká veřejná politika, rozvinuly se nové politické cíle, podpořily se nové úkoly (biologická rozmanitost, energie z obnovitelných zdrojů, energetický přechod), vytvořil se nový model rozvoje (udržitelný, podporující začlenění).

1.12 To znamená, že veřejný orgán přijme svoji odpovědnost a stanoví strategické směry, ale ponechá vedení podniku velkou autonomii v jeho řízení. Veřejný orgán však musí zajistit provádění skutečné veřejné kontroly a regulace, k čemuž je potřeba zavést řízení veřejných podniků založené na zapojení všech dotyčných zúčastněných stran a rovněž zástupců pracovníků podniků.

1.13 Služby obecného hospodářského zájmu, které členské státy vykonávají prostřednictvím svých veřejných podniků, nabízejí činnosti průmyslové a obchodní povahy, které často přímo konkurují činnostem jiných podniků.

1.14 Mezi veřejnými podniky, které provozují svoji činnost v liberalizovaném a konkurenčním prostředí, je třeba uvést na prvním místě síťová odvětví (elektřina, plyn, elektronické komunikace, doprava, poštovní služby), jejichž dostupnost a nepřetržitost kvalitních dodávek za dobrou cenu jsou nepostradatelné nejen pro občany, ale rovněž pro velkou část soukromých podniků. Hrají proto zásadně důležitou úlohu pro národní ekonomiku a konkurenceschopnost jednotlivých členských států obecně. To platí rovněž pro jiná odvětví, např. audiovizuální, bydlení, zdravotní a sociální péče, kde selhání trhu určitým způsobem brání občanům ve využívání jejich základních práv.

2. Předmět žádosti o vypracování průzkumného stanoviska

2.1 Budoucí litevské předsednictví ve své žádosti o vypracování průzkumného stanoviska požádalo, aby byl položen důraz především na zvýšení efektivity veřejných podniků a na jejich význam pro národní konkurenceschopnost. Požádalo, aby se provedla analýza současného stavu a osvědčených (či neosvědčených) postupů, která na úrovni EU stále schází stejně jako strukturální reforma, která by vycházela z hodnocení efektivity tohoto typu podniků v kontextu koordinace hospodářské politiky a jejích dopadů na vnitřní trh.

2.2 Ačkoli se právní předpisy EU týkají pouze několika konkrétních oblastí činnosti veřejných podniků (státní podpora a služby obecného hospodářského zájmu), navrhuje budoucí litevské předsednictví, co se týče reformy veřejných podniků, omezit iniciativy na evropské úrovni na nelegislativní opatření a nevytyčovat cíle související s novým legislativním rámcem. Také případná privatizace veřejných podniků by i nadále měla spadat do výlučné pravomoci členských států.

2.3 Budoucí litevské předsednictví dále lituje, že dosavadní plánované či existující iniciativy a dokumenty Evropské komise postrádaly všeobecnou diskusi o reformě veřejných podniků, jejich řízení, zvýšení jejich efektivity a podílu na konkurenceschopnosti a plnění cílů strategie Evropa 2020. Komise a Evropský parlament se doposud zaměřovaly pouze na dva aspekty: dodržování pravidel státní podpory a pravidel pro poskytování služeb obecného hospodářského zájmu.

3. Návrhy EHSV

3.1 EHSV musí podpořit požadavek budoucího litevského předsednictví na provedení analýzy současného stavu a osvědčených (či neosvědčených) postupů a strukturální reformy, která by vycházela z hodnocení efektivity tohoto typu podniků v kontextu koordinace hospodářské politiky a jejich dopadů na vnitřní trh.

3.2 Zesílená povinnost Unie a členských států dbát na správné fungování služeb obecného hospodářského zájmu, a to především vytvořením progresivního způsobu hodnocení fungování těchto služeb, vyplývá ze smluv. Dokud se toho nedosáhne, nebudou hodnocení výkonnosti schopná naplňovat potřeby obyvatel a ekonomiky na vnitrostátní a evropské úrovni.

3.3 Takové hodnocení musí sloužit ke zvýšení efektivity a účinnosti služeb obecného hospodářského zájmu a jejich přizpůsobení vývoji potřeb občanů a podniků. Kromě toho musí veřejným orgánům dodat základní poznatky, na jejichž základě budou moci učinit nejvhodnější volbu. Navíc bude mít zásadní úlohu v úsilí o vyvážený kompromis mezi trhem a obecným zájmem a mezi hospodářskými, sociálními a environmentálními cíli.

3.4 EHSV ve svém stanovisku k tématu *Nezávislé hodnocení služeb obecného zájmu* ⁽²⁾ předložil konkrétní návrhy ohledně stanovení podmínek výměny, konfrontace, srovnávání a koordinace na unijní úrovni. Unii bude nadále příslušet, aby podněcovala toto nezávislé hodnocení v souladu se zásadou subsidiarity a se zásadami uvedenými v protokolu připojeném k pozměněným smlouvám tím, že v rámci dialogu se zástupci

zainteresovaných stran vypracuje metodiku pro harmonizované hodnocení na evropské úrovni na základě společných ukazatelů a také způsoby jejího fungování.

3.5 V rámci svých úvah o tom, jak by veřejné podniky mohly co více přispět k hospodářské obnově a oživení konkurenceschopnosti Unie, se EHSV v různých stanoviscích zabýval evropskými službami obecného hospodářského zájmu.

3.6 Od 8. října 2001 existuje statut evropské společnosti. Je použitelný od 8. října 2004 a dává podnikům provádějícím svoji činnost v několika členských státech možnost založit jedinou společnost podléhající právu Unie, a používat tak stejná pravidla – jediný systém řízení a zveřejňování finančních informací. Společnosti, které přijmou tento statut, tedy nemusí dodržovat vnitrostátní právní předpisy každého členského státu, v němž mají pobočku, což snižuje jejich administrativní náklady.

3.7 V této souvislosti by bylo třeba prošetřit zavedení „statutu evropského veřejného podniku“, s jehož myšlenkou Komise přišla v roce 2011 u systému Galileo ⁽³⁾, což je dnes „de facto evropský veřejný podnik“.

3.8 Veřejné evropské podniky by se mohly využívat zejména u rozsáhlých transevropských sítí infrastruktury (energetika nebo doprava) definovaných ve smlouvách jako společná politika. Přitom by se mohla navázat spolupráce s národními nebo místními podniky v těchto odvětvích. Cílem by bylo provadět nová ustanovení a nové pravomoci obsažené v Lisabonské smlouvě, zejména co se týče energetické politiky EU (článek 194 SFEU).

3.9 EHSV ve svém stanovisku k zelené knize *Na cestě k zabezpečené, udržitelné a konkurenceschopné evropské energetické síti* ⁽⁴⁾ vyjadřuje přání, aby byly provedeny průzkumy vhodnosti a proveditelnosti evropských energetických služeb obecného zájmu pro občany, se společným přístupem k cenám, ke zdaňování, k bezpečnostním předpisům v oblasti financí, ke kontinuitě, k ekonomickému rozvoji a ochraně klimatu.

3.10 V téže zelené knize vyjadřuje Evropská komise podporu myšlenky vytvořit provozovatele evropské přepravní soustavy zemního plynu prostřednictvím postupného vybudování nezávislé společnosti, která by spravovala jednotnou síť pro přepravu zemního plynu v celé EU.

(2) Úř. věst. C 162, 25.6.2008, s. 42.

⁽³⁾ Impact assessment on the Proposal for a Regulation on further implementation of the European satellite navigation programme (2014–2020), SEC(2011)1446.

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 306, 16.12.2009, s. 51.

3.11 Takové unijní služby by bez ohledu na status jejich poskytovatele (veřejný subjekt, soukromý subjekt, partnerství veřejného a soukromého sektoru) mohly přinést přidanou hodnotu v základních (mnohonárodních či nadnárodních) oblastech, jakými jsou zabezpečení dodávek energie a vody, ochrana biologické rozmanitosti, zachování kvality ovzduší, vnitřní a vnější bezpečnost atp., vzhledem k tomu, že by se tyto služby mohly na evropské úrovni poskytovat efektivněji než na celostátní či místní úrovni.

3.12 EHSV v této souvislosti podporuje veřejná (Unie a členských států) a soukromá partnerství za účelem lepšího zabezpečení dodávek energie a dosažení integrovaného řízení vzájemně propojených sítí pro distribuci energie (plynu, elektřiny, ropy). Doporučuje rovněž vybudovat síť mořských větrných elektráren a propojit do sítě pozemské větrné parky, což by mohlo výrazně snížit náklady na jejich provoz a na investice a více stimulovat investice do nových síťových projektů⁽⁵⁾.

3.13 Pokud jde o pravomoci každého členského státu, např. v otázce skladby zdrojů energie, přesahují sociální a společenské otázky, jež vyvstávají v souvislosti s hospodařením s přírodními

zdroji a s jejich využíváním, jadernou energií, změnou klimatu, udržitelným řízením a bezpečností, tradiční hranice jednotlivých států a mohou být uspokojivěji vyřešeny pomocí evropské koncepce obecného zájmu a příslušných služeb.

3.14 Je rovněž možné položit otázku ohledně ekonomických činností evropských výkonných agentur.

3.15 V současnosti jich existuje šest⁽⁶⁾ a v období 2007–2013 provádí programy s celkovým rozpočtem zhruba 28 mld. EUR. Většina těchto programů se týká oblastí, v nichž má EU pravomoc podporovat členské státy.

3.16 Na jedné straně můžeme tyto výkonné agentury považovat za formu subdodávek určitých funkcí Komise, a klást si tedy otázku, do jaké míry jsou skutečně nezávislé, na druhé straně však mají úkoly a odpovědnosti, díky nimž přímo zasahují do ekonomických činností a společenských aktivit. Jsme opravdu daleko od široké definice koncepce ekonomické činnosti a podniku, již stanovil Evropský soudní dvůr?

V Bruselu dne 10. července 2013.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

⁽⁵⁾ Úř. věst. C 128, 18.5.2010, s. 65.

⁽⁶⁾ Výkonná agentura pro transevropskou dopravní síť (TEN-TEA), Výkonná agentura Evropské rady pro výzkum (ERCEA), Výkonná agentura pro výzkum (REA), Výkonná agentura pro konkurenceschopnost a inovace (EACI), Výkonná agentura pro zdraví a spotřebitele (EAHC) a Výkonná agentura pro vzdělávání, kulturu a audiovizuální oblast (EACEA).

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Úloha občanské společnosti ve vztazích EU-Srbsko

(2013/C 327/02)

Zpravodaj: pan Ionuț SIBIAN

Spoluzpravodaj: pan Christoph LECHNER

Dopisem od komisaře Šeřčoviče ze dne 12. prosince 2012 požádala Evropská komise Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s článkem 262 Smlouvy a článkem 9 protokolu o spolupráci EHSV a Komise, o vypracování průzkumného stanoviska k tématu

Úloha občanské společnosti ve vztazích EU-Srbsko.

Specializovaná sekce Vnější vztahy, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 25. června 2013.

Na 491. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 10. a 11. července 2013 (jednání dne 10. července 2013), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 171 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 1 člen se zdržel hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV vítá úsilí o reformu hospodářství a institucí Srbska, které jeho vlády vyvinuly v průběhu posledních deseti let. Vnímá proces přistoupení Srbska k EU jako příležitost ke konsolidaci a účinnému provádění započatých reforem. Podtrhuje význam zapojení občanské společnosti do procesu harmonizace právních předpisů Srbska s *acquis* EU. Vyzývá vládu Srbska a instituce EU, aby posílily podporu organizací občanské společnosti a úzce je zapojily do chystaných kroků vedoucích k přistoupení k EU.

1.2 EHSV vítá rozhodnutí Evropské rady zahájit přístupová jednání se Srbskem nejpozději v lednu 2014. EHSV blahopřeje Bělehradu a Prištině k podepsání *První dohody o zásadách pro narovnání vztahů* (Brusel, 19. dubna 2013) a souvisejícího prováděcího plánu přijatého v květnu. Vyzývá nyní obě strany k provedení dohody za asistence EU. EHSV zdůrazňuje, že do fáze provádění musí být zapojeny organizace občanské společnosti, neboť mohou rozhodujícím způsobem přispět k usmíření.

1.3 EHSV vybízí srbské orgány veřejné moci k tomu, aby uskutečnily více veřejných slyšení a konzultací organizací občanské společnosti jak v počátečních fázích formulace politik, tak i ve fázi jejich provádění. EHSV vyzdvihuje, že je důležité, aby byly zapojeny do klíčových oblastí procesu reformy, které se týkají právního státu, regionální spolupráce a usmíření, společensko ekonomického rozvoje, životního prostředí, zemědělství, práv menšin a boje proti diskriminaci.

1.4 EHSV doporučuje, aby vláda věnovala obzvláštní pozornost boji pro obchodování s lidmi, korupci a organizovanému

zločinu. Dále zdůrazňuje, že je nutné, aby vláda uznala potřebnou a zajistila bezpečnost ochránců lidských práv a aktivistů z organizací občanské společnosti.

1.5 EHSV poukazuje na to, že ačkoliv při prosazování společnosti více podporující začlenění došlo k významnému pokroku, je toho třeba udělat ještě mnoho pro vybudování společnosti, v níž si budou všichni rovní nezávisle na jejich pohlaví, sexuální orientaci, původu či náboženství. EHSV žádá vládu, aby neztrácela čas a provedla antidiskriminační strategii přijatou v červnu 2013. EHSV doporučuje, aby Evropská komise v úzké spolupráci s organizacemi občanské společnosti využila své výroční zprávy o pokroku k monitorování provádění strategie.

1.6 EHSV vítá zahrnutí vládního úřadu pro spolupráci s občanskou společností do expertní skupiny předsedy vlády v rámci orgánu pro koordinaci přístupu k EU. EHSV rovněž vítá účast organizací občanské společnosti, včetně zástupců sociálních partnerů, v radě předsedy vlády pro začlenění do EU. Je to dobrý postup, z něhož by se mělo vycházet při zvažování zapojení organizací občanské společnosti, včetně zástupců sociálních partnerů, budoucího týmu Srbska, jenž povede přístupová jednání. Nicméně měly by být zajištěny časté a rozsáhlé konzultace s organizacemi občanské společnosti, díky nimž by se dospělo ke společným názorům a doporučením. Je důležité, aby se odborníci z organizací občanské společnosti stali členy řady expertních podskupin expertní skupiny v rámci koordinačního orgánu.

1.7 EHSV vyzývá EK, aby využívala NPP-II k poskytování intenzivnější pomoci při budování kapacit organizací občanské společnosti (včetně sociálních partnerů) a zaměřila se na posílení podpory partnerství, a to nejen mezi organizacemi občanské společnosti, ale také mezi těmito organizacemi

a orgány veřejné moci. Prostředky, jež jsou k dispozici v rámci nástroje sousedství pro občanskou společnost, by měly být navýšeny a zacíleny také na více projektů realizovaných sociálními partnery. Budování kapacit organizací občanské společnosti pro smysluplné zapojení do procesu integrace do EU by mělo být zachováno jako prioritní oblast a mělo by být prosazováno zjednodušení postupů pro výběr a realizaci projektů, využívání institucionálních grantů a přerozdělování grantových prostředků. Žádoucí není pouze finanční podpora, ale také podpora mechanismů určených ke zlepšení dialogu mezi občanskou společností a orgány veřejné moci.

1.8 EHSV naléhavě vyzývá delegaci EU v Srbsku, aby i nadále umožňovala přerozdělování grantových prostředků malým organizacím občanské společnosti prostřednictvím větších organizací, což je krok vpřed, pokud jde o zpřístupňování těchto prostředků širší komunitě organizací občanské společnosti.

1.9 Musí být zachována rostoucí transparentnost veřejných výdajů, neboť je hlavním opatřením strategie pro rozvoj občanské společnosti, zároveň je třeba zlepšit mechanismy pro plánování a vyplácení finančních prostředků v rámci spolufinancování u projektů EU realizovaných ve spolupráci s organizacemi občanské společnosti a zvýšit prostředky určené na spolufinancování.

1.10 EHSV vyzývá srbskou vládu, aby zvýšila úsilí o provádění institucionálního a legislativního rámce pro rozvoj zaměřeného na rozvoj občanské společnosti a udržitelnost. EHSV doporučuje zvážit zavedení zákona umožňujícího občanům vyčlenit určitý procentuální podíl ze své daně z příjmu pro organizace občanské společnosti, který by podporoval soukromou filantropii (podle vzorů ze zemí střední a východní Evropy), a rovněž daňových pobídek k soukromé i podnikové filantropii.

1.11 EHSV doporučuje, aby byl přezkoumán nedávno přijatý zákon o veřejných zakázkách, který vytvořil překážky organizacím občanské společnosti při soutěži o veřejné zakázky. Zákon zavádí povinné finanční záruky, jež organizace občanské společnosti nemohou poskytnout. To by jim mohlo bránit v soutěžení ve veřejných nabídkových řízeních, a to nejen v oblasti sociálních služeb, ale i v oblastech zdravotních a vzdělávacích služeb.

1.12 EHSV vyzývá srbskou vládu, aby vypracovala komplexní strategii pro boj proti šedé ekonomice a její potírání. To by zlepšilo finanční situaci země, předcházelo by se tak nekalé hospodářské soutěži a vytvořilo by se tak lepší hospodářské prostředí za současného zajištění respektování sociálních práv pracovníků. Pomohlo by to také znovunastolit důvěru v instituce a podpořilo koncept právního státu.

1.13 EHSV podtrhuje význam sociálního dialogu a vyzývá všechny zúčastněné strany, aby co nejlépe využily existující

instituce, zejména hospodářskou a sociální radu (HSR). Vybízí vládu, aby dále podporovala HSR a systematictěji ji konzultovala v souvislosti se všemi politikami, na nichž mají zaměstnavatelé a pracovníci oprávněný zájem. EHSV má za to, že sociální dialog by měl být pravidelný a strukturovaný, a nikoliv pořádaný *ad hoc*, a že by měl být rovněž účinnější a orientovaný na výsledky.

1.14 EHSV žádá, aby byla podpora sociálního dialogu zahrnuta mezi hlavní priority institucí EU ve vztahu k Srbsku, a aby se tak promítla do všech programů Komise, jež jsou této zemi k dispozici. To by vyžadovalo intenzivnější zapojení HSR, která by měla být rovněž formálně zapojena do každé fáze jednání o přistoupení a konzultována v této souvislosti a měla by se účastnit monitorování provádění Dohody o stabilizaci a přidružení mezi EU a Srbskem. HSR by měla mít možnost předkládat připomínky a stanoviska institucím EU při posuzování pokroku Srbska v procesu přistoupení k EU ze strany těchto institucí.

1.15 EHSV se domnívá, že sociální dialog by měl být dále podporován na regionální a místní úrovni, přičemž by se vycházelo z regionálních struktur HSR. Měl by být také systematictěji rozvíjen na odvětvové úrovni, zejména v soukromém sektoru. Podepsání – a prosazování – co největšího počtu kolektivních smluv by stabilizovalo průmyslové vztahy v Srbsku. Výhody a význam sociálního dialogu by měly být místním a celostátním orgánům neustále připomínány.

1.16 EHSV poukazuje na to, že byla zřízena tripartitní pracovní skupina, která má přezkoumat pracovně-právní předpisy, včetně zákonů, jimiž se řídí stávky a registrace odborových svazů, a zákon o zastoupení sociálních partnerů. EHSV vyzývá Mezinárodní organizaci práce (MOP) a EK, aby podpořila toto probíhající úsilí o plnou harmonizaci srbské legislativy a praxe s mezinárodními a evropskými standardy.

1.17 EHSV se domnívá, že posílení kapacity sociálních partnerů pro aktivní účast na sociálním dialogu by mělo být zahrnuto mezi priority programů pomoci EU. Pomoc je zapotřebí k rozvoji jejich schopnosti účinně se zapojit do všech hospodářských, sociálních a právních záležitostí, včetně jednání o vstupu do EU. Musí být posíleny jejich organizační struktury, interní komunikace a schopnost poskytovat služby svým členům.

1.18 EHSV poukazuje na to, že základní práva pracovníků jsou v Srbsku stále pravidelně porušována a že mechanismy pro předcházení takovému porušování a pro uplatňování sankcí nejsou dostatečně účinné. EHSV vyzývá srbskou vládu, aby přezkoumala fungování Agentury pro smírné urovnávání pracovních sporů. EHSV navrhuje zvážit možnost zavedení specializovaných soudů pro pracovně-právní spory. EHSV dále žádá EK, aby do svých výročních zpráv zahrnula kapitulu

o právech odborových svazů a základních právech pracovníků, při jejíž přípravě by intenzivně konzultovala národní a evropské odborové svazy a MOP.

1.19 Srbské podnikatelky hrají na Balkáně významnou roli a mají efektivní síť. V současnosti se utváří ucelený regionální přístup, na jehož základě se bude dále rozvíjet podnikání žen na místní úrovni. EHSV doporučuje, aby byla zvýšena podpora na evropské, regionální i celostátní úrovni, aby se tak významně urychlily hospodářské a sociální přínosy. Dále je zapotřebí, aby bylo uznáno, že podpora podnikání žen v Srbsku je naléhavě nutná z hospodářského i společenského hlediska.

1.20 EHSV doporučuje, aby byl zřízen společný poradní výbor (SPV) občanské společnosti EU-Srbsko mezi EHSV a srbskými organizacemi občanské společnosti. Tento společný orgán občanské společnosti by měl být založen, jakmile budou formálně zahájena jednání o přístupu Srbska k EU. SPV umožní organizacím občanské společnosti obou stran pokračovat v důkladnějším dialogu a poskytovat politickým orgánům vstupní informace týkající se různých kapitol přístupových jednání.

2. Souvislosti

2.1 Za poslední desetiletí vyvinulo Srbsko obrovské úsilí o zreformování institucí, právního rámce a ekonomických regulí, aby je uvedlo do souladu s mezinárodními a evropskými standardy, a na podporu otevřené a efektivní tržní ekonomiky.

2.2 V roce 2008 podpis Dohody o stabilizaci a přidružení mezi Srbskem a EU jasně vyjádřil zájem srbské vlády na přistoupení k EU a dal nový impuls procesu reforem. V roce 2010 vstoupila v platnost prozatímní dohoda o obchodu a obchodních záležitostech (součást Dohody o stabilizaci a přidružení).

2.3 Nová vláda, která se ujala úřadu v roce 2012, potvrdila závazek Srbska vůči přistoupení k EU. Provedla praktické kroky na podporu dosud uskutečněných reforem, zejména v oblasti boje proti korupci, upevnění právního státu, ochrany práv menšin a hospodářské obnovy. Vyvinula také úsilí o zlepšení regionální spolupráce.

2.4 V prosinci 2012 požádala Rada EK, aby do jara 2013 vypracovala zprávu, v níž by posoudila pokrok, jehož dosáhl Bělehrad na poli dialogu s Prištinou a v souvislosti s reformami týkajícími se EU. Na základě této zprávy, která vydala kladná doporučení, rozhodla Evropská rada dne 28. června 2013, že byly splněny podmínky pro zahájení přístupových jednání se Srbskem.

2.5 Dne 19. dubna 2013 se Bělehrad a Priština nakonec v desáté kole jednání řízených EU dohodly v otázce severního Kosova řízeného Srby a podepsaly První dohodu o zásadách pro narovnání vztahů. V květnu obě strany přijaly prováděcí plán. Obě strany za pomoci EU zřídily prováděcí výbor.

3. Politický, hospodářský a společenský vývoj

3.1 Srbsko je stále zemí v procesu transformace. Došlo k částečné privatizaci, ale významnou část hospodářství stále tvoří státní podniky, z nichž mnohé zoufale potřebují restrukturalizaci. Nezaměstnanost významně vzrostla (v roce 2012 činila 24 % pracovní síly). Mladí lidé usilují o emigraci. Obyvatelstvo stárne. Značná část obyvatel stále pracuje v zemědělství a žije ve venkovských oblastech, kde nedostatek investic brání efektivnímu rozvoji. Neformální ekonomika je široce rozšířená, podkopává ekonomiku jako takovou, oslabuje státní rozpočet a zaměstnanci jsou kvůli ní bez jakéhokoliv sociálního zabezpečení. Korupce, která je někdy navázána na organizovaný zločin, brzdí nejen hospodářský rozvoj, ale i konsolidaci institucí. Justice potřebuje reformu jako sůl, pokud má zajišťovat skutečné respektování práv jedinců a organizací.

3.2 EHSV tyto různé problémy zdůraznil ve svém stanovisku Vztahy mezi EU a Srbskem – úloha občanské společnosti (29. května 2008), ale podtrhl také úsilí o potřebné reformy vyvíjené orgány veřejné moci. Byla zavedena celá řada nových právních předpisů. Byla založena nová instituce, zejména instituce pro organizaci dialogu se sociálními partnery a dalšími organizacemi občanské společnosti. Oficiálně jsou nyní uznávána práva menšin. Přestože tento proces dosud nebyl dokončen, hlavním problémem je převedení všech těchto institucionálních a právních změn do praxe.

3.3 Srbsko ratifikovalo 77 smluv a úmluv Rady Evropy, včetně těch klíčových, jako je Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, Rámcová úmluva o ochraně národnostních menšin, úmluva o zabránění mučení, úmluva o ochraně dětí, o boji proti korupci a Evropská sociální charta. Bylo podepsáno dalších osm úmluv, které však stále čekají na ratifikaci, a to včetně Úmluvy o předcházení násilí páchanému na ženách a domácímu násilí a boji proti němu. Na mezinárodní úrovni ratifikovalo Srbsko 75 úmluv MOP (z nich 73 vstoupilo v platnost).

3.4 Jak zdůraznil komisař Rady Evropy pro lidská práva⁽¹⁾, mnohé z těchto úmluv stále vyžadují další opatření, aby došlo ke jejich řádnému prosazování. Komisař Rady Evropy zdůraznil problémy pohřešovaných osob a osob násilně vysídlených během války, bezuzdné diskriminace Romů, násilí páchaného na ženách a široce rozšířené homofobie.

⁽¹⁾ Thomas Hammarbergh, komisař Rady Evropy pro lidská práva. Zpráva navazující na jeho návštěvu v Srbsku, 12. až 15. června 2011. CommDH(2011)29.

3.5 Přestože vláda v říjnu 2011 přijala mediální strategii, žurnalisté jsou stále vystavováni násilím a výhrůžkám. Realitou je i hospodářské a politické vměšování do médií, které ohrožuje nezávislost médií a možnosti novinářů dělat svou práci. Odborníci jsou také stále šikanováni či propouštěni z důvodu své příslušnosti k odborovým organizacím.

3.6 EHSV má za to, že jasnou prioritou je pro Srbsko pokračující konsolidace procesu reform, reformy justičního systému a prosazování občanských, sociálních a lidských práv. Vztahy EU se Srbskem by se rozhodně měly zaměřit na tyto aspekty. Je to také zásadní otázkou pro organizace občanské společnosti, a jejich aktivní zapojení by se mělo všemi možnými prostředky podporovat.

4. Současný stav a úloha organizací občanské společnosti

4.1 Svoboda shromažďování a sdružování je zaručena ústavou a všeobecně respektována. Svoboda sdružování je však ohrožena zvýšenou hrozbou násilných nacionalistických skupin.

4.2 Srbská občanská společnost má základnu především ve městech a v regionech je zastoupena nerovnoměrně. Ve venkovských oblastech je občanská společnost velmi omezená a její schopnosti nejsou příliš rozvinuté. Je zapotřebí další podpora v zájmu stimulace sdružení, budování kapacit a podpory vytváření sítí organizací občanské společnosti sídlících ve venkovských oblastech a/nebo malých městech.

4.3 Zvláštní pozornost by měla být věnována zemědělství, rozvoji zemědělských zájmových skupin a zapojení zemědělského odvětví do sociálního dialogu. Zemědělské odvětví hraje v Srbsku stále klíčovou úlohu – asi čtvrtina pracující populace je zaměstnána v hospodářských podnicích a zemědělství je také hlavním hospodářským sektorem. Zemědělství a zemědělská politika bude mít značný význam i pro budoucí proces přistoupení k EU. Zároveň bude harmonizace s legislativou EU pro srbské zemědělské odvětví velkou výzvou.

4.4 Dobře organizované a strukturované zájmové skupiny by mohly pomoci podpořit zájmy zemědělského odvětví, ale především by také mohly poskytnout užitečnou podporu nastávajícího procesu integrace, mj. pokud jde o utváření a provádění specifických programů určených pro zemědělské odvětví, venkovské oblasti a lidi, kteří v nich žijí.

4.5 Mezi organizacemi občanské společnosti existuje několik aktivních partnerství a koalic, ale jejich zdroje a podpora jsou

příliš omezené na to, aby jim umožnily větší aktivitu a vliv. Co se týče partnerství mezi organizacemi občanské společnosti a orgány veřejné moci, zřízené mechanismy SECO⁽²⁾ a KOCD⁽³⁾ jsou příklady možných osvědčených postupů, pokud bude zohledněn jejich přínos a budou jim kontinuálně a systematicky poskytovány prostředky a podpora.

4.6 Nejvýznamnějšími překážkami udržitelnosti organizací občanské společnosti jsou: skutečnost, že státní podpora není ani dostatečná ani nevychází z dobře definovaných priorit; špatně rozvinutý systém podnikového sponzorství; nedostatečné individuální dárcovství; odchod mezinárodních dárců; nedostatečná spolupráce s místními orgány a nízká odpovědnost rozhodovacích orgánů obecně. Mělo by být vyvinuto úsilí a poskytnuta podpora pro rozvoj oblastí spadajících pod jednotlivé organizace občanské společnosti. Nepočtená základna členů narušuje image a uznání těchto organizací a veřejné financování stále není řádně regulováno na všech úrovních. Schopnost organizací občanské společnosti ovlivňovat sociální a politickou agendu je obecně slabá, s výjimkou asi tuctu organizací, z nichž většina sídlí v Bělehradě.

4.7 EHSV vítá úsilí o zlepšení právního rámce pro sdružení a nadace, včetně *zákonu o sdruženích* (říjen 2009), *zákonu o dotacích a nadacích* (listopad 2010), *zákonu o dobrovolnictví* (květen 2010), *zjednodušené účetní postupy pro malá sdružení a nadace* (zatím nebyl přijat). Byly však přijaty další důležité zákony, které zatím nebyly zrealizovány, jako například *zákon o sociálním zabezpečení* (2011). EHSV podporuje vypracování rámce, který byl dán zákonem a mohl by zajistit spravedlivý přístup organizací občanské společnosti k veřejným prostředkům určeným na podporu poskytování sociálních služeb.

4.8 EHSV vítá změny v článku 41 jednacího řádu vlády týkajícím se veřejných slyšení, stanovujícím kritéria povinných veřejných slyšení – z nichž se spíše než výjimka stává zásada – a poskytujícím rozumné časové rámce jejich trvání. EHSV zdůrazňuje, že je nezbytné zajistit řádnou realizaci tohoto mechanismu. Prioritu by mělo mít zvyšování povědomí o přínosech spolupráce s organizacemi občanské společnosti (jak v raných fázích navrhování veřejných politik, tak i v pozdější fázi jejich provádění) mezi orgány veřejné moci. Dále by měly být projednány postupy pro jmenování zástupců organizací občanské společnosti do různých veřejných subjektů celostátní i místní úrovně, přičemž by měly být zohledněny některé osvědčené postupy v sousedních zemích a návrhy organizací občanské společnosti.

(2) SECO představuje vytváření sítí a budování kapacit v oblasti integrace EU a účasti občanské společnosti na procesu programování NPP.

(3) KOCD jsou sítě organizací poskytujících sociální ochranu lidem na okraji společnosti, které společně oslovují rozhodovací orgány v této oblasti.

4.9 Úřad pro spolupráci s občanskou společností začal fungovat v roce 2011. Operační plán na období 2013–2014 obsahuje kýžené klíčové cíle:

- vypracování strategie pro vytvoření prostředí příznivého pro rozvoj občanské společnosti a zřízení národní rady pro rozvoj občanské společnosti;
- podpora nových zdrojů financování jako nezbytný předpoklad udržitelnosti; institucionální granty; podnikové sociální aktivity; podniková filantropie; sociální podnikání; vytvoření kritérií pro využívání veřejných prostor organizacemi občanské společnosti atd.;
- dosahování dalšího pokroku, pokud jde o institucionální rámec příznivý pro rozvoj občanské společnosti, tj. vytvoření specifických oddělení nebo pracovních skupin na příslušných ministerstvech; projednání možnosti zřídit fond rozvoje občanské společnosti a posílení mechanismů spolupráce mezi těmito organizacemi a srbským národním shromážděním.

4.10 EHSV vítá úsilí organizací občanské společnosti učinit transparentnějším své financování ze státního rozpočtu počínající ve vydání *Výroční souhrnné zprávy o finančních prostředcích vyčleňovaných sdružením a dalším organizacím občanské společnosti ze státního rozpočtu Srbské republiky*. Organizacím občanské společnosti by však měly být uděleny pravomoci, které by jim umožnily zvýšit míru reakce ze strany veřejných subjektů všech úrovní, s cílem zajistit, že sběr údajů bude kompletní a bude každoročně zveřejňován. EHSV proto vítá podporu, kterou organizacím občanské společnosti poskytuje delegace EU prostřednictvím tříletého programu technické pomoci, jenž byl zahájen v prosinci 2012 ⁽⁴⁾.

4.11 Údaje z roku 2011 ukazují, že pro účely spolufinancování programů a projektů bylo vyčleněno a skutečně uhrazeno málo finančních prostředků, dokonce i tehdy, kdy byla zajištěna podpora ze strany dárců, navzdory tomu, že organizace občanské společnosti tyto prostředky velmi potřebují.

5. Sociální dialog

5.1 Sociální dialog má zásadní význam pro hospodářský rozvoj a pro zajištění sociální soudržnosti, kterou Srbsko potřebuje. V roce 2008 byla podepsána všeobecná kolektivní smlouva. V dubnu 2011 přijala Hospodářská a sociální rada

Srbské republiky (HSR) novou sociálně ekonomickou dohodu, kterou podepsali lídři sociálních partnerů a předseda vlády a v níž strany přijaly významné závazky. V dohodě se uvádí, že sociální dialog je nezbytným předpokladem dosažení společných rozvojových cílů, úspěšného překonání problémů spojených s hospodářskou krizí a zajištění hospodářského a sociálního pokroku Srbska. V roce 2012 podepsala HSR dohodu o minimální mzdě. Na odvětvové úrovni byly v letech 2011 a 2012 podepsány čtyři kolektivní smlouvy týkající se odvětví zemědělství, výstavby, chemického průmyslu a kovoprůmyslu. Ministr práce tyto kolektivní smlouvy rozšířil na všechny státní zaměstnance. Kolektivní smlouvy se také týkají velké části veřejného sektoru, konkrétně pracovníků ve zdravotnictví, v místní a státní správě, kultuře, vzdělávání a policii.

5.2 HSR byla ustavena zákonem v roce 2005 a je institucionální platformou pro tripartitní jednání. Dále dnes existuje 18 hospodářských a sociálních rad na místní úrovni, ačkoliv především z důvodů nedostatečného zapojení regionálních orgánů jich je v plné míře činných méně než polovina. HSR se stále potýká s řadou problémů, které ztěžují její činnost, z nichž nejvýznamnější je nedostatek finančních a lidských zdrojů. Podařilo se jí však zřídit stále pracovní skupiny pro ekonomické otázky, legislativu, kolektivní smlouvy a bezpečnost a ochranu zdraví při práci. Představitelé sociálních partnerů se nyní pravidelně účastní setkání s HSR, na rozdíl od vlády, kterou často zastupují úředníci. Jejich zapojení zintenzivnělo od opětovného zřízení rady v září 2012. Nyní je členem HSR dokonce i předseda vlády, avšak HSR čelí i nadále potížím s organizací svých zasedání.

5.3 Sociální dialog sice úspěšně přináší výsledky, avšak je třeba dále pracovat na jeho konsolidaci a rozšiřování. Sociální partneři jsou slabí, zejména v soukromém sektoru. Někdy jsou sice kolektivní smlouvy podepsány, avšak nejsou nutně prosazovány. A v širokých oblastech sociální dialog prostě neprobíhá. Na celostátní úrovni není HSR systematicky konzultována ve všech otázkách, jež spadají pod její pravomoci, nebo je konzultace čistě formální, přičemž její doporučení vláda příliš často ignoruje. Pozitivní výjimkou je ministerstvo práce, které všechny předlohy zákonů a strategií předkládá radě k připomínkování. Nedávno navíc navrhlo, aby byla zřízena tripartitní pracovní skupina, která by navrhla změny pracovních právních předpisů. K zlepšením došlo také u právních předpisů v oblasti vzdělávání, u nichž ministerstvo pro vzdělávání a vědu předložilo radě k připomínkování tři předlohy zákonů. I přes tyto pozitivnější známky je HSR i nadále silně opomíjena v oblasti obecných hospodářských politik a opatření s přímým dopadem na činnost podniků i zaměstnanců.

5.4 V roce 2005 byla zřízena Agentura pro smírné urovnávání pracovních sporů, jejímž úkolem se řešit jak individuální, tak kolektivní pracovní právní spory. Zaměřuje se především na individuální případy, u nichž může rozhodčí vydat závazné rozhodnutí a má k dispozici stejné právní prostředky jako soud. Zdá se však, že v praxi se agentuře příliš nepovedlo etablovat se coby alternativní mechanismus a že většina sporů

⁽⁴⁾ Rozpočet programu technické pomoci je 1,2 milionu eur; program se zaměřuje na podporu dalších změn právního rámce týkajícího se organizací občanské společnosti, zavádí rámec pro transparentní veřejné financování a zapojuje tyto organizace do rozhodovacího procesu.

je stále předkládána soudům, jejichž přetíženost je obecně známa. Při řešení kolektivních sporů se agentura ujímá role mediátora, a tedy nemůže strany sporu k nějakému řešení přimět, ale snaží se dovést obě strany k dobrovolnému přijetí smírného řešení.

5.5 V roce 2013 by měla vláda ve spolupráci s MOP podepsat program „Za důstojnou práci“. Tento program by měl napomoci přezkumu různých aspektů právních předpisů a postupů v sociální oblasti za účelem jejich uvedení v soulad s mezinárodními standardy a vytvoření kapacit sociálních partnerů, aby se mohli účinně podílet na sociálním dialogu, s finanční podporou EU a z programů EU.

5.6 Je zásadní, aby byli sociální partneři lépe začleněni do vládních hospodářských a sociálních politik a politik zaměstnanosti, mimo jiné s ohledem na jednání o přistoupení k EU. Měli by být zapojeni také do přípravy způsobilosti Srbska pro čerpání finančních prostředků z Evropského sociálního fondu a dalších fondů EU. Jen tak bude možné, aby srbsští sociální partneři účinně plnili svou budoucí úlohu v rámci fór participativní demokracie na úrovni EU.

6. Sociální partneři – současná situace

6.1 Srbské sdružení zaměstnavatelů je největší zájmovou skupinou zaměstnavatelů. Zastupuje srbské podnikatele v HSR. Nicméně skutečnost, že většina největších podniků operujících v Srbsku ani další organizace, jako je sdružení malých a středních podnikatelů, nejsou jejími členy, oslabuje její legitimitu coby účastníka sociálního dialogu.

6.2 Obchodní a průmyslová komora Srbska, která je největším sdružením podniků, v minulosti do činnosti HSR zapojena nebyla z důvodu systému povinného členství. Nicméně v lednu 2013 byl v Srbsku zaveden systém dobrovolného členství a komora pocítuje silnou odpovědnost vůči sociálnímu dialogu, zejména v oblastech odborné přípravy, podpory zahraničního obchodu a regionálního rozvoje. Podporuje posílení postavení Srbského sdružení zaměstnavatelů v HSR, pokud

bude schopno aktivně zastupovat názor co nejširší škály zájmů zaměstnavatelů prostřednictvím efektivního procesu konzultace se zapojením sdružení zaměstnavatelů.

6.3 S ohledem na vysokou míru nezaměstnanosti by měli mít zaměstnavatelé větší vliv na rozvoj příznivého podnikatelského prostředí. To by mělo stimulovat podnikání a rychlejší zakládání nových podniků, především malých a středních podniků, které jsou jedním z největších původců nových pracovních míst v Evropě. Mezi hlavní překážky lepšího podnikatelského prostředí patří: nedostatečná transparentnost a předvídatelnost právního rámce, neatraktivní daňový systém včetně určitých parafiskálních poplatků, přístup k financování, postupy pro registraci podniků, administrativní postupy týkající se zahraničního obchodu atd. Podnikatelská komunita v Srbsku obecně soudí, že není v dostatečné míře zapojena do legislativního procesu a posuzování dopadů, zejména pokud jde o dopady na malé a střední podniky.

6.4 Odborové svazy jsou roztržštěné a slabé. Řada z nich je členem jedné z těchto dvou srbských největších konfederací: Konfederace autonomních odborových svazů Srbska (SSSS) nebo Konfederace odborových svazů Nezávislost (Nezávisnost). Existují také další dvě konfederace, Sdružení svobodných a nezávislých odborových svazů Srbska (ASNS) a Konfederace svobodných odborových svazů (KSSS), které trvají na své reprezentativnosti. Tu je třeba prověřit na základě nového zákona o reprezentativnosti, který se právě projednává. Dále podle ministerstva práce existuje asi 2 000 odborových organizací v podnicích, které nejsou členy celostátních konfederací. Všechny relevantní organizace pracovníků musí být intenzivněji zapojeny do rozhodovacího procesu v rámci sociálního partnerství na straně zaměstnanců. Úloha odborových svazů v Srbsku má zásadní význam pro posílení sociálního dialogu.

6.5 Potíže s transformací a hospodářská krize zoslabily fragmentaci a dále oslabily odborové svazy. Složitý postup pro registraci odborových svazů, občasný odpor a šikana ze strany manažerů, kteří nejsou ochotni akceptovat sociální dialog na úrovni podniků, to vše brání normálnímu rozvoji zastoupení pracovníků a podkopává sociální dialog. Nicméně efektivní spolupráce, jež v posledních letech vznikla mezi dvěma reprezentativními konfederacemi, SSSS a Nezávisností, by vzhledem k výše uvedenému měla být vítána.

V Bruselu dne 10. července 2013.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

III

(Přípravné akty)

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

491. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ VE DNECH 10. A 11. ČERVENCE 2013

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k zelené knize Dlouhodobé financování evropské ekonomiky

COM(2013) 150 final/2

(2013/C 327/03)

Zpravodaj: **pan SMYTH**

Dne 25. března 2013 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

zelené knihy Dlouhodobé financování evropské ekonomiky

COM(2013) 150 final/2.

Specializovaná sekce Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 19. června 2013.

Na 491. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 10. a 11. července 2013 (jednání dne 10. července 2013), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 151 hlasy pro, 3 hlasy byly proti a 3 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Zaručení odpovídající nabídky dlouhodobého financování s přiměřenými náklady je jedním z nejdůležitějších prvků strategie vrácení Evropy na cestu udržitelného rozvoje. Vítáme proto dokument ke konzultaci o této aktuální otázce, jež vydala Komise.

1.2 EHSV vítá, že se zelená kniha zaměřuje na produktivní investice a vytváření dlouhodobých hmotných a nehmotných aktiv, žádá však Komisi, aby věnovala větší pozornost potřebě financovat kapitálové investice, které budou více sociálně prospěšné.

1.3 Banky budou v budoucnosti pravděpodobně hrát méně významnou úlohu v poskytování dlouhodobého financování, a mohou se tak otevřít příležitosti pro jiné zprostředkovatelské subjekty, jako jsou národní a mezinárodní rozvojové banky, institucionální investoři, státní fondy a, co je nejdůležitější, dluhopisové trhy. Je však důležité zamezit vytváření překážek, které bankám brání plnit jejich roli hlavních poskytovatelů dlouhodobého financování, a také zajistit, aby fungoval právní rámec zamezující odvádění finančních prostředků a kapitálových toků mimo regulovaný sektor.

1.4 EHSV vítá nedávnou rekapitalizaci EIB, jež posílí její schopnost mobilizovat dodatečné soukromé financování investic a hrát silnější proticyklickou úlohu ve financování investic a poskytování úvěrů malým a středním podnikům. Desetimiliardová kapitálová injekce je sice vysoká, EHSV ji však za současné situace nepovažuje za dostačující.

1.5 Podobně pozitivní je i příchod projektových dluhopisů v rámci strategie Evropa 2020, i když zatím v pilotní fázi. Tyto projektové dluhopisy společně vyvinula Komise a EIB. Uvažovat by se rovněž mělo o podobných společných iniciativách se státními fondy.

1.6 Pokud iniciativy jako projektové dluhopisy uspějí v rozšiřování dluhopisového trhu, měly by být po ukončení a zhodnocení pilotní fáze postupně rozšiřovány.

1.7 Zelená kniha se zabývá úlohou spoření v nabídce dlouhodobého financování investic. Některé členské státy zahájily speciální systémy spoření s cílem zvýšit využívání dlouhodobého spoření zaručeného širšími sociálními investicemi, mohlo

by se ale zvážit vytvoření mechanismu spoření společného pro celou EU nebo eurozónu, třeba nabídnutí zvýšené úrokové sazby.

1.8 Některé členské státy zaznamenaly relativní úspěch ve stimulaci penzijního a jiného spoření prostřednictvím rafinovaného využití systému zdanění. Občané mají sklon odmítat perspektivu odvádění daně z příjmu a poté další daně z dlouhodobých úspor vzniklé z těchto zdaněných příjmů. V kontextu sociálně odpovědných investic by mělo by být možné navrhnout a uvést na trh spořicí produkty pro soukromé osoby s nízkým zdaněním nebo nezdaňované, které budou mít roční limit, aby se podpořilo větší dlouhodobé finanční plánování.

1.9 Hlavní překážkou poskytování odpovídajících dlouhodobých investic je krátkodobé zaměření, které je velmi úzce spojeno se správou a řízením společností. Změnit tyto pobídky tak, aby stimulovaly dlouhodobé výsledky, nebude snadné. EHSV vítá návrh Komise rozšířit hlasovací práva dlouhodobých investorů, zvýšit jejich dividendy a změnit směrnici o právech akcionářů. Kromě toho by se mohlo zvážit koordinované využití slev na dani z kapitálových zisků, aby se stimulovalo dlouhodobější držení akcií ze strany správců aktiv.

1.10 Zelená kniha obsahuje několik zajímavých návrhů ohledně rizikového kapitálu. EHSV již navrhl, aby úloha EIF přesahovala poskytování půjček a zahrnovala rovněž poskytování rizikového kapitálu. To si původně představovali již jeho tvůrci v roce 1994. Pokud by se EIF podobně jako EIB náležitě rekapitalizoval, mohl by se stát jedním z hlavních poskytovatelů rizikového kapitálu pro malé a střední podniky.

1.11 Vzhledem k tomu, že národní vlády a regionální orgány se již prostřednictvím svých orgánů pro regionální rozvoj angažují v podpoře přežití a dlouhodobého růstu malých a středních podniků, nebylo by od věci, kdyby se tyto orgány ujaly úlohy v provozování těchto obchodních platforem malých a středních podniků. Tato úloha by mohla začínat posuzováním bonity klientských malých a středních podniků a končit poskytováním omezených záruk institucionálním investorům.

1.12 EHSV by si přál, aby se kladl vyšší důraz na sociálně odpovědné investice, a navrhuje zřízení střediska pro sledování podmínek pro dlouhodobé investice.

2. Úvod a kontext zelené knihy

2.1 Hlavním důvodem, který měla Evropská komise k předložení této zelené knihy, je potřeba vrátit Evropu na cestu inteligentního a udržitelného růstu podporujícího začlenění. Evropa čelí velkým požadavkům na dlouhodobé rozsáhlé investice jako základ udržitelného růstu. Dosažení toho vážně komplikuje současná neochota domácností a podniků podstoupit riziko a potřeba fiskální konsolidace ze strany mnoha vlád, což společně omezuje příliv financování dlouhodobých investic.

2.2 Problémy v současnosti způsobuje selhání tradičních kanálů finančního zprostředkování. Hlavním zdrojem financování investic byly v EU banky, mnohé z nich však nyní snižují páku, a nemohou tedy svoji tradiční úlohu plnit. Zelená kniha zachází za současnou krizi a hledá řešení, jak zajistit potřebné dlouhodobé financování investic.

2.3 Komise se zaměřuje na produktivní investice a vytváření dlouhodobých hmotných a nehmotných aktiv, která jsou méně procyklická než krátkodobější aktiva. Komise definuje dlouhodobé financování jako způsob, jakým finanční systém hradí investice, které mají dlouhou životnost.

2.4 Evropa zahájila program reformy finančního sektoru, aby se zvýšila stabilita finančních trhů a důvěra v tyto trhy. Stabilita finančního systému je nezbytnou, nikoliv však dostačující podmínkou pro stimulaci dlouhodobých investic. Komise určuje několik dodatečných oblastí, v nichž je třeba zasáhnout, např.:

- schopnost finančních institucí směřovat dlouhodobé financování projektů,
- účinnost a efektivita finančních trhů ve vztahu k nabídce dlouhodobých finančních nástrojů,
- politiky na podporu dlouhodobých úspor a investic,
- možnost malých a středních podniků snadno využívat bankovní a nebankovní financování.

3. Přípomínky k návrhům

3.1 Schopnost finančních institucí směřovat dlouhodobé financování projektů

3.1.1 Obchodní banky. Analýza problémů se zajištěním odpovídajícího dlouhodobého financování v Evropě, již provedla Komise, je v zásadě správná. Banky tradičně vynikaly jakožto hlavní poskytovatelé dlouhodobého financování, což se však se mění a v budoucnosti mohou hrát méně významnou úlohu. Není pochyb o tom, že některé nové bankovní předpisy jsou potenciálně neslučitelné s cíli zelené knihy stimulovat dlouhodobé investice. Zelená kniha pouze konstatuje, že úroveň aktivity bank ve zprostředkovacím řetězci se může v důsledku současných a pravděpodobně i budoucích finančních reform snižít. Měly by se lépe vyvážit obezřetnostní pravidla uvedená v Basel III se stimulací bank k dalšímu poskytování financování dlouhodobých investic. V každém případě se pravděpodobně otevřou příležitosti pro jiné typy zprostředkovatelských subjektů, jako jsou národní a mezinárodní rozvojové banky, institucionální investoři, vyšší využívání dluhopisových trhů a státních fondů.

3.1.2 Národní a mezinárodní rozvojové banky. Tyto instituce hrají důležitou úlohu, neboť sdílejí rizika se soukromými investory a subjekty při rozvoji důležitých projektů, a předcházejí tak selhání trhu. Prostřednictvím svých dlouhodobých strategických činností hrají rovněž proticyklickou úlohu. Stále důležitější úlohu ve sdílení rizik hrají EIB a EIF a nedávná rekapitalizace EIB, ačkoliv podle názory EHSV nedostatečná, nepochybně posílí její schopnost mobilizovat dodatečné soukromé financování investic. EHSV vyzývá EIB, aby učinila více na podporu hlavních přeshraničních infrastrukturních projektů, které se setkávají s mimořádnými finančními potížemi.

3.1.3 EHSV vítá zavedení projektových dluhopisů v rámci strategie Evropa 2020. Jsou nyní testovány v řadě infrastrukturních investičních projektů partnerství veřejného a soukromého sektoru na poli energetické a dopravní infrastruktury a infrastruktury IKT⁽¹⁾. Komise zmiňuje potenciální úlohu státních fondů ve financování dlouhodobějších investic. Jako v případě projektových dluhopisů, které společně vyvinula Komise a EIB, by možná stálo za to vyvinout podobnou iniciativu společně se státními fondy, čímž by se zvýšily sdílené prostředky použitelné k dlouhodobějšímu financování investic.

3.1.4 Co se týče institucionálních investorů, poukazuje zelená kniha na potenciální rozpor mezi potřebou efektivně regulovat rizika spojená s aktivy u pojišťoven a potřebou stimulovat je k financování dlouhodobějších investic. Ohledně této záležitosti probíhají diskuse mezi Komisí a evropskými pojišťovnami. Komise hodlá předložit návrhy ohledně fondů dlouhodobého investování s cílem stimulovat vytvoření několika mechanismů sdílení rizik týkajících se různých institucionálních investorů. Tento návrh má řadu plusů. Význačnější úlohu by v dlouhodobých investicích mohly mít penzijní fondy, setkávají se však z řadou institucionálních, regulačních a politických překážek. Nelíbí se jim zejména to, že se političtí činitelé snaží nařídit jim financování určitých typů projektů, které nejsou v zájmu jejich členů. Penzijní fondy by měly být konzultovány ohledně minimalizace či odstranění těchto překážek. Pomoci by v tomto ohledu mohlo vytvoření bankovní unie.

3.1.4.1 V rámci zajišťování vyššího podílu institucionálních investorů na poskytování dlouhodobého financování mohou svoji úlohu sehrát i daňové pobídky v oblasti daně z příjmů právnických osob. K vyššímu podílu institucionálních investorů na investicích do velkých infrastrukturních projektů by mohl vést systém snižování podpor na tyto projekty.

3.2 Účinnost a efektivita finančních trhů v souvislosti s nabídkou dlouhodobých finančních nástrojů

3.2.1 V zelené knize se uvádí, že k rozšíření a zvýšení sdílených prostředků k dlouhodobému financování je zapotřebí, aby se rozvinuly a vyspěly některé kapitálové trhy v Evropě. Dluhopisové trhy jsou v Evropě méně rozvinuté než v USA a většina středně kapitalizovaných podniků a malých a středních podniků

je považuje za nepřístupné. Ratingové agentury přijaly opatrně dokonce i příchod projektových dluhopisů, což jen podtrhuje těžkou práci na zvyšování kapacity dluhopisových trhů, která je před námi. Pokud iniciativy jako projektové dluhopisy, které by mohly shromáždit až 4,6 mld. EUR na nové infrastrukturní projekty, uspějí v rozšiřování dluhopisového trhu, měly by být po ukončení a zhodnocení pilotní fáze postupně rozšiřovány.

3.3 Politiky na podporu dlouhodobých úspor a investic

3.3.1 Důkladně jsou posouzeny faktory ovlivňující dlouhodobé úspory ve financování. Co se týče nabídky, některé členské státy se sice pokusily stimulovat nabídku dlouhodobého spoření, je však nutné učinit mnohem více. V zelené knize se navrhuje případně zřídit celounijní nástroje spoření za účelem dosažení většího využití dlouhodobého spoření zastřešeného širšími společenskými cíli. Tento nápad by mohl přinést určité výhody v kontextu rozšiřování přeshraniční infrastruktury. Mohl by rovněž stimulovat větší mobilitu pracovní síly a plánování odchodu do důchodu na jednotném trhu. Ke stimulaci dlouhodobého spoření by mohlo být potřeba nabídnout nové spořicí produkty se zvýšenou nebo odstupňovanou úrokovou sazbou.

3.3.2 Zdanění. Podrobněji se řeší vztah mezi zdaněním, dlouhodobým spořením a dlouhodobými investicemi. Vlivem uplatňování zdanění právnických osob na investice vzniká tendence upřednostňovat dluh před financování vlastním kapitálem. Při hledání vhodných reforem, jimiž by se podpořilo vyšší využívání financování dlouhodobějších investic vlastním kapitálem, by mohlo být vhodné zvážit využití systému postupného snižování úlev. Takové systémy se široce využívají při zdanění kapitálových zisků a mohly by být nastaveny tak, aby vyvážily některé současné fiskální výhody dluhového financování.

3.3.3 Co se týče dlouhodobého spoření a systémů zdanění, poukazuje Komise na důležitost zaručení stabilní, odpovídající nabídky spoření a podnětů nezbytných k vytvoření této nabídky. Některé členské státy zaznamenaly relativní úspěch ve stimulaci penzijního a jiného spoření prostřednictvím rafinovaného využití systému zdanění. Občané mají sklon odmítat perspektivu odvádění daně z příjmu a poté další daně z dlouhodobých úspor vzniklé z těchto zdaněných příjmů. Mělo by být možné navrhnout a uvést na trh spořicí produkty pro soukromé osoby s nízkým zdaněním nebo nezdaňované, které budou mít roční limit, aby se podpořilo větší dlouhodobé finanční plánování.

3.3.4 Využití daňových pobídek k dosažení kýžených výsledků v oblasti dlouhodobých investic má samozřejmě svoje nevýhody. Musí se řešit závažné otázky jako mrtvé ztráty a arbitráž. Využití daňových pobídek v rámci důsledného a robustního dlouhodobého plánování je však nutné ke stimulaci a vytvoření žádoucí úrovně investic.

(1) Viz např. COM(2009) 615 final.

3.3.5 Správa a řízení společností. Ústředním bodem poskytování dlouhodobých investic je otázka krátkodobého zaměření, která je velmi úzce spojena se správou a řízením společností. Mnoho pobídek pro správce aktiv, investiční bankéře a výkonné představitele společností bylo dosud ve své podstatě krátkodobých. Změnit tyto pobídky tak, aby stimulovaly vyšší stupeň dlouhodobých výsledků, nebude snadné. Zelená kniha obsahuje řadu zajímavých návrhů včetně rozšíření hlasovacích práv dlouhodobých investorů, zvýšení jejich dividend a změn směrnice o právech akcionářů. Jedním ze způsobů, jak zvýšit dlouhodobější držení akcií ze strany správců aktiv, by možná mohlo být proaktivnější využití daňových úlev při zdanění kapitálových zisků.

3.4 Možnost malých a středních podniků snadno využívat bankovní a nebankovní financování

3.4.1 Zelená kniha poukazuje na rostoucí potíže, které mají malé a střední podniky v mnoha členských státech s přístupem k financování potřebnému k přežití a růstu. Zcela mimo důsledky snižování finanční páky bank mají malé a střední podniky k dispozici značně roztržitý soubor alternativních zdrojů financování. Místní banky do velké míry ztratily nebo oslabily vazby na své regiony. Omezily se vztahy mezi bankami a malými a středními podniky a je nutné je obnovit nebo posílit. Proběhlo několik iniciativ s cílem poskytnout malým a středním podnikům nebankovní zdroje financování včetně přístupu k některým fondům rizikového kapitálu, využití financování na základě aktiv⁽²⁾, financování v rámci dodavatelských řetězců a hromadného financování. Je ale třeba udělat mnohem víc. Pojišťovnictví a penzijní fondy jsou ochotny sehrát významnější úlohu, je však nutné je náležitě stimulovat. Komise by se těmito stimuly měla nyní zabývat. V rámci budoucích opatření na usnadnění přístupu malých a středních podniků k dlouhodobému financování je nutné zajistit, aby v případě, že tato opatření mají být prováděna prostřednictvím systémů bankovních půjček, je tyto podniky mohly využívat v jejich původní formě, aniž by si banky kladly přehnané dodatečné podmínky.

3.4.2 Rizikový kapitál. Komise navrhuje přistupovat k vytvoření nezbytného množství rizikového kapitálu pomocí fondů fondů. Trh by kromě toho mohl rozšířit navrhovaný záruční fond pro institucionální investory. EHSV již navrhl, aby úloha EIF přesahovala poskytování půjček a zahrnovala rovněž poskytování rizikového kapitálu⁽³⁾. To si původně představovali již jeho tvůrci v roce 1994. Pokud by se EIF podobně jako EIB rekapitalizoval, mohl by se stát jedním z hlavních poskytovatelů rizikového kapitálu pro malé a střední podniky.

3.4.2.1 Ruku v ruce s expanzí rizikového kapitálu pro malé a střední podniky jde rozšiřování stávajících nebo vytváření nových platform pro obchodování s vlastním kapitálem malých a středních podniků. Zelená kniha obsahuje několik užitečných návrhů v tomto směru. Vzhledem k tomu, že národní vlády a regionální orgány se již prostřednictvím svých orgánů pro regionální rozvoj angažují v podpoře přežití a dlouhodobého růstu malých a středních podniků, nebylo by od věci, kdyby se tyto orgány ujaly úlohy v provozování těchto obchodních platform malých a středních podniků. Tato úloha by mohla začínat posuzováním bonity klientských malých a středních podniků a končit poskytováním omezených záruk institucionálním investorům.

3.4.3 EHSV by býval uvítal, kdyby se v zelené knize více podpořily investice do sociálně odpovědných fondů, a to stanovením náležitých daňových a finančních předpisů a prostřednictvím samotných veřejných zakázek. V této souvislosti by možná nebylo od věci zřídit středisko pro sledování dlouhodobých investic. Tento orgán, do něhož by se aktivně zapojila organizovaná občanská společnost, by mohl sledovat vývoj nabídky dlouhodobých investic a dlouhodobého spoření i poptávky po nich a pomoci zajistit náležitě poskytování informací týkajících se řádného rozhodování hospodářských subjektů o dlouhodobém investování.

V Bruselu dne 10. července 2013.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

⁽²⁾ Viz např. Funding for Lending Scheme – http://www.hm-treasury.gov.uk/ukecon_fundingforlending_index.htm.

⁽³⁾ Úř. věst. C 143, 22.5.2012, s. 10.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru o řízení rizik v oblasti cel a bezpečnosti dodavatelského řetězce

COM(2012) 793 final

(2013/C 327/04)

Zpravodaj: **pan PEZZINI**

Dne 18. března 2013 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru o řízení rizik v oblasti cel a bezpečnosti dodavatelského řetězce

COM(2012) 793 final.

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 27. června 2013.

Na 491. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 10. a 11. července 2013 (jednání dne 10. července 2013), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 168 hlasy pro, 1 hlas byl proti.

1. Závěry a doporučení

1.1 Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) se domnívá, že společný přístup k řízení rizik v oblasti cel a k bezpečnosti dodavatelského řetězce má zásadní význam pro jednotné a nediskriminační uplatňování evropských předpisů ze strany všech zainteresovaných orgánů na celém území celní unie a že spadá do výlučné pravomoci Evropské unie podle článku 3 SFEU.

1.2 EHSV s přesvědčením podporuje návrhy Komise zaměřené na zaručení větší účinnosti a efektivity při řízení rizik a pohybu zboží přes hranice EU prostřednictvím **společné strategie** a s pomocí vhodných systémů informačních technologií k řízení rizik v EU.

1.3 EHSV je velmi znepokojen skutečností, že celní unie – vytvořená Římskou smlouvou v roce 1957 a uskutečňovaná od roku 1968 jakožto společná politika pro zajištění jednotného obchodního prostoru, v němž se osoby a zboží volně pohybují a který má systém „jednotného kontaktního místa“ pro celní postupy všech obchodních subjektů v EU bez jakékoli diskriminace v zacházení s nimi – má stále ještě nejednotné hlavní směry a aplikace, které brání účinnému a efektivnímu řízení celních rizik, a zpomalují tak obchodní toky a volný pohyb zboží v EU.

1.4 Podle EHSV je mimořádně důležité zlepšit kapacitu celních orgánů všude v Evropě, aby byla zaručena vysoká úroveň řízení rizik v celé celní unii, co se týče jednotného uplatňování předpisů, klasifikace, sběru a předávání údajů do databáze EU, podle společných jednotných kritérií, která

budou prověřena jedinečným systémem zaručení kvality a monitorována a za jejichž porušení budou uvalovány sankce.

1.5 EHSV doporučuje vypracovat společné technické normy v zájmu jednotného provádění kvalitního řízení rizik všude na vnějších hranicích Unie. EU by zároveň měla usilovat o kvalitní odbornou přípravu specializovaných pracovníků, v níž by bylo zohledněno i úsilí různých vnitrostátních subjektů.

1.6 EHSV trvá na tom, aby byla zaručena plná interoperabilita mezi různými databázemi, které v evropském systému dohledu nad trhem existují, a to na základě společné strategie a za důrazné podpory programů EU v oblasti technologického rozvoje, aby bylo zaručeno sdílení informací mezi různými orgány na různých úrovních a v reálném čase a byl též podpořen boj proti potenciálnímu riziku dumpingu v oblasti zdravotnictví, životního prostředí a sociálních věcí.

1.7 EHSV požaduje posílit opatření EU zaměřená na rozvoj kvalifikovaných lidských zdrojů a na zvýšení kapacit v oblasti řízení, a to i prostřednictvím opatření na opětovné vyvážení rozdílu v kontrolní zátěži a vytvořením společné celní jednotky, která – na žádost – zaručí podniknutí rychlých kroků k vyřešení problémů.

1.8 Podle EHSV je nezbytné posílit partnerství mezi celními orgány, dopravci a oprávněnými hospodářskými subjekty, upevnit jeho status a zvýšit jeho výhody, aby byla zaručena optimální součinnost při řízení rizik prostřednictvím jednorázového předávání údajů bez zbytečných byrokratických duplicit.

1.9 EHSV požaduje zavedení nového systému řízení, do nějž budou zapojeny všechny orgány na úrovni členských států i EU, agentury, evropské systémy varování a informační systémy, aby byla zajištěna strukturovanější a systematictější spolupráce mezi celními úřady a dalšími orgány činnými na vnitřním trhu.

1.10 EHSV požaduje, aby bylo zavedení balíčku opatření stanovených ve víceletém plánu dozoru nad trhem provedeno soudržně a koordinovaně, a zamezilo se tak duplicitám kontrol, rozdlílům v uplatňovaných kritériích, opakovaným žádostem o poskytnutí týchž údajů, různému postoji různých kontrolních orgánů a orgánů dozoru nad trhem a nedostatkům v interoperabilitě.

2. Úvod

2.1 Podle článku 3 SFEU spadá celní unie do výlučné pravomoci Evropské unie.

2.2 EHSV již v roce 2004 zdůraznil nutnost *nového zaměření strategického přístupu politiky celních služeb, která právem klade větší důraz na výzvy spojené s uplatňováním společné celní politiky na nových vnějších hranicích Unie vzniklých po rozšíření. Uznává rovněž, že se podmínky změnily poté, co zejména po událostech ve Spojených státech vyvstaly obavy ohledně bezpečnostních postupů na ochranu občanů Unie* ⁽¹⁾.

2.3 Vzhledem k vážným problémům, s nimiž se při svém fungování potýká celní unie kvůli rozdlílům v uplatňování nijních předpisů, jež by mohly narušit globální účinnost v důsledku neefektivnosti, plýtvání a nedostatečné koordinace mezi potřebou a dostupnými zdroji, EHSV požadoval „uplatňování jednotné celní politiky založené na jednotných, aktualizovaných, transparentních, účinných a zjednodušených postupech, která by mohla přispívat k hospodářské konkurenceschopnosti EU na celosvětové úrovni [...]“ ⁽²⁾.

2.4 Celní unie je operativním nástrojem velké části opatření v oblasti obchodní politiky EU a provádí četné mezinárodní dohody týkající se obchodních toků EU, neboť prostřednictvím veřejných orgánů v členských státech rozvíjí důležité horizontální procesy správy dat, správy obchodních subjektů a „řízení rizik, včetně identifikace, posuzování, analýzy a zmírňování nespočetných různých druhů a úrovní rizik spojených s mezinárodním obchodem se zbožím“ ⁽³⁾.

2.5 Účelem zavedení společného přístupu k integrovanému řízení rizik v místech dovozu a vývozu by bylo splnit následující cíle:

— lepší umístování lidských a finančních zdrojů prostřednictvím jejich sdružování, v případě potřeby;

— souhrnné a jednotné uplatňování celních předpisů EU;

— integrovaný systém spolupráce mezi veřejnými orgány, hospodářskými subjekty a dopravci;

— zjednodušení postupů, zkrácení lhůt a omezení nákladů na transakce.

3. Bezpečnostní úloha celních orgánů

3.1 Jak se uvádí ve zprávě Komise o stavu celní unie z konce roku 2012, „celní orgány jsou jediným orgánem veřejné moci, které mají úplný přehled a odpovědnost za kontrolu veškerého zboží překračujícího vnější hranice EU, které se po propuštění do volného oběhu těmito orgány kdekoliv v EU může volně pohybovat po celém celním území EU“ ⁽⁴⁾.

3.2 Díky tomuto jedinečnému postavení nesou celní orgány EU hlavní odpovědnost za dohled nad mezinárodním obchodem Unie a přispívají k provádění vnějších aspektů vnitřního trhu, společné obchodní politiky a ostatních politik souvisejících s obchodem a bezpečností celého logistického řetězce.

3.3 EHSV zdůraznil, že „účinná celní unie je nezbytnou podmínkou procesu evropské integrace pro zajištění účinného volného, bezpečného a transparentního pohybu zboží s maximální ochranou spotřebitelů a životního prostředí a účinného boje proti podvodům a padělání, a to jednotnou formou na celém území Unie“ ⁽⁵⁾, a doporučil uplatňování jednotné celní politiky založené na jednotných, aktualizovaných, transparentních, účinných a zjednodušených postupech.

3.4 Operativní činnost celní unie založená na společných předpisech a politikách, nyní zatím prováděných 27 různými správami v EU, je komplexní a využívá se při ní kombinace lidských, technických a finančních faktorů na různých úrovních nejen za účelem uplatňování postupů celního řízení a kontroly, ale i správy a zpracování dat, správy obchodních subjektů a řízení různých úrovní rizik spojených s mezinárodním obchodem se zbožím a s bezpečností dodavatelského řetězce.

3.5 EHSV zdůrazňuje, že je třeba zabránit tomu, aby byly členské státy v souvislosti s prováděním celních předpisů zavírány do „svěrací kazajky“, a mohly i nadále zohledňovat plnou šíři příslušných obchodních toků. V tomto ohledu EHSV konstatuje, že členské státy přijaly další opatření na podporu obchodu: zrušení papírové podoby formalit, zjednodušené postupy, zavedení statutu oprávněného subjektu.

3.6 Každá harmonizace musí vycházet z „osvědčených postupů“ a nestavět na evropském průměru.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 110, 30.4.2004, s. 72.

⁽²⁾ Úř. věst. C 229, 31.7.2012, s. 68.

⁽³⁾ COM(2012) 791 final.

⁽⁴⁾ COM(2012) 791 final.

⁽⁵⁾ Úř. věst. C 229, 31.7.2012, s. 68.

3.7 Pokud je cílem racionalizace nákladů, zaměření práce na výsledky (i z hlediska příjmů, co se týče finanční stránky) a dosažení konkrétního pokroku, neměly by se podle EHSV kontroly tolik zaměřovat na jednotlivé transakce, ale spíše na systematický přístup opírající se o posouzení rizik.

4. Řízení rizik v dodavatelském řetězci

4.1 V podmínkách stále rostoucích obchodních toků a stále složitějších nových obchodních modelů se stále vyšším tempem je operativní činnost celní unie pod rostoucím tlakem a rychle roste počet jejích úkolů a očekávání zúčastněných stran. Modernizace operačních funkcí v elektronickém celním prostředí předpokládá:

— uplatňování nových celoevropských postupů;

— větší investice do informačních technologií;

— nové dovednosti zaměstnanců.

4.2 K dosažení účinných společných strategií analýzy, kontroly a řízení rizik je nezbytná změna chování všech zainteresovaných správních orgánů směrem ke společným strategickým cílům a společné metodice v rámci řízení rizik společně s jinými agenturami a mezinárodními partnery zejména v oblasti bezpečnosti, zdraví a životního prostředí.

4.3 K účinnému řízení rizik se proto požaduje zejména užší spolupráce mezi celními orgány a orgány dozoru nad trhem na úrovni členských států i EU, bez níž by stanovení společných kritérií rizik a specifických rizikových profilů bylo vážně bržděno.

4.4 Při zavedení společného přístupu k řízení rizik v místech dovozu a vývozu je třeba zohlednit, že na celní orgány je v současnosti přenášena odpovědnost v oblasti kontroly ve více než 60 právních aktech⁽⁶⁾, zatímco orgány dohledu přebírají odpovědnost za řetězec vzájemně závislých procesů, jako např. inspekce, odběr vzorků, laboratorní zkoušky, interpretace výsledků, posuzování rizik, nápravná opatření a sankce, jejichž smyslem je zlepšit bezpečnost produktů prodávaných na trhu, jak je stanoveno v Aktu o jednotném trhu I⁽⁷⁾ a II⁽⁸⁾.

4.5 Pro metody posuzování rizik by měla být vytvořena společná systémová platforma – také prostřednictvím skupin správní spolupráce – mezi celními orgány a orgány dozoru

nad trhem na úrovni členských států i EU a mělo by být možné využívat zkušeností s různými databázemi z různých oblastí.

4.6 Celní orgány a orgány dozoru nad trhem by měly sdílet zdroje a odborné znalosti s cílem „uplatňovat metody, jež jsou vstřícné vůči malým a středním podnikům“⁽⁹⁾, a to i tak, že budou provádět Pokyny, a posílit koordinaci a součinnost, výměnu informací a sdílené činnosti, aby bylo možné se cíleně zaměřit na zásilky, které představují značné bezpečnostní riziko.

5. Úloha partnerství celních orgánů, obchodních subjektů a dopravců

5.1 Partnerství mezi celními orgány, obchodními subjekty a dopravci má zásadní význam pro zabezpečení integrity dodavatelského řetězce v zájmu občanů, podniků a veřejné správy.

5.2 Toto partnerství by mělo stavět na pevných mechanismech vzájemné důvěry, včetně:

— určení všeobecných povinností hospodářských subjektů s cílem zaručit bezpečnost výrobků a jasné odpovědnosti výrobců, dovozců a distributorů prostřednictvím důležitých opatření k zabezpečení dodavatelského řetězce;

— poskytování kvalitních zakódovaných údajů ze strany obchodníků všem úřadům zabývajícím se řízením rizik, včetně identifikace a sledování zboží a subjektů, které skutečně stojí za transakcemi;

— zaručení rovného zacházení se subjekty při řízení rizik v celé EU a podél celé její vnější hranice a předcházení nerovnému zacházení;

— užší spolupráce s podniky dopravujícími zboží přes hranice;

— snížení administrativní zátěže, byrokracie a zjednodušení postupů pro hospodářské subjekty, zejména jedná-li se o malé a střední podniky.

5.3 Již revidovaná Kjótská úmluva o zjednodušení celních kontrol přijatá Světovou celní organizací (WCO)⁽¹⁰⁾ stanoví omezení přílišných kontrol, stejně jako tomu bylo při jednáních WTO o usnadnění obchodu⁽¹¹⁾, navzdory pokusům zintenzivnit systematické kontroly především po událostech z 11. září 2001.

⁽⁶⁾ Příloha 2 dokumentu SEC(2011) 1317 final – Posouzení dopadů akčního programu pro oblast cel a daní v Evropské unii na období let 2014–2020 (FISCUS).

⁽⁷⁾ COM(2011) 206 final.

⁽⁸⁾ COM(2012) 573 final.

⁽⁹⁾ COM(2013) 76 final, opatření č. 9.

⁽¹⁰⁾ WCO, 2003.

⁽¹¹⁾ Článek VIII GATT, který stanoví omezení nezbytných postupů pro dovozní a vývozní transakce.

5.4 Je třeba překonat roztržičnost informačních toků a těžkosti spojené s rozdílnými kapacitami pro řízení rizik jednotlivých členských států, a zaručit tak jednotný standard pro elektronickou analýzu a řízení rizik. Základem je i nadále rozvoj společné evropské kultury řízení rizik a zabezpečení dodávek.

6. Nové technologie – interoperabilita systémů a sdílení informací

6.1 Víceleté programy Evropské komise v oblasti výzkumu a vývoje – především sedmý rámcový program, ale i IDABC⁽¹²⁾ a ISA⁽¹³⁾ pro interoperabilitu veřejných správ – poskytly základ pro rozvoj různých společných projektů v oblasti řízení rizik s pomocí nových nástrojů schopných vyloučit vnitrostátní postupy a oblasti týkající se infrastruktury a informačních technologií, jež se mezi členskými státy značně liší.

6.2 Je nezbytné, aby úsilí v oblasti výzkumu, vývoje a inovací zaměřené na řízení rizik a bezpečnost dodavatelského řetězce bylo koordinováno na úrovni EU za účelem zajištění včasného zavádění a obchodního využití těchto technologií. Zejména demonstrační projekty za účelem potvrzení koncepce a pilotní výrobní linie jsou předpokladem pro zavádění technologií v průmyslovém měřítku. Partnerství veřejného a soukromého sektoru mohou poskytnout financování těchto iniciativ s využitím strukturálních fondů nebo v rámci iniciativy Horizont 2020 a prostřednictvím dalších programů EU.

7. Strukturovaná a systematická součinnost a koordinace mezi celními a jinými orgány

7.1 EHSV nedávno zdůraznil, že je nezbytná „užší spolupráce“ mezi celními orgány, orgány obchodního dohledu, útvary Komise a evropskými Agenturami, která umožní větší kontrolu kvality zboží, jež přechází přes hranice⁽¹⁴⁾, a trval na tom, že je nezbytné poskytovat odpovídající informace a společné školení.

7.2 Komise má za to, že „na úrovni EU je třeba společně lépe využívat kapacity a prostředky členských států k efektivnějšímu naplnění unijních cílů v oblasti řízení rizik podél celé její vnější hranice“, a to i prostřednictvím okamžitého „rozšíření elektronických systémů pro řízení rizik“, které by posílily kapacitu Unie.

7.3 Otázka součinnosti a koordinace v oblasti řízení rizik je podle EHSV jedním z citlivých aspektů návrhu Komise – nejen na úrovni systémové koordinace mezi orgány v členských státech, ale i na úrovni samotné EU mezi různými generálními ředitelstvími a operačními Agenturami.

⁽¹²⁾ IDABC – Interoperable Delivery of Pan-European e-Government Services to Public Administrations, Business and Citizens (interoperabilní poskytování celoevropských služeb elektronické správy (eGovernment) orgánům veřejné správy, podnikům a občanům) podporuje iniciativu i2010, jejímž cílem je modernizace evropského veřejného sektoru.

⁽¹³⁾ ISA – Interoperability Solutions for European Public Administrations Program 2010–15.

⁽¹⁴⁾ Úř. věst. C 229, 31.7.2012, s. 68.

8. Obecné připomínky

8.1 EHSV vítá iniciativu Komise, která má zaručit účinnost a efektivitu řízení rizik spojených s pohybem zboží přes hranice Evropské unie prostřednictvím společné víceúrovňové strategie a stanovit druh a stupeň rizika a rozsah možných opatření v rámci evropského rámce pro koordinaci mezi různými subjekty a na základě jednotného přístupu a předem určených společných kritérií.

8.2 EHSV je přesvědčen o nutnosti centralizovat proces **elektronického celního řízení** a vybavit Komisi vhodnými systémy informačních technologií k **řízení rizik v EU** na základě sítě interoperativních databází a za systematického uplatňování standardizovaných pracovních postupů, které pracovníkům, spotřebitelům a podnikům zaručí ochranu před rizikem dumpingu v oblasti zdravotnictví, životního prostředí a sociálních věcí.

8.3 Podle EHSV je mimořádně důležité zvýšit kapacitu celních orgánů, aby byla všude v Evropě zaručena stejná úroveň řízení rizik podle společných jednotných kritérií, která budou prověřena jedinečným systémem zaručení kvality a monitorována a za jejichž porušení budou uvalovány sankce.

8.4 EHSV se domnívá, že tato otázka by měla správně spadat do **rámce víceletého plánu dozoru nad trhem, v němž je určeno 20 konkrétních opatření**⁽¹⁵⁾, jež je třeba přijmout do roku 2015, především co se týče:

- podpory provádění Pokynů v členských státech ze strany celních orgánů a orgánů dozoru nad trhem (opatření č. 17);
- zlepšení efektivity hraničních kontrol bezpečnosti a dodržování předpisů (opatření č. 18);
- mapování rozdílů v provádění kontrol bezpečnosti výrobků a dodržování právních předpisů u výrobků dovážených do Unie (opatření č. 19);
- stanovení společného přístupu k rizikům, pokud jde o celní kontroly bezpečnosti výrobků a dodržování právních předpisů (opatření č. 20).

8.5 EHSV se domnívá, že k řízení celních kontrol a dozoru nad trhem nelze přistupovat odděleně a že **různé zainteresované orgány** musejí k definici **společného přístupu na evropské úrovni**, stejně jako k plné interoperabilitě nástrojů pro analýzu, sběr a zpracování údajů v síti dospět společně.

⁽¹⁵⁾ COM(2013) 76 final.

8.6 EHSV vítá systém na podporu zvyšování kapacit jednotlivých členských států pro řízení rizik s cílem zaručit stejné normy kvality prostřednictvím unijního mechanismu ověřování, kontroly, monitorování a sankcí, ale i na základě většího úsilí EU v oblasti odborné přípravy vysoce kvalifikovaných odborníků, kteří jsou žádáni zejména tam, kde je jejich uplatnění nejčastější a náklady jsou nejvyšší, jako je tomu na hranicích schengenského prostoru.

8.7 V tomto směru požaduje EHSV posílit opatření EU zaměřená na rozvoj kvalifikovaných lidských zdrojů a na zvýšení kapacit v oblasti řízení, a to i vytvořením společné celní jednotky, která zaručí podniknutí rychlých kroků k vyřešení problémů.

8.8 Z hlediska zajištění jasných a soudržných společných norem pro celý jednotný trh a za účelem stejné úrovně bezpečnosti EHSV důsledně požaduje **užší spolupráci a sdílení informací** – podle přísných společných norem – mezi celními orgány, orgány dozoru nad trhem, útvary Komise a evropskými agenturami, což umožní větší kontrolu kvality zboží, jež přechází přes hranice.

8.9 EHSV se ztotožňuje se **závěry Rady** o pokroku dosaženém ve strategii dalšího vývoje celní unie z hlediska **lepší správy celní unie** ⁽¹⁶⁾, schopnosti celní unie měřit svůj dopad a podporovat jednotné uplatňování předpisů, zlepšit spolupráci mezi agenturami a zejména „přijmout komplexnější přístup ohledně mezinárodního dodavatelského řetězce“ a zároveň umožnit podporu obchodu a „dosahovat skutečných a hmatatelných přínosů pro oprávněné hospodářské subjekty“.

V Bruselu dne 10. července 2013.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

⁽¹⁶⁾ Úř. věst. C 80, 19.3.2013, s. 11.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o stanovení evropského akčního plánu pro obchod

COM(2013) 36 final

(2013/C 327/05)

Zpravodajka: **paní RONDINELLI**

Dne 18. března 2013 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o stanovení evropského akčního plánu pro obchod

COM(2013) 36 final.

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 27. června 2013.

Na 491. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 10. a 11. července 2013 (jednání dne 10. července 2013), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 174 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 3 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Evropský hospodářský výbor (EHSV) podporuje holistický přístup akčního plánu. K mnoha z 11 navržených akcí již vyjádřil svůj postoj. Nicméně tyto akce ke svému provádění vyžadují různé lhůty a různou podporu (i finanční).

1.2 EHSV soudí, že některé akce nemusí být provedeny či mohou být z části neuskutečnitelné, jelikož plán nepočítá s dopady hospodářské krize na toto odvětví, zejména v zemích nejvíce zasažených úspornými opatřeními.

1.3 EHSV doporučuje, aby se při provádění plánu zohledňovala a zúročovala rozmanitost, která se často projevuje různými formami malých a středních podniků a mikropodniků.

1.4 EHSV vítá návrh na zřízení stálé Pracovní skupiny pro konkurenceschopnost obchodu a doufá, že se do ní budou moci zapojit evropské sociální partnery a zástupci organizací spotřebitelů a malých a středních podniků.

1.5 EHSV doporučuje, aby spotřebitele měli k dispozici příslušné a pravdivé informace, které pro ně budou skutečně pochopitelné, tj. aby tyto informace byly poskytovány ilustrační, syntetickou formou, která je snadno srozumitelná (ne technická či právní).

1.6 Výbor doporučuje podněcovat členské státy ke stanovení těch forem maloobchodu, které mohou být začleněny mezi obecné zájmy (sociální a kulturní) uvedené ve směrnici o službách.

1.7 EHSV žádá, aby podniky byly stimulovány k propojení internetového a klasického obchodu, což jsou dnes v mnoha případech stále ještě alternativy. Účelem by mohlo být vyřešit problémy s otvírací dobou a zavíracími dny obchodů.

1.8 Nadměrná koncentrace distribučního obchodu způsobuje řadu problémů, mj. viditelné potíže s dosažením opravdové hospodářské soutěže.

1.9 EHSV navrhuje, jako již v jednom dřívějším stanovisku⁽¹⁾, aby se problém zneužívání tvorby transferových cen, jež umožňuje stanovit ceny transakcí uvnitř skupiny podniků na základě parametrů hodnocení, které souvisejí s požadavky na zdanění dané skupiny, namísto toho, aby se braly v úvahu normální podmínky na trhu, řešil na evropské úrovni.

1.10 EHSV doporučuje usilovat o udržitelnost obchodu a omezení plynutí i tím, že se rozšíří systémy prodeje výrobků z dávkovacího zařízení, při němž se snižuje množství znečišťujících obalů.

1.11 Komise se musí pomoci všech svých nástrojů aktivně zasazovat o inovace a změny, neboť konkurence je podmínkou změny, ne jejím spouštěčem.

1.12 Podle EHSV je zásadně důležité, aby dovednosti zaměstnanců odpovídaly požadovaným profesním profilům, a domnívá se, že podniky se ve svém příspěvku nemožou omezovat pouze na obsah odborné přípravy, ale musí rovněž činit cílené investice.

⁽¹⁾ Stanovisko EHSV k tématu Daňové a finanční ráje: hrozba pro vnitřní trh EU, odstavce 3.25 a 3.26, Úř. věst. C 229, 31.7.2012, s. 7.

1.13 EHSV vyzývá členské státy, aby podle vzoru evropské rady pro kvalifikace v obchodu zřizovaly mezi sociálními partnery dvoustranné orgány pro rozvoj odborné přípravy (shoda mezi nabídkou a poptávkou, vzdělávací plány, financování, zjišťování vzdělávacích potřeb, realizace vzdělávání a zpětná vazba).

1.14 EHSV podporuje iniciativu Komise v oblasti zahájení dialogu se všemi zúčastněnými stranami s cílem stanovit na úrovni EU účinná opatření pro potírání neformální ekonomiky a nezákonné a nehlášené práce. Očekává, že členské státy projeví velkou politickou vůli, již by Komise mohla koordinovat prostřednictvím posíleného partnerství.

2. Realizace vnitřního trhu distribučního obchodu

2.1 S cílem realizovat vnitřní trh distribučního obchodu v rámci strategie Evropa 2020 se v akčním plánu navrhuje postup založený na 5 prioritách a 11 akcích, které je třeba provést do roku 2014. Komise ho bude monitorovat a v roce 2015 předloží zprávu o pokroku.

2.2 Distribuční obchod hraje v EU zásadní úlohu při stimulaci růstu a tvorby pracovních míst a inovativních a udržitelnějších modelů spotřeby. Toto odvětví vytváří 11 % HDP a pracuje v něm téměř 15 % zaměstnaných osob, tj. zhruba 36 milionů lidí ve více než 6 milionech podniků (29 % všech podniků), z nichž mají vysoký podíl malé a střední podniky a mikropodniky.

2.3 Plán poukazuje na to, že distribuční obchod je stále více propojen s jinými hospodářskými odvětvími a že hranice mezi nimi se stále více stírají. Uvádí se v něm, že přetrvávají překážky, jež znesnadňují vytvoření účinného, konkurenceschopného a integrovaného vnitřního trhu distribučního obchodu. Je proto třeba zlepšit konkurenceschopnost a produktivitu tohoto odvětví a zlepšit jeho hospodářské, sociální a environmentální výsledky, přičemž je třeba brát na vědomí rozmanitost obecně a konkrétně různou situaci malých a středních podniků a mikropodniků.

2.4 EHSV zdůrazňuje, že i přes modernizaci tohoto odvětví, k níž došlo v posledních 20 letech, mnoho malých a středních podniků zabývajících se obchodem v současnosti upadá, a to nejen z důvodu větší cenové konkurence a snižování marží, ale rovněž vlivem hospodářské krize, v jejímž důsledku značně klesla spotřeba a tendence k nákupu.

2.5 Finanční krize, růst cen surovin, stárnutí obyvatelstva, požadavky na vyšší udržitelnost a technické inovace (např. elektronické platby, samoobslužné skenování výrobků) od základů mění obchodní postupy a modely, a to jak u organizovaných velkých maloobchodních řetězců, tak u malých a středních podniků.

2.6 EHSV vítá návrh na zřízení stálé Pracovní skupiny pro konkurenceschopnost obchodu (členské státy, zúčastněné

strany, malé a střední podniky), jejímž cílem je obrátit pozornost evropské politické diskuse k problémům tohoto odvětví, určit možné cesty vývoje, sledovat pokrok a vydávat doporučení. EHSV žádá, aby do této skupiny byli zapojeni evropští sociální partneři z tohoto odvětví (UNI Evropa – obchod a Euro-commerce), kteří již na konci 80. let 20. století zahájili konstruktivní sociální dialog, a zástupci občanské společnosti, zejména organizace spotřebitelů a malých a středních podniků.

2.7 EHSV doporučuje Komisi a členským státům, aby stimulovaly a podporovaly všechny poctivé a vyvážené formy obchodní spolupráce a obchodních sdružení mezi nezávislými obchodními činnostmi a velkými obchodními podniky a nezávislými subjekty na základě smluv s jasnými a vyváženými zárukami.

3. Posílení postavení spotřebitele (akce 1 a 2)

3.1 Práva ve skutečnosti existují, pokud jsou v případě jejich znalosti vykonávána. Informace nejsou to samé jako informovanost, která je prvním právem spotřebitelů, aby mohli činit svobodný výběr v oblasti spotřeby, který bude v zájmu jejich blahobytu a blahobytu celého společenství a bude jim a celému společenství ku prospěchu. U mnoha možností nákupu je dnes fakticky k dispozici rozsáhlé množství informací.

3.2 Jedním z největších současných problémů tohoto odvětví je marketing velkých maloobchodních řetězců, jehož pozornost se zaměřuje téměř výhradně na spotřebitelské ceny a přehlíží vztah mezi kvalitou a cenou. Důsledkem je v mnoha členských státech snižování kvality potravin, a to i protože se přírodní přísady nahrazují umělými. Tento fenomén snižuje výběr pro spotřebitele, kteří by často byli ochotni zaplatit více za kvalitní výrobek, který však v nabídce nenacházejí.

3.3 Pokud občané znají charakteristiky výrobku, mohou nakupovat vědomě, čímž se vyvíjí tlak na kvalitu a rozmanitost nabídky a související služby. Více dostupných informací ovšem ještě neznamená větší informovanost – často je tomu právě naopak. Pokud je informací příliš, spotřebitelé je ani nechtou, neboť na to nemají čas nebo je pro ně příliš odborný jazyk málo srozumitelný.

3.4 Komise by kromě zásad pro osvědčené postupy a kodexů správné praxe (akce 1) ⁽²⁾ měla vytvořit účinné nástroje, které výrobcům a distributorům uloží povinnost poskytovat spotřebitelům snadno přístupné informace o všech charakteristikách jejich výrobků, služeb a cen, které jsou zásadně důležité pro jiné sociální, environmentální, územní a hospodářské účely. Všechny potřebné informace by navíc měly být k dispozici ve stručných a snadno srozumitelných sděleních. Spotřebitelé se tak se budou moci svobodně rozhodnout, zda upřednostnit tu či onu charakteristiku, a nevycházet pouze z marketingových charakteristik.

⁽²⁾ Dne 18. března 2013 byla na evropském spotřebitelském summitu prezentována zpráva Comparison Tools (Nástroje pro srovnávání).

3.5 Systém nabídky poskytuje spotřebitelům mnoho poznatků užitečných pro jejich volbu, je však především zaměřen na ty aspekty výrobku, které souvisejí s jeho nákupem a počátečním používáním, a upřednostňuje tak úvodní spokojenost a pomíjí pozdější fáze životního cyklu výrobku (stupeň recyklovatelnosti obalu, délka trvání výkonnosti, dostupnost oprav a možnost výměny, hodnota v okamžiku případného prodeje použitého výrobku, poprodejní služby).

3.6 Kromě návrhu evropské metodiky pro měření celkového vlivu výrobků a podniků (akce 2) ⁽³⁾ a pro poskytování informací o tomto vlivu by bylo vhodné, kdyby Komise doplnila poznatky, na jejichž základě se spotřebitelé rozhodují o nákupu ⁽⁴⁾. Výsledkem této činnosti by tedy měly být jasné informace o:

- stupni recyklovatelnosti výrobků a jejich obalů;
- objemu obalu potřebného pro nezbytné funkce balení (možnost dopravy, užitečné informace, uchování a hygiena, uchovatelnost během období životnosti) ve srovnání s funkcemi, které nezbytné nejsou;
- míře slučitelnosti výrobního a distribučního řetězce s výrobními předpisy, environmentálními normami a normami na ochranu práv pracovníků;
- snadnosti přístupu k poprodejním službám.

3.7 EHSV proto navrhuje provést tuto činnost efektivně a realisticky, a to jak za účelem větší ochrany spotřebitelů, tak kvůli podnikům, zejména malým a středním, aby ji uměly uvést do praxe.

4. Lepší přístup k udržitelnějším a konkurenceschopnějším obchodním službám (akce 3, 4 a 5)

4.1 Směrnice o službách zakazuje dodržování určitých požadavků, nicméně „zákaz se nevztahuje na požadavky plánování, které nesledují hospodářské cíle, ale vycházejí z naléhavých důvodů obecného zájmu“ a rovněž „směrnici není dotčena svoboda členských států stanovit v souladu s právem Společenství, co považují za služby obecného hospodářského zájmu“. Mezi „naléhavými důvody obecného zájmu“ je ve směrnici uvedeno „zachování národního historického a uměleckého dědictví a cíle sociální a kulturní politiky“.

4.2 Existují formy maloobchodu, které jsou charakteristickým vyjádřením kultury a životního stylu určitého území.

⁽³⁾ Sdělení Komise o jednotném trhu s ekologickými výrobky ze dne 9. dubna 2013.

⁽⁴⁾ Příklady informací, které se staly znalostmi: původ masa a jeho řetězec, územní pokrytí signálem mobilních operátorů, místní odvětví zemědělsko potravinářského průmyslu.

Pouze tyto formy mohou mít možnost soutěžit v systému podobných podniků, který se snaží neustále zlepšovat kvalitu a efektivitu ve prospěch spotřebitelů. Pokud se tyto obchodní praktiky vystaví riziku útisku ze strany velkých společností, mohly by se sice v krátké době realizovat zásady volného trhu, zničilo by se však kulturní dědictví a životní styly, které jsou těžko obnovitelné, a oslabilo by se tak ekonomicky i společenství a území.

4.3 Konkurence přiměla maloobchodníky ke zlepšení jejich služeb a výkonnosti. Je zásadně důležité, aby Komise odlišovala zdravou konkurenci mezi podobnými podniky, která je nutí neustále zlepšovat kvalitu a efektivitu ve prospěch spotřebitelů, od jiných forem hospodářského a obchodního střetu mezi podniky.

4.4 Je tedy důležité, aby na určitém území existovala zdravá konkurence mezi podniky tohoto odvětví bez ohledu na jejich velikost a nespočívala v útisku, ale ve schopnosti vzájemně se podněcovat, a vytvářet tak účinný cyklus. Ten přináší lepší služby, větší sortiment, pohodlnější struktury, výhodnější ceny a identitu místního společenství.

4.5 Tam, kde velké řetězce díky své hospodářské síle ohrožují životaschopnost tradičního obchodu, je třeba si uvědomit, že to představuje újmu, jelikož se ničí kulturní dědictví, životní styly a místní a regionální hospodářská struktura, které jsou pro dané území a společenství charakteristické. Jeho hodnota je tedy vyšší než pouhá vhodnost sortimentu a cen pro spotřebitele.

4.6 Podle akcí 3 a 4 má Komise v souladu se směrnicí o službách podněcovat členské státy ke stanovení toho, zda a které formy maloobchodu mohou uskutečňovat dané cíle sociální a kulturní politiky. Musí tedy podněcovat zahrnutí tradičního a nezávislého místního maloobchodu do obecných zájmů tam, kde jsou jeho formy projevem území a kde vyjadřuje jeho charakteristiky. Nicméně je třeba vyvarovat se toho, že zájmy subjektů spojených s daným územím budou zastřeny obecnými zájmy společnosti, jakými jsou např. životní prostředí či urbanismus. Komise musí za tímto účelem jasně stanovit, které obecné zájmy jsou přijatelné pro dané území, i kdyby měla každý region či jiný územní celek požádat, aby si stanovil žebříček tří prioritních zájmů, které budou sledovány při posuzování nových obchodních subjektů.

4.7 Internetový maloobchod nemůže nahradit kamenné obchody, ale tyto dvě formy musí najít způsob, jak se propojit, zejména protože maloobchod má základní sociální funkci, jíž není pouhé zásobování zbožím a poskytování služeb za nižší ceny.

4.8 EHSV žádá Komisi, aby po dohodě s členskými státy a ve spolupráci s organizacemi MSP stimulovala v malých a středních podnicích odbornou přípravu týkající se integrace různých forem prodeje, které doplňují tradiční prodej.

4.9 Možnosti rozvoje internetového obchodu nelze odhadovat, jelikož závisí na tom, jak je budou trhy a instituce regulovat. Komise by měla zahájit a usnadňovat provádění jakýchkoliv opatření, jejichž cílem je zhodnocovat neprodejní služby, tj. služby nepřímo vyplývající z konkrétního nákupu, které poskytují maloobchod mimo internet.

4.10 Obchody dnes svým zákazníkům zdarma poskytují řadu služeb (např. výlohu – *window shopping*) a náklady na ně hradí z marže. Výrobci proto často kladou překážky internetovému nákupu a nutí zákazníky nakupovat mimo internet. Stále více spotřebitelů však již využívá obě formy nákupu – na internetu, kde lze srovnávat výrobky a jejich ceny, a mimo internet, kde se lze výrobků dotknout či si je vyzkoušet. EHSV doporučuje, aby se tato konkurence mezi internetovým a neinternetovým prodejem odstranila tím, že se podpoří zapojení a zhodnocení služeb, které poskytují tradiční obchody, neboť fyzický nákup vytváří skutečné společenské vztahy, které nelze proměnit ve vztahy digitální. Je třeba integrace, ne nahrazení.

4.11 EHSV poukazuje na to, že na úrovni členských států existují odlišné právní předpisy týkající se otevírací/zavírací doby obchodů a práce v neděli a v noci. Tyto právní předpisy jsou navíc předmětem sporů uvnitř mnoha států, v nichž se jedná o konkurenci mezi nezávislými subjekty, malými a středními podniky a mikropodniky a o dopad na zaměstnance. EHSV vyzývá Komisi, aby usilovala o odstranění této překážky dosažení jednotného trhu a evropského sociálního modelu, a to i prostřednictvím integrace internetového a neinternetového obchodu.

5. Spravedlivější obchodní vztahy v rámci obchodního dodavatelského řetězce (akce 5) ⁽⁵⁾

5.1 EHSV se domnívá, že odvětví distribučního obchodu je jedno z nejkoncentrovanějších. V každém členském státě trh totiž kontroluje 3–5 často nadnárodních podniků. Vzniká tak velký problém, co se týče konkurence, neboť toto odvětví se stalo příliš silným ve vztahu k dodavatelům, kterých je mnohem více.

6. Rozvoj udržitelnějšího obchodního dodavatelského řetězce (akce 6 a 7)

6.1 EHSV podporuje akci 6, jejímž smyslem je podporovat obchodníky v provádění opatření, jejichž účelem je snížení potravinového odpadu ⁽⁶⁾, a vítá rozhodnutí přijmout v roce 2013 sdělení o udržitelných potravinách.

6.2 EHSV podporuje akci 7 Komise, která má zvýšit „šetrnost dodavatelských řetězců z hlediska jejich vlivu na životní prostředí, udržitelnost“ prostřednictvím všemožných postupů snižování použité energie a produkce znečišťujících látek. Co se týče znečišťujících látek, navrhuje EHSV mj. propagovat model distribuce výrobků s vysokou spotřebou založený na prodeji výrobků z dávkovacího zařízení jako alternativu k baleným výrobkům. Aby tato činnost, jejímž cílem je omezit

množství obalů, které se musí zpracovat, mohla být v praxi prováděna, žádá EHSV Komisi, aby konzultovala všechny zúčastněné strany.

6.3 Tento postup se v současnosti používá omezeně a u velmi malého počtu výrobků, má však velký potenciál k rozšíření, neboť:

— Sníží se množství obalů. Čerpání výrobku z dávkovacího zařízení by spotřebitele vedlo k tomu, že by nekupovali novou nádobu, ale znovu použili tu, kterou již mají.

— Zvýší se zdravotní bezpečnost. Dávkovací zařízení by výrobek lépe chránilo, nedostal by se totiž do rukou lidem, kteří by se ho dotkli, ale potom ho nekoupili.

— Omezí se plýtvání. Nákup výrobků z dávkovacího zařízení umožňuje rovněž odměřovat jejich množství, čímž se vylučuje nákup výrobků ve větších než požadovaných objemech, což je primární příčina plýtvání.

— Zvýší se prostor pro informování ze strany výrobců. Dávkovací zařízení je obvykle mnohem větší než jednotlivá balení a jeho povrch by se mohl využít k předávání více informací než malá etiketa.

6.4 Tento systém se dnes využívá u produktů prodávaných v malém množství, např. čerstvého mléka, ale např. pohonné hmoty se již pomocí tohoto typu prodeje distribuují v rozsáhlém měřítku. Samy o sobě nejsou vůbec ekologickým produktem, ale při jejich distribuci nevzniká ani gram plastu, ani se neplýtvá objemem.

6.5 S tímto systémem je spojena změna struktury prodejních míst, která se budou muset vybavit potrubím mezi skladem a obchodem nebo alespoň systémem pro doplňování dávkovacího zařízení. Sklad by však v každém případě přestal být nedynamickou a nediferencovanou podporou.

6.6 Aby měla změna systému reálnou naději na úspěch, musí se za ni postavit velké maloobchodní řetězce, které distribuují většinu spotřebního zboží, protože na zahájení tohoto procesu rozsáhlé transformace mají jak kapacitu tak prostředky. Klíčovou úlohu by zde měly sehrát i malé a střední podniky.

6.7 Komise by mohla se zahájením této změny pomoci tím, že bude deklarovat její přínosy pro společnost a životní prostředí a že využije všechny dostupné nástroje k propagaci konkrétních iniciativ a projektů a k usnadnění jejich provádění.

7. Inovativnější řešení (akce 8, 9 a 10)

7.1 Pro hospodářské oživení jsou důležité rovněž inovace (akce 8), které toto odvětví bude schopné vyvinout, a je proto zásadně důležité, aby malé a střední podniky měly širší a snadnější přístup k úvěrům od bank, aby mohly zahájit inovační projekty a činnosti.

⁽⁵⁾ Stanovisko EHSV k tématu Nekalé obchodní praktiky v dodavatelském řetězci (Viz strana 26 v tomto čísle Úředního věstníku).

⁽⁶⁾ Stanovisko EHSV k tématu Prevence a omezování plýtvání potravinami, zpravodaj: pan Somville, Úř. věst. C 161, 6.6.2013, s. 46.

7.2 Na rozdíl od toho, co bylo učiněno v USA, je podstatné, aby investice podniků do inovací provázela ochrana pracovníků a kvalita pracovních míst.

7.3 Komise, zdá se, očekává, že tyto změny přinese vyšší konkurenceschopnost maloobchodu, jejíž podpora je jediným cílem akcí navržených ve sdělení. I když neexistence konkurence je překážkou změn, konkurence sama o sobě změnu nezaručuje.

7.4 Komise oceňuje obchody jako „šířitele inovací“ a uznává, že malé a střední podniky maloobchodu vzhledem k přímějšímu kontaktu se spotřebiteli lépe vnímají nové požadavky, a lépe se jim tedy daří – také protože jsou flexibilnější než velké podniky – přizpůsobit nabídku stále se měnící mnohotvárné poptávce.

7.5 Některé změny systému či modelu však vyžadují plánovací kapacitu a především vyjednávací sílu, které z velkých podniků činí nepostradatelného aktéra. Komise musí vyvinout veškeré úsilí o zahrnutí všech podniků (malých, středních, velkých) do procesu inovací a změn.

7.6 EHSV vítá zřízení databáze, která by obsahovala veškerá unijní a vnitrostátní pravidla týkající se označování potravin (akce 9) ⁽⁷⁾.

7.7 EHSV podporuje Komisi při zajištění hlubší integrace trhu plateb prováděných kartou, přes internet a pomocí mobilního telefonu (akce 10) ⁽⁸⁾ a doufá, že se rychle rozšíří.

8. Lepší pracovní prostředí (akce 11)

8.1 Odpovídající dovednosti mají prvořadý význam pro růst kvality zaměstnanosti ⁽⁹⁾ v tomto odvětví, které je často první příležitostí pro vstup nebo návrat na trh práce a není často nebo všude považováno za atraktivní a zajímavé odvětví, jemuž je vhodné obětovat svůj profesní život.

8.2 Pro zvýšení konkurenceschopnosti a produktivity maloobchodu je zásadně důležité, aby dovednosti zaměstnanců lépe odpovídaly požadovaným profesním profilům (akce 11). Zaměstnanci musí mít možnost zvyšovat svůj pracovní výkon, a to i vzhledem k rostoucí míře využívání automatizace.

8.3 Komise hodlá posílit spolupráci mezi sociálními partnery, aby se zlepšily programy odborné přípravy a rekvalifikace, a to rovněž prostřednictvím rad pro odvětvové dovednosti v EU.

8.4 I přes opatření v oblasti technologických inovací zůstává produktivita tohoto odvětví dosti nízká a pro malé a střední podniky není snadné investovat do nových technologií, inovací a odborné přípravy svých pracovníků.

8.5 Nicméně není možné, aby se v akčním plánu nezohlednilo, že na vnitřním trhu existuje v tomto odvětví sociální dumping a nekalá soutěž mezi obchodními společnostmi bez hledu na jejich velikost, neboť systémy průmyslových vztahů a kolektivního vyjednávání se mezi jednotlivými zeměmi liší, čímž vznikají různé rozvojové modely a investiční politiky.

8.6 Je omezující, aby se v analýze poukazovalo pouze na sladění dovedností zaměstnanců s požadovanými profesními profily a neuvázily se další problémy, které v současnosti brání skutečnému vytvoření integrovaného a konkurenčního evropského vnitřního trhu v tomto odvětví a mezi něž patří: pracovní podmínky, organizace práce, nízké mzdy, flexibilita, nejistá práce a vysoký podíl nepravých samostatně výdělečných osob.

8.7 Ve sdělení se navrhuje investovat do odborné přípravy, přičemž odpovědnost za tyto investice by nesly vlády, jednotlivci a vzdělávací systém. Podniky by měly hrát důležitou roli při vytváření nových studijních programů, programů odborné přípravy a stáží. EHSV se domnívá, že zapojení podniků by nemělo končit určováním potřeb v oblasti odborné přípravy, ale že by se měly zapojit i proaktivně, prostřednictvím cílených investic do získávání požadovaných dovedností ⁽¹⁰⁾.

8.8 Tyto vzájemně propojené veřejné a soukromé investice by pomohly vstoupit na trh práce nejen mladým lidem, ale také skupinám, které mají velké potíže s návratem na něj (dlouhodobě nezaměstnaní, starší pracovníci, přistěhovalci a osoby se zdravotním postižením). Zvláštní pozornost bude třeba věnovat zaměstnanosti žen, jelikož ženy jsou více vystaveny riziku propouštění z důvodů reorganizace a mají větší problémy se sladěním soukromého a profesního života.

8.9 Sladění nabídky dovedností s poptávkou po nich a posílení partnerství mezi školami a podniky a odborné přípravy formou učňovských oborů nebude mít očekávané výsledky, co se týče mobility pracovníků a růstu produktivity v tomto odvětví, pokud se současně nezačnou na evropské úrovni uznávat diplomy, stáže, učební obory a osvědčení o získaných dovednostech.

⁽¹⁰⁾ V některých zemích, např. v Itálii a Francii, se dosáhlo dobrých výsledků díky mezioborovým fondům pro odbornou přípravu v rámci dvoustranných orgánů nebo smíšených výborů.

⁽⁷⁾ Úř. věst. C 198, 10.7.2013, s. 77 a Úř. věst. C 204, 9.8.2008, s. 47.

⁽⁸⁾ Úř. věst. C 351, 15.11.2012, s. 52.

⁽⁹⁾ 32 % pracovníků není kvalifikovaných nebo je jen částečně kvalifikovaných, zatímco v průměru je to 27 %. 15 % zaměstnanců v tomto odvětví je mladších 24 let, zatímco v průměru je to 9 %. 60 % zaměstnanců jsou ženy.

8.10 I přes velké úsilí v jednotlivých státech zůstává nezákonná a nehlášená práce i nadále vážným problémem, který mezi podniky vytváří nekalou soutěž v oblasti nákladů na pracovní sílu. Pracovníci, kteří se stanou součástí neformální ekonomiky, nemají přístup nejen ke zdravotnímu a sociálnímu zabezpečení, ale ani k odborné přípravě a stážím, což jasně negativně ovlivňuje jejich možnosti získat dovednosti a kvalifikace.

8.11 EHSV tedy považuje za pozitivní iniciativu Komise v oblasti zahájení dialogu se všemi zúčastněnými stranami

s cílem zhodnotit dopad neformální ekonomiky na pracovní podmínky a stanovit na úrovni EU účinná opatření pro její potírání. EHSV se domnívá, že tato iniciativa bude tím účinnější, čím větší politické úsilí členské státy v tomto směru vyvinou. Komise by toto úsilí mohla koordinovat prostřednictvím posíleného partnerství.

8.12 EHSV považuje za prvořadé, aby opatření týkající se potírání nezákonné a nehlášené práce neustále řešili sociální partneři tohoto odvětví v rámci evropského sociálního dialogu ⁽¹⁾.

V Bruselu dne 10. července 2013.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

⁽¹⁾ Společné prohlášení UNI Europa – obchod a Eurocommerce z 24. dubna 2012.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k zelené knize o nekalých obchodních praktikách mezi podniky v Evropě v dodavatelském řetězci v oblasti potravinového a nepotravinového zboží

COM(2013) 37 final

(2013/C 327/06)

Zpravodaj: **Igor ŠARMÍR**

Dne 18. března 2013 se Komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU), rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

zelené knihy o nekalých obchodních praktikách mezi podniky v Evropě v dodavatelském řetězci v oblasti potravinového a nepotravinového zboží

COM(2013) 37 final.

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 27. června 2013.

Na 491. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 10. a 11. července 2013 (jednání dne 11. července), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 140 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 9 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV bere na vědomí zveřejnění této zelené knihy Evropskou komisí a domnívá se, že tento dokument je dokladem pozitivního a výrazného posunu v nahlížení Komise na problematiku nekalých obchodních praktik.

1.2 EHSV považuje používání nekalých obchodních praktik nejen za „neférové“ či „neetické“, ale i za odporující základním právním zásadám a zájmu strany nabídky i strany poptávky. Vzhledem k tomu, že jde ve skutečnosti o zneužívání výrazně silnějšího postavení na trhu, doporučujeme v této souvislosti používat termín „zneužívající obchodní praktiky“, který je běžně používán např. ve francouzštině či angličtině.

1.3 Podle EHSV je současný rozsah a míra používání nekalých obchodních praktik hlavně důsledkem fúzí a akvizic podniků, k nimž došlo v průběhu posledních desetiletí.

1.4 EHSV považuje dosavadní výsledky Fóra na vysoké úrovni pro lepší fungování potravinového dodavatelského řetězce za nejasné a navržená řešení za nedostatečná pro vyřešení problému nekalých praktik. Vyzývá proto Evropskou komisi, aby přišla s dalšími iniciativami.

1.5 EHSV nepochybuje o tom, že k používání nekalých praktik může docházet v rámci všech smluvních vztahů, ale je přesvědčen, že je situace obzvláště závažná ve vztazích mezi obchodními řetězci na straně jedné a zemědělskými a potravinářskými MSP na straně druhé. Dochází zde k formám a míře zneužívání, jaké se v rámci jiných vztahů nevyskytují.

1.6 EHSV zvláště oceňuje skutečnost, že EK v zelené knize výslovně zpochybňuje existenci skutečné smluvní volnosti ve vztazích, které jsou výrazně nevyvážené, a ztotožňuje se tak s názorem EHSV.

1.7 Podle EHSV vystihuje zelená kniha Evropské komise podstatu a hlavní formy nekalých obchodních praktik. Na druhou stranu je ovšem EHSV přesvědčen, že by Evropská komise měla poskytnout jednotnou definici nekalých obchodních praktik podobnou té, která je již uvedena ve směrnici 2005/29/ES, protože existuje určitá podobnost mezi praktikami, na něž poukazuje zelená kniha a „klamavými marketingovými praktikami“⁽¹⁾.

1.8 Nekalé obchodní praktiky nabývají na důležitosti v prostředí „atmosféry strachu“, která vyplývá z obav slabší smluvní strany z ukončení obchodní spolupráce se silnější smluvní stranou. Tak je tomu mimo jiné v případech, kdy velké obchodní systémy vyvíjejí na své dodavatele nepřiměřený nátlak a/nebo na maloobchody, a v důsledku toho i na spotřebitele, přesouvají břemeno příliš vysokých cen.

1.9 Podle EHSV překračují negativní důsledky používání nekalých obchodních praktik rámec vztahu B2B a pocitují je nejen slabší smluvní strany. Oběťmi jsou i spotřebitelé a „ekonomický zájem států“, což zelená kniha dostatečně nezdůrazňuje.

⁽¹⁾ Viz stanovisko EHSV Klamavé marketingové praktiky (Úř. věst. C 271, 19.9.2013, s. 61–65).

1.10 Podle EHSV jsou zákony přijaté v některých členských státech s cílem omezit používání nekalých obchodních praktik důsledkem nepřijatelnosti dnešní situace. Tyto zákony sice z různých důvodů uspokojivě řešení nepřinesly, nelze ovšem ani tvrdit, že by se ničeho nedosáhlo. Za úspěch se dá považovat vyšší transparentnost v rozdělení výnosů a ukončení těch nejkandálnějších vyděračských praktik.

1.11 Přestože EHSV nemá informace, které by nasvědčovaly, že přijetí uvedených zákonů na vnitrostátní úrovni má negativní dopad na volný pohyb zboží v EU, může k určitým omezením docházet. Žádný z těchto zákonů však nemá protekcionistický charakter. Ve stejné míře se týkají místních podnikatelů i podnikatelských subjektů z jiných členských států.

1.12 EHSV doporučuje, aby se skutečnost, že smluvní volnost v některých vztazích neexistuje, stala východiskem pro veškeré další úvahy o řešení problému nekalých obchodních praktik.

1.13 EHSV doporučuje, aby budoucí návrhy regulace nevyvážených obchodních vztahů zohlednily existenci „faktoru strachu“. Musí být nevyhnutelně zajištěna rovnováha vzájemného spravedlivého obchodování mezi smluvními stranami. Z tohoto důvodu nemůže být jediným primárním záměrem regulace nekalých praktik ochrana slabší smluvní strany, ale měla by to být rovněž ochrana „ekonomického zájmu států“ tak, aby např. dotčení dodavatelé potravin nemuseli aktivně vystupovat ve správních a soudních řízeních.

1.14 EHSV vyzývá Evropskou komisi, aby navrhla legislativu zakazující používání nekalých obchodních praktik. Jejím základem by měl být jejich rámcový seznam, který by měl obsahovat nejtýpичější formy nekalých praktik používaných silnější smluvní stranou s cílem přenést vlastní přirozené náklady a rizika na slabší smluvní stranu.

1.15 EHSV vyzývá Evropskou komisi, aby ve spolupráci s národními orgány pro ochranu hospodářské soutěže a ve světle skutečných zkušeností získaných v posledním desetiletí vypracovala radikální revizi stávající a zjevně zastaralé regulace hospodářské soutěže tak, aby bylo možné zajistit spravedlivou hospodářskou soutěž rovněž na základě spravedlivé, relevantní výměny informací v tomto odvětví, a bylo tak možné vést v patrnosti všechny skutečné případy dominantního postavení.

2. Úvod

2.1 Zelená kniha rozlišuje dodavatelsko-distribuční řetězce potravinářských a nepotravinářských komodit, což je naprosto opodstatněné, neboť potravinový řetězec má ve srovnání s jinými řetězci vlastní specifika.

2.2 Podniky patřící do dodavatelsko-distribučních řetězců byly v posledních dvou desetiletích předmětem rozsáhlých fúzí a akvizic, které vedly ke vzniku skutečných oligopolů. V potravinovém řetězci poznamenaly fúze a akvizice nejvíce maloobchodní sektor, o něco méně oblast zpracování potravin a nejméně oblast zemědělské prvovýroby. Výsledkem tohoto procesu jsou velké nerovnováhy v potravinovém řetězci, protože oligopoly disponují obrovskou vyjednávací silou vůči svým obchodním partnerům, kteří jsou mnohem roztržštěnější.

2.3 EHSV je přesvědčený, že vzniklé strukturální nerovnováhy v některých případech vedou k používání nekalých obchodních praktik a že tyto praktiky nejsou pouze v rozporu s férovým jednáním, ctí či etikou, ale že se přičiní i základním právním zásadám.

2.4 Informace v zelené knize, podle níž se na unijní úrovni o nekalých obchodních praktikách začalo diskutovat až v roce 2009, není přesná. V tomto roce se tato problematika pouze stala součástí úřední agendy Evropské komise. Již v roce 2005 vydal Evropský hospodářský a sociální výbor význačné stanovisko⁽²⁾, které v době, kdy bylo téma nekalých obchodních praktik ještě tabu, velmi kritickým způsobem poukázalo na mnohé negativní aspekty činnosti obchodních řetězců. Nelze opominout ani významnou úlohu písemného prohlášení poslanců Evropského parlamentu z roku 2007⁽³⁾, v němž se Evropská komise přímo vyzývala, aby provedla potřebné kroky k nápravě situace.

2.5 Podle EHSV jsou dosavadní výsledky Fóra na vysoké úrovni pro lepší fungování potravinového dodavatelského řetězce dosti rozpačité, poněvadž navrhovaný prováděcí rámec „osvědčených postupů“ nepřinesl dohodu, pokud jde o řešení nekalých obchodních praktik, nad čímž vyjádřili politování i tři evropští komisaři⁽⁴⁾.

2.6 Zpráva z Evropské sítě pro hospodářskou soutěž potvrzuje realitu používání nekalých praktik, a to zejména v odvětví potravin. To je v souladu s přesvědčením EHSV, že zneužívání ekonomicky silnějšího postavení ze strany obchodních řetězců vůči výrobcům a zpracovatelům potravin malé a střední velikosti je řádově mnohem závažnější, než v rámci jiných smluvních vztahů. Důkazem je i to, že již mnoho let si stěžují pouze tito dodavatelé potravin do velkých obchodních řetězců a nikdo jiný.

⁽²⁾ Úř. věst. C 255, 14.10.2005, s. 44.

⁽³⁾ Písemné prohlášení č. 0088/2007 o šetření a nápravě zneužívání síly, kterého se dopouštějí velké supermarketové společnosti v Evropské unii.

⁽⁴⁾ European Commission, Press release, Brussels, 5 December 2012 Improving the functioning of the food supply chain.

2.7 EHSV zaznamenává potvrzení ze strany EK, že používání nekalých praktik má škodlivý dopad na hospodářství EU jako takové, nikoli jen na smluvní vztahy dvou podnikatelských subjektů.

3. Definice nekalých obchodních praktik

3.1 Pojem nekalých obchodních praktik

3.1.1 Existence smluvní volnosti v obchodních vztazích, a to i v relaci obchodní řetězce – výrobci potravin malé a střední velikosti –, dosud nebyla oficiálně zpochybňována. Donedávna patřila mezi hlavní argumenty obchodních řetězců, ale i veřejných orgánů, proti regulaci nekalých obchodních praktik, která by údajně narušovala existenci smluvní volnosti. EHSV považuje za velmi důležité, že zelená kniha už toto paradigma opouští a že explicitně uznává, že v případě výrazné nerovnováhy v ekonomické síle dvou smluvních partnerů skutečná smluvní volnost neexistuje.

3.1.2 Podle Evropského hospodářského a sociálního výboru je uznání absence smluvní volnosti základním předpokladem pro účinné hledání důsledných řešení problémů vyplývajících z existujících nerovnováh v dodavatelsko-distribučním řetězci, zejména v případě potravin.

3.1.3 V této části zelené knihy Evropská komise velmi dobře vystihuje podstatu a hlavní formy nekalých obchodních praktik. Zejména ve vztahu obchodní řetězce – dodavatelé potravin nemá slabší strana skutečnou alternativu, protože významných odběratelů je na trhu velmi málo a hlavně se všichni vůči dodavatelům chovají podobně.

3.1.4 Různé příklady nekalých praktik uvedené v dokumentu prozrazují, že někteří odběratelé neváhají použít jakékoli prostředky, jak dosáhnout dodatečných a nijak neodůvodněných výhod na úkor druhé strany smluvní strany. Zejména jde o platby za fiktivní služby nebo služby, které pro druhou stranu nemají žádnou cenu a jsou nevyžádané.

3.1.5 Pokud jde o otázky kladené v této části zelené knihy, je stanovisko EHSV následující:

— Otázka č. 1/ EHSV se domnívá, že by zelená kniha měla poskytnout definici „nekalých obchodních praktik“ podobnou té, která je již uvedena ve směrnici 2005/29/ES. EHSV však souhlasí s prvky a parametry, které podle zelené knihy zakládají nekalost obchodních praktik.

— Otázka č. 3/ Koncept NOP by se neměl omezovat pouze na smluvní ujednání, ale měl by pokrývat celou dobu trvání obchodního vztahu.

— Otázka č. 4/ K nekalým obchodním praktikám může teoreticky docházet ve všech fázích zásobovatelsko-distribučního řetězce, ale v inkriminované formě k nim dochází pouze ve vztahu obchodní řetězce vs. výrobci a zpracovatelé potravin malé a střední velikosti. Není například známo, že by nadnárodní potravinářské společnosti, které jsou rovněž oligopoly, od svých dodavatelů požadovali poplatek za zařazení do prodeje či platbu za fiktivní službu; je ovšem třeba uvést i případy, kdy nadnárodní potravinářská společnost podmiňuje dodávku svého (žádaného) zboží neodebráním podobného zboží od konkurence.

— Otázka č. 5/ „Faktor strachu“ je známou realitou zejména ve vztahu mezi obchodními řetězci a výrobci potravin z řad MSP. Vyplývá z vyslovené či nevyslovené hrozby ukončení spolupráce a z následných závažných ekonomických problémů pro dodavatele. S „faktorem strachu“ musí počítat každý pokus o regulaci nekalých obchodních praktik, protože to znamená, že v příslušných správních či soudních řízeních není možné ze strany dodavatele očekávat stížnost ani svědectví.

3.2 Příklady nekalých obchodních praktik

3.2.1 EHSV oceňuje, že se EK v této části odvolává na informace získané od některých národních orgánů pro ochranu hospodářské soutěže. Kromě uvedených orgánů doporučujeme spolupráci zejména s francouzským a českým orgánem, neboť mají přímé zkušenosti s prováděním vnitrostátních zákonů zaměřených na boj proti nekalým obchodním praktikám. Antimonopolní instituce mají při svých kontrolách právo prověřit účetní doklady (smlouvy, faktury, bankovní výpisy, ...), z nichž se dá přímo prokázat používání nekalých praktik.

3.2.2 Uvedené příklady poskytnuté britskými, španělskými a irskými úřady pro ochranu hospodářské soutěže ukazují, že mnohé používané praktiky je nepřiměřené označovat za pouze „neetické“, protože jsou zjevně za hranicí legálnosti (zejména pokud se hovoří o „šikanování a zastrašování“).

3.3 Možné dopady nekalých obchodních praktik

3.3.1 Negativní dopad používání nekalých obchodních praktik na slabší stranu ze strany té silnější je nezpochybnitelný a utlumení investic a inovací ve výrobě je jejich logickým důsledkem. Podle názoru EHSV je ale dopad na spotřebitele naznačen nedostatečně, protože se zdaleka neprojevuje jen omezením inovací. V této části je ovšem úplně vynechán aspekt ohrožení ekonomických zájmů státu, který se částečně uvádí v předchozích částech zelené knihy. Nejmarkantněji je to vidět v zemích střední a východní Evropy, kde je velkodistribuce potravin plně pod kontrolou podnikatelských subjektů z jiných členských států. Vzhledem k tomu, že místní výrobci, z drtivé většiny malé a střední podniky, nejsou schopni plnit často vyžádané obchodní podmínky, upadají v tomto regionu celé zemědělsko-potravinářské odvětví a země tradičně soběstačné

ve výrobě základních potravin do značné míry ztratily svoji potravinovou bezpečnost. Domácí produkci tak nahrazují dovozy často velmi pochybné jakosti.

3.3.2 Na otázky kladené v této části zelené knihy odpovídá EHSV takto:

- Otázka č. 6/ V odvětví potravin se zejména ze strany obchodních řetězců NOP používají rutinně v každodenní obchodní praxi.
- Otázka č. 7/ Dodavatelé jiných než potravinářských komodit jsou obětmi nekalých praktik OR zjevně v mnohem menší míře. Pravděpodobně to souvisí s jejich menší závislostí na velkých maloobchodních systémech, protože dodavatelé např. hraček, sportovních potřeb či oblečení mají podstatně větší výběr možností odbytu než výrobci potravin. K nekalým obchodním praktikám dochází ve franšízových vztazích v dodavatelském řetězci jak v oblasti potravinového, tak nepotravinového zboží, kde jde v zásadě o stejný problém, jenž je popsán ve stanovisku týkajícím se potravinových dodavatelských řetězců, kde se rovněž mluví o stejném nevyváženém obchodním vztahu mezi silnou stranou (poskytovatel franšízy / řetězec) a stranou mnohem slabší (uživatel franšízy), a kde se proto uplatňuje stejný výchozí bod porušování smluvní svobody (jednání). Uživatel franšízy podepisuje přístupovou smlouvu podle podmínek stanovených poskytovatelem franšízy a nemá žádnou jinou možnost, chce-li si smlouvu udržet. Uvedené zmínky týkající se faktoru strachu, přenesení vlastních nákladů distributora (poskytovatele franšízy) na dodavatele (uživatele franšízy) bez protiplnění/přidané hodnoty pro uživatele franšízy platí i pro franšízové vztahy. Během provádění smlouvy provádí často poskytovatel franšízy jednostranně změny učiněných dohod v podobě „pokynů“, tedy mimo rámec smlouvy.
- Otázka č. 8/ Nekalé obchodní praktiky mají velký dopad na možnosti zemědělských a potravinářských podniků malé a střední velikosti investovat a inovovat. Investice na ochranu aspektů veřejného zájmu, jako je životní prostředí, pracovní podmínky, *snímal welfare* a klima, jsou nižší kvůli tomu, že závisí na malém počtu odběratelů, a nejistotě vyplývající z této situace.
- Otázka č. 9/ Dopad používání nekalých obchodních praktik na spotřebitele ve vztahu B2B podrobně analyzuje specializovaná studie⁽³⁾. Spotřebitelé doplácí na dnešní systém

zejména z dlouhodobějšího hlediska, protože chybějí investice do udržitelné výroby a inovací. Z dlouhodobého hlediska spotřebitelé doplatí i na selhání trhu v oblasti ochrany životního prostředí, klimatu, pracovních podmínek a *animal welfare*. V zájmu výše uvedeného se zdá být přijatelnější, aby dnes spotřebitelé platili za potraviny o trochu víc, protože dnešní konkurence mezi obchodními systémy probíhá pouze na úrovni nejnižší možné spotřebitelské ceny, čemuž je obětované vše ostatní.

- Otázka č. 10/ Nekalé obchodní praktiky mají nepochybně negativní dopad na fungování vnitřního trhu, protože výrazně omezují možnosti provozovatelů malé a střední velikosti prosadit se. Velké obchodní řetězce v zásadě rozhodují o tom, co se kde prodává, a kritériem v mnohých případech není nejlepší poměr cena-kvalita, ale často větší „ochota“ či „schopnost“ akceptovat nekalé obchodní praktiky.

4. Právní rámce týkající se nekalých obchodních praktik

4.1 Analýza stávajících právních rámců platných na úrovni členských států i na úrovni EU prozrazuje dvě skutečnosti. V první řadě to, že používání nekalých obchodních praktik ze strany ekonomicky silných subjektů je dnes všeobecně známý a nepochybnitelný fakt, přičemž příslušné orgány ve více členských státech dospěly k závěru, že současná situace vyžaduje regulaci.

4.2 Dnešní míra používání nekalých obchodních praktik, zejména ve vztahu mezi velkými maloobchodními řetězci a výrobci potravin, poukazuje především na zastaralost legislativy zaměřené na ochranu hospodářské soutěže. Některé používané nekalé obchodní praktiky poukazují na silnou deformaci konkurenčního prostředí a na existenci reálných dominantních postavení, které ale současná antimonopolní regulace nepostihuje.

4.3 Při novelizaci legislativy na ochranu hospodářské soutěže považuje EHSV za naprosto legitimní na úrovni EU zakázat používání definovaných nekalých praktik, a tím provést potřebnou harmonizaci roztržitého právního prostředí. Mezi regulací nekalých obchodních praktik a novelizovanou antimonopolní legislativou však musí existovat logické propojení tak, aby za podpis smlouvy obsahující nekalé obchodní podmínky byli postihováni pouze jejich logičtí původci, tj. strany v dominantním postavení.

4.4 Pokud má být tato harmonizovaná regulace účinná, musí zohlednit existenci „hrozby vyřazení z prodeje“, a tedy nemožnosti slabších smluvních partnerů, zejména dodavatelů obchodních řetězců z řad MSP, podávat stížnosti, a její koncept musí být širší než pouhé řešení problémů ve vztahu B2B.

⁽³⁾ Consumers International, „The relationship between supermarkets and suppliers: What are the implications for consumers?“, 2012.

4.5 Na otázky kladené v této části zelené knihy (které nebyly zodpovězené v předcházející části) odpovídá EHSV takto:

— Otázka č. 11/ Regulace nekalých obchodních praktik přijata v některých státech dosud nepřinesla uspokojivé výsledky. Podle EHSV to souvisí jednak s tím, že většina předpisů v souvislosti s touto regulací byla přijata relativně nedávno (Itálie, Slovensko, Česká republika, Maďarsko či Rumunsko), ale i s tím, že jejich právní pojetí nevycházelo explicitně z absence smluvní volnosti, ač samotné uznání toho, že dochází k používání nekalých praktik, nepřímo znamená, že s reálnou smluvní volností není vše v pořádku. Nelze ovšem tvrdit, že by se díky těmto předpisům ničeho nedosáhlo. V zemích, v nichž byly přijaty, se už nepoužívají ty nejskandálnější smluvní podmínky a obchodní řetězce, pokud se chtějí dopracovat k neoprávněným výhodám, musí uplatňovat sofistikovanější metody. Největšího pokroku bylo dosaženo ve Francii, kde pod tlakem legislativy a sankcí byly tzv. zpětné bonusy zredukovány na přijatelnou úroveň (10 až 15 % místo dřívějších 50 – 60 %) ⁽⁶⁾. Výsledkem je mnohem vyšší transparentnost v rozdělení výnosů v potravinovém řetězci.

— Otázka č. 12/ Naléhavost přijetí konkrétního zákona souvisí s mírou používání nekalých praktik, která se ovšem stát od státu liší. Jiná je situace na jihu Evropy, jiná v zemích střední a východní Evropy či v severní Evropě. V každé oblasti je i trochu odlišná právní kultura a tradice. To je důvodem, proč některé země mají a jiné zatím nemají regulační, případně samoregulační rámec.

— Otázka č. 14/ EHSV je přesvědčený, že by se nová harmonizační opatření měla přijímat na úrovni EU (viz výše 4.2, 4.3, 4.4).

— Otázka č. 15/ O jistém pozitivním dopadu regulace se již dá hovořit (viz výše). Panují sice určité obavy ze zavedení regulace v této oblasti, ale souvisejí s předpokladem existence smluvní volnosti. Vzhledem k tomu, že v příslušných smluvních vztazích reálně neexistuje, nejsou takové obavy opodstatněné.

5. Provádění pravidel na ochranu proti nekalým obchodním praktikám

5.1 Mechanismy provádění na vnitrostátní úrovni

5.1.1 EHSV se ztotožňuje s názorem Komise, že současné mechanismy zaměřené proti nekalým smluvním praktikám používané na vnitrostátní úrovni jsou obecně nedostatečné. Hlavním důvodem je nezohlednění absence skutečné smluvní volnosti a existence „obavy z vyřazení z prodeje“, tedy určité atmosféry strachu. S tímto problémem se zatím nejlépe dokázali vyrovnat ve Francii, kde kontrolní orgán koná i na základě

neformálních informací a z vlastní iniciativy, přičemž je potlačování nekalých praktik postaveno na ochraně ekonomických zájmů státu, nikoli slabší smluvní strany.

5.1.2 V některých členských státech existují předpisy zaměřené proti používání nekalých smluvních praktik, v jiných však chybějí. Kromě toho panují mezi jednotlivými předpisy významnější rozdíly. Tyto skutečnosti jsou nepochybně určitou překážkou pro přeshraniční obchod. (otázka č. 16).

5.1.3 Podle EHSV může být jediným smysluplným společným přístupem k řešení negativního dopadu rozdílnosti dotyčných předpisů přijetí harmonizujícího právního textu zaměřeného proti používání nekalých smluvních praktik (otázka č. 17).

5.2 Prováděcí mechanismy na úrovni EU

5.2.1 EHSV se ztotožňuje s tvrzením Komise, že v dnešní době na úrovni EU neexistuje žádný konkrétní mechanismus pro boj s nekalými obchodními praktikami. Rovněž je přesvědčený, že k překonání „faktoru strachu“ je nevyhnutelné udělit vnitrostátním orgánům kompetentním v této oblasti pravomoc konat z vlastní iniciativy, přijímat anonymní či neformální stížnosti a ukládat sankce (otázka č. 18).

6. Druhy nekalých obchodních praktik

6.1 EHSV souhlasí s tím, že k nekalým obchodním praktikám dochází v celém zásobovacím řetězci potravinářských i nepotravinářských komodit, ale v souladu s výše uvedeným je přesvědčen, že situace je nejzávažnější na úrovni vztahu mezi velkodistribucí potravin a výrobci z řad MSP.

6.2 Pokud jde o zařazení do prodeje, není vůbec jasné, jaká je protihodnota příslušného poplatku, který musí potenciální dodavatel zaplatit. V drtivé většině případů nedává ani zaplacení tohoto poplatku, které je předběžnou a nevyhnutelnou podmínkou jakékoli obchodní spolupráce, dodavateli žádnou záruku, že od něj odběratel příslušné zboží skutečně odebere nebo že ho bezdůvodně „nevýřadí z prodeje“.

6.3 Tzv. zpětné bonusy jsou rutinní součástí praxe velkých obchodních řetězců a podle EHSV je jejich všeobecná prospěšnost přinejmenším pochybná. Na jedné straně jsou zpětné bonusy symbolem zneužívání reálného dominantního postavení, protože se za nimi často skrývají nevyžádané a fiktivní služby, na druhé straně způsobují výraznou netransparentnost na úrovni přerozdělení výnosů. Kvůli existenci zpětných bonusů mají dodavatelé (jakož i vnější pozorovatelé) velké problémy zjistit, kolik dostali skutečně zaplaceného za dodané zboží. Ve skutečnosti je dodávka zboží podmíněná akceptováním služeb nabízených odběratelem. Podle EHSV by se měly poplatky za skutečné a opodstatněné služby poskytované odběratelem započítat do nákupní ceny potravin.

⁽⁶⁾ Údaje DGCCRF.

6.4 Na otázky kladené v této části zelené knihy (které nebyly zodpovězené v předcházející části) odpovídá EHSV takto:

- Otázka č. 19/ Na seznam nekalých obchodních praktik bychom přidali platby za fiktivní a nevyžádané služby, nepřiměřeně vysoké platby za skutečně poskytnuté služby a přenášení podnikatelského rizika i nákladů na komercializaci na dodavatele.
- Otázka č. 20/ Existence seznamu nekalých praktik je základním předpokladem boje proti nim. Tento seznam by se měl samozřejmě pravidelně aktualizovat. Nelze se ale omezovat pouze na seznamy. Je třeba navrhnout dostatečně širokou definici nekalých praktik, která by zahrnovala případy neodpovídající všeobecné definici „dobrých obchodních praktik“ podle kritérií „dobré víry“, „smluvní rovnováhy“ a „společných pravidel podnikatelů v příslušných hospodářských odvětvích“.
- Otázka č. 21/ EHSV se domnívá, že v rámci celého dodavatelského řetězce by měl každý jeho článek nést své přirozené náklady a rizika, a dopracovat se tak ke spravedlivému podílu na celkové marži. To znamená, že výrobce by měl nést náklady a rizika související s výrobou a obchodník ta, která souvisejí s prodejem.
- Otázka č. 23/ EHSV se domnívá, že poctivé praktiky by se měly začlenit do rámce EU.
- Otázka č. 24/ EHSV je přesvědčen, že by měl být na úrovni EU přijat závazný legislativní nástroj typu „nařízení“.
- Otázka č. 25/ Podle EHSV se zelená kniha nedostatečně věnuje zhodnocení dopadu používání nekalých praktik ve vztahu B2B na spotřebitele a na ekonomický zájem států.

V Bruselu dne 11. července 2013.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

PŘÍLOHA

ke stanovisku Evropského hospodářského a sociálního výboru

Následující pozměňovací návrhy byly při jednání zamítnuty, získaly však nejméně čtvrtinu odevzdaných hlasů (čl. 54 odst. 3 jednacího řádu):

Odstavec 1.10

Změnit

„Podle EHSV jsou zákony přijaté v některých členských státech s cílem omezit používání nekalých obchodních praktik důsledkem nepřijatelnosti dnešní situace. Tyto zákony sice z různých důvodů uspokojivé řešení nepřinesly, nelze ovšem ani tvrdit, že by se ničeho nedosáhlo. ~~Za úspěch se dá považovat vyšší~~ Transparentnost při stanovování cen je však stále hudba budoucnosti ~~rozdělení výnosů a ukončení těch nejskandálnějších vyděračských praktik je stále v nedohlednu.~~“

Odůvodnění

Bude podáno ústně.

Hlasování:

Pro: 54

Proti: 63

Zdrželo se: 27

**Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů
Inteligentní regulace – reakce na potřeby malých a středních podniků**

COM(2013) 122 final

(2013/C 327/07)

Zpravodajka: **paní DARMANIN**

Spoluzpravodaj: **pan BURNS**

Dne 18. dubna 2013 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

*sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů
Inteligentní regulace – reakce na potřeby malých a středních podniků*

COM(2013) 122 final.

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 27. června 2013.

Na 491. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 10. a 11. července 2013 (jednání dne 11. července 2013), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 156 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 2 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV podporuje záměr Komise postavit inteligentní regulaci do popředí svého programu. Regulace je nezbytná, avšak musí být dobře navržena, aby se dosáhlo cílů politiky EU s co nejnižšími náklady. EHSV vítá úsilí Komise v průběhu roku o podporu přípravy a uplatňování lepších regulačních nástrojů, včetně posouzení dopadů a zapojení zainteresovaných stran.

1.2 V tomto duchu Výbor:

- a) konstatuje, že ačkoli je inteligentní regulace nezbytná pro podniky všech velikostí, má byrokracie nepoměrně větší dopad na malé podniky, zejména na mikropodniky;
- b) připomíná všem útvarům Komise, že test dopadu na malé a střední podniky je nedílnou součástí posouzení dopadu. Vyzývá legislativní orgán EU, aby vzal při přípravě posouzení dopadů a vypracovávání legislativních textů v úvahu zvláštní rysy malých podniků a mikropodniků v rámci skupiny malých a středních podniků;
- c) vítá program REFIT, který zjistí, co je pro malé a střední podniky zátěží a jaká opatření jsou neúčinná. Tento program by se měl využívat ke zjišťování stávajících právních předpisů, které již nejsou účelné, navrhování jejich stažení a konsolidaci stávajících předpisů. Navrhujeme, aby Komise co nejdříve zahájila nové „kontroly účelnosti“ a určila priority mezi deseti nejvíce zatěžujícími předpisy, jež byly představeny v předmětném sdělení, se zvláštním zaměřením na mikropodniky;
- d) poukazuje na jednu ze zásad tohoto programu, jenž uvádí, že posouzení dopadů mají být uživatelsky přívětivější prostřednictvím využití standardní šablony a jasného shrnutí zdůrazňujícího hlavní otázky, včetně nákladů na provádění, zejména pokud jde o mikropodniky;
- e) v dlouhodobé perspektivě podporuje vytvoření jednotného nezávislého výboru pro posuzování dopadů fungujícího ve všech institucích EU. Tento nezávislý výbor by měl využívat externí odborníky, kteří by poskytli další přezkoumání návrhů Komise, aby se zajistilo správné pochopení jednotlivých koncepcí;
- f) souhlasí, že mikropodniky by neměly mít plošné výjimky, ale že by se měl u legislativních návrhů spíše přijmout přístup podle konkrétní situace poté, co bylo provedeno důkladné posouzení dopadu;
- g) připomíná Komisi, aby jako výsledek konzultačního procesu připojovala podrobnosti o provedených změnách a důvodech pro ně;
- h) domnívá se, že Komise by měla neustále sledovat srovnávací přehled pro malé a střední podniky, jenž je vytvořen prostřednictvím centralizované koordinační služby v úzké spolupráci s organizacemi malých a středních podniků;

- i) požaduje nový program, jímž se sníží zbytečná regulační zátěž a zajistí se, aby inteligentnější regulace nevyjímala podniky z regulace týkající se ochrany pracovníků, norem rovnosti mužů a žen a norem v oblasti životního prostředí. Důrazně proto podporuje nový mandát až do roku 2020 pro tzv. Stoiberovu skupinu. Tato skupina bude ve spolupráci s organizacemi malých a středních podniků sledovat a provádět politiky, zejména ty, které se týkají mikropodniků a malých podniků;
- j) vyzývá Radu a Evropský parlament, aby při vytváření právních předpisů EU také omezily administrativní zátěž podniků;
- k) navrhuje, aby si členské státy vyměňovaly osvědčené postupy v oblasti inteligentní regulace, aby se předešlo kladení dodatečných povinností nad rámec ustanovení evropského práva (tzv. gold-plating).

2. Návrh Komise

2.1 Komise v listopadu 2011 zveřejnila zprávu „Snížení regulační zátěže malých a středních podniků na minimum – Přizpůsobení právních předpisů EU potřebám mikropodniků“⁽¹⁾, která stanovila opatření zaměřená konkrétně na malé a střední podniky. Zpráva se zamýšlela nad zásadou „zelenou malým a středním podnikům“, která byla stanovena ve „Small Business Act“ pro Evropu⁽²⁾ a která vyžaduje, aby se při přípravě právních předpisů braly v úvahu dopady na malé a střední podniky a aby se stávající právní prostředí zjednodušovalo. Komise rovněž vyjádřila svoji ochotu zabývat se zátěží pro malé a střední podniky v Programu pro účelnost a účinnost právních předpisů (REFIT)⁽³⁾, který byl zahájen v prosinci 2012.

2.2 Sdělení Komise pro jarní zasedání Evropské rady na téma „Inteligentní regulace – reakce na potřeby malých a středních podniků“⁽⁴⁾, které bylo přijato 7. března 2013, bilancuje všechna opatření týkající se problematiky zátěže malých a středních podniků, která Komise provedla od roku 2011. Sdělení přezkoumává pokrok v následujících oblastech:

- diskuse o úloze posouzení dopadu v případě právních předpisů pro malé a střední podniky,
- zavedení ročního srovnávacího přehledu pro malé a střední podniky,
- zajištění kontroly účelnosti právních předpisů.

⁽¹⁾ http://ec.europa.eu/dgs/secretariat_general/simplification/sme/sme_en.htm.

⁽²⁾ Viz stanovisko k přezkumu iniciativy „Small Business Act“ pro Evropu (zpravodaj pan Lannoo), Úř. věst. C 376, 22.12.2011, s. 51.

⁽³⁾ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0746:FIN:CS:PDF>.

⁽⁴⁾ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2013:0122:FIN:CS:PDF>.

3. Poznámky a připomínky

3.1 Vypracování inteligentní regulace je pro malé a střední podniky, zejména pro mikropodniky, klíčové

3.1.1 EHSV vždy podporoval a stimuloval iniciativu „zlepšení právní úpravy“, jak je jasně uvedeno v jeho různých stanoviscích⁽⁵⁾. Výbor připouští, že ačkoli je inteligentní regulace nezbytná pro všechny podniky, má byrokracie nepoměrně větší dopad na mikropodniky a malé podniky. Uplatňování zásady „zelenou malým a středním podnikům“ proto musí být při vypracovávání nových právních předpisů a v celém rozhodovacím procesu prioritním pravidlem.

3.1.2 Malé a střední podniky se liší co do velikosti, oblasti činnosti, cílů, financování, řízení, zeměpisných podmínek a právního postavení⁽⁶⁾. Je proto třeba, aby tvůrci politik vzali při vypracovávání právních předpisů pro malé a střední podniky tyto rozdíly v úvahu. Je třeba, aby měli na paměti, že jednotlivé právní předpisy se nemusejí zdát zvláště zatěžující, ale obzvláště nahromadění pravidel a právních předpisů odrazuje mikropodniky a malé podniky od rozvíjení nových myšlenek, rozšiřování stávajících trhů nebo zaměstnávání většího počtu lidí.

3.1.3 V důsledku toho považuje mnoho malých a středních podniků, zejména mikropodniků a malých podniků, právní předpisy za způsob, jak namísto usnadnění růstu potlačit rozvoj podnikání. EHSV má za to, že inteligentnější regulace na úrovni EU nepomůže, pokud právní předpisy jasně neurčí, kterým podnikům se snaží pomoci a jaké výjimky (pokud vůbec nějaké) jsou těmto podnikům uděleny nebo tyto podniky mohou nárokovat. EHSV proto důrazně vyzývá Komisi, aby test dopadu na malé a střední podniky prováděla během všech posuzování dopadů uskutečňovaných v různých GR v plné míře. Výbor se domnívá, že tento test musí zahrnovat potenciální náklady a přínosy návrhů s ohledem na velikost podniku a jasně rozlišovat mezi mikropodniky, malými podniky a středními podniky. Pokud by test dopadu nebyl řádně proveden, pak by na něj Výbor pro posuzování dopadů připravil záporný posudek.

3.2 Úloha posouzení dopadu

3.2.1 EHSV proto uznává úlohu posouzení dopadu⁽⁷⁾ jako klíčového prvku při tvorbě politiky pro malé a střední podniky na úrovni EU. Výbor naléhá na Komisi, aby připravila důkladná posouzení dopadu, která jsou účelná a logická. EHSV připomíná Komisi, že je nutné dodržet zásady subsidiarity a proporcionality. Posouzení dopadu se musí zaměřit také na analýzu nákladů. Zvýšené náklady, které podnikům vzniknou v důsledku regulace, způsobí, že některé činnosti, které by bez příslušné regulace byly ziskové, jsou nyní nerentabilní. Některé méně

⁽⁵⁾ Viz stanovisko k tématu *Inteligentní regulace* (zpravodaj pan Pegado Liz), Úř. věst. C 248, 25.8.2011, s. 87.

⁽⁶⁾ Viz stanovisko z vlastní iniciativy k tématu *Různé typy podniků* (zpravodaj pan Cabra de Luna), Úř. věst. C 318, 23.12.2009, s. 22. Například svobodná povolání musí jako skupina dodržovat pevná profesní pravidla, aby uspokojila zájmy zákazníků a veřejnosti.

⁽⁷⁾ Viz stanovisko k tématu *Inteligentní regulace*, část 4 A. (zpravodaj pan Pegado Liz), Úř. věst. C 248, 25.8.2011, s. 87.

významné podniky proto budou kvůli tomu donuceny odejít z trhu, čímž se sníží potenciál pro hospodářskou činnost soukromého sektoru. EHSV vyzývá Komisi, aby vydávala nezávisle ověřené každoroční prohlášení o celkových čistých nákladech regulačních návrhů pro podniky. Toto prohlášení by také mělo informovat o hlavních změnách návrhů politik zavedených v reakci na posouzení dopadu.

3.2.2 EHSV uznává, že posouzení dopadu jsou technické dokumenty, ale jejich délka a styl je mohou učinit nesrozumitelnými, zvláště pokud chtějí přispět malé podniky. Výbor navrhuje, aby byla posouzení dopadu uživatelsky přívětivější⁽⁸⁾ díky využití standardní šablony a jasného shrnutí zdůrazňujícího hlavní otázky, které byly řešeny, a aby se zaměřovala na každou podskupinu malých a středních podniků.

3.2.3 EHSV požaduje nezávislé a transparentní přezkoumání návrhů posouzení dopadu ze strany zúčastněných stran, včetně organizací zastupujících mikropodniky a malé a střední podniky, s cílem zajistit, aby tato posouzení byla náležitě kvalitní a vypracovaná podle pokynů⁽⁹⁾.

3.2.4 Je třeba, aby posouzení dopadu podrobně zhodnotila, jak a do jaké míry by měla být využita zvláštní opatření a modely (například výjimky, zjednodušení atd.), aby se snížila regulační zátěž malých a středních podniků. EHSV vítá větší použití testu dopadu na malé a střední podniky, připomíná však, že je zapotřebí důkladně a jednotlivě prověřovat dopad právních předpisů na tři rozdílné podskupiny a poté zvážit rozsah vyloučení mikropodniků z nových nařízení nebo přijetí méně přísných režimů.

3.2.5 EHSV konstatuje, že se zdá, že Komise při uzavírání posuzování dopadu opouští svoje plány na plošné výjimky pro mikropodniky z předpisů EU. EHSV tento krok vítá a zdůrazňuje, že inteligentní regulace by měla být přizpůsobena druhu a velikosti podniku a neměla by být příliš komplikovaná. Za předpokladu, že budou tyto parametry splněny, bude pro majitele podniků snadné reagovat vytvořením vhodných interních postupů, které splní cíle inteligentní regulace.

3.2.6 Mikropodniky a malé podniky uznávají, že jsou svým zákazníkům blíže než velké mnohonárodní společnosti. Uznávají také, že zákazníci stále více požadují využívání místních podniků, které jsou etické a starají se o místní prostředí. EHSV připomíná Komisi, že je tedy nezbytné, aby podniky dodržovaly normy a předpisy řídicí kvalitu podniků, jejich

produktů a služeb, chtějí-li být úspěšné a nadále konkurenceschopné na různých trzích. Například vyloučení mikropodniků z ustanovení o ochraně spotřebitele a ochraně životního prostředí může tyto podniky v důsledku poškodit⁽¹⁰⁾.

3.2.7 Výbor se domnívá, že účelem studií dopadu musí být kromě výše řečeného také přesné změření dominantního efektu, který by mohlo vyvolat opatření, jehož cílem je snížit administrativní zátěž prostřednictvím změny nařízení určeného malým a středním podnikům. Mohou se totiž objevit případné vedlejší účinky, jež by mohly změnit sociální vyváženost a vztahy se státní správou (nezákonné zaměstnávání, znalosti v oblasti daňových údajů, sociální příspěvky, kvalifikace a povaha pracovní smlouvy atd.).

Inteligentní regulace určená malým a středním podnikům ze své povahy musí fungovat tak, aby způsobené vnější účinky byly buď nulové, nebo alespoň bez negativních důsledků. EHSV proto připomíná Komisi, že inteligentní regulace by neměla ani podkopat práva zaměstnanců⁽¹¹⁾, ani snížit základní úroveň jejich ochrany, zejména pokud jde o ochranu zdraví a bezpečnosti na pracovišti.

3.3 Srovnávací přehled pro malé a střední podniky

3.3.1 EHSV vítá zavedení každoročního srovnávacího přehledu pro malé a střední podniky, díky němuž je možné sledovat specifická opatření během celého rozhodovacího cyklu. Očekáváme, jaké bude jeho provádění a jaké budou jeho výsledky.

3.3.2 EHSV se domnívá, že Komise by měla neustále sledovat srovnávací přehled pro malé a střední podniky prostřednictvím centralizované koordinační služby v úzké spolupráci s různými institucemi a orgány EU. Zapojit se do tohoto srovnávání mohou i členské státy a organizace malých a středních podniků.

3.4 Zlepšování konzultací s malými a středními podniky

3.4.1 EHSV vítá, že plány, které informují zúčastněné strany o možných iniciativách Komise, jim jsou k dispozici při plánovaných přípravných a konzultačních pracích. Na konzultace se zúčastněnými stranami by se mělo rozsáhle upozorňovat, aby tyto strany mohly včas odpovědět. Konzultace by však měly vycházet nikoli z kvantity, ale z kvality a měly by být podpořeny empirickými důkazy získanými z rozhovorů se skutečnými podnikateli, ale i zaměstnanci, a obchodními organizacemi a z návštěv nebo pozorování mikropodniků a malých podniků. EHSV připomíná Komisi, že plány by měly vždy obsahovat první hrubé posouzení očekávaných nákladů, aby zúčastněné strany mohly poskytnout kvalitní ověření možných

⁽⁸⁾ Nedávné posouzení dopadu balíčku předpisů týkajících se technické způsobilosti vozidel mělo 102 stran, posouzení dopadu ochrany údajů dokonce 241 stran.

⁽⁹⁾ Viz stanovisko k tématu *Inteligentní regulace*, část 4 B. (zpravodaj pan Pegado Liz), Úř. věst. C 248, 25.8.2011, s. 87.

⁽¹⁰⁾ BEUC – *Smart Regulation – Response to stakeholder consultation* (Inteligentní regulace – Reakce na konzultaci zúčastněných stran). http://ec.europa.eu/governance/better_regulation/smart_regulation/consultation_2012/docs/registered_organisations/beuc_en.pdf.

⁽¹¹⁾ http://www.etuc.org/IMG/pdf/our_priorities_soc_dial_in_smes.pdf.

dopadů. Výbor upozorňuje Komisi, že pro shromažďování vysoce kvalitních údajů a vypracování návrhů inteligentní regulace je rozhodující komplexní konzultace zúčastněných stran.

3.4.2 Po ukončení konzultací se mnoho profesních sdružení a jejich členů ptá, zda jejich úsilí pomoci určit případné problémy a možná řešení bylo užitečné. EHSV zastává názor, že někteří z nich by se na základě oficiálního postupu měli zapojit do práce nezávislého výboru pro posuzování dopadů jako externí odborníci, kteří by poskytli další přezkoumání návrhů Komise, aby se zajistilo správné pochopení různých koncepcí, o které se jedná.

3.4.3 EHSV zaznamenal relativní nárůst počtu aktů v přenesené pravomoci přijatých v posledních letech legislativními orgány. Mnoho rozhodnutí přijatých prostřednictvím aktů v přenesené pravomoci má významný dopad na malé a střední podniky. Výbor se proto domnívá, že rozsah konzultací by měl být také rozšířen, aby zahrnul některé hlavní akty v přenesené pravomoci, které mohou mít výrazný hospodářský, environmentální anebo sociální dopad na konkrétní sektor nebo velké zúčastněné strany.

3.4.4 EHSV vyzývá, aby při vypracovávání právních předpisů probíhal s různými stranami skutečný a strukturovaný „dialog s malými a středními podniky“. Toto partnerství by mělo zajistit účast všech malých a středních podniků a jejich organizací, zejména sdružení malých podniků, a chránit uplatňování zásad „zelenou malým a středním podnikům“ a „jen jednou“ obsažených v „Small Business Act“ pro Evropu⁽¹²⁾, a povzbudit tak cíle účinnosti.

3.4.5 EHSV v zásadě podporuje síť Enterprise Europe Network (EEN). Lituje, že jejího potenciálu ještě nebylo dosaženo, protože mnoho evropských malých a středních podniků zřejmě o její existenci neví. Služby, jež EEN nabízí, by měly vycházet ze skutečných požadavků a potřeb malých a středních podniků za úzké spolupráce s organizacemi malých a středních podniků.

Výbor se přiklání k názoru, že hostitelské organizace sítě EEN mají být podporovány v tom, aby věnovaly více zdrojů na potřeby malých a středních podniků při jednání s veřejnými orgány. EHSV se domnívá, že tato podpora by se měla zaměřit zejména na nejmenší podniky, které by v případě potřeby řešit otázky regulace měly být konzultovány přímo místním centrem sítě EEN. Všechny útvary Komise by měly vzít v úvahu zjištění vzešlá z osobních setkání a příspěvky organizací malých a středních podniků, aby se v praxi uplatňovala zásada „zelenou malým a středním podnikům“.

3.4.6 EHSV vítá prodloužení mandátu skupiny nezávislých expertů na vysoké úrovni pro oblast administrativní zátěže⁽¹³⁾ (tzv. Stoiberovy skupiny). EHSV by byl zejména rád, kdyby tato skupina získala novou hlavní úlohu spočívající v tom, že bude

Komisi nápomocna při přípravě, sledování a provádění politik týkajících se mikropodniků a malých podniků v úzké spolupráci s organizacemi malých a středních podniků a odborovými svazy.

3.4.7 EHSV bere na vědomí výsledky konzultace TOP 10 o nejhorších příkladech byrokracie mající vliv na malé a střední podniky⁽¹⁴⁾. Výbor vyzývá Komisi, aby na svá zjištění co nejdříve reagovala a zveřejnila konkrétní návrhy na zjednodušení.

3.5 Přihlédnutí k potřebám malých a středních podniků

3.5.1 EHSV podporuje kontrolu účelnosti právních předpisů pro tvorbu politiky pro malé a střední podniky⁽¹⁵⁾ (tzv. program REFIT). EHSV se těší na výsledky pilotních hodnocení⁽¹⁶⁾ a vybízí Komisi, aby ve svém programu na rok 2014 zahájila další kontroly účelnosti v klíčových oblastech, o nichž se domníváme, že jsou rozhodující pro vytváření růstu a pracovních míst. Vyzýváme Komisi, aby na svých internetových stránkách zveřejnila všechny kontroly účelnosti, které již proběhly nebo které mají proběhnout.

3.5.2 EHSV také navrhuje, aby byla provedena komplexní kontrola účelnosti právních předpisů EU, s nimiž se podniky setkávají při obchodování přes vnější hranice Unie. EHSV se domnívá, že regulační zátěž těchto právních předpisů je vysoká a že tato kontrola by byla významným příspěvkem k agendám inteligentní regulace, růstu a obchodu.

3.5.3 EHSV vybízí Komisi, aby program REFIT využila v rámci svého úsilí o zjednodušování ke zjišťování stávajících právních předpisů a projednávaných návrhů, které již nejsou potřebné, k navrhování jejich co nejdřívejšího stažení a k provádění konsolidace stávajících právních předpisů. Doporučuje se, aby všechny cíle pro snižování zátěže byly měřitelné a zacílené na poskytnutí konkrétních pozitivních změn pro podniky.

3.5.4 EHSV se domnívá, že by se měly lépe vybírat právní nástroje, včetně mechanismů samoregulace a společné regulace⁽¹⁷⁾.

3.6 Na cestě k lepší správě a mechanismu koordinace při vytváření politiky pro malé a střední podniky

3.6.1 EHSV upozorňuje, že za inteligentní regulaci mají společnou odpovědnost všichni zúčastnění ve vytváření politiky EU jak na úrovni EU, tak na úrovni členských států.

⁽¹⁴⁾ http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-13-168_en.htm?locale=EN.

⁽¹⁵⁾ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0746:FIN:CS:PDF>.

⁽¹⁶⁾ http://ec.europa.eu/dgs/secretariat_general/evaluation/docs/fitness_check_en.pdf.

⁽¹⁷⁾ <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.self-and-co-regulation>.

⁽¹²⁾ Tamtéž, odstavec 2.

⁽¹³⁾ http://ec.europa.eu/dgs/secretariat_general/admin_burden/ind_stakeholders/ind_stakeholders_en.htm.

3.6.2 Na úrovni Evropské unie:

- Výbor se domnívá, že i když se Komise ve svých legislativních návrzích zavazuje k minimalizaci administrativních nákladů pro podniky, měly by stejně tak i Rada a Evropský parlament přistoupit ke snížení či omezení administrativní zátěže podniků na úroveň zamýšlenou v návrhu Komise.
- Dostanou-li se Rada a Parlament nad tyto úrovně, měly by mít povinnost svá rozhodnutí odůvodnit. EHSV proto vyzývá Radu a Parlament, aby se dále zavázaly k provádění posouzení dopadu podstatných změn návrhů Komise, bude-li to nutné.

3.6.3 Na úrovni členských států:

- EHSV zastává názor, že zásada inteligentní regulace bude fungovat, pouze bude-li existovat také inteligentní provádění. Výbor vyzývá členské státy, aby při provádění do vnitrostátního práva zabránily podkopávání zjednodušujících opatření přijatých na úrovni EU. Toto kladení dodatečných povinností nad rámec ustanovení evropského práva (tzv. gold-plating) jasně brzdí rozvoj podnikání. Výbor

proto navrhuje, aby se politici, úředníci ministerstev a ostatní jednotlivci zapojení do provádění právních předpisů do vnitrostátního práva museli povinně zúčastnit zvláštního školení.

- To však nebrání členským státům, aby měly vyšší standardy, budou-li si to přát.
- EHSV vyzývá Komisi, aby členským státům poskytla podporu v podobě setkání a kursů s veřejnoprávními orgány za účelem usnadnění procesu provádění. EHSV se domnívá, že Komise by měla v úzké spolupráci s různými GR a členskými státy pečlivě koordinovat kroky navazující na provádění.
- EHSV navrhuje, aby Komise a členské státy více spolupracovaly při sdílení příkladů osvědčených postupů v oblasti posouzení dopadu s cílem nalézt srovnatelné, transparentní a pružné postupy. Dále členské státy vyzýváme, aby zintenzivnily výměnu příkladů osvědčených postupů při zjednodušování právních předpisů pro malé a střední podniky⁽¹⁸⁾ (např. řešení elektronické veřejné správy, jež mají podnikům pomoci dodržet pravidla a porozumět jim⁽¹⁹⁾).

V Bruselu dne 11. července 2013.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

⁽¹⁸⁾ http://ec.europa.eu/dgs/secretariat_general/admin_burden/best_practice_report/best_practice_report_en.htm.

Viz následující příklad: http://www.bru.gov.mt/15-6-reduction-in-administrative-burden-registered_news-posted-on-17th-december-2012. Na Maltě byl začátkem roku 2006 poté, co se vláda zavázala, že podpoří prostředí napomáhající zlepšování právní úpravy, vytvořen Útvar pro zlepšování právní úpravy (Better Regulation Unit).

⁽¹⁹⁾ <http://www.irma-international.org/viewtitle/21237/> – Ron Craig, „E-government and SMEs“.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady, kterým se zřizuje program na podporu pozorování a sledování vesmíru

COM(2013) 107 final – 2013/0064 (COD)

(2013/C 327/08)

Zpravodaj: **pan IOZIA**

Dne 14. března 2013 se Evropský parlament a dne 20. března 2013 Rada, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady, kterým se zřizuje program na podporu pozorování a sledování vesmíru

COM(2013) 107 final – 2013/0064 (COD).

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 27. června 2013.

Na 491. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 10. a 11. července 2013 (jednání dne 10. července 2013), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 165 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 7 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV uznává, že je důležité, aby Evropa měla k dispozici nezávislý systém pozorování vesmíru na ochranu své vesmírné infrastruktury a vynášení svých objektů do vesmíru, a vítá iniciativu Komise, která vůbec poprvé řeší tuto problematiku a navrhuje řešení, aby byl v této oblasti v EU zahájen proces spolupráce a integrace.

1.2 EHSV podporuje představu Komise, že členské státy vypracují operační návrhy, jež jí předloží ke schválení, bude-li zřejmý zájem EU na kvalitě a kvantitě předpokládaných informací, na sdílení znalostí a metod a na schopnosti analyzovat údaje.

1.3 EHSV si je vědom, že je obtížné najít společná řešení pro všechny členské státy, a domnívá se, že návrh Komise je prvním a významným krokem k ambicióznějším cílům společné práce. Vzhledem k vážnému vojenskému zájmu na tomto programu je vytvoření společné infrastruktury, k němuž snad – jak EHSV doufá – dojde co nejdříve a právě na základě této iniciativy, složité. Je však účelné položit základ pro tuto spolupráci mezi civilní a vojenskou oblastí, na níž by se měla podílet ESA, Evropská obranná agentura a ředitelství pro řízení krizí a plánování.

1.4 EHSV se domnívá, že prioritou je to, aby finanční prostředky vyčleněné na činnost SST na období 7 let od zřízení této služby byly použity na vybudování základu nezávislého evropského systému, do něž by bylo možné přesunout část nynějších kapacit dostupných v obranných strukturách členských států. K tomu by mělo dojít díky využívání stávajících optických teleskopů používaných v Evropě (Kanárské ostrovy) a zbudování alespoň jednoho evropského radaru srovnatelné

třídy s radary používanými v obranných strukturách. Byl by to určitý způsob dlouhodobé investice, při níž by se nové schopnosti a dovednosti přenášely do civilní oblasti s cílem zvýšit životní úroveň evropských občanů.

1.5 EHSV se domnívá, že během 7 let plánovaných na provádění tohoto programu bude nutné, aby byl prostřednictvím konkrétních ustanovení určen rozsah služby, který partneři na národní úrovni očekávají, z hlediska množství poskytovaných údajů, jejich druhu, četnosti poskytování, kvality a dostupnosti, tak aby byly k dispozici nástroje nezbytné na hodnocení služby obdobné s těmi, které již existují pro výzkumné programy v rámci 7. rámcového programu, v nichž jsou tyto parametry jasné a dohodnuté.

1.6 EHSV doporučuje ponechat kritéria přístupu k programu otevřená a přístup více upřesnit v ustanovení čl. 7 odst. 1 písm. a). Je mimořádně důležité, aby se programu mohly účastnit nejen země, které již nezávislé kapacity mají (např. Francie, Německo, Spojené království), ale všichni, kdo mohou dát k dispozici své schopnosti v oblasti zpracování dat. Navrhované znění by se mělo přerpracovat.

1.7 EHSV upozorňuje na to, že soubor činností v oblasti pozorování, známý jako získávání poznatků o situaci ve vesmíru (SSA, *Space Situational Awareness*), zahrnuje kromě pozorování a sledování vesmíru (SST, *Space Surveillance and Tracking*) i monitorování kosmického počasí (*Space Weather*) (v souvislosti s magnetickou aktivitou Slunce) a objektů v blízkosti Země (NEO, *Near-Earth Objects*).

1.8 Především vzhledem k tomu, že bylo uznáno, že nebezpečí pro vesmírnou infrastrukturu vyplývající ze sluneční aktivity je minimálně stejné nebo dokonce i podstatně vyšší, vezmeme-li v úvahu účinky mimořádně intenzivních jevů, se EHSV domnívá, že by se tyto dva aspekty, jak se původně zamýšlelo v definici SSA, měly sledovat souběžně. Vyzývá proto Komisi, aby spolu s ESA, která je již aktivně zapojena v programu ochrany před slunečním zářením, vypracovala celkový rámec zahrnující nejrůznější aspekty obrany vesmírné infrastruktury. V závěrech z konference o vesmíru a bezpečnosti, která se konala ve dnech 10. a 11. března 2011 v Madridu (zmiňovaných v Posouzení dopadu), je jasně zdůrazněno, že je třeba posílit spolupráci v této oblasti mezi všemi zainteresovanými stranami, zejména EU, ESA a členskými státy.

1.9 EHSV souhlasí s návrhem Komise posílit spolupráci s USA a s dalšími státy, které mají na společném projektu ochrany vesmírné infrastruktury zájem, neboť umožní předcházet nebezpečným kolizím, jež mají často katastrofální důsledky, a to i s malými zařízeními, jež mohou vyřadit z provozu drahé družice, které jsou pro lidskou činnost neodmyslitelné.

2. Dokument Komise

2.1 Předmětné sdělení navrhuje zřídit nový evropský program na pozorování vesmíru a sledování objektů na oběžné dráze Země, nazvaný SST (*Space Surveillance and Tracking*).

2.2 Program se zřizuje jako reakce na nutnost chránit evropské vesmírné infrastruktury – zejména programy Galileo a Copernicus/GMES, ale i evropské objekty vypouštěné do vesmíru – před rizikem souvisejícím s nebezpečím srážky s vesmírným odpadem.

2.3 Ve sdělení je rovněž určen právní rámec programu a nástin jeho financování na období 2014–2020.

2.4 Sdělení provází zpráva⁽¹⁾, v níž se popisuje zejména pět náčrtů financování a správa programu a jejich charakteristiky, náklady a výhody.

2.5 Zpráva předchází samotnému legislativnímu textu a objasňuje jeho souvislosti.

2.6 Přibližná celková navrhovaná výše příspěvku Unie na provádění SST na období 2014–2020 činí 70 milionů EUR.

2.7 Do těchto nákladů by byl zahrnut příspěvek na provoz snímačů, které již zúčastněné členské státy obvykle mají ve

svých vojenských strukturách, a pohotovostní služby využívající údaje od zúčastněných členských států a poskytované Satelitním střediskem Evropské unie (EUSC).

2.8 Účast na programu je nepovinná a zúčastněné členské státy musejí mít vlastní snímače (teleskopy, radary), které jsou již v provozu, a potřebné technické a personální zdroje nebo odpovídající znalosti v oblasti zpracování dat.

2.9 Podle shrnutí hodnocení dopadu přiloženého k návrhu činí minimální náklady na události související se srážkou evropských operačních družic s vesmírným odpadem 140 mil. EUR ročně a odhaduje se, že vzhledem k očekávanému 50 % nárůstu služeb v družicovém sektoru v příštích letech vzrostou až na 210 mil. EUR. Tyto údaje představují velmi konzervativní odhad a není v nich zahrnuta ztráta „na zemi“, tj. hospodářská ztráta způsobená přerušením služeb závislých na družicových údajích.

2.10 Je třeba podotknout, že téměř žádná z těchto ztrát není zapříčiněna fyzickou ztrátou družic, ale spíše zkrácením jejich životnosti z důvodu provádění manévřů, které mají zabránit kolizím.

2.11 Přestože dnes různé členské státy provádějí vlastní pozorování, Komise se domnívá, že zapojení EU je nezbytné z toho důvodu, aby byly shromážděny investice potřebné pro financování projektu, zavedení mechanismů řízení, vymezení politiky nakládání s údaji a dále zajištění toho, aby stávající a budoucí kapacity byly využity koordinovaně.

2.12 Doposud byla pro všechny pohotovostní služby referenčním měřítkem americká síť *Space Surveillance Network* (SSN) spravovaná ministerstvem obrany USA. V této souvislosti se Výbor domnívá, že spolupráce mezi EU a USA založená na bezplatném poskytování údajů ze strany USA je nedostatečná, neboť tyto údaje nejsou dostatečně přesné a podléhají správě, nad níž EU nemá žádnou kontrolu.

2.13 Zřízení této služby by proto bylo v plném souladu se strategií nezávislosti Evropy v oblastech považovaných za kritické, zejména v oblasti přístupu do vesmíru.

2.14 V současné době se v Evropě odhaduje, že 65 % snímačů družic na nízké oběžné dráze Země (LEO – *Low Earth Orbit*) je zcela nebo zčásti spravováno institucemi zabývajícími se obranou⁽²⁾.

2.15 Má se za to, že Evropská kosmická agentura (ESA) není vhodnou agenturou k provádění takového programu, neboť nemá vybavení na zpracování důvěrných údajů, jako jsou údaje ze snímačů spravovaných vojenskými strukturami.

⁽¹⁾ Pracovní dokument útvarů Komise *Impact Assessment* [Posouzení dopadu], SWD(2013) 55 final.

⁽²⁾ *Study on Capability Gaps concerning Space Situational Awareness*, ONERA, 2007.

2.16 Evropským subjektem pověřeným koordinací, který by se měl zabývat řízením funkcí služby, by mělo být Satelitní středisko Evropské unie (dále jen „EUSC“) – agentura Unie zřízená společnou akcí Rady dne 20. července 2001, která civilním a vojenským uživatelům poskytuje informační služby a produkty v oblasti geoprostorových snímků s různými úrovněmi důvěrnosti informací. EUSC by mohlo usnadnit poskytování služeb SST a mohlo by se (ve spolupráci se zúčastněnými členskými státy) podílet na zřízení a provozu servisní funkce SST, jež je jedním z cílů programu na podporu SST. Současné znění statutu tohoto střediska však nestanoví, že by se EUSC mělo v oblasti SST aktivně zapojit.

2.17 Očekává se, že ke správě programu bude zapotřebí 50 pracovníků (včetně lidských zdrojů poskytnutých zúčastněnými členskými státy, CSUE a Komisí).

3. Obecné připomínky

3.1 Podle EHSV není v návrhu stanoveno, že na evropské úrovni musí být vytvořeny dostatečné nástroje a schopnosti ke sběru a analýze dat, a Evropa by se tudíž na konci 5letého období financování tohoto programu ocitla v téže situaci jako před 5 lety a musela by tedy pravděpodobně tuto dohodu obnovit, aby byla zajištěna kontinuita poskytování dat z obranných struktur zúčastněných členských států.

3.2 Vzhledem k navrženému financování ve výši 70 mil. EUR nejsou stanoveny požadavky na dostupnost a kvalitu údajů, které by vnitrostátní struktury měly poskytovat, ani na jejich včasné poskytování. Proto není snadné určit kritéria hodnocení poskytované služby. To bude možné, teprve až Komise přijme prováděcí akty, jež bude třeba vypracovat.

3.3 Členské státy mají za to, že ESA neposkytuje dostatečné záruky pro nakládání s důvěrnými informacemi, proto by za tento úkol mělo být odpovědné EUSC. Je však třeba podotknout, že na úrovni jednotlivých členských států se s důvěrnými informacemi v zemích, jež mají k dispozici systém pozorování a sledování (např. Spojené království, Francie, Německo), nakládá v rámci spolupráce mezi orgány odpovědnými za vesmír a obranu, což budí dojem, že v praxi je model spolupráce mezi těmito orgány skutečně efektivní. Proto není jasné, proč by ESA měla být z poskytování této služby vyloučena, a to i vzhledem k tomu, že je již zapojena do celosvětové pohotovostní služby a do zvládání katastrof *International Charter on Space and Major Disasters*.

3.4 Program SST je jednou ze tří součástí přípravného programu SSA (*Space Situational Awareness*), který od roku 2009 v předoperační podobě řídí ESA. Zbývajícími dvěma součástmi jsou kosmické počasí a objekty v blízkosti Země (*Space Weather a Near-Earth Objects*).

3.5 Přípravný program SSA agentury ESA byl financován z rozpočtu ve výši 55 mil. EUR. Není jasné, jaký je vztah mezi těmito dvěma programy. Zejména není zřejmé, jak má být služba SST podpořena podobnou službou, jež by vydávala a řídila varování před riziky spojenými se sluneční aktivitou.

3.6 Je vhodné srovnat závažnost škod způsobených srážkami s vesmírným odpadem se závažností škod způsobených geomagnetickou aktivitou Slunce. Podle studie NOAA (*National Oceanic and Atmospheric Administration*) provedené v USA ⁽³⁾ jsou ekonomické ztráty způsobené vlivem magnetických bouří na družicovou infrastrukturu nesmírné. V roce 2003 zničila intenzivní sluneční aktivita japonskou družici ADEOS-2 v ceně 640 mil. USD. V roce 1997 došlo v důsledku magnetické bouře ke ztrátě telekomunikační družice Telstar v hodnotě 270 mil. USD. A v roce 1989 způsobila jiná magnetická bouře devítihodinový výpadek proudu v Kanadě, jehož škody byly vyčísleny na 6 mld. USD.

3.7 Odhaduje se, že mohutná sluneční bouře (*solar super-storm*), jako byla ta v roce 1859, by dnes jen z hlediska škod na družicích na geostacionární dráze způsobila škody ve výši 30 mld. USD, zatímco škody na rozvodné síti by tuto částku zvýšily na 1 až 2 biliony USD a plná obnova funkčnosti by si vyžádala 4 až 10 let ⁽⁴⁾.

3.8 Míra rizika spojeného se sluneční aktivitou je minimálně stejná jako u srážek s vesmírným odpadem. Proto se EHSV domnívá, že by řízení obou rizik mělo probíhat společně, jak bylo ostatně stanoveno v březnu 2011 na konferenci v Madridu. Ve sdělení však není upřesněno, kdo bude operační službu varování před sluneční aktivitou provozovat.

3.9 EHSV se domnívá, že by se v návrhu mělo zohlednit, že ochrana evropské vesmírné infrastruktury zahrnuje i doplňkové monitorování kosmického počasí a prováděcí lhůty a lhůty pro integraci obou systémů.

4. Konkrétní připomínky

4.1 V čl. 5 odst. 2 se stanoví, že nebudou vytvářeny nové kapacity, nýbrž že se využijí stávající kapacity členských států. V kapitole 2 memoranda se však výslovně uvádí, že jsou stávající kapacity nedostačující. Není zcela jasné, jaký druh systému by tedy měl být konkrétně zaveden, a to i vzhledem k pěti druhům uvedeným v příloženém Posouzení dopadu.

4.2 Technické parametry tohoto systému nejsou výslovně stanoveny. Je popsán jeho účel, ale odkazuje se na budoucí diskusi mezi členskými státy, při níž má být určeno, co by měl zahrnovat.

⁽³⁾ *Value of a Weather-Ready Nation*, 2011, NOAA.

⁽⁴⁾ Viz National Research Council (2008), *Severe Space Weather Events – Understanding Societal and Economic Impacts: A Workshop Report*, Washington, DC: The National Academies Press.

4.3 Vztah mezi vojenským a civilním využitím. Systém byl vybudován pro civilní využití, většina informací je však vojenské povahy. Neexistují žádné výslovné požadavky či protokoly, které by vojenskou stranu zavazovaly k poskytování těchto informací civilní straně. I v této souvislosti se v dokumentu odkazuje na vymezení problému v budoucnosti.

4.4 Vztah mezi členskými státy a EU. V návrhu se uvádí, že všechny snímače jsou a musí zůstat v rukou jednotlivých členských států. Nezdá se, že by existovaly výslovné povinnosti zaručující minimální míru datových a informačních toků.

4.5 Definice služby. V návrhu není výslovně uvedena. Není tudíž možné posoudit, zda je pro účely projektů v rámci programu dostačující.

4.6 Ve svém usnesení z 26. září 2008 nazvaném *Dosažení pokroku v evropské politice pro oblast vesmíru* Rada poukazuje na

nutnost „rozvíjet kapacitu pro splnění potřeb evropských uživatelů, pokud jde o komplexní situační orientaci ve vesmírném prostředí“.

4.7 Je důležité, aby se neustále pracovalo na vývoji programu SST i na probíhajících programech SSA.

4.8 „Ukazatele výsledků a dopadů“ zmiňované v odstavci 1.4.4 jsou spíše tautologickým výrazem a v praxi jsou pro následné hodnocení účinnosti programu téměř nevyužitelné.

4.9 Ponecháme-li stranou definici správy, není správně určen provozní model systému.

Účast členských států není povinná. Jaký je minimální základ pro to, aby byla služba funkční?

V Bruselu dne 10. července 2013.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se sblíží právní předpisy členských států o ochranných známkách (přepracované znění)

COM(2013) 162 final – 2013/0089 (COD)

(2013/C 327/09)

Hlavní zpravodaj: **pan HERNÁNDEZ BATALLER**

Dne 15. dubna 2013 se Rada a dne 16. dubna 2013 Evropský parlament, v souladu s článkem 114 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se sblíží právní předpisy členských států o ochranných známkách (přepracované znění)

COM(2013) 162 final – 2013/0089 (COD).

Dne 16. dubna 2013 pověřilo předsednictvo specializovanou sekci Jednotný trh, výroba a spotřeba přípravou podkladů na toto téma.

Vzhledem k naléhavé povaze práce Evropský hospodářský a sociální výbor na 491. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 10. a 11. července 2013 (jednání ze dne 11. července), jmenoval pana Hernández Batallera hlavním zpravodajem a přijal následující stanovisko 116 hlasy pro, nikdo nebyl proti a 2 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Vzhledem k nezpochybnitelné ekonomické hodnotě ochranných známek a jejich pozitivnímu dopadu na fungování vnitřního trhu je jasné, že platný normativní rámec pro nadnárodní ochranu je nedostatečný. Nicméně návrh směrnice představuje pokrok oproti současné situaci, jež se vyznačuje rozdíly v právní úpravě mezi ochrannou známkou Společenství a ochrannými známkami členských států.

1.2 Z toho důvodu Výbor prosazuje posílení ochrany práv duševního vlastnictví spojených s oprávněným používáním obchodních značek a co největší podporu unijního rejstříku ochranných známek a vyzývá Evropskou komisi, aby podpořila OHIM v jeho funkci dohledu nad dodržováním těchto práv.

1.3 Právo Unie přiznává majiteli ochranné známky jednak její výhradní používání za účelem zisku („ius utendi“) a jednak možnost zamezit tomu, aby bylo její využívání narušováno jednáním třetích osob tím, že ji budou napodobovat nebo zneužívat její rozlišovací znaky („ius prohibendi“). Výbor žádá, aby byla přijata preventivní a nápravná opatření v souvislosti s pirátstvím, které snižuje konkurenceschopnost evropských podniků.

1.4 Platné právní normy Unie však přesně nevymezují hranice vhodných opatření, která může přijmout majitel ochranné známky za účelem zamezení takovému jednání.

1.5 Celý tento proces harmonizace by měl být v příštích letech dokončen a měl by vyústit ve sjednocení práva ochranných známek a přijetí kodexu ochranných známek Unie, který by měl mimo jiné stanovit flexibilní, jednotný a finančně nenáročný postup pro zápis zájemců do dobrovolného rejstříku obchodních ochranných známek, čímž by byl učiněn konec rozdílným v právní úpravě existujícím v současné době.

1.6 EHSV by měl zastávat aktivní úlohu v rámci legislativního procesu přijímání všech aktů týkajících se duševního vlastnictví. Proto lituje, že návrh, kterým se mění nařízení o ochranné známce Společenství, mu nebyl předložen ke konzultaci.

1.7 EHSV doufá, že v budoucnosti bude existovat režim, který zajistí jednotnou ochranu ochranných známek pro podniky i spotřebitele.

2. Úvod

2.1 Na mezinárodní úrovni se právo ochranných známek řídí Úmluvou na ochranu průmyslového vlastnictví podepsanou v Paříži dne 20. března 1883, naposledy revidovanou ve Stockholmu dne 14. července 1967 a pozměněnou dne 28. září 1979 ⁽¹⁾ (dále jen „Pařížská úmluva“).

2.2 Podle článku 19 Pařížské úmluvy si státy, na něž se vztahuje, vyhrazují právo sjednávat odděleně mezi sebou zvláštní dohody na ochranu průmyslového vlastnictví.

⁽¹⁾ Recueil des traités des Nations unies, svazek 828, č. 11851.

2.3 Toto ustanovení posloužilo jako základ pro Niceskou dohodu o mezinárodním třídění výrobků a služeb pro účely zápisu známek, která byla přijata na diplomatické konferenci v Nice dne 15. června 1957, naposled revidována v Ženevě dne 13. května 1977 a pozměněna dne 28. září 1979⁽²⁾. Niceské třídění je každých pět let revidováno výborem odborníků.

2.4 Podle databáze Světové organizace duševního vlastnictví (WIPO), pokud jde o členské státy Unie, nejsou stranami Niceské dohody pouze Kyperská republika a Maltská republika, oba tyto státy však používají Niceské třídění.

2.5 Ochrana ochranných známek má převážně územní charakter. Je tomu tak, neboť ochranná známka je vlastnické právo, které ochraňuje nějakou značku na vymezeném území.

2.5.1 Co se týče primárního práva Unie, Listina základních práv Evropské unie zahrnuje v čl. 17 odst. 2 ochranu duševního vlastnictví.

2.5.2 Také článek 118 SFEU stanoví: „V rámci vytvoření nebo fungování vnitřního trhu přijmou Evropský parlament a Rada řádným legislativním postupem opatření o vytvoření evropských práv duševního vlastnictví, která zajistí jednotnou ochranu práv duševního vlastnictví v Unii, a o zavedení centralizovaného režimu pro vydávání povolení, koordinaci a kontrolu na úrovni Unie.“

2.6 V Evropské unii existují současně ochrana ochranné známky členského státu a ochranné známky Společenství. Majitel ochranné známky členského státu může vykonávat práva související s touto známkou na území členského státu, jehož vnitrostátní právní úpravou je ochranná známka chráněna. Majitel ochranné známky Společenství může činit totéž na území osmdvaceti členských států, protože ochranná známka má účinek na celém území Unie.

2.7 Právní předpisy členských států o ochranných známkách byly částečně harmonizovány směrnicí Rady 89/104/EHS ze dne 21. prosince 1988, později kodifikovanou jako směrnice 2008/95/ES.

2.8 Kromě toho ve spojení s vnitrostátními systémy ochranných známek stanoví nařízení Rady (ES) č. 40/94 ze dne 20. prosince 1993 o ochranné známce Společenství, kodifikované jako nařízení (ES) č. 207/2009, samostatný systém pro zápis jednotných práv, jež mají stejný účinek v celé EU. V této souvislosti byl zřízen Úřad pro harmonizaci na vnitřním trhu (OHIM), který je odpovědný za zápis a správu ochranných známek Společenství.

2.9 V posledních letech Komise zahájila veřejné diskuse o duševním vlastnictví, kterých se EHSV zúčastnil, a v roce 2011 oznámila přezkum systému ochranných známek v Evropě

za účelem modernizace systému, jeho zefektivnění a zvýšení jeho účinnosti a soudržnosti jak na úrovni EU, tak na vnitrostátní úrovni.

2.10 V usnesení ze dne 25. září 2008 týkajícím se globálního evropského plánu pro boj proti padělatelství a pirátství vyslovila Rada žádost, aby bylo přezkoumáno nařízení Rady (ES) č. 1383/2003 ze dne 22. července 2003 o přijímání opatření celních orgánů proti zboží podezřelému z porušení určitých práv duševního vlastnictví a o opatřeních, která mají být přijata proti zboží, o kterém bylo zjištěno, že tato práva porušilo⁽³⁾. EHSV doufá, že bude vylepšen právní rámec tak, aby bylo posíleno vymáhání práv duševního vlastnictví celními orgány a zajištěna rovněž dostatečně jasná právní úprava.

2.11 Evropský systém ochranných známek je založen na zásadě koexistence a doplňkovosti mezi vnitrostátní ochranou ochranných známek a ochranou v celé Unii.

2.12 Zatímco nařízení o evropské ochranné známce stanoví komplexní systém, ve kterém se řeší všechny otázky hmotného a procesního práva, současná úroveň sblížení právních předpisů podle této směrnice je omezena pouze na vybraná ustanovení hmotného práva. Záměrem návrhu je tedy, aby bylo hmotné právo v zásadě podobné a alespoň hlavní procesní ustanovení byla kompatibilní.

2.13 Cílem návrhu je podpořit inovace a hospodářský růst zpřístupněním systémů ochranných známek pro podniky v celé EU a jejich zefektivněním s cílem dosáhnout nižších nákladů, menší složitosti, větší rychlosti a předvídatelnosti a právní jistoty.

2.14 Tato iniciativa týkající se přepracování má následující konkrétní cíle:

— modernizaci a zlepšení stávajících ustanovení směrnice změnou zastaralých ustanovení, zvýšením právní jistoty a vyjasněním práv z ochranných známek, pokud jde o jejich rozsah a omezení;

— dosažení většího sblížení vnitrostátních právních předpisů o ochranných známkách a souvisejících postupů s cílem zajistit dokonalejší soulad se systémem ochranných známek Společenství, a to:

a) doplněním dalších hmotných pravidel,

b) tím, že se do směrnice vloží hlavní procesní pravidla, v souladu s ustanoveními nařízení, včetně případů, kde stávající rozdíly představují velké problémy z hlediska uživatelů a kde jsou taková sladění považována za nezbytná pro vytvoření harmonického, komplementárního systému ochrany ochranných známek v Evropě;

— usnadněním spolupráce mezi úřady členských států a OHIM za účelem sblížení postupů a rozvoje společných nástrojů zavedením právního základu pro tuto spolupráci.

(2) Recueil des traités des Nations unies, svazek 818, č. I-11849.

(3) Úř. věst. L 196, 2.8.2003, s. 7.

2.15 Návrh směrnice jednak aktualizuje a vylepšuje platná ustanovení týkající se:

- definice ochranné známky, neboť otevírá možnost zapsat známky, které mohou být ztvárněny technologickými prostředky, jež poskytují dostatečné záruky;
- práv vyplývajících z ochranné známky obsažených v člancích 10 a 11, které pojednávají o udělených právech, která se nedotýkají dřívějších práv, případů dvojí totožnosti, užití známky jako obchodního názvu nebo obchodní firmy, užití ve srovnávací reklamě, zásilek od obchodních dodavatelů, výrobků přepravených na celní území, přípravných kroků a omezení účinků ochranné známky.

2.16 Návrh zároveň usiluje o větší sblížení hmotného práva, a to prostřednictvím ochrany zeměpisných označení a tradičních výrazů, ochrany ochranných známek, jež získaly dobré jméno, zdůrazňováním práva ochranných známek jako předmětů vlastnictví, neboť mohou být předmětem převodu věcných práv, a regulací kolektivních ochranných známek.

2.17 Co se týče harmonizace hlavních procesních norem, týká se určování a klasifikace výrobků a služeb, přezkumu způsobilosti, poplatků, řízení o námitce, neuzívání známky jako obrany v řízení o námitce, řízení o zrušení a prohlášení neplatnosti, neuzívání známky jako obrany v řízení o prohlášení neplatnosti.

2.18 Dalším záměrem návrhu je usnadnit spolupráci mezi úřady jako doplnění právního rámce pro spolupráci – v souvislosti s přezkumem nařízení stanoví článek 52 právní základ pro snazší spolupráci mezi úřadem OHIM a úřady průmyslového vlastnictví členských států.

3. Obecné připomínky

3.1 EHSV vítá návrh směrnice Evropské komise, jenž je zvláště příhodný v globálním ekonomickém kontextu vyznačujícím se vysokou konkurenceschopností a hospodářským zpomalením Evropy.

3.1.1 V této souvislosti ochranná známka přispívá k vytvoření hodnoty podniků a podpoře věrnosti klientů a zároveň k ochraně spotřebitelů.

3.1.2 Tento aspekt v této souvislosti značně nabývá na relevanci, a to z několika důvodů:

- zaprvé proto, že ochrana těchto známek snižuje náklady na hledání spotřebitelů;
- zadruhé proto, že jim zaručuje rozumnou úroveň kvality, díky níž musí výrobce dbát o obsah výrobku či služby;

- zatřetí proto, že vyžaduje investice do zlepšování a inovací, které posilují obchodní důvěru spotřebitelů.

3.2 Návrh směrnice významně zlepší současný právní rámec legislativ členských států, a to ve třech aspektech:

- zjednodušení systémů zápisu ochranných známek celé EU a následné snížení nákladů a zrychlení postupů;
- právní jistota vyplývající z vyšší doplňkovosti mezi interními a nadnárodními normami v této oblasti a z koordinace mezi příslušnými orgány;

- zvýšení úrovně ochrany duševního vlastnictví zejména v důsledku ujasnění režimu týkajícího se zboží v tranzitu, zahrnutí nových kritérií pro zápis, jako jsou například zvukové známky, a určitých specifikací v oblasti ochrany zeměpisných označení či jazyků, jež nejsou jazyky Unie, atd.

3.3 Vzhledem k hospodářskému, obchodnímu a právnímu vývoji jsou nově zahrnuty také například definice ochranné známky, která umožňuje odlišnou identifikaci, než je grafické ztvárnění, a tedy přesnější identifikaci známky, neboť umožňuje zapsat známky, které mohou být ztvárněny technologickými prostředky, jež poskytují dostatečné záruky.

3.4 Pozitivní je pokus o dosažení většího sblížení hmotného práva, spočívající například v doplnění ochrany zeměpisných označení a tradičních výrazů, ochrany ochranných známek, jež získaly dobré jméno, a v nakládání s ochrannými známkami jako s předměty vlastnictví, například v souvislosti s převodem a s podstatnými aspekty obchodního využití. Velmi významné – jak pro podniky, tak pro spotřebitele – je to, že byly do návrhu směrnice zahrnuty kolektivní ochranné známky a garanční známky.

3.5 V neposlední řadě EHSV vítá harmonizaci hlavních procesních norem, protože se stanovují společná pravidla pro určování a klasifikaci výrobků a služeb, která se řídí zásadami stanovenými Soudním dvorem, a pro řízení o námitce, řízení o zrušení a prohlášení neplatnosti.

3.6 Výbor rovněž hodnotí pozitivně to, že o procesu přípravy návrhu směrnice byla veřejnost široce informována a byly do něj intenzivně zapojeny zainteresované sektory občanské společnosti.

3.7 Nicméně je nutné vyjádřit jisté výhrady k předmětu a obsahu návrhu, jímž se zabýváme, aniž by tím byl dotčen případný obsah návrhu, kterým se mění v současné době platné nařízení (ES) č. 207/2009 – jež stanovilo samostatný systém pro zápis jednotných práv – a který tvoří legislativní balíček s tímto návrhem směrnice.

3.8 V této souvislosti se Výbor podivuje nad tím, že návrh COM(2013) 161 final z 27. března 2013, kterým se mění uvedené nařízení o ochranné známce Společenství, mu nebyl předložen ke konzultaci v podobě stanoviska.

3.9 Vzhledem k tomu, že se jedná o akt s přímým dopadem na fungování vnitřního trhu (článek 118 SFEU) ovlivňující úroveň ochrany spotřebitelů (článek 169 SFEU), koherentní a ze souvislosti vycházející interpretace ustanovení Smluv, které konzultační kompetence v těchto oblastech přiznávají výslovně Výboru, předpokládá nezbytnou účast Výboru na legislativním procesu přijímání tohoto aktu.

3.10 V této souvislosti právo Unie přiznává majiteli ochranné známky jednak její výhradní používání za účelem zisku („ius utendi“) a jednak možnost zamezit tomu, aby bylo její využívání narušováno jednáním třetích osob tím, že ji budou napodobovat nebo zneužívat její rozlišovací znaky („ius prohibendi“) – článek 9 nařízení (ES) č. 207/2009.

3.11 Platné právní normy Unie však přesně nevymezují hranice vhodných opatření, která může přijmout majitel ochranné známky za účelem zamezení takovému jednání.

3.11.1 Návrh směrnice sice výrazně rozšiřuje počet předpokladů, jež majitele ochranné známky opravňují k tomu, aby třetím stranám zakázal její využívání (článek 10) – a dokonce se v této souvislosti zavádějí nová ustanovení: porušení práv majitele vnější úpravou výrobků, balením nebo jinými prostředky (článek 11) – nebo její neoprávněné používání jednatelům či zástupcům (článek 13), ale přesné vymezení rozsahu práva závisí na úsudku příslušného soudce, v případě zahájení soudního řízení na základě podnětu navrhovatele.

3.11.2 Bude tak záviset na tom, jak jednotlivé soudní orgány zhodnotí, zda existuje riziko záměny nebo zneužití ochranné známky třetí osobou, a v případě, že ano, určí také, jaké odškodnění náleží majiteli známky, v závislosti na podané žalobě.

3.11.3 Návrh směrnice tak nenabízí jednotnou ochranu uživacích práv pro všechny majitele ochranných známek ani jednotnou ochranu spotřebitelů v případě, že by byli postiženi neoprávněným či podvodným používáním obchodní známky.

3.12 To, že se nadnárodní systém a vnitrostátní systémy ochrany práv majitelů ochranných známek vzájemně doplňují, proto jednoznačně může ohrozit to, aby byla tato ochrana – v souladu s cíli návrhu směrnice – co nejúčinnější a nejrychlejší.

3.12.1 Není tak například zajištěno, že budou překonány vnitřní rozdíly vyplývající z nesprávného provedení ustanovení směrnice 2004/48/ES (o dodržování práv duševního vlastnictví), týkající se opatření zaměřených na zajištění:

— zastavení dané činnosti, včetně případného zničení zboží a prostředků používaných pro jeho výrobu, nebo uložení sankčních plateb;

— náhradu škody nebo možnosti zveřejnění příslušného soudního rozhodnutí.

3.12.2 Tato právní nejistota bude ještě závažnější v případech porušení práv majitele ochranné známky, k nimž došlo v několika členských státech.

3.13 O to více, že samotný návrh směrnice stanoví některé okolnosti, jež zvyšují stupeň komplexnosti této ochrany.

3.13.1 Článek 4 (důvody pro zamítnutí či neplatnost) tak v odst. 3 například stanoví, že „ochranná známka může být prohlášena za neplatnou, pokud přihlašovatel nepodal přihlášku ochranné známky v dobré víře“ a že „každý členský stát může rovněž stanovit, že taková ochranná známka se do rejstříku nezapíše“.

3.14 Vzhledem k tomu, že podle OHIM do předpokladu, že přihláška nebyla podána v dobré víře, nespadá okolnost, kdy chybí úmysl značku používat, který úřad stanoví jednotná kritéria podle kterých budou moci příslušní posuzovatelé zvážit, zda existují jiné důvody, které znamenají, že nebylo konáno v dobré víře?

3.15 Tato mezera v předpisech je paradoxem, pokud ji dáme do souvislosti s novým ustanovením čl. 10 odst. 5 návrhu směrnice, jež posiluje oprávnění majitele registrované známky k tomu, aby bránil třetím osobám v dovozu výrobků pocházejících z území mimo celní unii, i když nejde o jejich propuštění do volného oběhu. Návrh tak nedodržuje platnou judikaturu Soudního dvora týkající se zboží v tranzitu (věc C-446/09 a C-495/09, Philips/Nokia), a zneplatňuje jakýkoliv předpoklad nebo důkaz týkající se možného jednání příslušných třetích osob v dobré vůli ⁽⁴⁾.

⁽⁴⁾ Čl. 10 odst. 5 směrnice stanoví: „Majitel zapsané ochranné známky je rovněž oprávněn zakázat všem třetím osobám přepravu výrobků v rámci obchodní činnosti na celní území členského státu, ve kterém je ochranná známka zapsána, aniž by byly propuštěny do volného oběhu, pokud takové výrobky, včetně obalů pocházejí ze třetích zemí a jsou bez povolení označeny ochrannou známkou, která je totožná s ochrannou známkou zapsanou pro tyto výrobky nebo kterou nelze v jejich podstatných rysech od této ochranné známky rozlišit.“ To lze stručně shrnout tak, že jde o to vytvořit spolehlivý mechanismus pro boj proti padělání výrobků vyrobených mimo EU a neumožnit, aby zúčastnění měli možnost využít právního předpokladu, že zboží v tranzitu nevstupuje na celní území EU.

3.16 Prevence a represe tohoto typu nekalých obchodních praktik by také byla jednoznačně posílena, pokud by byl v návrhu směrnice stanoven zvláštní právní základ, jenž by Evropské komisi umožnil zintenzivnit její opatření díky spolupráci s orgány třetích zemí, jejichž podniky je běžně a systematicky uplatňují.

3.17 Dostatečné není ani ustanovení čl. 45 odst. 1 návrhu směrnice, jenž obecně stanoví, že členské státy zavedou rychlé a účinné správní řízení u svých úřadů pro podání námítky proti přihlášce ochranné známky z důvodů uvedených v článku 5. Měla by být konkrétněji určena povaha tohoto řízení a rovněž normativně stanovena přiměřená lhůta, v níž musí konat příslušné vnitrostátní orgány, a to v zájmu souladu s ustanovením čl. 41 odst. 1 Listiny základních práv a svobod EU (právo na řádnou správu).

3.18 Zásady účinnosti a předvídatelnosti, jež z podstaty souvisejí s nadnárodní ochranou majitelů práv vyplývajících z ochranné známky, vyžadují přezkum obsahu i dalších ustanovení návrhu směrnice, například článku 44 a článku 52. Co se týče prvního z nich, jenž stanoví (obecný) dodatečný poplatek pro každou další třídu výrobků a služeb mimo první třídu, který je třeba zahrnout do původního poplatku za

přihlášku ochranné známky, měla by být stanovena maximální možná výše těchto poplatků.

3.19 Pokud jde o článek 52, jenž zavádí spolupráci s členskými státy a OHIM v zájmu podpory sblížení postupů a nástrojů a k dosažení soudržných výsledků při přezkumu a zápisu ochranných známek, mělo by existovat zvláštní ustanovení, jež by – v souladu s čl. 291 odst. 2 SFEU – Komisi udělilo prováděcí pravomoci pro přijetí závazného „kodexu chování“.

3.20 Na správní spolupráci mezi OHIM a příslušnými vnitrostátními úřady je třeba nahlížet jako na otázku společného zájmu, v souladu s článkem 197 SFEU. Zvláště potřebné je v této oblasti usnadnění výměny informací a úředníků a rovněž podpora odborné přípravy, jež by měly být dotovány z prostředků veřejných rozpočtů.

3.21 Celý tento proces harmonizace by měl být dokončen v příštích letech a vyústit ve sjednocení práva ochranných známek a přijetí kodexu ochranných známek Unie, který by měl mimo jiné stanovit flexibilní, jednotný a finančně nenáročný postup pro zápis zájemců do dobrovolného rejstříku obchodních ochranných známek.

V Bruselu dne 11. července 2013.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice Rady 78/660/EHS a 83/349/EHS, pokud jde o zveřejňování nefinančních informací a informací týkajících se rozmanitosti některými velkými společnostmi a skupinami

COM(2013) 207 final – 2013/0110 (COD)

(2013/C 327/10)

Zpravodajka: **paní PICHENOT**

Dne 2. května 2013 se Rada a dne 21. května 2013 Evropský parlament, v souladu s čl. 50 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice Rady 78/660/EHS a 83/349/EHS, pokud jde o zveřejňování nefinančních informací a informací týkajících se rozmanitosti některými velkými společnostmi a skupinami

COM(2013) 207 final – 2013/0110 (COD).

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 27. června 2013.

Na 491. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 10. a 11. července 2013 (jednání dne 11. července 2013), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 95 hlasy pro, 31 hlasů bylo proti a 4 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry

1.1 Výbor vítá návrhy Komise na změny směrnic o účetnictví, co se týče zveřejňování nefinančních informací i rozmanitosti složení řídicích orgánů. Tyto omezené změny přispívají ke zlepšování rámce EU pro správu a řízení společností⁽¹⁾.

1.2 Výbor doporučuje Evropskému parlamentu a Radě, aby zohlednily rovnováhu pramenů z těchto změn, jež zvyšují transparentnost v environmentální, sociální, společenské a správní oblasti. Návrh Komise představuje pružný a přiměřený nástroj pro zlepšení komunikace s akcionáři, investory, zaměstnanci a dalšími zainteresovanými stranami. Návrh se týká výhradně velkých společností, aby nedošlo k uvalení dalších požadavků na podniky menší velikosti.

2. Doporučení

2.1 Výbor uznává, že **vyvážená kombinace následujících prvků** umožňuje poskytování nefinančních informací akcionářům na valné hromadě a zajišťuje u velkých podniků informovanost zainteresovaných stran. Uvedený souhrn splňuje vytyčené cíle transparentnosti a soudržnosti.

— důležité nefinanční informace budou zahrnuty do výroční zprávy,

— tyto informace se týkají zejména environmentálních, sociálních a zaměstnaneckých otázek, dodržování lidských práv a boje proti korupci a úplatkářství,

— informace se týkají politik, které podnik v této oblasti uplatňuje, výsledků těchto politik, rizik a nejistot spojených s těmito otázkami a způsobu, jakým je podnik zvládá,

— nástroj se použije u všech kapitálových společností spadajících do oblasti působnosti stávajících směrnic o účetnictví,

— oblast působnosti je omezena na společnosti o více než 500 zaměstnanců, s celkovou bilanční sumou přesahující 20 milionů EUR nebo čistým obratem přesahujícím 40 milionů EUR, z čehož vyplývá, že malé a střední podniky jsou zproštěny této povinnosti,

— podniky mají možnost vycházet z vnitrostátních, unijních nebo mezinárodních rámců, jež definují zásady nebo ukazatele a pokyny pro podávání informací,

— podnik se zaměří na informace, jež jsou pro něj relevantní,

— využití metody „dodržuj nebo vysvětli“ zavazuje k podávání zpráv a zároveň ponechává podniku určitý prostor v případech, kdy považuje nedostatek informací za odůvodněný,

— tvárnost nástroje umožňuje nenavyšovat administrativní zátěž především díky možnosti pokračovat v praxi, kdy je nedílnou součástí výroční zprávy zvláštní zpráva vyhovující týmž požadavkům.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 24, 28.1.2012, s. 91.

2.2 Výbor se s ohledem na tuto rovnováhu domnívá, že přijetí návrhu směrnice, kterou se mění směrnice o účetnictví, přichází ve **vhodný okamžik**:

- v období, kdy občanská společnost čím dál pozorněji vnímá působení podniků na společnost, kdy je na státech a podnikatelském prostředí vyžadována větší transparentnost a kdy dochází k rozvoji sociálně odpovědných investic⁽²⁾,
- v situaci, kdy přetrvává rozmanitost mimofinančních předpisů a doporučení členských států, jež se však sbližují; v posledních deseti letech došlo k revizi mezinárodních referenčních systémů, např. v OECD či MOP, k vytvoření normy ISO 26000 a postupnému zdokonalování nástrojů pro podávání nefinančních informací od organizací, jako jsou Global Reporting Initiative (GRI), European Federation of Financial Analysis Societies (EFFAS), ratingové agentury a organizace zabývající se analýzou společnosti a odpovědnými referenčními systémy,
- aktuální ponaučení z finanční, hospodářské, sociální a ekologické krize na evropské i mezinárodní úrovni zesilují potřebu transparentnosti⁽³⁾ investic, daňového systému a boje proti korupci, zejména v těžebním průmyslu,
- v současné době vznikají nástroje měření ekologického dopadu výrobních činností, jako je analýza životního cyklu výrobků, ekologická stopa nebo výpočet nákladů negativních externalit,
- některé podniky reagují na požadavky odpovědných spotřebitelů a nabízejí udržitelnější zboží a služby např. tím, že nepoužijí naprogramované zastarávání nebo podpoří spravedlivý obchod.

2.3 Výbor s potěšením konstatuje, že změny směrnic o účetnictví otevírají nové **perspektivy**, neboť:

- působí směrem k zařazení environmentálních, sociálních a správních otázek do strategie a komunikace podniku,
- posilují úlohu valných hromad akcionářů a zásady odpovědných investic,
- skýtají záruky i pružná řešení umožňující všem podnikům, pro něž je sociální odpovědnost podniků mikroekonomickým vyjádřením udržitelného rozvoje, aby se zapojily do tohoto pokrokového směru,
- zavádějí nový způsob prezentace a rozhodování v podnikové strategii, jež se zaměřují na dlouhodobý výhled a posilují vztahy mezi pobočkami a vedením skupiny.

⁽²⁾ Úř. věst. C 21, 21.1.2011, s. 33.

⁽³⁾ Stanovisko EHSV k tématu Evropské právo obchodních společností a správa a řízení společností (dosud nezveřejněno v Úředním věstníku).

2.4 Výbor předkládá **Evropskému parlamentu a Radě následující doporučení**:

- podniky by měly odhalit dopady své činnosti, ať již pozitivní, či negativní, na společnost,
- podniky by měly ve svých zprávách uvést, zda jsou v jejich řídicích a dozorcích orgánech zastoupeni zaměstnanci,
- během přípravy výroční zprávy by měly být informovány a konzultovány orgány zastupující zaměstnance,
- odbornost environmentální, sociální a správní části zprávy by měly garantovat osoby s potřebnou erudicí v těchto oborech, především v oblasti sociální a environmentální,
- odběratelé by měli informovat o svých vztazích s dodavatelským či hodnotovým řetězcem, zejména z hlediska pracovního práva a lidských práv,
- také podniky, které nespádají do působnosti směrnice, by se měly dobrovolně vydat touto cestou k vyšší transparentnosti, a zlepšit tak svůj styl podnikání,
- členské státy by měly do svých strategií sociální odpovědnosti podniků zařadit kvalitu podávání nefinančních informací,
- při provádění do vnitrostátního práva by členské státy, jež to uznají za vhodné, měly snížit požadovaný práh tak, aby se předpis týkal významného počtu podniků v daném státě,
- Komise by měla být vyzvána k zahájení či usnadnění procesu zapojení „většího počtu zainteresovaných stran“⁽⁴⁾, aby bylo možné lépe definovat hlavní zásady a referenční normy, které usnadní srovnávání a z dlouhodobějšího hlediska také harmonizaci
- Komise by při své podpoře a zvyšování povědomí o politických sociální odpovědnosti podniků, jak to stanoví sdělení z října 2011, měla doporučit, aby příslušné podniky používaly jako vodítko pro zveřejňování nefinančních informací takové mezinárodní referenční systémy, jež jsou nejbližší nové definici sociální odpovědnosti podniků.

2.5 Výbor schvaluje navrhovanou změnu čtvrté směrnice týkající se povinnosti podniku poskytnout informace o politice **rozmanitosti, pokud jde o jeho řídicí orgány**.

2.6 Zdůrazňuje, že to se netýká pouze řídicích a dozorcích orgánů a že by mohlo být užitečné rozšířit politiku rozmanitosti také na poradní výbory, a především pak na výbory pro audit.

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 161, 6.6.2013, s. 35.

2.7 Výbor připomíná, že cíle obsazení pozic v řídicích a dozorcích orgánech nejsou ve většině členských států dosud splněny⁽⁵⁾.

2.8 Domnívá se, že mezi kritéria rozmanitosti je třeba zařadit účast zaměstnanců z řad pracujících, zejména evropské rady zaměstnanců, kteří budou vysláni odborovými organizacemi.

2.9 Výbor závěrem Komisi doporučuje, aby do tohoto přezkumu zahrnula ustanovení o zachování úrovně ochrany vůči stávajícím vnitrostátním předpisům a provedla posouzení dopadu těchto změn směrnic o účetnictví na praxi podniků, pokud jde o zveřejňování nefinančních informací, a to pět let po vstupu směrnice v platnost.

3. Některé souvislosti

3.1 Návrh na změnu směrnic o účetnictví je pokračováním úsilí započatého zelenou knihou o sociální odpovědnosti podniků z roku 2001⁽⁶⁾, již doplnilo sdělení z roku 2006⁽⁷⁾, a navazuje na závazky uvedené v plánu činnosti ve sdělení z roku 2011⁽⁸⁾. Potřeba této změny nutně vyplývá ze závěrů posouzení dopadů, v němž byla prokázána omezená efektivita nefinančních informací, které podniky zveřejňují, a jež se opírá o rozsáhlý materiál z veřejné konzultace. Tyto informace vykazují nerovnoměrnou kvalitu a podniků navíc není dostatečný počet.

3.2 Zvýšení transparentnosti společností v sociální a environmentální oblasti bylo oznámeno v dubnu 2011 ve sdělení Komise týkajícím se Aktu o jednotném trhu.

3.3 Výbor se od roku 2005, kdy vypracoval stanovisko k tématu Nástroje pro měření a informovanost⁽⁹⁾, zabýval čtvrtou směrnicí o ročních účetních závěrkách, jejíž ustanovení o nefinančních informacích nabízí podnikům možnost zveřejňovat určité informace o sociálních a environmentálních aspektech jejich činnosti. V roce 2012 Výbor podpořil Komisi a její cíl zvýšit rozmanitost řídicích a dozorčích orgánů. Ve stanovisku z roku 2012⁽¹⁰⁾ ke sdělení Komise o sociální odpovědnosti podniků Výbor připomněl svůj postoj ve prospěch povinné nefinanční zprávy.

3.4 Spojené království bylo prvním členským státem, který roku 1992 zavedl do správy podniků soubor pravidel (tzv. Cadburyho kodex)⁽¹¹⁾ s metodou „dodržuj nebo vysvětli“. S různými obměnami toto ustanovení přijaly i jiné státy, zejména Německo a Dánsko. Pružnost této metody umožňuje uplatnit v určitých citlivých oblastech výjimku, např. u informací o boji proti korupci, jejichž účinnost může být podmíněna jistou diskrétností nebo přímo důvěrností.

3.5 Několik členských států včetně Francie, Nizozemska, Spojeného království, Švédska a Španělska přijalo během posledního desetiletí předpisy s cílem vytvořit vnitrostátní rámec pro podávání zpráv za účelem harmonizace evropských standardů.

3.6 Během irského předsednictví byla uzavřena evropská dohoda v oblasti transparentnosti těžebního průmyslu, jež reviduje směrnici o účetnictví. Směrnice nově ukládá transparentnost (pro každý stát a pro každý projekt) veškerých finančních toků plynoucích od evropských podniků v těžebním a lesnickém průmyslu ke státům, v nichž působí.

3.7 Evropský parlament ve svém usnesení z února 2013⁽¹²⁾ uznal, že je důležité, aby společnosti zveřejňovaly informace o udržitelnosti, např. o sociálních a environmentálních faktorech, s cílem zjistit rizika udržitelnosti a zvýšit důvěru investorů a spotřebitelů. Evropský parlament vyzval Komisi, aby předložila návrh týkající se zveřejňování nefinančních informací ze strany podniků.

3.8 V době krize, kdy evropské veřejné mínění volá po etičtějším přístupu podniků, jsou postupy sociální odpovědnosti podniků vnímány jako faktory možného povzbuzení obchodní politiky Evropské unie, její rozvojové politiky i provádění strategie Evropa 2020. Sociální odpovědnost podniků podporuje sociální a občanský dialog (společenský dialog). Musí také umožňovat lepší porozumění situace v celém subdodavatelském řetězci. Katastrofy typu zřícení budovy Rana Plaza v Bangladéši připomínají, že je nutné věnovat pozornost odpovědnosti odběratelů.

V Bruselu dne 11. července 2013.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

⁽⁵⁾ Úř. věst. C 133, 9.5.2013, s. 68.

⁽⁶⁾ COM(2001) 366 final.

⁽⁷⁾ COM(2006) 136 final a Úř. věst. C 286, 17.11.2005, s. 12.

⁽⁸⁾ COM(2011) 681 final a Úř. věst. C 229, 31.7.2012, s. 77.

⁽⁹⁾ Úř. věst. C 286, 17.11.2005, s. 12.

⁽¹⁰⁾ Úř. věst. C 229, 31.7.2012, s. 77.

⁽¹¹⁾ „Finanční aspekty správy a řízení společnosti“ (The financial aspects of corporate governance), 1.12.1992.

⁽¹²⁾ Usnesení 2012/2098 (INI), zpravodaj: pan Raffaele Baldassarre.

PŘÍLOHA

ke stanovisku Evropského hospodářského a sociálního výboru

Následující pozměňovací návrh byl po rozpravě byl zamítnut, získal však více než čtvrtinu hlasů (čl. 54 odst. 3 jednacího řádu):

Nahradit text stanoviska CES3548-2013_00_00_TRA_AS následujícím textem

1. Obecné připomínky

1.1 EHSV považuje návrh směrnice za nadbytečný (zejména vzhledem k povinnému zveřejňování „politiky rozmanitostí“), neboť se nedomnívá, že je v předmětné oblasti potřebná další legislativní úprava na evropské úrovni. **EHSV celkově nevidí zásadní přidanou hodnotu návrhu oproti současné úpravě a má zároveň obavu z možného dalšího zvýšení administrativní zátěže.**

1.2 EHSV chápe transparentnost jako součást moderního řízení podniků. Evropské podniky prokázaly, že jsou dostatečně transparentní za stávajícího legislativního rámce. Společenská odpovědnost je v Evropě řízena podnikovou sférou, je součástí strategií podniků a je založena na principu dobrovolnosti. Evropské podniky nesnížily míru transparentnosti a odpovědnosti ani v období krize.

1.3 EHSV vnímá potřebu některých zainteresovaných subjektů a veřejnosti týkající se vyšší transparentnosti politik společností, zvláště s ohledem na zveřejňování sociálních a environmentálních informací, a to zejména v případě společností s aktivitami ve třetích zemích – například těžařských společností v Africe (rizika pro životní prostředí, korupce), oděvních společností v Asii (sociální oblast, lidská práva) a tak podobně.

1.4 Jedinou potenciální přidanou hodnotu návrhu lze spatřit v tom, že se zaměřuje na problematiku rizik, jejich definici, řízení a povinnost jejich hlášení. To by mohlo napomoci společnostem lépe uveřejňovat rizika i příležitosti zvládat, a tím zvýšit odpovědnost vůči důsledkům své činnosti v nefinanční oblasti. I v tomto případě však platí, že by mělo jít spíše o rozhodnutí dané společnosti, zda chce tuto činnost vykonávat či nikoli.

2. K nefinančním informacím

2.1 EHSV si je vědom, že posilování transparentnosti obecně hraje důležitou roli z hlediska efektivního fungování vnitřního trhu. Snazší porovnatelnost informací o fungování podniků může mít dopad na efektivní rozhodování investorů a akcionářů.

2.2 EHSV považuje dosavadní způsob a rozsah zveřejňovaných nefinančních informací za kvalitní a dostačující s ohledem na sledovaný účel. Nově navrhované povinné zveřejňování by představovalo nadbytečnou zátěž, neodpovídající principu proporcionality. EHSV proto preferuje, aby návrh požadoval zveřejňování pouze skutečně relevantních informací, s jasnou vypovídací hodnotou, tak aby nedocházelo ke zbytečnému navyšování administrativní zátěže pro společnosti a návrh měl zároveň co největší přidanou hodnotu pro uživatele těchto informací (investory, akcionáře, zaměstnance).

2.3 EHSV upřednostňuje, aby nefinanční informace byly společnostmi poskytovány pouze na základě jejich dobrovolného rozhodnutí. V souladu s tímto postojem navrhuje odpovídající úpravu článků 1 a 2 návrhu směrnice.

2.4 Z návrhu vyplývá, že malé a střední podniky nebudou mít povinnost zveřejňovat nefinanční informace, což odpovídá dlouhodobým cílům Evropské unie snižovat administrativní zátěž podnikatelů.

2.5 EHSV se domnívá, že vykazování nefinančních informací ve výroční zprávě a jejich ověření auditorem dle návrhu je obtížné a těžko uchopitelné a bude k němu třeba zpracovat praktické vodítko. Evropská legislativa požaduje, aby se auditor vyjádřil k souladu výroční zprávy s účetní závěrkou, přičemž stávající evropskou legislativou je vyžadováno, aby výroční zpráva obsahovala účetní závěrku a zprávu o auditu, případně další dokumenty. Ověřování nefinančních informací by ovšem mohlo být značně problematické a nákladné. Strukturu požadavků zveřejňovaných ve výroční zprávě je nutné přesně specifikovat i s ohledem na to, aby nedošlo k přehlcení uživatelů výroční zprávy informacemi, které nejsou relevantní. EHSV bude prosazovat zveřejňování nefinančních informací v dokumentech, které nepodléhají auditnímu ověřování.

3. K rozmanitosti

3.1 EHSV považuje povinné zveřejňování „politiky rozmanitosti“ za nadbytečnou administrativní zátěž bez pádného odůvodnění a bez prokazatelných pozitivních výsledků. Jakékoliv vynucování zavádění „politiky rozmanitosti“ pro soukromé subjekty, včetně uložení povinnosti zveřejnit korporátní „politiku rozmanitosti“ nebo zdůvodnit, proč společnost žádnou takovou politiku nezavedla, EHSV považuje za neodůvodněný zásah do svobody podnikání a svobody rozhodování majitelů společností a jako takový jej zásadně odmítá. Zveřejňování informací o společnosti by mělo zcela zůstat na dobrovolném rozhodnutí společnosti, zda pro ni takové zveřejnění znamená konkurenční výhodu nebo nikoliv. Co se týče vykazování podrobností týkající se politiky „rozmanitosti“, EHSV se staví k této problematice odmítavě, a to z několika důvodů.

3.2 Především je nutné zdůraznit, že zveřejnění „politik rozmanitosti“ zaměřených na složení orgánů společnosti nemá vliv na řízení společnosti a výkonnost společnosti, jak je v důvodové zprávě nesprávně uváděno. EHSV zastává názor, že rozhodovat o tom, kdo bude společnost řídit, jaké budou kontrolní mechanismy jejího řízení a jaký vliv v těchto procesech budou hrát členové kontrolních/správních orgánů, by měli vlastníci/vlastníci či akcionáři společnosti. Fungování společnosti je především vlastní zodpovědností vlastníka/akcionáře, a to včetně nesení rizika za ztrátu vzniklou přijetím špatných podnikatelských rozhodnutí. Umělým zasahováním do složení kontrolních/správních orgánů se může současný fungující stav pouze narušit.

3.3 Do rozhodovacích procesů (např. pokud jde o počet členů představenstva, jejich odbornost, věk, pohlaví) společností by neměla EK v žádném případě zasahovat. Z předložené analýzy EK nevyplývá přímá spojitost mezi věkem, pohlavím a jinými aspekty a výkonností společnosti, avšak i v případě, že by tomu tak bylo, nezakládala by tato skutečnost oprávnění do složení **vedoucích či dozorových orgánů společnosti autoritativně zasahovat**.

4. Závěry

S ohledem na výše uvedené argumenty bude EHSV:

- 1) upřednostňovat, aby zveřejnění nově požadovaných nefinančních informací bylo v souladu s principem subsidiarity ponecháno na dobrovolném rozhodnutí společností samých, resp. aby bylo ponecháno na vnitrostátní právní úpravě, jaké informační povinnosti stanoví;
- 2) doporučovat, aby z článku 1 návrhu směrnice byl vypuštěn odstavec 2 o „politice rozmanitosti“, případně, ukáže-li se tento požadavek jako neprosaditelný, aby zveřejňování informací o politice rozmanitosti včetně vysvětlení, proč společnost tuto politiku nezavedla, bylo ponecháno na dobrovolném rozhodnutí společnosti samé, resp. aby bylo ponecháno na vnitrostátní právní úpravě.

Výsledek hlasování

Pro:	37
Proti:	96
Hlasování se zdrželo:	2

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o podpoře volného pohybu občanů a podniků zjednodušením přijímání některých veřejných listin v Evropské unii a o změně nařízení (EU) č. 1024/2012

COM(2013) 228 final – 2013/0119 (COD)

(2013/C 327/11)

Hlavní zpravodaj: **Vincent FARRUGIA**

Dne 13. května 2013 se Rada a dne 21. května 2013 Evropský parlament, v souladu s čl. 114 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o podpoře volného pohybu občanů a podniků zjednodušením přijímání některých veřejných listin v Evropské unii a o změně nařízení (EU) č. 1024/2012

COM(2013) 228 final – 2013/119 (COD).

Dne 21. května 2013 pověřilo předsednictvo Evropského hospodářského a sociálního výboru specializovanou sekci Jednotný trh, výroba a spotřeba přípravou podkladů na toto téma.

Vzhledem k naléhavé povaze práce Evropský hospodářský a sociální výbor jmenoval pana Farrugiu hlavním zpravodajem na 491. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 10. a 11. července 2013 (jednání dne 11. července 2013), a přijal následující stanovisko 96 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 2 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Jádrem evropské integrace jsou občané. Ve Zprávě o občanství EU za rok 2010 se zdůrazňuje, že občanství EU přináší občanům nová práva a příležitosti. Zpráva též upozorňuje na skutečnost, že osoby žijící v členských státech se nejvíce ztotožňují s právem volně se pohybovat a žít v EU: jde o možnost přejíždět mezi členskými státy EU, na kratší či delší dobu, za účelem práce, studia nebo odborné přípravy, cestovat obchodně či služebně či nakupovat v zahraničí⁽¹⁾.

1.2 Zpráva o občanství EU pro rok 2013 předkládá dvanáct nových opatření v následujících šesti oblastech za účelem dalšího odstraňování překážek, které stojí v cestě tomu, aby občané EU využívali svá práva EU, včetně práva volného pohybu přes hranice EU. Patří sem⁽²⁾:

(01) Odstranění překážek pro pracovníky, studenty a stážisty v EU, které usnadní řádné fungování trhu práce EU, a tím jim umožní využívat pracovní příležitosti v jiných zemích EU a přispívat k evropskému hospodářství.

(02) Snižování byrokracie, pokud jde o právo na volný pohyb, neboť občané, kteří využijí svého práva na volný pohyb, mají často potíže v důsledku zdlouhavých a nejasných administrativních procesů.

(03) Ochrana zranitelnějších osob v EU vzhledem k tomu, že z konzultace vyplynuly potíže osob se zdravotním postižením při pohybu v EU.

(04) Odstraňování překážek bránících občanům EU při nakupování po internetu, které značně vzrostlo, neboť zde stále dochází k problémům.

(05) Cílené a dostupné informace pro občany o jejich právech EU a o využívání těchto práv.

(06) Účast občanů EU na demokratickém životě EU.

1.3 Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) vítá návrh Evropské komise (EK), jehož předmětem je nařízení Evropského parlamentu a Rady o podpoře volného pohybu občanů a podniků zjednodušením přijímání některých veřejných listin v Evropské unii a o změně nařízení (EU) č. 1024/2012, COM(2013) 228 final – 2013/0119 (COD).

⁽¹⁾ COM(2013) 269 final.

⁽²⁾ Tamtéž.

1.4 Tento návrh je v souladu se zprávou o občanství EU, neboť zavádí opatření, která usnadní možnost občanů EU skutečně využívat podstatu práv, která jim přísluší coby občanům EU.

1.5 Jakkoli Lisabonská smlouva a Listina základních práv EU posílily občanská práva zakotvená v Maastrichtské smlouvě, včetně práva volně se pohybovat a pobývat v EU, nedošlo k odpovídající reformě administrativního procesu, který má využití tohoto práva zajišťovat. Zavedení apostily – formality vycházející z Haagské úmluvy z roku 1961, jejímž cílem bylo usnadnit pohyb přes hranice států ve světě bez technologií – neodpovídá skutečnosti, že EU nemá hranice, a namísto usnadnění spíše ztěžuje uplatňování občanského práva EU na volný pohyb v Evropské unii.

1.6 Zjednodušení následujících některých veřejných listin v EU dle znění návrhu je důležitým opatřením, které přinese soudržnější právní rámec, jenž usnadní právo na volný pohyb v EU:

Veřejné listiny občanů EU

- doklady osvědčující osobní stav (např. dokumenty týkající se narození, úmrtí, jména, manželství, registrovaného partnerství, rodičovství a adopce);
- dokumenty týkající se bydliště, občanství a státní příslušnosti;
- dokumenty týkající se nemovitosti;
- dokumenty týkající se práv duševního vlastnictví;
- dokumenty osvědčující neexistenci záznamu v trestním rejstříku;

Veřejné listiny podniků EU (společností a jiných podniků)

- dokumenty týkající se jejich právního postavení a zastupování;
- dokumenty týkající se nemovitosti;
- dokumenty týkající se práv duševního vlastnictví;
- dokumenty osvědčující neexistenci záznamu v trestním rejstříku.

Zjednodušení těchto veřejných listin nepochybně podpoří volný pohyb občanů a podniků, protože dále posílí obchodování na vnitřním trhu a pro občany všech členských států bude také jednodušší získání těchto listin.

1.7 Zavedení zjednodušeného rámce pro přijímání některých veřejných listin až na místní úroveň správy je třeba považovat za významný politický nástroj, neboť:

- snižuje náklady pro podniky a veřejnou správu – podle údajů z roku 2010 se téměř 30 % malých a středních podniků zabývá dovozní či vývozní činností a 2 % z nich má přímé investice v zahraničí. Přibližně 7 % malých a středních podniků v EU je navíc zapojeno do mezinárodních subdodavatelských vztahů, kde zhruba 26 % má klienty v jiných členských státech⁽³⁾;
- zjednodušuje pro jednání s veřejnou správou a snižuje náklady občanů a podniků – průměrné roční náklady na získání apostily dosahují výše 13,20 EUR. Odhaduje se, že náklady občanů a podniků EU na získání apostily pro využití v rámci EU přesahují částku 25 milionů eur. Značné jsou též náklady na legalizaci veřejných listin nespádajících do působnosti úmluvy o apostilách v průměrné výši 16,50 EUR. Náklady na ověřený překlad vycházejí ze sazby 30 EUR za stranu; ve většině členských států dosahují náklady na pořízení ověřeného překladu pro účely přeshraničního manželství 120 EUR⁽⁴⁾;
- přináší členským státům čistou úsporu nákladů ve výši od 5 do 7 milionů eur díky zrušení apostily a odhadem dalších 500 000 až 1 milion eur v důsledku zrušení legalizace⁽⁵⁾;
- odstraňuje nepřímou diskriminaci státních příslušníků jiných členských států ve srovnání s vlastními státními příslušníky v přeshraničním kontextu, neboť vnitrostátní orgány nejsou obeznameny s náležitostmi veřejných listin v členském státě původu, včetně podpisů, pečeti a razítek.

1.8 EHSV vyjadřuje politování nad skutečností, že reformy obsažené v návrhu, jehož cílem má být usnadnění výkonu práva na volný pohyb v EU pro občany a podniky, přicházejí 20 let po vzniku občanství EU a 42 let od podpisu Haagské úmluvy. EU nepostupovala souběžně s rozvojem technologií, jež mohly být využity ke snížení nebo odstranění zátěže sužující občany a podniky při uplatňování jejich práva na volný pohyb. EHSV zdůrazňuje, že důležitým nástrojem, který by měl být razantněji nasazen na podporu občanů EU při uplatňování jejich základních práv, je systém pro výměnu informací o vnitřním trhu (IMI).

1.9 EHSV tudíž dochází k závěru, že politická doporučení EK týkající se:

- legislativního opatření na podporu volného pohybu občanů a podniků zjednodušením správních formalit týkajících se použití a přijímání určitých veřejných listin v EU,

⁽³⁾ SWD(2013) 144 final.

⁽⁴⁾ Tamtéž.

⁽⁵⁾ Tamtéž.

— spolu se zlepšením správní spolupráce mezi členskými státy na základě systému pro výměnu informací o vnitřním trhu (IMI),

— a za podpory volitelných vícejazyčných standardních formulářů používaných nezávisle v přeshraničních situacích

tvoří dohromady vynikající návrh. Zdůrazňuje však, že určitá ustanovení návrhu by mohla být přeformulována tak, aby dále posílila práva občanů EU na volný pohyb, což mimo jiné přináší vzájemný hospodářský prospěch podnikům i občanům.

1.10 EHSV doporučuje:

1.10.1 Budoucí snahy o zjednodušení týkající se veřejných listin by se měly zaměřit na důležité veřejné listiny, jako jsou listiny týkající se vnitrouniní mobility pracovníků (jež je zásadní pro rozvoj přeshraničního podnikání a obchodu) či listiny týkající se zranitelných osob, jako jsou osoby s určitým postižením, nespádají-li tyto veřejné listiny do oblasti působnosti jiných směrnic EU.

1.10.2 Občan či podnik by měli být co nejlépe informováni o rozsahu osvobození předložených veřejných listin od všech forem legalizace či podobné formality, a tedy by mělo dojít ke změně definice „důvodné pochybnosti“ takto:

2. Důvodná pochybnost uvedená v odstavci 1 se týká:

- a) pravosti podpisu;
- b) oprávněnosti osoby listinu podepsat;
- c) pravosti pečeti nebo razítka.

1.10.3 V případě, že členský stát s ohledem na důvodnou pochybnost oficiálně požádá o informace příslušné orgány členského státu, kde byla listina vydána, výslovně informuje osobu nebo podnik o důvodech podání této žádosti.

1.10.4 Je třeba vytvořit vyrovnaný systém odpovědnosti pomocí každoročního referenčního srovnávání v režii EK, jež by hodnotilo efektivitu členských států při provádění návrhu.

1.10.5 V případě, že se dostaví očekávané přínosy po stabilizaci systému IMI, zkrátí se lhůta na odpověď v mechanismu

správní spolupráce na dva týdny. Bude se jednat o silné poselství občanům i podnikům o tom, že EU se skutečně snaží zajistit efektivní občanství EU a zaměřit politiky EU právě na občany.

1.10.6 Výměna a přenos informací a dokumentů členskými státy dle návrhu odpovídají zásadám EU pro ochranu údajů.

2. Úvod

2.1 Stockholmský program z roku 2009 pod názvem „Otevřená a bezpečná Evropa, která slouží svým občanům a chrání je“⁽⁶⁾ zdůraznil význam vytvoření účinného občanství Unie a postavil občany do centra politik EU v oblasti spravedlnosti. Související akční plán⁽⁷⁾ tento mandát potvrdil a stanovil, že dobře fungující evropský soudní prostor „by měl sloužit občanům a podnikům k podpoře hospodářské činnosti na jednotném trhu (...)“. Ve své reakci EK ve Zprávě o občanství za rok 2010 potvrdila svůj závazek zjednodušit volný oběh veřejných listin v rámci EU a v prosinci 2010 představila veřejnosti konkrétní vizi v zelené knize „Méně správních úkonů pro občany: Podpora volného pohybu veřejných listin a uznávání účinků dokladů osvědčujících osobní stav“⁽⁸⁾.

2.2 Vedle toho byl přijat Akt o jednotném trhu⁽⁹⁾, jehož cílem je posílit důvěru občanů ve vnitřní trh a maximalizovat jeho potenciál hybné síly růstu hospodářství EU. To si mimo jiné vyžádalo odstranění nepřiměřených překážek, které brání občanům a podnikům v požívání svobod vnitřního trhu. Jedním z ústředních principů Aktu o jednotném trhu II⁽¹⁰⁾ je rozvíjení mobility občanů a podniků v EU.

2.3 Akční plán EK pro evropské právo obchodních společností a správu a řízení společností⁽¹¹⁾ se pak soustřeďuje na podporu evropských podniků, zejména v oblasti posilování právní jistoty přeshraničních operací. Digitální agenda pro Evropu⁽¹²⁾ odkazuje na návrhy právních předpisů týkajících se elektronické identifikace a elektronických podpisů⁽¹³⁾, včetně zavedení regulačního rámce pro společné správní formality související s elektronickou identifikací občanů a podniků.

2.4 V nedávno přijatém Akčním plánu podnikání 2020⁽¹⁴⁾ se zdůrazňuje, že snížení nadměrné regulační zátěže se i nadále řadí k nejvyšším prioritám politické agendy EK. Akční plán vyzývá k odstranění nebo snížení byrokracie pro všechny podniky všude tam, kde to bude možné, zvláště pak pro

⁽⁶⁾ Úř. věst. C 115, 4.5.2010, s. 1.

⁽⁷⁾ COM(2010) 171 final.

⁽⁸⁾ COM(2010) 747 final.

⁽⁹⁾ COM(2011) 206 final.

⁽¹⁰⁾ COM(2012) 573 final.

⁽¹¹⁾ COM(2012) 740 final.

⁽¹²⁾ COM(2012) 784 final.

⁽¹³⁾ COM(2012) 238 final.

⁽¹⁴⁾ COM(2012) 795 final.

mikropodniky. Omezování byrokracie, zjednodušování postupů přeshraničního používání a přijímání veřejných listin mezi členskými státy, jakož i harmonizace souvisejících pravidel přispívají ke všem opatřením, jejichž cílem je dosáhnout vytvoření Evropy občanů a dobře fungujícího jednotného trhu pro podniky EU.

2.5 Ve Zprávě o občanství EU za rok 2010 se zdůrazňuje, že občanství EU přináší občanům nová práva a příležitosti. Zpráva též upozorňuje na skutečnost, že osoby žijící v členských státech se nejvíce ztotožňují s právem volně se pohybovat a žít v EU: jde o možnost přejíždět mezi členskými státy EU, na kratší či delší dobu, za účelem práce, studia nebo odborné přípravy, cestovat obchodně či služebně či nakupovat v zahraničí. Zpráva o občanství EU pro rok 2013 předkládá dvanáct nových opatření v následujících šesti oblastech za účelem dalšího odstraňování překážek, které stojí v cestě tomu, aby občané EU využívali svá práva EU, včetně práva volného pohybu a podnikání přes hranice EU. Patří sem ⁽¹⁵⁾:

(01) odstranění překážek pro pracovníky, studenty a stážisty;

(02) snižování byrokracie;

(03) ochrana zranitelnějších osob v EU;

(04) odstraňování překážek bránících občanům EU při nakupování po internetu;

(05) cílené a dostupné informace v EU;

(06) účast občanů EU na demokratickém životě EU.

2.6 Jakkoli Lisabonská smlouva a Listina základních práv EU posílily občanská práva zakotvená v Maastrichtské smlouvě, včetně práva volně se pohybovat a pobývat v EU, nedošlo k odpovídající reformě administrativního procesu, který má využití tohoto práva zajišťovat. V EU přetrvává roztržistý právní rámec, kdy členské státy nadále uplatňují správní formality, jako je předložení apostily k ověření pravosti kopií a překladů, přičemž tato formalita byla zakotvena v Haagské úmluvě z roku 1961 za účelem usnadnění pohybu mezi státy. Jedná se o formalitu, která neodpovídá skutečnosti, že EU nemá hranice, a tudíž namísto usnadnění spíše ztěžuje uplatňování občanského práva EU na volný pohyb v Evropské unii.

⁽¹⁵⁾ Tamtéž.

2.7 Dnes musejí například občané, kteří se stěhují do jiného členského státu, vynaložit mnoho času a peněz na ověření pravosti veřejných listin z členského státu původu. Je zřejmé, že podniky i občané bezpochyby budou mít prospěch z rámce tvořeného konsistentními a transparentními pravidly pro určité veřejné listiny, které jsou nezbytně důležité pro tok zboží, služeb a osob v EU a na jednotném trhu.

2.8 EU nepostupovala souběžně s rozvojem technologií, jež lze využít ke snížení nebo odstranění zátěže sužující občany a podniky při uplatňování jejich práva na volný pohyb. EHSV je si vědom skutečnosti, že systém IMI v podobě internetové aplikace, která vnitrostátním, regionálním a místním orgánům umožňuje pohotovou a snadnou komunikaci s jejich protějšky v zahraničí, je vhodnou informační a telekomunikační platformou, která usnadní správní spolupráci, jakmile bude návrh proveden. Systém IMI se také stane důležitou zásobárnou šablon pro nejčastěji používané vnitrostátní veřejné listiny v EU včetně jejich překladů do všech úředních jazyků Unie na podporu orgánů, které nedisponují dostatečnou jazykovou odborností k posouzení správnosti či kvality překladů veřejných listin, jež jsou jim předkládány ⁽¹⁶⁾.

2.9 EHSV vyjadřuje politování nad skutečností, že reformy obsažené v návrhu, jehož cílem má být usnadnění výkonu práva na volný pohyb v EU pro občany a podniky, přicházejí 20 let po vzniku občanství EU a 42 let od podpisu Haagské úmluvy.

3. Právní stránka návrhu

Reakce EHSV na hlavní rysy návrhu je následující:

3.1 Předmět, oblast působnosti a definice

3.1.1 EHSV souhlasí, že definice „veřejných listin“ dle čl. 3 odst. 1 pokrývá důležité veřejné listiny týkající se práv občanů a podniků EU.

3.1.2 EHSV však zdůrazňuje, že veřejné listiny vymezené v návrhu by měly být prvními z řady veřejných listin, které by se měly stát předmětem zjednodušení zaměřeného na posílení vnitřní mobility EU, přeshraničních činností a fungování jednotného trhu EU.

⁽¹⁶⁾ Nařízení č. 1024/2012 ze dne 25. října 2012 o správní spolupráci prostřednictvím systému pro výměnu informací o vnitřním trhu poskytuje vysokou míru flexibility pro budoucí rozšíření IMI na akty Unie, které dosud nejsou zařazeny v příloze (článek 4 „nařízení o systému IMI“), a to na základě pilotních projektů realizovaných Komisí a hodnocení jejich výsledků, včetně otázek ochrany údajů a účinných překladových funkcí.

3.1.3 EHSV zdůrazňuje, že budoucí snahy o zjednodušení týkající se veřejných listin by se měly zaměřit na důležité veřejné listiny, jako jsou listiny týkající se vnitroujinní mobility pracovníků (jež je zásadní pro rozvoj přeshraničního podnikání a obchodu) či osob s určitým postižením, nespádají-li tyto veřejné listiny do oblasti působnosti jiných směrnic EU. Mezi tyto veřejné listiny mohou patřit například vnitrostátní osvědčení o dosaženém vzdělání nebo veřejné listiny týkající se sociálního zabezpečení.

3.2 *Osvobození od legalizace, zjednodušení jiných formalit a žádosti o informace*

3.2.1 EHSV zdůrazňuje, že stávající požadavky na předložení apostily vycházejí z mezinárodních postupů, a neodpovídají tedy vývoji v EU coby jednotného trhu. Existuje přibližně 12,5 milionu občanů EU, kteří žijí v jiném členském státě než ve vlastním a přes 380 tisíc mikropodniků a malých a středních podniků EU provozuje podnikání s přesahem za hranice členských států, kde se při pohybu z jednoho členského státu do druhého či při přeshraničním podnikání neustále potýkají s administrativní zátěží a zbytečnou byrokracií. Tento stav věci není projevem EU bez hranic.

3.2.2 EHSV proto souhlasí s cílem návrhu EK vyjmout veřejné listiny z oblasti působnosti právních a správních požadavků platných v členských státech. EHSV považuje tuto fázi za první krok trvalého programu zjednodušování veřejných listin.

3.2.3 EHSV souhlasí, že by měla být zahrnuta ustanovení zajišťující nutnou míru ověření tam, kde vznikne důvodná pochybnost. EHSV uznává, že se vyskytnou případy, kdy bude nutná správní koordinace členských států k ověření pravosti veřejné listiny nebo její kopie.

3.2.4 EHSV důrazně podporuje zásadu, že občan či podnik by měli být co nejlépe informováni o rozsahu osvobození předložených veřejných listin od všech forem legalizace či podobné formality. Tato jistota by občanům či podnikům umožnila aktivně plánovat činnost, a dosáhnout tak zvýšení hmotného i nehmotného prospěchu a zisku, o němž se hovoří v posouzení dopadu EK ⁽¹⁷⁾.

3.2.5 EHSV konstatuje, že ve stávajícím systému 99 % přibližného ročního počtu 1,4 milionu apostil předložených pro vnitřní potřeby EU nečiní potíže. EHSV se proto domnívá, že politická možnost správní spolupráce, kterou EK nabízí (opírající se o systém IMI v případech důvodné pochybnosti o pravosti veřejných listin, s podporou vícejazyčných formulářů), by měla přinést lepší výsledky.

3.2.6 EHSV doporučuje jednoznačnou definici „důvodné pochybnosti“ uvedené v návrhu EK a odstranění nejistoty. EHSV navrhuje následující změnu:

2. Důvodná pochybnost uvedená v odstavci 1 se týká:

- a) pravosti podpisu;
- b) oprávněnosti osoby listinu podepsat;
- c) pravosti pečeti nebo razítka.

3.2.7 V případě, že členský stát s ohledem na důvodnou pochybnost dle této nové definice oficiálně požádá o informace příslušné orgány členského státu, kde byla listina vydána, výslovně informuje příslušnou osobu o důvodech podání této žádosti.

3.2.8 EHSV věří, že jakmile bude systém IMI zaveden ve všech členských státech a z průběžných zpráv vyplyne, že systém je stabilní a funkční, přičemž pracovníci v členských státech nabyli potřebné znalosti, budou žádosti o správní koordinaci mezi členskými státy mnohem efektivnější než maximální lhůta jednoho měsíce zakotvená v návrhu. EHSV proto doporučuje, aby EK v případě, že výsledky prokáží takto výrazné zlepšení, zkrátila stanovenou lhůtu na dva týdny. Taková změna vyšle silné poselství občanům i podnikům o tom, že EU se skutečně snaží zajistit efektivní občanství EU a zaměřit politiky EU právě na občany.

3.2.9 EHSV považuje za důležité vytvořit vyrovnaný systém odpovědnosti, jenž by hodnotil efektivitu členských států při provádění návrhu. EHSV doporučuje, aby EK každoročně prováděla referenční srovnávání provádění v členských státech.

3.3 *Správní spolupráce*

EHSV souhlasí s využitím systému pro výměnu informací o vnitřním trhu (článek 8) v případech důvodné pochybnosti orgánů členského státu o pravosti veřejné listiny nebo její ověřené kopie, kterou nelze řešit jiným způsobem (článek 7). Výbor rovněž souhlasí s tím, že členské státy určí alespoň jeden ústřední orgán a všechny určené ústřední orgány a jejich kontaktní údaje sdělí Komisi (článek 9) a že ústřední orgány poskytnou pomoc v souvislosti s žádostmi o informace podle článku 7 a přijmou veškerá opatření nezbytná pro snazší používání tohoto nařízení (článek 10).

⁽¹⁷⁾ SWD(2013) 144 final.

3.4 Vícejazyčné standardní formuláře Unie

Výbor souhlasí se záměrem zřídit vícejazyčné standardní formuláře Unie týkající se narození, úmrtí, manželství, registrovaného partnerství a právního postavení a zastupování společnosti nebo jiného podniku, jež jsou stanoveny v přílohách (článek 11), a zpřístupnit tyto formuláře občanům a společnostem nebo jiným podnikům jako alternativu rovnocenných veřejných listin, které v daném členském státě existují, s uvedením data jejich vydání, podpisem a pečetí vydávajícího orgánu (článek 12). EHSV rovněž souhlasí s tím, aby Komise vytvořila podrobné pokyny pro používání těchto standardních formulářů (článek 13), aby dále vytvořila jejich elektronické verze (článek 14) a aby tyto formuláře měly stejnou formální důkazní hodnotu jako rovnocenné veřejné listiny a byly přijímány orgány členských států bez formalit (článek 15).

3.5 Vztah k jiným nástrojům

EHSV souhlasí, že tímto nařízením nejsou dotčeny jiné předpisy Unie ani používání jiných systémů správní spolupráce zřízených právem Unie (článek 16) a není jím dotčeno ani uplatňování mezinárodních úmluv, jejichž smluvními stranami je jeden nebo

více členských států s tím, že se přednostně použije toto nařízení před úmluvami uzavřenými členskými státy, a to v rozsahu, ve kterém se týkají oblastí upravených tímto nařízením (článek 18). Výbor též souhlasí se zařazením standardního textu dle článku 17.

3.6 Obecná a závěrečná ustanovení

3.6.1 EHSV souhlasí, že výměna a předávání informací a dokumentů prováděné členskými státy slouží ke specifickému účelu, jímž je umožnit orgánům ověřit pravost veřejných listin prostřednictvím systému pro výměnu informací o vnitřním trhu (článek 19). Výbor rovněž souhlasí s tím, že členské státy informují Komisi o určení jednoho nebo více ústředních orgánů a o veškerých následných změnách uvedených informací, a dále že Komise tyto informace zveřejní (článek 20). Závěrem EHSV souhlasí s tím, že Komise nejpozději jednou za tři roky předloží Evropskému parlamentu zprávu o uplatňování tohoto nařízení (článek 21).

3.6.2 EHSV zdůrazňuje, že článek 19 s názvem „Ochrana údajů“ musí zajistit, aby výměna a přenos informací a dokumentů členskými státy dle návrhu odpovídaly zásadám EU pro ochranu údajů.

V Bruselu dne 11. července 2013.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Přehodnocení vzdělávání: investice do dovedností pro dosažení lepších socioekonomických výsledků

COM(2012) 669 final

(2013/C 327/12)

Zpravodaj: **pan Mário SOARES**

Spoluzpravodaj: **pan Pavel TRANTINA**

Dne 20. listopadu 2012 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Přehodnocení vzdělávání: investice do dovedností pro dosažení lepších socioekonomických výsledků

COM(2012) 669 final.

Specializovaná sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 26. června 2013.

Na 491. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 10. a 11. července 2013 (jednání dne 10. července), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 154 hlasy pro, nikdo nebyl proti a 3 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV iniciativu Komise celkově vzato podporuje, zejména úsilí věnované boji proti nezaměstnanosti mladých lidí, přestože se domnívá, že obsah tohoto sdělení nenaplnuje ambice obsažené v názvu „Přehodnocení vzdělávání“.

1.2 Stávající hospodářská a sociální krize determinuje rozpočtové možnosti zemí Evropské unie, a zejména těch, které provádějí programy rozpočtových úprav, přičemž tuto situaci dále zhoršilo snížení rozpočtu Unie samé. EHSV varuje, že škrtů prováděných v rozpočtech na vzdělání promění iniciativy a návrhy považované za nezbytné v pouhý prohlášení o dobrých úmyslech.

1.3 Při vědomí toho, že existují významné nedostatky ve vzdělávacích soustavách, jakož i potíže v souvislosti s propojením mezi školou a prací, k jejichž překonání vyzývá, přichází EHSV s několika doporučeními:

Doporučení adresovaná evropským orgánům:

1.3.1 přezkoumat stávající mechanismy pro sběr, prezentaci a interpretaci údajů v oblasti vzdělávání a odborné přípravy, tak aby byly transparentní a srovnatelné;

1.3.2 rovněž přezkoumat stávající evropské vzdělávací procesy a jednotlivé existující nástroje, a zejména evropské normy a pokyny pro zajišťování kvality (s angl. zkratkou ESGQA);

1.3.3 uplatňovat nyní navrhovaná opatření prostřednictvím jejich zahrnutí do jiných iniciativ zaměřených na začleňování mladých lidí do trhu práce, zejména do akčního plánu Mládež v pohybu podporující zaměstnanost a podnikání mladých lidí;

1.3.4 zajistit, aby příští rozpočet Unie vyčlenil nezbytné částky na celý tento program, zejména na nedávno schválenou iniciativu na podporu zaměstnanosti mladých;

Doporučení adresovaná členskými státy:

1.3.5 zrevidovat nebo aktualizovat (bez zpětné účinnosti) politiky související se zaměstnaností a kvalitními veřejnými službami, a to na základě přesvědčení, že pro úplné dosažení cílů stanovených pro oblast vzdělávání je nutné investice do vzdělávání doplnit zavedením politik zaměřených na oblast práce, sociálních podmínek a hospodářství podporujících udržitelný růst a blahobyt, přičemž je nutno zajistit plné zapojení sociálních partnerů a dalších organizací občanské společnosti do tohoto procesu;

1.3.6 zasazovat se o to, aby součástí vzdělávacích politik a programů bylo získávání podnikatelských dovedností, které by nad rámec výuky ve škole mohly být doplněny o výuku na pracovišti (v podniku) a ve vhodných případech o podporu účasti těchto podniků na iniciativách rozvíjených školami;

1.3.7 podporovat zavádění duálních systémů vzdělávání a odborné přípravy, propojujících výuku ve třídě s praxí na pracovišti a současně zvyšovat povědomí vzdělávacích institucí a podniků o významu těchto iniciativ;

1.3.8 neprodlené revidovat vztah mezi odborným vzděláváním a přípravou a světem práce, aby bylo možné lépe pochopit případné nedostatky a uspořádat odbornou přípravu tak, aby skutečně odpovídala potřebám trhu práce;

1.3.9 zajistit nezbytné podmínky pro soustavné vzdělávání pro všechny a zlepšení odborné přípravy (zvyšování kvalifikace a rekvalifikace) všech, což zajistí skutečný respekt k právu na kvalitní celoživotní odbornou přípravu;

1.3.10 tvůrčím a inovačním způsobem uznat a zhodnotit neformální učení, tím zviditelnit dovednosti získané mimo formální systémy a podpořit vzájemnou doplňkovost neformálního a formálního vzdělávání a zároveň rovnost příležitostí;

1.3.11 přijmout společné normy a zásady umožňující stanovení kritérií kvality systémů, které budou zajišťovat uznávání a validaci neformálního vzdělávání;

1.3.12 investovat do přípravy a nábory kvalitních učitelů, zlepšovat jejich akademickou a odbornou přípravu, usilovat o zajištění vyváženosti pohlaví při nábory učitelů a poskytovat přiměřené pracovní, platové a kariérní podmínky tak, aby se tato profese stala přitažlivější pro mladší generaci;

1.3.13 pohlížet na rozpočty v oblasti školství a odborné přípravy jako na investici do budoucnosti a trvalou potřebu nutnou ke splnění závazku zajistit kvalitní a relevantní vzdělání pro všechny a vyvarovat se škrtů, které by měly negativní dopady na tuto povinnost;

1.3.14 do přípravy a monitorování vzdělávacích politik a do zjišťování možných problémů musí být zapojeny všechny zainteresované strany (mimo jiné mládežnické a komunitní organizace, školy, učitelé, rodiče a opatrovníci, podniky a odbory), stejně tak musí být zapojeny do vzdělávání, přípravy a začleňování mladých lidí do společnosti, přičemž je třeba stanovit jasné cíle, pravidelná hodnocení a dostatečné prostředky k zajištění udržitelnosti.

Doporučení adresovaná sociálním partnerům:

1.3.15 přijmout odpovědnost a řádně provést rámec opatření pro zaměstnanost mladých lidí přijatý jako součást společného pracovního programu na období 2012–2014 a zaměřit se na propojení vzdělávání, očekávání mladých lidí a potřeb pracovního trhu, přičemž je třeba zohlednit přechod mladých lidí ze školy na pracovní trh s cílem dosáhnout celkového zvýšení míry zaměstnanosti.

2. Úvod

2.1 Otázkami vzdělávání se EHSV zabýval již mnohokrát, a proto vítá, že Evropská komise ve svém sdělení uvádí, že „investice do vzdělávání a odborné přípravy (...) má zásadní

význam pro podporu růstu (...) a produktivity“⁽¹⁾. Rovněž sdílí znepokojení, které se v dokumentu projevuje v souvislosti s významnými změnami, k nimž dochází na evropských trzích práce a které způsobují, že vzniká stále silnější potřeba přehodnotit vzdělávací systémy, s cílem překonat jejich chyby či nedostatky.

2.2 EHSV přispěl v rámci mnoha svých stanovisek⁽²⁾ k uznání vzdělávání jakožto jednoho ze základních lidských práv, přičemž ve všech těchto stanoviscích uváděl, že hlavním cílem vzdělávání je i nadále formovat občany a občanky takovým způsobem, aby byli svobodní, kritičtí, samostatní a schopní podílet se na rozvoji společnosti, v níž žijí, a aby si byli vědomi toho, že sdílejí hodnoty a kulturu.

2.3 Výbor je přesvědčen, že v rámci odborné přípravy učitelů je třeba věnovat pozornost moderním komunikačním dovednostem, což by mělo napomoci k tomu, aby byla doba strávená ve škole případně a zajímavá⁽³⁾.

2.4 EHSV souhlasí také s tím, že je naléhavě nutné nalézt soudržná a průřezová politická řešení některých klíčových problémů, mezi něž patří nadále častý výskyt předčasného ukončení školní docházky v Evropě, nedostatečné zapojení pracovníků a pracovníc do celoživotní odborné přípravy, miliony žen a mužů s nízkou úrovní vzdělání, nedostatečná znalost čtení u dětí mladších 15 let a vysoká míra nezaměstnanosti mládeže v některých zemích EU.

2.5 EHSV se však obává toho, že příznivé zaměření iniciativ navrhovaných ve sdělení je v ostrém rozporu se skutečným stavem v evropských zemích procházejících krizí. Rozpočtové škrtky, zejména v případě zdrojů určených na vzdělávání a na přípravu, mohou ohrozit odstranění základních nerovností a podporu kvalitního vzdělávání přístupného všem⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ COM(2012) 669 final.

⁽²⁾ Úř. věst. C 161, 6.6.2013, s. 67; Úř. věst. C 161, 6.5.2013, s. 27; Úř. věst. C 11, 15.1.2013, s. 8; Úř. věst. C 299, 4.10.2012, s. 97; Úř. věst. C 191, 29.6.2012, s. 103; Úř. věst. C 76, 14.3.2013, s. 1; Úř. věst. C 181, 21.6.2012, s. 154; Úř. věst. C 143, 22.5.2012, s. 94; Úř. věst. C 181, 21.6.2012, s. 143; Úř. věst. C 68, 6.3.2012, s. 11; Úř. věst. C 318, 29.10.2011, s. 50; Úř. věst. C 68, 6.3.2012, s. 1; Úř. věst. C 318, 29.10.2011, s. 142; Úř. věst. C 318, 29.10.2011, s. 1; Úř. věst. C 132, 3.5.2011, s. 55; Úř. věst. C 21, 21.1.2011, s. 66; Úř. věst. C 255, 22.9.2010, s. 81; Úř. věst. C 318, 23.12.2009, s. 113; Úř. věst. C 128, 18.5.2010, s. 10; Úř. věst. C 224, 30.8.2008, s. 100; Úř. věst. C 204, 9.8.2008, s. 95; Úř. věst. C 151, 17.6.2008, s. 45; Úř. věst. C 218, 11.9.2009, s. 85; Úř. věst. C 151, 17.6.2008, s. 41.

⁽³⁾ *Survey of Schools: ICT in Education (Průzkum ve školách: IKT ve vzdělávání)* (<https://ec.europa.eu/digital-agenda/node/51275>).

⁽⁴⁾ Monitorovací zpráva programu UNESCO Vzdělání pro všechny za rok 2012 uvádí, že se zastavilo plnění cílů EFA, a poté dochází k závěru, že pro úspěšné budování občanství je nezbytné, aby měly vzdělávací systémy k dispozici dostatečné a udržitelné zdroje. Ve svých nedávných prohlášeních OECD uvedla, že veřejné vzdělávání zaměřené na kvalitu a rovnost je nejlepším způsobem, jakým mohou vlády nejen šetřit peníze, ale současně je výhodně investovat. Vzhledem k tomu je nutné zajistit zapojení nejvíce znevýhodněných komunit a lidí, neboť pouze tehdy lze hovořit o kvalitním vzdělávacím systému. EI-OECD, konference „Quality and dialogue key to public education“ (Kvalita a dialog jsou pro veřejné vzdělání klíčové), 4. února 2013.

2.6 Přestože odpovědnost za oblast vzdělávání spadá do kompetence členských států, může Evropská unie rovněž sehrát významnou roli prostřednictvím otevřené metody koordinace mezi různými ministry školství, prostřednictvím mechanismů sběru údajů na evropské úrovni a prostřednictvím evropských vzdělávacích iniciativ, jako jsou boloňský proces, kodaňský proces, komuniké z Brugg, evropský systém přenosu a akumulace kreditů (ECTS), evropský systém kreditů pro odborné vzdělávání a přípravu (ECVET), evropský rámec kvalifikací (EQF) a evropské standardy a pokyny pro zajištění kvality (ESGQA) ⁽⁵⁾.

2.7 Znepokojení, které vyjadřuje značná část občanské společnosti v souvislosti s nepoměrem mezi reálnými dovednostmi mladých a potřebami podniků, s nesnadným přechodem ze školy do zaměstnání a rovněž se situací v oblasti zaměstnanosti a nezaměstnanosti, je odůvodněné, a je proto třeba jej překonat. Proto EHSV zvláště vítá rozhodnutí EK posílit součinnost vzdělávání a zaměstnanosti při prosazování společných iniciativ a akcí zaměřených na hladký přechod ze školy do zaměstnání, snížení překážek mobility v EU, pozitivní vliv na fungování trhu práce a zaručení rovných příležitostí. EHSV vybízí Komisi a členské státy, aby v tomto úsilí nadále pokračovaly a aby současně chránily evropský sociální model a posilovaly sociální soudržnost.

2.8 EHSV vítá nový rámec opatření pro zaměstnanost mladých lidí, který vypracovali sociální partneři jako klíčovou součást společného pracovního programu na období 2012–2014 a který poprvé představili na trojstranné sociální vrcholné schůzce dne 14. března 2013.

3. Obecné připomínky

3.1 Výbor vítá skutečnost, že Komise věnuje zvláštní pozornost potírání nezaměstnanosti mladých ve čtyřech klíčových oblastech: vysoce kvalitní vzdělávání a příprava, začlenění praktické pracovní odborné přípravy, zahrnutí duálních systémů odborné přípravy a výuky a posílení partnerství s cílem dosáhnout společného cíle.

3.2 Název sdělení naznačuje ambici, kterou jeho obsah neodráží, zřejmě proto, že se Komise rozhodla zaměřit svůj rozbor na jediný cíl. EHSV se však domnívá, že při analýze bylo možné zajít dále a zabývat se palčivými otázkami / výzvami, jako jsou současná demografická situace v Evropě,

energetika a migrace, jež by vyžadovaly komplexnější odpovědi. V budoucnu bude rovněž nutné zohlednit další podněty, jež nedávno vzešly kupříkladu z OSN a UNESCO ⁽⁶⁾.

3.3 S ohledem na návrh Komise EHSV upozorňuje na úskali spojená s názorem, že vzdělávání představuje pouhý nástroj k rozvoji dovedností zaměřených výlučně na trh práce a ke zvýšení zaměstnatelnosti ⁽⁷⁾. EHSV potvrzuje své přesvědčení, že zaměstnatelnost závisí nejen na získávání základních kompetencí a praktických zkušeností, ale také na kvalitách a přístupech, jako je aktivní občanství, osobní rozvoj a pohoda. Zaměstnatelnost tak sice může být považována za cíl, jež je třeba naplňovat v rámci přehodnocování vzdělávání, ale nesmí být interpretována v příliš úzkém slova smyslu.

3.4 EHSV připomíná, že mají-li se beze zbytku splnit cíle v oblasti vzdělávání, musí investice do tohoto odvětví dopřát zavedení politik zaměřených na oblast práce, sociálních podmínek a hospodářství a podporujících udržitelný růst a blahobyt. EHSV již dříve doporučil EU a členským státům, aby se, zvláště v podmínkách krize, provedla revize nebo neregresivní aktualizace politik souvisejících se zaměstnaností, kvalitními veřejnými službami a se zaměřením na specifické skupiny (děti, osoby se zvláštními potřebami, migranty atd.) a aby všechny tyto politiky prosazovaly hledisko rovnosti pohlaví i plné zapojení organizované občanské společnosti ⁽⁸⁾.

3.5 Uznání existence jisté nerovnováhy mezi dovednostmi, které v současné době požaduje trh práce, a těmi, které mají mladí lidé a pracovníci obecně, zdůrazňuje naléhavost provázání světa vzdělávání se světem práce s cílem překonat tento rozpor, ačkoliv současně také platí, že čas věnovaný vzdělávání a čas věnovaný práci nejsou identické ani takové být nemohou.

3.6 EHSV vítá nedávné rozhodnutí Evropské rady zahájit iniciativu „záruka pro mladé“, jejíž cílem je zaručit všem mladým lidem do 25 let nabídku slušné práce, doplňující vzdělávání či odbornou stáž během 4 měsíců od ukončení studia nebo v počáteční fázi nezaměstnanosti.

⁽⁶⁾ Dvanáct mezinárodních expertů na vzdělávání zahájilo v sídle UNESCO v Paříži ve dnech 12.–14. února 2013 kritickou revizi nejvýznamnějších zpráv této organizace o vzdělání ve 20. století – zprávy Edgara Faureho *Learning to be* (1972) a zprávy Jacquesa Delorse *Learning: the treasure within* (1996) – ve světle nedávných a hlubokých sociálních změn (www.unesco.org).

⁽⁷⁾ „Zaměstnatelnost“ a „tvorba pracovních míst“ jsou rozlišné výrazy, které nemají stejný obsah a nepředstavují stejný koncept. Tvorba pracovních míst je komplexní jev, v jehož rámci si povinnosti rozdělují stát, zaměstnavatelé a pracovníci, což vyžaduje sociální dialog a vyjednávání. Zaměstnatelnost naopak, zdá se, s sebou nese téměř výhradně individuální odpovědnost toho, kdo hledá zaměstnání.

⁽⁸⁾ Úř. věst. C 18, 19.1.2011, s. 18.

⁽⁵⁾ Všechny zkratky jsou zkratkami anglických názvů.

3.7 Nicméně EHSV upozorňuje na skutečnost, že současná úroveň nezaměstnanosti dopadá nejen na mladé, ale i na starší pracovníky. Bylo by proto třeba využít vědomostí těchto pracovníků, a to nejen k tomu, aby pomáhali mladým lidem se začleňováním do světa práce, ale i tak, že budou přenášet své znalosti získané na základně různých zkušeností.

3.8 Výbor lituje, že v tomto sdělení Komise nevyužila příležitost k uznání úlohy, kterou může plnit neformální vzdělávání jako doplněk vzdělávání formálního, a upozorňuje na výzvu účastníků sympózia ve Štrasburku, aby byl zahájen společný dlouhodobý a střednědobý proces, který by vyústil v uznání neformálního vzdělávání v Evropě⁽⁹⁾.

4. Konkrétní připomínky

4.1 Průřezové a základní dovednosti

4.1.1 EHSV sdílí názor Komise, že „je třeba zaměřit úsilí na rozvoj průřezových dovedností ... zejména podnikatelských dovedností“, domnívá se však, že prvním krokem musí být, že všichni dosáhnou znalosti nebo dovednosti základní. Rovněž souhlasí, že studiu cizích jazyků se musí i nadále věnovat zvláštní pozornost. Mladý člověk, který získá dobré základní a průřezové kompetence (týmová práce, znalost několika jazyků, používání nástrojů výpočetní techniky, schopnost udělat si a vyjádřit názor, schopnost účastnit se rozhodovacího procesu atd.), se asi snadněji zapojí do trhu práce a obstojí v podnikové sféře.

4.1.2 „Podnikatelské dovednosti“, jež by se mohly přesněji nazývat „podnikavost“, představují bezesporu významný prvek, pokud ovšem jejich výhradním cílem nebude vytváření podniků. Bez podnikavosti je to v životě těžké, zejména v tak složité době, jakou nyní prožíváme. Proto je žádoucí, aby byly tyto dovednosti začleněny do politik a vzdělávacích programů.

4.1.3 K rozvoji podnikatelského ducha nad rámec studijních programů může být důležitá možnost vykonat praxi v podnicích nebo v některé organizaci i podpora účasti podniků a organizací na iniciativách rozvíjených školami. Komise a členské státy by měly transparentnějším způsobem upřesnit, co znamená spravedlivý přístup k přiměřené výuce a k programům přípravy na pracovní život, a stanovit souvislý soubor ukazatelů, jež umožní porovnat různé úrovně a posoudit výsledky, za účasti sociálních partnerů a občanské společnosti.

⁽⁹⁾ Sympóziu, které se konalo ve dnech 14. až 16. listopadu 2011, uspořádaly Evropská komise a Evropská rada ve spolupráci s několika mládežnickými organizacemi, jako Evropské fórum mládeže, německá organizace *YiA NA Jugend für Europa* a *SALTO training and cooperation RC*. (http://youth-partnership-eu.coe.int/youth-partnership/documents/EKCYP/Youth_Policy/docs/Youth_Work/Policy/STATEMENT_Symposium_participants_160312.pdf).

4.1.4 Nicméně EHSV věří, že veškerý potenciál podnikatelského ducha lze rozvinout, pouze pokud bude doprovázen duchem týmové spolupráce, jež by měla škola u dětí a mládeže rovněž podněcovat.

4.1.5 Výuka vědeckých, technických, inženýrských a matematických oborů (tzv. předmětů STEM⁽¹⁰⁾) si musí i nadále zasloužovat zvláštní pozornost ze strany vzdělávacích systémů, protože pokračuje ve středu společnosti, již dominují technologie a technologický rozvoj, a protože poptávka po vysoce kvalifikovaných pracovnících s bohatými vědeckými znalostmi stále poroste⁽¹¹⁾. Je však důležité, aby se k těmto tématům přistupovalo přátelštější, tvořivější a tím i přitažlivější formou, která by rovněž usnadnila větší a lepší rovnováhu v zastoupení pohlaví⁽¹²⁾.

4.1.6 Dokument nezmiňuje dopady krize, politiky přizpůsobení vědě a výzkumu, ba ani subjekty těchto politik (výzkumníky, akademické pracovníky, univerzity). Nezabývá se ani únikem mozků, k němuž v současné době v několika zemích EU dochází. EHSV se v několika svých stanoviscích⁽¹³⁾ vyjádřil v tom smyslu, že je velmi důležité nadále usilovat o úplné vytvoření Evropského výzkumného prostoru; prohlásil také, že volný pohyb výzkumníků, vědeckých poznatků a technologií musí představovat tzv. „pátou svobodu“ v rámci vnitřního trhu.

4.2 Odborné dovednosti

4.2.1 EHSV sdílí obavy Komise z nepoměru, který existuje mezi vzděláváním a trhem práce. Je zřejmé, že vzdělávací systém bez napojení na trh práce může totiž vést k neúplným kvalifikacím, či ještě hůře k nezaměstnanosti⁽¹⁴⁾. EHSV souhlasí, že je třeba věnovat zvýšenou pozornost revizi odborného vzdělávání a přípravy a zlepšit porozumění souvislostem mezi vzděláváním a odbornou přípravou na jedné straně a trhem práce na straně druhé, tak aby skutečně odpovídaly jeho potřebám, a zdůrazňuje význam účasti sociálních partnerů a organizované občanské společnosti pro vytvoření odborné přípravy, která by odpovídala trhu práce⁽¹⁵⁾.

⁽¹⁰⁾ Anglická zkratka.

⁽¹¹⁾ Podle Cedefop může poptávka po vysoce kvalifikovaných pracovnících do roku 2020 stoupnout o 16 milionů, poptávka po středně vysoké kvalifikaci o 3,5 milionu, zatímco poptávka po pracovnících s nízkou kvalifikací může klesnout o 12 milionů.

⁽¹²⁾ Z praxe prováděné na úrovni některých států vyplývá, že je možné zatraaktivnit výuku matematiky.

⁽¹³⁾ Úř. věst. C 95, 23.4.2003, s. 8; Úř. věst. C 218, 11.9.2009, s. 8; Úř. věst. C 306, 16.12.2009, s. 13; Úř. věst. C 132, 3.5.2011, s. 39; Úř. věst. C 318, 29.10.2011, s. 121; Úř. věst. C 181, 21.6.2012, s. 111; Úř. věst. C 299, 4.10.2012, s. 72; Úř. věst. C 229, 31.7.2012, s. 60; Úř. věst. C 44, 15.2.2013, s. 88; Úř. věst. C 76, 14.3.2013, s. 43; Úř. věst. C 76, 14.3.2013, s. 31.

⁽¹⁴⁾ Revidované doporučení UNESCO týkající se technického vzdělání a odborné přípravy naznačuje, že kvůli současnému či očekávanému obrovskému vědecko-technickému a socioekonomickému rozvoji, který charakterizuje naši dobu, zejména pokud jde o globalizaci a revoluci v oblasti informačních a komunikačních technologií, musí být technické a odborné vzdělání důležitou součástí vzdělávacího procesu všech zemí.(UNESCO, 2001).

⁽¹⁵⁾ Memorandum on Cooperation in Vocational Education and Training in Europe (Memorandum o spolupráci v oblasti odborného vzdělávání a přípravy v Evropě), Berlín, 10.–11. prosince 2012.

4.2.2 Vzdělávání a certifikace dovedností v oblasti IKT má značný význam pro trh práce, a proto je důležité investovat do vhodných programů, které zaručí tyto dovednosti, na úrovni odborné a vysokoškolské výuky, zejména pokud jde o mladé ženy. EHSV podporuje návrh evropské značky kvality pro průmysl, vzdělávání a certifikaci v oblasti IKT.

4.2.3 EHSV znovu potvrzuje právo všech disponovat škálou znalostí a dovedností, které by jim umožňovaly plné zapojení do pracovního a sociálního života. Právo na odbornou přípravu nelze přiznávat jen mladým, kteří směřují na trh práce, nýbrž všem pracovníkům, tak aby jejich znalosti zůstaly aktuální a oni byli schopni reagovat na výzvy v podobě probíhajících změn. Zaměstnatelnost se netýká pouze mladých.

4.2.4 Výuka na pracovišti, a zejména duální systémy, propojující výuku ve třídě s praxí na pracovišti, mohou sehrát významnou roli v rámci změn nutných pro vytváření pracovních míst⁽¹⁶⁾, musejí být ovšem součástí vzdělávacího systému, což vyžaduje vyjasnění rolí různých aktérů. Vedení osvěty ve školách a podnicích k tomuto způsobu výuky má stěžejní význam⁽¹⁷⁾.

4.3 Podpora otevřeného a flexibilního učení

4.3.1 Uznat, že se paradigma nevídanou rychlostí mění (přechod od průmyslové společnosti ke znalostní společnosti a od ní ke společnosti fungující po síti), vyžaduje vyšší míru tvůrčího a inovačního přístupu, při níž je třeba usouvztažnit různé oblasti života/aktivit, uznat a zhodnotit dosažené úspěchy, budovat mosty mezi kulturou, všeobecným a profesním vzděláváním a trhem práce, podpořit doplňkovost neformálního a formálního vzdělávání a zároveň rovnost příležitostí.

4.3.2 Podporovat výuku je smysluplné, pokud se jednotlivcům k tomu poskytnou potřebné podmínky a pokud to nebude záviset výlučně na úsilí, jež každý jednotlivec může a musí vyvinout. Jinak budou odvětví, která jsou sama o sobě nejvíce znevýhodněná či marginalizovaná, nadále kolektivním způsobem vyloučená. Z toho důvodu EHSV s rostoucími obavami konstatuje, že účast ve výukových programech pro dospělé je velmi nedostatečná: průměrná účast dospělých na celoživotním učení v EU činí podle Komise 8,9 % a v 7 členských státech dosahuje pouze 5 %.

4.3.3 Je zapotřebí výrazně zlepšit postupy uznávání znalostí získaných mimo školu (neformální vzdělávání), které jsou v současnosti příliš formální. Je rovněž nutné zdůraznit, že příslušná rozhodnutí je třeba přijímat v součinnosti se

⁽¹⁶⁾ Sdělení uvádí následující odvětví s růstovým potenciálem: informační a komunikační technologie (IKT), zdraví, nízkouhlíkové technologie, služby pro lidi a podniky, námořní hospodářství a ekologická odvětví, nebo odvětví, jež procházejí významnými změnami a vyžadují lépe kvalifikované pracovní síly.

⁽¹⁷⁾ Zkušenosti s duálním systémem z Rakouska jsou příkladem osvědčeného postupu, který si zaslouží důkladnou analýzu podmínek nezbytných pro realizaci a doposud dosažených výsledků.

zúčastněnými sociálními partnery a dalšími organizacemi občanské společnosti a že kvalitu tohoto uznávání musí zaručit stát. Postupy pro uznávání mohou účinněji přispět ke zviditelnění přínosů neformálního vzdělávání, zejména v očích sociálních partnerů. Taktéž je důležité co možná nejrozsáhleji a nejsrozumitelněji informovat o způsobech uznávání a ověřování dovedností, aby se zajistil jejich užitek pro všechny.

4.3.4 V dobách vysoké míry nezaměstnanosti, zejména mladých, je potřeba otevřeněji a pružněji přehodnotit získávání dovedností zásadní výzvou pro Evropu ve střednědobém až dlouhodobém horizontu. Přijmout tyto výzvy pro členské státy mimo jiné znamená:

- a) všem zajistit podmínky potřebné pro soustavné učení, což umožní zvýšení dovedností a přístup k pracovním místům s vyšší kvalifikací, čímž se splní cíl „růstu podporujícího začlenění“ strategie Evropa 2020;
- b) zajistit mladým lidem možnost mentoringu ze strany odborníků na profesní poradenství;
- c) prostřednictvím konkrétních inovačních a tvůrčích iniciativ dohodnutých v rámci sociálního dialogu zlepšit odbornou přípravu (zvyšování kvalifikace a rekvalifikace) všech, kdo se pohybují na trhu práce či na něj hodlají vstoupit, ale nemají dostatečnou školní či mimoškolní kvalifikaci. V rámci těchto iniciativ je třeba zohlednit věk, zkušenosti a znalosti jednotlivých pracovníků;
- d) stanovit právo na odbornou přípravu s osvědčením kvality a zároveň počet hodin odborné přípravy ročně pro každého pracovníka, nezávisle na stupni jeho kvalifikace a druhu smlouvy;
- e) prosazovat, aby se v podnicích vypracovávaly plány rozvoje dovedností pracovníků, a to ve spolupráci pracovníků a zaměstnavatelů, se zohledněním podmínek podniků, zejména těch malých a středních, a dbát tak na plnění dohod uzavřených mezi sociálními partnery na evropské úrovni;
- f) podporovat iniciativy, jejichž cílem je zviditelnit dovednosti získané mimo formální systémy, posílit uznání neformálního učení a zajistit/pozvednout jeho kvalitu.

4.3.5 EHSV znovu opakuje, že je nutné přijmout společné normy a zásady umožňující stanovení kritérií kvality a zavést systémy zajišťující uznávání, platnost a zhodnocení neformálního vzdělávání. Rovněž je nutné poskytovat co nejrozsáhlejší a nekomplexnější informace o způsobech uznávání a zhodnocení získaných znalostí v tom smyslu, aby z nich měli užitek ti, kdo je nabyli, ale rovněž aby se podněcovali k získání dalšího vzdělání ti, kdo je potřebují. Výbor podporuje záměr Komise vytvořit evropský prostor dovedností a kvalifikací, který umožní větší soulad a transparentnost v uznávání kvalifikací a dovedností v rámci EU.

4.4 Podpora evropských učitelů a vychovatelů

4.4.1 EHSV stejně jako Komise uznává nezbytnou úlohu učitelů a vychovatelů při zlepšování vzdělávacích činností a podněcování dětí a mládeže k získávání dovedností nutných k tomu, aby mohly čelit výzvám globalizace. Z toho vyplývá, že investovat do přípravy a nábory kvalitních učitelů a vychovatelů představuje nezbytnou a pozitivní strategii.

4.4.2 Tvrdíme-li, že na kvalitních učitelích a vychovatelích záleží, neznamená to, že pouze jejich působení je zásadní pro proces učení žáků. Nelze totiž podceňovat ani sociálně ekonomické podmínky, v nichž tento proces probíhá.

4.4.3 V kontextu rozsáhlých a hlubokých hospodářských, sociálních a technologických změn je nutné na učitelkou profesi pohlížet jako na klíčový prvek v rámci prosazování vysoce kvalitního vzdělávání, které bude schopno přizpůsobit se požadavkům naší doby, a proto jsou zlepšování akademické a odborné přípravy učitelů a poskytování přiměřených platových a kariérních podmínek tak, aby se tato profese stala přitažlivější pro mladé, životně důležité pro dosažení tohoto cíle. Taktéž je nanejvýš důležité zajistit vyváženost pohlaví při nábory učitelů.

4.4.4 Výbor poukazuje na skutečnost, že při nábory učitelů je vhodné zohlednit různorodost, zejména co se týče etnického původu, kultury, náboženství, věku atd. Kromě toho je v kontextu volného pohybu osob a migrace velmi důležité posílit jazykové znalosti a dovednosti v oblasti mezikulturní komunikace, a to jak u dětí a mladých lidí, tak mezi vyučujícími, s cílem zlepšit spolupráci i v případě odlišných mateřských jazyků. Vyučujícími musí být poskytována vhodná odborná příprava, aby byli schopni pracovat se studenty, kterým hrozí předčasná ukončení školní docházky nebo jsou v tísní, v sociálně rizikových oblastech nebo na pokraji vyloučení. Jsou tedy zapotřebí učitelé schopní integrace do prostředí podporujícího multikulturní a komplexní učení⁽¹⁸⁾.

4.5 Financování vzdělávání

4.5.1 EHSV vítá, že se Komise zavázala věnovat větší pozornost financování vzdělávání a že s nejvýznamnějšími aktéry zahájila diskusi o přínosech investic do vzdělání⁽¹⁹⁾. Podporuje

⁽¹⁸⁾ Úř. věst. C 151, 17.6.2008, s. 41; Úř. věst. C 218, 11.9.2009, s. 85.

⁽¹⁹⁾ UNESCO vydalo novou studii, která analyzuje příspěvky od soukromých podniků a nadací na vzdělání a v níž prokazuje, že dosahují celkové výše pouze 683 milionů amerických dolarů za rok. Viděno v širších souvislostech jde o 0,1 % obratu dvou největších světových ropných společností nebo ekvivalent ceny dvou letadel Airbus A380. Jde tedy o zanedbatelnou částku v porovnání s 16 miliardami, které jsou každoročně zapotřebí, aby všechny děti mohly chodit na základní školu. Prezentace na fóru v Davosu, 23. ledna 2013.

rovněž záměr analyzovat se sociálními partnery zvýšení nabídky možností kvalitní odborné přípravy na pracovišti.

4.5.2 EHSV považuje za pozitivní, že členské státy podporují diskusi na vnitrostátní úrovni o mechanismech udržitelného financování vzdělávání a odborné přípravy. Nicméně navzdory této pozornosti v mnoha členských státech financování vzdělávání a odborné přípravy klesá⁽²⁰⁾. EHSV zdůrazňuje význam široké a trvalé účasti sociálních partnerů a dalších organizací občanské společnosti na celém tomto procesu. Výbor vítá snahu zapojit soukromý sektor do spolufinancování vzdělávání, zejména odborného vzdělávání a přípravy, avšak současně doporučuje, aby byla v takových případech zavedena jasná kritéria sdílené odpovědnosti různých sektorů (veřejného, soukromého a dalších). Nesmí to znamenat zánik odpovědnosti státu za národní i mezinárodní závazky, že zajistí náležité financování a kvalitní vzdělání pro všechny⁽²¹⁾.

4.5.3 EHSV potvrzuje a je přesvědčen o významu, jaký mají pro mobilitu mládeže programy jako Erasmus, Erasmus Mundus a Mládež v pohybu, jejichž podíl na osobním rozvoji a rozvoji dovedností a schopností mladých lidí uznávají všichni. Z toho důvodu je třeba posílit jejich financování v novém víceletém finančním rámci a rovněž zlepšit výběrové řízení účastníků s cílem zajistit rovné, spravedlivé a účinné podmínky pro všechny a prostřednictvím programů povzbuzovat určité specifické rizikové skupiny k účasti na těchto iniciativách či nabízet řešení k překonání překážek souvisejících s finančními zdroji a s požadavky na kvalifikaci, s nimiž se potýká řada studentů a mladých lidí.

4.6 Partnerství

4.6.1 EHSV se s Komisí shoduje na významu posílení spolupráce s různými sociálními aktéry a skupinami na poli vzdělání a odborné přípravy; sdružení umožňují obohacující výměnu zkušeností a představují příležitost k tomu, aby se do vzdělávacího procesu mohl zapojit každý, kdo může poskytnout nebo aktualizovat specifické dovednosti, zejména takové, jež poptává trh práce.

4.6.2 EHSV zdůrazňuje, že je důležité zapojit všechny zainteresované strany (mládežnické a komunitní organizace, školy a učitele, rodiče a opatrovníky, podniky a odbory, orgány místní a regionální samosprávy a další, celostátní orgány veřejné moci) do života školy a stanovit jasné cíle, provádět pravidelná hodnocení a disponovat dostatečnými prostředky k zajištění udržitelnosti. EHSV vyjadřuje naději, že program Erasmus pro všechny bude rozhodným způsobem sloužit k podpoře, povzbuzení a

⁽²⁰⁾ Zpráva Eurydice *Funding of Education in Europe 2000-2012. The Impact of the Crisis* (Financování vzdělávání v Evropě v letech 2000-2012. Dopad krize). (http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic_reports/147EN.pdf).

⁽²¹⁾ Závazek zajistit kvalitní vzdělání pro všechny je součástí všech národních ústav a na mezinárodní úrovni je zakotven v závěrečném prohlášení Světové konference o vzdělávání, UNESCO, Jomtien, 1990, a v rozvojových cílech tisíciletí, OSN, New York, 2000, jejichž signatáři jsou všechny členské státy EU.

prosazování těch sdružení, která usilují o zajištění kvality vzdělávání a rovnosti příležitostí. Vzdělávání je holistickou činností, a proto vyžaduje vysoký stupeň profesní orientace v kombinaci se službami profesního poradenství. Mimo to je zapotřebí šířit osvědčené postupy uplatňované v řadě škol, jež v odpoledních hodinách fungují jako centra kulturních aktivit, schůzí a dalšího vzdělávání a které svou nabídkou oslovují různé generace a různé sociální skupiny.

4.6.3 EHSV uznává význam mládežnických sdružení pro dynamiku zapojení mladých lidí a jejich podílu na řešení obrovských problémů, jimž v současnosti čelí. Mezi těmito problémy se vyznačuje samozřejmě především nezaměstnanost mladých

lidí, jež dosahuje naprosto nepřijatelných výšin. Uzavírání partnerství s těmito organizacemi, jež by umožnila rozvoj sociálních dovedností, jako jsou organizování, komunikace, vedení, smysl pro vlastní iniciativu, znalost cizích jazyků a další, může být pozitivní strategií, pokud budou současně zajištěny prostředky nezbytné pro jejich činnost ⁽²²⁾.

4.6.4 EHSV podporuje myšlenku vytvořit v členských státech systémy záruky pro mladé financované ze zvláštního fondu, jež bude součástí víceletého finančního rámce, ačkoliv dle jeho názoru 6 miliard eur je zjevně nedostatečná částka – s ohledem na to, že část těchto peněz pochází z Evropského sociálního fondu.

V Bruselu dne 10. července 2013.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

⁽²²⁾ Zpráva Univerzity v Bath / GHK z roku 2012 prokázala dopad formálního vzdělávání na zaměstnatelnost mladých lidí a význam, který mohou mít v tomto procesu mládežnické organizace.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se výroby, obchodní úpravy a prodeje tabákových a souvisejících výrobků

COM(2012) 788 final – 2012/0366 (COD)

(2013/C 327/13)

Zpravodaj: **pan RODRÍGUEZ GARCÍA-CARO**

Dne 15. ledna 2013 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se výroby, obchodní úpravy a prodeje tabákových a souvisejících výrobků

COM(2012) 788 – 2012/0366 (COD).

Specializovaná sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 26. března 2013.

Na 491. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 10. a 11. července 2013 (jednání dne 11. července 2013), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 173 hlasy pro, 52 hlasů bylo proti a 28 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry

1.1 Právním základem legislativního návrhu, který předložila Evropská komise, je článek 114 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU) ⁽¹⁾. Smyslem, k němuž má tento normativní návrh směřovat, je tedy sblížení ustanovení právních předpisů ohledně tabákových výrobků, s cílem dbát na správné fungování vnitřního trhu. V odstavci 3.9.1 důvodové zprávy k návrhu směrnice se upřesňuje, že v případě směrnice 2001/37/ES ⁽²⁾ volbu tohoto právního základu stvrdil Soudní dvůr Evropské unie, a že je tedy týž základ přiměřený i pro tento návrh, jenž usiluje o vysokou úroveň ochrany zdraví občanů před riziky souvisejícími s tabákem.

1.2 Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) v zásadě vítá tento právní základ vzhledem k cílům návrhu, které EHSV plně sdílí a jež se zaměřují především na prevenci kouření, zejména mladých lidí. Nicméně EHSV upozorňuje, že při některých příležitostech, například ve Výboru pro právní záležitosti Evropského parlamentu, byly vyjádřeny ohledně tohoto právního základu pochybnosti zejména z toho důvodu, že sledovaného cíle mohou dostatečně dosáhnout členské státy.

⁽¹⁾ Článek 114 SFEU:

„1. Není-li ve Smlouvách stanoveno jinak, použijí se k dosažení cílů uvedených v článku 26 následující ustanovení. Evropský parlament a Rada řádným legislativním postupem po konzultaci s Hospodářským a sociálním výborem přijímají opatření ke sblížení ustanovení právních a správních předpisů členských států, jejichž účelem je vytvoření a fungování vnitřního trhu.“

⁽²⁾ Viz věc C-491/01 *The Queen v. Secretary of State for Health, ex parte British American Tobacco (Investments) Ltd a Imperial Tobacco Ltd*.

1.3 EHSV naprosto souhlasí s Evropskou komisí, že právo na zdraví musí převážet nad jakýmkoli finančními úvahami. V této oblasti stojí EHSV také pevně za názorem, že je třeba přijít s plány a veřejnými kampaněmi zaměřenými na výchovu a osvětu v souvislosti se závažnými dopady kouření na zdraví. Přetrvávají však pochybnosti, zda navrhovaná opatření napomohou postupnému odklonu od kuřáctví. EHSV proto doporučuje, aby bylo toto zkoumané opatření doplněno o jednoznačné zdůraznění toho, že je důležité, aby informační a poradenské strategie v zařízeních pro základní a střední školy byly vytvářeny na evropské úrovni, a každé dítě či dospívající tak mohli být přesně, uceleně a pravidelně informováni o faktech o tabáku a jeho škodlivých následcích a také o karcinogenních účincích expozice tabákovému kouři v prostředí ⁽³⁾.

1.4 Výbor uznává, že v celé EU bude ohrožen značný počet pracovních míst ve všech odvětvích hodnotového řetězce od zemědělství přes výrobu, balící a obalový průmysl až po maloobchod s tabákem a souvisejícími výrobky. EHSV žádá, aby se věnovala nezbytná pozornost předcházení těmto rizikům na trhu práce, a důrazně doporučuje, aby se využily všechny dostupné formy přechodných a restrukturalizačních opatření, zejména systémy odborné přípravy pro pracovníky a vědecká, technická a inovační podpora zemědělských a dalších podniků vyrábějících nové typy produktů, a to s cílem zachovat pracovní místa. Je třeba poukázat na to, že pěstování tabáku zvyšuje zaměstnanost ve venkovských oblastech. V členských státech, na něž má tato případná restrukturalizace největší dopad, by se měl účinně využívat Fond soudržnosti, strukturální fondy,

⁽³⁾ Úř. věst. C 128, 18.5.2010, s. 89–93.

fondy regionálního rozvoje a fondy pro výzkum a inovace, obzvláště za současné hospodářské krize.

1.5 Hrozí, že daňové příjmy poklesnou nejen v důsledku vyššího nelegálního obchodování, ale též kvůli propadu prodeje i cen. V současné době se na daních z tabáku vybere v Evropské unii téměř 100 miliard eur.

1.6 Dojde k silnému nárůstu nelegálního obchodování (pašování a falšování) prostřednictvím zločineckých sítí, což způsobí pokles legálního prodeje tabáku a daňových příjmů z tabáku a tabákových výrobků, ohrozí bezpečnost spotřebitelů z důvodu nedostatku hygienických kontrol a kontrol kvality a usnadní přístup k tabáku nezletilým. Každý rok v Evropské unii unikne na daních v důsledku nelegálního obchodu 10 miliard eur⁽⁴⁾ (údaje OLAF), takže dnes dosahuje v EU prodej pašovaného tabáku 10 %⁽⁵⁾. EHSV může jen uvítat, že v rámci Rámcové úmluvy WHO o kontrole tabáku byl nedávno podepsán protokol o odstranění nezákonného obchodu s tabákovými výrobky, v němž se požaduje, aby zúčastněné strany přijaly účinná opatření na vyloučení nezákonné produkce tabáku a nezákonného obchodu s ním⁽⁶⁾.

1.7 Současný návrh výrazně změní podmínky pro vstup na trh, hospodářskou soutěž a pro nezbytné fungování volného obchodování s legálním, i když výjimečně regulovaným produktem. EHSV uznává obavy, které byly vyjádřeny v této souvislosti v některých posouzeních dopadu na úrovni EU a na mezinárodní úrovni. Nicméně EHSV také žádá, aby se uvážily očekávané výhody jak ve formě snížených nákladů na zdravotní péči, tak lepšího veřejného zdraví, přičemž je třeba mít na paměti, že evropští občané mají v souladu s článkem 35 Listiny základních práv právo na vysoký stupeň ochrany jejich zdraví ze strany Evropské unie.

1.8 Postoupení širokých pravomocí Komisi za účelem dalšího rozvoje klíčových aspektů směrnice formou aktů v přenesené pravomoci bude znamenat oslabení svrchovaných pravomocí členských států a naruší zásadu subsidiarity. EHSV nemůže akceptovat akty v přenesené pravomoci, které neodpovídají explicitně formulovanému ustanovení odstavce 290 SFEU. Kromě toho osm vnitrostátních parlamentů (dohled nad dodržováním zásady subsidiarity) se 14krát vyslovilo proti návrhu Komise z důvodu nerespektování zásady subsidiarity⁽⁷⁾.

1.9 EHSV podporuje koncepci zaměřenou na omezení rizika, a proto žádá Komisi o jasnou definici „méně rizikových

výrobků“ a přiměřený právní rámec pro tyto výrobky, který by vědecky nezpochybnitelným způsobem doložil nižší riziko ve srovnání s tradičními cigaretami. Zvláště u výrobků, které obsahují tabák (a ne syntetický nikotin), a podléhají tedy směrnici.

2. Úvod

2.1 EHSV s plně uvědomuje rizika, jež pro veřejné zdraví představuje tabák. Jak se uvádí v prvním odstavci důvodové zprávy k návrhu směrnice, tabák je nejsilnější příčinou předčasné smrti v EU, jeho vinou zemře každý rok 700 000 lidí. V tomto směru návrh zdůrazňuje chvályhodné a široce sdílené cíle, jako jsou prevence kouření, zejména mladých, neboť je třeba mít na paměti, že 70 % kuřáků začíná s kouřením před dovršením 18 let a 94 % před dovršením 25 let, což posiluje nutnost přijmout opatření v oblasti dětí a mládeže⁽⁸⁾.

2.2 V těchto souvislostech EHSV chápe, že revize směrnice je naprosto nezbytná, a proto je třeba k ní přistoupit bez odkladu. Koneckonců má několikaleté zpoždění, přestože Listina základních práv Evropské unie stanovuje, že při vymezování a provádění všech politik a činností Unie je zajištěn vysoký stupeň ochrany lidského zdraví. Je jasné, že právo na zdraví musí převážet nad jakýmkoli finančními úvahami. Dále je třeba mít na paměti, že v zemích, které již právní předpisy zaměřené na silné omezení tabáku přijaly, nedošlo k nijak výrazné změně v jeho rozšíření. Podle nedávno uveřejněné zprávy Evropské komise o nekuřáckém prostředí například ve Španělsku v posledních třech letech spotřeba tabáku poklesla navzdory přijatým přísným zákonům sotva o dvě procenta⁽⁹⁾. V tomto směru stojí EHSV pevně za názorem, že kromě zvažovaných opatření je třeba přijít s plány a veřejnými kampaněmi zaměřenými na výchovu a osvětu ohledně závažných dopadů kouření na zdraví. Ty posílí dlouhodobou účinnost navrhovaných opatření, pokud jde o veřejné zdraví, neboť přetrvávají pochyby, zda tato opatření napomohou postupnému a nezbytnému odklonu od kuřáctví.

2.3 Nicméně koncept návrhu revize směrnice o tabákových výrobcích 2001/37/ES, který Evropská komise předložila dne 19. prosince 2012, může mít v případě, že nebudou zavedena žádná doprovodná opatření, závažné dopady na zaměstnanost, ekonomiku a daňové příjmy Evropské unie, což je v rozporu s ostatními základními cíli Unie, jako jsou plná zaměstnanost a hospodářský růst (čl. 3 SEU). V Evropské unii zaměstnává odvětví tabákových výrobků téměř 1,5 milionu osob. Asi 400 000 z nich jsou zemědělci, kteří se věnují pěstování tabáku, a 956 000 pracovních míst závisí na maloobchodním prodeji tabáku⁽¹⁰⁾. Na druhé straně, každým rokem se díky daním na tabákové výrobky vybere téměř 100 miliard eur, jde o velmi významné vývozní odvětví, které si jako jedno z mála nadále zachovává pozitivní bilanci jak na evropské úrovni, tak na úrovni mnoha členských států. V roce 2010 dosáhl vývoz tabákových výrobků z Evropské unie přibližně 55 000 tun. Největší objem pocházel z Bulharska (13 200), Řecka (11 200) a Francie (8 000). Kromě toho tabák představuje zemědělský produkt,

⁽⁴⁾ http://europa.eu/rapid/press-release_OLAF-11-5_en.htm?locale=EN.

⁽⁵⁾ *The European Tobacco Sector. An analysis of the socio-economic footprint.* Zpráva, kterou vypracovala Nomisma, a tisková zpráva Evropské komise ze dne 16. listopadu 2012.

⁽⁶⁾ Tamtéž.

⁽⁷⁾ <http://www.ipe.x.eu/IPEXL-WEB/dossier/dossier.do?code=COD&year=2012&number=0366&appLng=ET#>.

⁽⁸⁾ Úř. věst. C 351, 15.11.2012, s. 6–11.

⁽⁹⁾ Report on the implementation of the Council Recommendation of 30 November 2009 on Smoke-free Environments.

⁽¹⁰⁾ *The European Tobacco Sector. An analysis of the socio-economic footprint.* Zpráva, kterou vypracovala Nomisma.

který poskytuje 400 000 pracovních míst v Unii, především v ekonomicky slabších regionech, které nemají alternativu. Statistické údaje UNITAB a COPA ukazují, že 96 % zemědělských podniků, které se věnují tabáku, jsou rodinné firmy o průměrné pěstební ploše v rozmezí 0,5 až 3 hektary ⁽¹¹⁾.

3. Obecné připomínky

3.1 Návrh směrnice o tabákových výrobcích, který předložila Evropská komise, se soustředí na šest oblastí činnosti:

- označování a balení
- složky
- formát
- sledovatelnost a bezpečnostní prvky
- přeshraniční prodej na dálku
- tabákové výrobky, které neprodukují kouř, a rozšíření rozsahu regulovaných výrobků.

Tři z těchto šesti oblastí by měly obrovský dopad na zaměstnanost a daňové příjmy členských států Evropské unie. V případě označování, balení a složek návrh nařizuje rozměrově neúměrně větší zdravotní varování oproti těm stávajícím, omezuje formát, chuť a obsah tabákových výrobků. Například na všech krabičkách by musela být zdravotní varování s obrázkem a textem, které by zabíraly 75 % obalu, k čemuž se přidávají nové informativní texty po stranách (50 % každé strany), to vše navíc k daňovému kolkou, který je v některých členských státech povinný, oznámení o zákazu prodeje nezletilým a prostoru vyhrazenému pro nová opatření, jež by zaručovala sledování a sledovatelnost tabákových výrobků. To *de facto* znamená extrémní zmenšení prostoru, který je k dispozici pro sdělení právoplatně registrovaných obchodních značek. Naproti tomu budou mít krabičky minimální rozměry výšky a šířky, což bude znamenat, že některé modely krabiček zaniknou. To je případ vzoru „casket“, který je v některých zemích, jako je Řecko, spotřebiteli velmi využíváný. Taktéž by zmizel vzor nejpoužívanější krabičky v Portugalsku. Na druhou stranu, tato změna

v balení, která se nezakládá na vědeckých důkazech, může ohrozit pracovní místa v odvětví balicího a obalového průmyslu, které je významné v mnoha evropských zemích, například v Německu, Polsku, Francii, Spojeném království či v Rakousku. Je třeba poukázat na to, že minimální požadavky na výšku a šířku balení tabákových výrobků nebyly součástí veřejné konzultace ani zprávy o dopadu. Dále se zakazuje prodej cigaret obsahujících charakteristické příchutě a vytváří se nová definice „doutníčku“, jež odporuje daňovým předpisům, které v Unii platí jen o něco déle než rok ⁽¹²⁾.

3.2 V důsledku toho – spolu se skutečností, že všechny krabičky by měly stejný formát i chuť – by jediným odlišujícím kritériem mezi značkami byla cena, takže by došlo k ochuzení hodnotového řetězce celého odvětví. Pokud se cena stane jediným konkurenčním prvkem, dojde k poklesu cen, což bude na jedné straně znamenat pokles příjmů účastníků tohoto odvětví a nižší příjmy států, na druhé straně úbytek pracovních míst v odvětví.

3.3 Toto jediné možné rozlišení na základě ceny například způsobí, že kvalitní tabák, který se pěstuje v Evropské unii, přestane být atraktivní pro společnosti s továrnami na území Unie, neboť kritérium jakosti přestane být kritériem při nákupu tabákových listů. To bude znamenat, na rozdíl od tvrzení Komise v hodnocení dopadu, závažné ohrožení pracovních míst, jež závisejí na této plodině. V současné době představuje sklizeň tabákových listů v Evropské unii 250 000 tun tabáku ročně, přičemž největšími producenty jsou Itálie (89 000 tun), Bulharsko (41 056 tun), Španělsko (38 400 tun) a Řecko (24 240 tun). Tento článek řetězce dává práci 400 000 osob; v čele je Bulharsko se 110 000 osobami, které se věnují pěstování tabáku, následuje Polsko se 75 100 a Itálie s 59 000 lidmi ⁽¹³⁾.

3.4 Dalším důsledkem standardizace formátů i chuti by mohl být také nárůst pašování tabáku. Pokud budou všechny výrobky téměř stejné, bude to ku prospěchu mafii, které budou moci velmi snadno vyrábět své padělané výrobky v původních formátech a chutích, na které jsou spotřebitelé zvyklí, aby uspokojili tuto poptávku neregulovanou činností, aniž by věnovali jediné euro ministerstvům financí členských států. Kromě toho budou tyto výrobky postrádat jakoukoli kontrolu jakosti, takže bezpečnost spotřebitelů bude vážně ohrožena.

3.5 Podle posledních údajů, jež jsou k dispozici, unikne v Evropské unii v důsledku nelegálního obchodu 10 miliard eur na zdanění tabákových výrobků. V současné době představuje prodej pašovaného tabáku v EU 10 % z celkového objemu ⁽¹⁴⁾. Z toho důvodu EHSV může jen přivítat podepsání protokolu o odstranění nezákonného obchodu s tabákovými výrobky v Rámcové úmluvě o kontrole tabáku WHO dne 12. listopadu 2012. Tento protokol, jež vyjednala Evropská

⁽¹¹⁾ DIVTOB: *diversification for Tobacco Growing Regions in the Southern European Union*. Hohenheimská univerzita. Šestý rámcový program pro výzkum a technický rozvoj.

⁽¹²⁾ Směrnice Rady 2011/64/EU ze dne 21. června 2011 o struktuře a sazbách spotřební daně z tabákových výrobků, Úř. věst. L 176, 5.7.2011, s. 24–36.

⁽¹³⁾ Viz poznámka 10.

⁽¹⁴⁾ Viz poznámka 5.

komise z pověření Unie a jejích členských států, vyzývá zúčastněné strany, aby přijaly účinná opatření na vyloučení nezákonné produkce tabáku a nezákonného obchodu s ním ⁽¹⁵⁾.

3.6 Kromě daňových ztrát povede rozvoj nelegálního obchodování k poklesu prodeje tabáku, což se dotkne celého hodnotového řetězce, avšak může to mít zvláštní dopad na zařízení, jež provozují maloobchodní prodej tabáku. V Evropské unii přímo či nepřímo závisí na maloobchodním prodeji tabáku téměř milion pracovních míst, a to jak skrze samoobslužné prodejny, kiosky či specializovaná zařízení, tak – podobně jako ve Francii, Itálii, Španělsku a odnedávna i v Maďarsku – v podobě regulovaných sítí prodejen a kolků kontrolovaných dotyčnými státy. Jen v Řecku závisí na maloobchodním prodeji tabáku 40 000 pracovních míst ⁽¹⁶⁾.

3.7 EHSV vnímá ohrožení pracovních míst, jemuž mohou být vystavena všechna odvětví hodnotového řetězce výroby, balení a maloobchodního prodeje tabáku a souvisejících výrobků i zemědělské oblasti, kde se dosud nevyvinula žádná alternativní řešení a není již k dispozici podpora ze strany SZP. Je třeba poznamenat, že pěstování tabáku přispívá k zaměstnanosti na venkově. EHSV vyzývá, aby se věnovala odpovídající pozornost minimalizaci těchto rizik pro trh práce a důrazně doporučuje, aby se využily všechny dostupné formy přechodných a restrukturalizačních opatření, zejména programy odborné přípravy pracovníků a vědecká, technická a inovační podpora podniků a zemědělských provozů vyrábějících nové typy produktů, a to s cílem zachovat pracovní místa. V členských státech, kterých se nejvíce dotýká potenciální restrukturalizace, je třeba efektivně využívat Fond soudržnosti, strukturální fondy, regionální fondy a fondy pro výzkum a inovace, zejména v současném kontextu hospodářské krize.

3.8 Celkově vzato EHSV vnímá, že návrh směrnice může obsahovat podstatná rizika. EHSV nicméně žádá, aby byla vzata v úvahu očekávaná zlepšení, tedy snížení výdajů na zdravotní péči i zlepšení úrovně zdravotního stavu, neboť evropští občané mají právo očekávat od Evropské unie zvýšený stupeň ochrany lidského zdraví v souladu s článkem 35 Listiny základních práv.

3.9 Naproti tomu návrh směrnice obsahuje šestnáct aktů v přenesené pravomoci, které Evropské komisi udělují regulační pravomoc a pravomoc rozhodnout o šestnácti klíčových prvcích směrnice, což je záležitost, kterou explicitně vylučuje článek 290 Smlouvy o fungování Evropské unie ⁽¹⁷⁾. Radě, Evropskému parlamentu a vnitrostátním parlamentům se tak nenechává téměř žádný prostor k působnosti při regulaci základních aspektů směrnice.

⁽¹⁵⁾ Viz. pozn. pod čarou č. 5.

⁽¹⁶⁾ Viz poznámka 10.

⁽¹⁷⁾ Úř. věst. 115, 9.5.2008, s. 172.

4. Konkrétní připomínky

4.1 Opatření obsažená v návrhu směrnice jsou velmi omezující a zakládají se na kritériích zaměřených na snížení přitažlivosti tabáku, aby se splnily cíle související se zdravím, jež se snaží sledovat. EHSV upozorňuje, že je nutné provádět plány a vzdělávací kampaně speciálně zaměřené na mládež v Evropě. V tomto smyslu je třeba uvést, že sama Evropská komise, jak se může zdát, očekává velmi málo ambiciózní ozdravný účinek (2 %) svých opatření. Tato progresivnost však zabránila závažným, a tedy nepřiměřeným hospodářským škodám.

4.1.1 Zavedení zdravotních varování na 75 % obou stran balení a nových informativních textů na 50 % plochy po stranách (článek 9) se nezakládá na nezpochybnitelných vědeckých důkazech. Ačkoli Hammondova studie ⁽¹⁸⁾ ukazovala účinnost těchto varování, jiné studie, jako ty, které provedla Maastrichtská univerzita ⁽¹⁹⁾ či US FDA ⁽²⁰⁾, dokazují opak, tedy to, že grafická zdravotní varování nejsou ve vztahu ke snížení počtu kuřáků účinná. V tomto ohledu podle Eurobarometru Evropské komise ⁽²¹⁾ devět z deseti kuřáků uznává, že velkoplošná varování je nepodněčují k tomu, aby přestali kouřit, a sedm z deseti se domnívá, že tento typ opatření nepřispívá ke snížení spotřeby u mladistvých. Nedávný rozsudek Federálního odvolacího soudu Spojených států rovněž dospěl k závěru, že pro účinek těchto velkoplošných grafických zdravotních varování není dostatek důkazů. Poukazuje na to, že neexistuje „žádný důkaz, který by potvrdil, že zmíněná varování přímo způsobila výrazný pokles v údajích věnovaných kouření v některé ze zemí, jež je v současné době vyžadují,“ a rovněž dodal, že „průkaznost provedených zkoušek je velmi slabá“ ⁽²²⁾.

4.2 Toto nepřiměřené zvětšení rozměrů zdravotních varování s sebou dále ponese:

- jednostranné odebrání právoplatných duševních a průmyslových autorských práv výrobcům, kteří nebudou smět používat své registrované značky. Podle Soudního dvora

⁽¹⁸⁾ Hammond D. „Health warning messages on tobacco products: a review“ (Zdravotní varování na tabákových výrobcích – přehled), *Tobacco Control* 2011; 20:327-3. Sambrook Research International, „A review of the science base to support the development of health warnings for tobacco packages“ (Přehled vědeckých východisek na podporu přípravy zdravotních varování pro balení tabáku), *Newport*: Sambrook Research International; 2009 (zpráva vypracovaná pro Evropskou komisi).

⁽¹⁹⁾ <http://www.maastrichtuniversity.nl/web/Main/Sitewide/News1/SmokersWillNotBePutOff1.htm>.

⁽²⁰⁾ Nonnemaker, J., et alii, *Experimental Study of Graphic Cigarette Warning Labels: Final Results Report Prepared for Center for Tobacco Products, Food and Drug Administration*, smlouva č. HHSF-223-2009-10135G, prosinec 2010.

⁽²¹⁾ http://ec.europa.eu/health/tobacco/docs/eurobaro_attitudes_towards_tobacco_2012_en.pdf.

⁽²²⁾ *RJ Reynolds Tobacco Company v Food & Drug Administration*, United States Court of Appeals for the District of Columbia Circuit, srpen 2012.

Evropské unie⁽²³⁾ mají výrobci právo na využívání svých registrovaných obchodních značek a na individuální odlišení svých výrobků;

- nové omezení obchodní soutěže v odvětví, kde jsou možnosti k odlišení již velmi omezené;
- oslabení základních obchodních práv, jež jsou vlastní jakékoli legální obchodní činnosti;
- zpomalení zavádění nových výrobků na trh;
- potlačení výzkumu a možného zlepšení jakosti nabízených výrobků. Svěvolně se omezuje vstup nových výrobků nové generace a nedává se možnost k vytvoření jasného regulačního rámce, který by sloužil k analýze rizik, jež mohou tyto výrobky představovat pro obyvatelstvo, což může rovněž brzdit vytváření bohatství a pracovních míst souvisejících s inovací a výzkumem zaměřených na tyto výrobky. Tyto nové, potenciálně méně rizikové výrobky by neměly podléhat stejným omezením, která se vztahují na tradiční výrobky.

4.3 Totéž se týká omezení složek, jehož cílem je odstranit charakteristické chuti a vůně (článek 6), které se nezakládá na vědeckých důkazech, jakými by mohlo být snížení toxicity uvedených složek nebo závislosti na nich, ale naopak vychází z tak subjektivního kritéria, jakým je snížení přitažlivosti tabáku, a na subjektivních stereotypech o typu tabáku, který kouří jednotlivé věkové segmenty nezávisle na pohlaví. Tatáž subjektivita se ukazuje v souvislosti s nahodilým zákazem určitých forem, jako jsou tenké cigarety (což nebylo součástí veřejné konzultace ani není obsaženo ve zprávě o dopadu), krátké cigarety či celá kategorie cigaret s mentolovou příchutí, při stanovení minimální váhy balíčků řezaného tabáku, standardizaci velikosti plechovek na řezaný tabák, či když byla vymyšlena dokonce nová kategorie „doutníčků“ v rozporu se směrnicí 2011/64/ES⁽²⁴⁾, platné od 1. ledna 2011. Zákaz tenkých či mentolových cigaret, které se těší silné spotřebě v různých evropských zemích, by způsobil, že spotřebitelé by k nim neměli přístup a museli by se uchýlit k trhu s pašovaným zbožím, aby si je mohli koupit. Navíc jde o tabákové výrobky, které užívají převážně dospělí kuřáci, takže v tomto konkrétním případě nelze uplatnit argument, že se jedná o zamezení přístupu nezletilých ke spotřebě tabáku. V konkrétním případě mentolu je třeba připomenout, že tento typ tabáku užívají zásadně starší osoby, a navíc země jako Spojené státy či Kanada s velmi propracovanou protikuřáckou legislativou a velmi konkrétními ustanoveními ohledně zákazu určitých přísad je nezakázaly, což vede EHSV k návrhu, aby byl z návrhu směrnice zákaz mentolu vyškrtnut.

⁽²³⁾ Rozsudek Soudního dvora ze dne 17. října 1990 ve věci C-10/89.

⁽²⁴⁾ Směrnice Rady 2011/64/EU ze dne 21. června 2011 o struktuře a sazbách spotřební daně z tabákových výrobků, Úř. věst. L 176, 5.7.2011, s. 24–36.

4.3.1 Závěrem EHSV naprosto souhlasí s návrhem Komise zakázat nové výrobky na trhu s příchutí žvýkačky, piňakolády, mojita ..., takzvané „candy flavored cigarettes“, jež mohou být v zásadě zaměřeny na mladé spotřebitele.

4.3.2 Příliš silné omezení přísad by zapříčinilo standardizaci chuti, a došlo by tedy k tomu, že by nebylo možné rozlišovat mezi konkurenty, neboť by byly přiškrnceny investice a možné zavádění nových výrobků, to vše na úkor spotřebitele, který by byl zbaven své možnosti výběru.

4.4 EHSV žádá Komisi o jasnou definici „méně rizikových výrobků“ a přiměřený právní rámec pro tyto výrobky, které by vědecky nezpochybnitelným způsobem doložily nižší riziko ve srovnání s tradičními cigaretami. Koncepte menší rizikovitosti se vztahuje na výrobky, jež mohou nahradit tradiční cigarety, avšak představují mnohem nižší zdravotní riziko, a ne na výrobky pro odvykání kouření. Výrobky, které obsahují tabák (a nikoli syntetický nikotin), a proto podléhají směrnici, musí být předmětem definice a jasné regulace, jež umožní informovat spotřebitele o vlastnostech těchto výrobků.

4.5 Na druhé straně Evropská komise do svého návrhu směrnice řadí opatření zaměřená na snížení nelegálního obchodování s tabákem. Proto například Evropská komise stanoví v článku 14 návrhu systém pro sledování a dohledávání, jakož i různá dodatečná bezpečnostní opatření, aby se v Evropské unii prodávaly pouze výrobky, které splňují podmínky směrnice. Toto opatření bude znamenat nepřiměřenou finanční a administrativní zátěž, kterou řada malých a středních podniků nebude schopna unést. Ani zdaleka nezabrání nelegálnímu obchodu, avšak bude znamenat vyšší administrativní zátěž pro členské státy v souvislosti s prováděním kontrol. Tento systém nebude sloužit ani k omezení pašování a nelegálního obchodování, těm budou naopak hrát do karet ostatní opatření návrhu směrnice. V tomto směru se EHSV domnívá, že ustanovení článku 14 návrhu směrnice by měla být totožná s ustanoveními o sledování a sledovatelnosti, která obsahuje protokol o nezákonném obchodu, jež na konci minulého roku uzavřela konference smluvních stran WTO⁽²⁵⁾.

4.6 Směrnice umožní Evropské komisi regulovat či změnit, prostřednictvím rostoucího počtu aktů v přenesené pravomoci, základní prvky, jako je například objem přísad, znění zdravotních varování, jejich umístění a velikost. V tomto smyslu se tedy nenechává téměř žádný prostor členským státům k působnosti při regulaci této směrnice, což představuje v Evropské unii dosud málokdy použitou krajní míru zasahování, jež porušuje zásady subsidiarity a proporcionality, proti čemuž se již postavily vnitrostátní parlamenty osmi členských států (Itálie, České republiky, Řecka, Bulharska, Dánska, Portugalska, Rumunska

⁽²⁵⁾ [http://apps.who.int/gb/fctc/PDF/cop5/FCTC_COP5\(1\)-en.pdf](http://apps.who.int/gb/fctc/PDF/cop5/FCTC_COP5(1)-en.pdf).

a Švédska)⁽²⁶⁾. V případě Itálie nejenže parlament oznámil, že návrh porušuje tyto zásady, ale též zdůraznil, že některé z druhů zakazovaných cigaret, jako tenké cigarety či cigarety s nízkým obsahem dehtu, mohou být užitečným nástrojem politiky, jejímž cílem je omezit kouření či přestat s ním⁽²⁷⁾.

4.6.1 Návrh směrnice například v článcích 8, 9 a 11 umožňuje Evropské komisi, aby prostřednictvím aktu v přenesené pravomoci změnila znění zdravotních varování a jejich podobu, rozvržení, formát či umístění. V článku 6 rovněž umožňuje Komisi rozhodovat formou aktu v přenesené pravomoci o obsahu a nejvyšších přípustných hodnotách přísad.

4.6.2 Pokud se týká **doutníků, doutníčků a dýmkového tabáku**, návrh směrnice si dále vyhrazuje pravomoc

automaticky zrušit výjimky obsažené v textu, pokud dojde k „**podstatné změně okolností**“, tedy ke změně související s nárůstem objemu prodeje nejméně o 10 % nejméně v 10 členských státech či ke zvýšení počtu kuřáků mladších 25 let o 5 %. Komise si neuvědomuje, že v 10 ze současných 27 členských států je trh s těmito výrobky velmi malý a že k vychýlení o 10 % by mohlo snadno dojít, což by opatření zbavovalo veškerého smyslu a znamenalo velkou právní nejistotu v tomto pododvětví.

4.7 Třebaže článek 290 Smlouvy o fungování Evropské unie obsahuje delegování pravomocí prostřednictvím aktů v přenesené pravomoci, je nezbytné, aby tyto akty splňovaly celou řadu předpokladů. Akt v přenesené pravomoci tedy lze realizovat pouze pro jiné než podstatné prvky legislativního aktu, což není případ tohoto návrhu.

V Bruselu dne 11. července 2013.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

⁽²⁶⁾ <http://www.ipex.eu/IPEXL-WEB/dossier/dossier.do?code=COD&year=2012&number=0366&appLng=EN>.

⁽²⁷⁾ Stanovisko Výboru sekce pro sociální věci italského parlamentu k dokumentu Evropské komise COM(2012) 788 final.

PŘÍLOHA

ke Stanovisku Evropského hospodářského a sociálního výboru

Následující pozměňovací návrhy byly při jednání zamítnuty, získaly však nejméně čtvrtinu odevzdaných hlasů:

Protistanovisko

Nahradit celý text stanoviska

1. Závěry

1.1 Právním základem směrnice, kterou předložila Komise, je článek 114 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU) (1). Smyslem tohoto návrhu je sblížení ustanovení právních a správních předpisů týkajících se výroby, obchodní úpravy a prodeje tabákových výrobků, s cílem zajistit správné fungování vnitřního trhu. V odstavci 3.9.1 důvodové zprávy se uvádí, že v případě směrnice 2001/37/ES (2) volbu tohoto právního základu stvrdil Soudní dvůr Evropské unie, a že je tedy týž základ přiměřený i pro tento návrh. Směrnice z roku 2001 i tato navrhovaná revize usilují o zajištění řádného fungování vnitřního trhu a vysokou úroveň ochrany zdraví občanů před riziky souvisejícími s tabákem.

1.2 Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) se domnívá, že cíl zlepšení fungování vnitřního trhu si žádá silnou podporu a představuje také pro členské státy dodatečný podnět k přijetí nutných a žádoucích opatření na ochranu lidského zdraví a umožňuje členským státům přijmout přísnější opatření, než jaká návrh obsahuje.

1.3 EHSV, v souladu s řadou svých předchozích stanovisek ke zdravotní a související problematice, naprosto souhlasí s Evropskou komisí, že právo na zdraví musí převážit nad jakýmkoli finančními úvahami. EHSV proto pevně stojí za názorem, že je třeba přijít s plány a kampaněmi zaměřenými na výchovu a osvětu veřejnosti v souvislosti se závažnými dopady kouření na zdraví. Ty by měly doprovázet jednotlivá zde navrhovaná opatření k oslabení podnětů, jež mladé lidi vedou ke kouření, a na pomoc těm, kdo již mají na nikotin vybudovanou závislost, aby kouřit přestali. EHSV doporučuje, aby byl tento odstavec doplněn o jednoznačné zdůraznění toho, že je důležité, aby informační a poradenské strategie v zařízeních pro základní a střední školy byly vytvářeny na evropské úrovni, a každé dítě či dospívající tak mohli být přesně, uceleně a pravidelně informováni o faktech o tabáku a jeho škodlivých následcích, jeho návykové povaze i dalších zdravotních problémech souvisejících s nikotinem a také o karcinogenních účincích a dalších zdravotních následcích expozice tabákovému kouří, a to jak expozice přímé, tak i v prostředí (3).

1.4 EHSV také uznává, že mohou být ohrožena konkrétní pracovní místa v zemědělských oblastech, kde se nerozvinuly žádné alternativní formy zaměstnanosti a kde již nejsou k dispozici podpory tabáku související s produkcí podle SZP. V těchto případech by měla být neprodleně poskytnuta přechodná pomoc spolu s vědeckou a technickou podporou s cílem vybudovat alternativní, stejně výnosné, udržitelnější, společensky přijatelnější a méně škodlivé kultury a podle možností kvalitnější pracovní místa. Totéž platí v přímém důsledku tohoto návrhu pro všechna další ohrožená pracovní místa v dodavatelském řetězci. Slouží-li cílům veřejného zdraví, je veřejná podpora kvalitnějších pracovních míst plně ospravedlněna a měla by být povzbuzována.

1.5 Ve všech případech však musí být zohledněn hlavní přínos, jímž je prevence úmrtí a nemocí souvisejících s tabákem jak vedoucích pracovníků, tak i pracovníků a spotřebitelů, kuřáků či potenciálních kuřáků všech věkových kategorií ve všech oblastech života, kteří v případě přijetí těchto opatření nebudou nadále vystaveni tak přímému komerčnímu tlaku, aby začali kouřit. Posouzení dopadu provedené Komisí počítá s čistým přínosem přibližně 4 miliony EUR pro evropské hospodářství, snížením výdajů na zdravotní péči o 506 milionů EUR a se ziskem 16,8 milionů let života (4). Přijetím vhodných opatření by měla být vytvořena nová pracovní místa prostřednictvím přerozdělení prostředků v EU a lepším využíváním daňových příjmů na vnitrostátní úrovni.

1.6 EHSV konstatuje, že v současné době se na daních z tabáku vybere v Evropské unii zhruba 100 miliard eur. Zdanění tabákových výrobků je neúčinnějším a nejehospodárnějším způsobem, jak snížit spotřebu tabáku, zejména mezi mladými lidmi a nízkopříjmovými skupinami (tj. nejzranitelnějšími členy naší společnosti) (5). Studie ukázaly, že cena

(1) Článek 114 SFEU zní takto:

1. „Není-li ve Smlouvách stanoveno jinak, použijí se k dosažení cílů uvedených v článku 26 následující ustanovení. Evropský parlament a Rada řádným legislativním postupem po konzultaci s Hospodářským a sociálním výborem přijímají opatření ke sblížení ustanovení právních a správních předpisů členských států, jejichž účelem je vytvoření a fungování vnitřního trhu.“

(2) Viz věc C-491/01 The Queen v. Secretary of State for Health, ex parte British American Tobacco (Investments) Ltd a Imperial Tobacco Ltd.

(3) Úř. věst. C 128, 18.5.2010, s. 89–93.

(4) Posouzení dopadu (v anglickém jazyce): http://ec.europa.eu/health/tobacco/docs/com_2012_788_ia_en.pdf.

(5) Stefan Callan, Smoke Free Partnership, Making Tobacco Tax Trendy Toolkit, 2012, s. 5, http://www.smokefreepartnership.eu/sites/sfp.ttp.eu/files/LV%20-%20Tax%20Toolkit_4.pdf.

tabákových výrobků je třetím nejběžnějším důvodem, které kuřáci uvádějí jako důvod přestat s kouřením⁽⁶⁾. Peníze ušetřené tím, že již nejsou vydávány za tabákové výrobky, mohou být použity k nákupu jiného zboží, z něž se rovněž platí daň. Rovněž je třeba upozornit na to, že nyní vybírané daně kryjí výdaje na zdravotní péči pro jednotlivce, kteří začali kouřit před 50 lety. Dnešní začínající kuřáci budou stejnou péčí potřebovat za 50 let. Současné zkušenosti poukazují na to, že vlády členských států jsou si tohoto aspektu plně vědomy a dokázaly postupně zvyšovat výnos z daní i přes celoevropský pokles spotřeby a prodeje tabáku. Není důvod, proč by předkládaný návrh měl tuto situaci měnit.

1.7 Ve snaze zabránit dalšímu nárůstu nelegálního obchodování (tj. pašování, padělání, obchodování na černém trhu a nelegální výroba) prostřednictvím zločineckých sítí, což představuje největší jednotlivé ohrožení zaměstnanosti a výběru daní v EU, vyzývá EHSV k přijetí všech nezbytných opatření, která zajistí rychlé a účinné provádění příslušných právních předpisů členskými státy. Po dohodě s tabákovým průmyslem by měly být předloženy další návrhy na jiná opatření, jež by mohla omezit padělání a pašování a usnadnit identifikaci, kupříkladu zabudováním obtížně reprodukovatelných identifikačních znaků nebo elektronické identifikace do obalu. EHSV uznává, že s moderní technologií je relativně snadné padělat téměř jakékoli zboží nebo obal a že věnovat dodatečný prostor vhodným zdravotním varováním pravděpodobně nebude mít žádný výrazný účinek.

1.8 Kromě širokých pravomocí postoupených Komisi za účelem dalšího rozvoje klíčových aspektů směrnice formou aktů v přenesené pravomoci musí být zajištěno, aby přijímání rozhodnutí probíhalo otevřeně a v souladu se zájmy členských států. EHSV důrazně připomíná, že závazná opatření musí být v souladu s článkem 290 SFEU.

1.9 EHSV jednoznačně podporuje koncepci zaměřenou na omezení rizika, a proto žádá Komisi o jasnou definici „méně rizikových výrobků“ a přiměřený právní rámec pro tyto výrobky. Tato připomínka se týká zvláště výrobků, které obsahují tabák (ale mají snížený obsah nikotinu), nebo obsahují nikotin (ale nikoli tabák), a podléhají tedy směrnici. EHSV uznává, že některé z těchto výrobků mohou představovat nové způsoby, jak s pečlivými kontrolními mechanismy, které je nutno vyvinout, snížit dlouhodobé negativní účinky kouření vyvolaného závislostí na nikotinu.

2. Úvod

2.1 EHSV s plně uvědomuje rizika, jež tabák ve všech podobách představuje pro veřejné zdraví. Tabák je nejčastější příčinou předčasné smrti v EU, jeho vinou zemře každý rok téměř 700 000 lidí. Návrh se proto zaměřuje na prevenci kouření zejména u mladých lidí a dalších zranitelných skupin. V návrhu se uvádí, že 70 % kuřáků začíná s kouřením před dovršením 18 let a 94 % před dovršením 25 let, což posiluje nutnost přijmout opatření v oblasti dětí a mládeže⁽⁷⁾.

2.2 V těchto souvislostech EHSV chápe, že revize směrnice je naprosto nezbytná, a proto je třeba k ní přistoupit bez odkladu. Zaznamenává, že v některých zemích se spotřeba tabáku pohybuje na perzistentní vysoké úrovni i po přijetí právních předpisů zaměřených na silné omezení tabáku. Je rovněž zřejmé, že díky přijatým opatřením došlo ve většině členských států k podstatnému snížení spotřeby. Ve Španělsku bylo za krátké období zaznamenáno 2 % snížení. Záměrem předkládaného návrhu je dosáhnout podobných snížení v celé Evropě. EHSV také pevně stojí za názorem, že je třeba přijít s plány a kampaněmi zaměřenými na výchovu a osvětu veřejnosti v souvislosti se závažnými dopady kouření na zdraví.

2.3 EHSV konstatuje, že návrh vzbudil obavy ohledně pracovních míst, daní a ekonomiky jako celku v Evropské unii. Tabákový průmysl uvádí, že zaměstnává až 1,5 milionu lidí v EU, z nichž přibližně 400 000 se věnuje pěstování tabáku. Podle údajů Komise i jiných zdrojů tyto počty zahrnují pracovníky zapojené do výrobního řetězce tabákových výrobků, ať už sezónně nebo na dobu dočasnou či na zkrácený úvazek. Počet osob přímo či vylučně zaměstnaných pěstováním tabáku, se kupříkladu odhaduje na méně než 100 000. Produkce těchto zemědělců pokrývá přibližně čtvrtinu tabáku používaného k výrobě a prodeji tabákových výrobků v EU, zbytek se dováží, především z USA. Další pracovní místa v odvětví balicího a obalového průmyslu, v marketingu, prodeji, právních službách, výzkumu a distribuci by neměla být ovlivněna. Není tedy zřejmé, proč by navrhované změny balení konečných výrobků měly mít nějaký zásadní vliv na stávající úroveň zaměstnanosti. Ještě méně je zřejmé, jak je možné označit navrhovaná opatření za nevyzkoušená a s malou nadějí na úspěch, případně za potenciálně katastrofická pro tabákový průmysl. EHSV je přesvědčen, že v obou případech opak je pravdou: tato opatření budou mít užitečný, hodnotný a proporcionální účinek na lidské zdraví a jen malý účinek na celkový růst a ziskovost tabákového průmyslu. Jakékoliv ztráty nového prodeje mladým lidem by totiž mělo více než vynahradit omezení daleko větších nelegálních prodejů, z nichž nemá účinek nikdo kromě zločineckých gangů, jež se na nich podílejí.

⁽⁶⁾ Evropská komise: Attitudes of Europeans Towards Tobacco, http://ec.europa.eu/health/tobacco/docs/eurobaro_attitudes_towards_tobacco_2012_en.pdf, s. 84.

⁽⁷⁾ Úř. věst. C 351, 15.11.2012, s. 6–11.

2.4 Pěstování tabáku v EU však pracovní místa poskytuje, především v ekonomicky slabších regionech, kde bylo doposud rozvíjeno málo alternativ. Teď, když podpory SZP pro produkci tabáku ustaly, je naléhavě zapotřebí přechodná technická a finanční pomoc, která podpoří přechod na méně škodlivé, dlouhodobé a udržitelnější zdroje příjmu. Podobné připomínky se vztahují na další pracovní místa v dodavatelském řetězci: budou-li zrušena ve veřejném zájmu, je veřejná podpora jednoznačně vhodná.

2.5 Každý rok se na daních z tabákových výrobků vybere téměř 100 miliard eur. EHSV konstatuje, že to sice pomáhá kompenzovat zdravotní náklady u osob, které s kouřením začaly před 50 či více lety, avšak stejná úroveň zdanění bude nutná za 50 let na péči o ty, kteří začínají kupovat a konzumovat tabákové výrobky dnes. Zásadní význam pro vyvážení jakéhokoli poklesu prodeje tedy bude mít zvýšení daní. Dosavadní zkušenosti ukazují, že vlády členských států jsou si tohoto aspektu vědomy a mohou úspěšně zachovat či dokonce zvýšit celkový výnos z daní navzdory poklesu prodeje tabáku v posledních letech. Podle zprávy „All Party Parliamentary Group Report on Smoking and Health“ (2013) ⁽⁸⁾ se například ve Spojeném království při trvale rostoucích cenách v období 1992–2011 a daní nastavené na více než 75 % celkové maloobchodní ceny prodej cigaret snížil o 51 %, přičemž výnos daní vzrostl o 44 %. Za srovnatelné období poklesl podíl kouřících dospělých z 27 % na 20 %.

2.6 Ačkoli je podstatná část tabákových výrobků produkovaných v EU dodávána zákazníkům v Unii, určité množství se vyváží. Průmysl vyvíjí celkový vývoz tabákových výrobků na 55 000 tun v roce 2010, většinou směřujících do zemí Afriky a Asie, kde je naděje dožití nyní bohužel příliš nízká na to, aby byly jakékoliv konkrétní negativní dopady na zdraví obyvatel viditelné. S budoucím vývojem, až se postupně vyřeší jiné problémy a naděje dožití se podle očekávání zvýší, dopad nikotinové závislosti a spotřeby tabáku, podobně jako dalších dovezených nemocí, nabude zřetelnějších obrysů.

2.7 EHSV konkrétně upozorňuje, že na rozdíl od výše uvedeného budou v rozvinutějších zemích EU s postupným zvyšováním naděje dožití a prodlužováním pracovního života důsledky kouření tabáku na pracovišti i pro společnost jako celek stále zřetelnější, a stanou se tedy tíživějším a viditelnějším problémem a odpovědností jak pro zaměstnavatele, tak pro organizace zaměstnavatelů i zaměstnanců. V současné hospodářské recesi jsou předčasná (a nikoliv nevyhnutelná) úmrtí výdělečných osob a ztráta jejich příjmů nebo důchodů dalším problémem pro rodiny již tak bojující o hospodářské přežití.

2.8 EHSV poukazuje na to, že ačkoli indukční doba u rakoviny související s kouřením zůstává konstantní, celková naděje dožití pro nekuřáky neustále narůstá. Ztráta způsobená zkrácením naděje dožití v důsledku konzumace tabáku se tedy zvyšuje, z 2–3 let počátkem 20. století na 20–30 let u osob, jež začínají kouřit dnes nebo v období, kterého se týká tento návrh.

3. Obecné připomínky

3.1 Návrh směrnice o tabákových výrobcích, který předložila Evropská komise, se soustřeďuje na řadu opatření k zajištění řádného fungování vnitřního trhu včetně činností omezujících nelegální obchodování a usiluje o dosažení vysoké úrovně ochrany zdraví občanů před riziky souvisejícími s tabákem: Jde o následující změny:

- označování a balení
- složky
- sledovatelnost a bezpečnostní prvky
- přeshraniční prodej na dálku
- tabákové výrobky, které neprodukují kouř, a rozšíření rozsahu regulovaných výrobků.

3.2 V případě označování, balení a složek návrh nařizuje rozměrově větší zdravotní varování vzhledem k vážným zdravotním rizikům plynoucím z konzumace tabáku.

3.3 Návrh umožňuje výrobcům zachovat aroma podstatná pro jejich stávající značky, ale omezuje používání nových netabákových přísad, jejichž účelem je rozšíření trhů, zejména mezi mladé lidi. Na všech krabičkách bude muset být zdravotní varování s obrázkem a textem, které by zabíraly 75 % obalu, k čemuž se přidávají nové informativní texty po stranách (50 % každé strany), to vše navíc k daňovému kolku, který je v některých členských státech povinný, oznámení o zákazu prodeje nezletilým a prostoru vyhrazenému pro nová opatření, jež by zaručovala sledování a sledovatelnost tabákových výrobků. To znamená zmenšení prostoru, který je k dispozici pro sdělení řádně registrovaných obchodních značek a dalších grafických prvků souvisejících s marketingem. Členské státy mohou zavést zcela nepotíštěné balení, pokud si to přejí, návrh to však nepožaduje. Krabičky budou také mít minimální rozměry výšky a šířky, což bude

⁽⁸⁾ <http://www.ash.org.uk/APPGillicit2013>.

znamenat, že některé typy balení zaniknou – zejména balení navrhovaná jako atraktivní pro mladé lidi. Obdobná pravidla byla zavedena v USA roku 2009, aby omezila zaměření na děti a mládež jako spotřebitele. EHSV všechna tato opatření podporuje.

3.4 To bude vyžadovat změny návrhu balení, ale není zřejmé, proč by měla být významně ohrožena pracovní místa v odvětví balicího a obalového průmyslu například v Německu, Polsku, Francii, České republice nebo Rakousku. Očekává se, že základní obrat konečných tabákových výrobků ve všech podobách se bude držet na stejné úrovni jako dosud, neboť jde o uzavřený trh s 150 000 000 na nikotinu závislými uživateli po celé EU. Měl by však být zdůrazněn potenciál přínosu v oblasti veřejného zdraví – jednak z hlediska ekonomického, tak pokud jde o snížení lidského utrpení – spolu se skutečností, že odnaučení kuřáci utrací v jiných oblastech, čímž generují příležitosti pro nová pracovní místa. Odhaduje se, že roční náklady EU vyvolané spotřebou tabáku činí 517 mld.⁽⁹⁾ EUR. Na úrovni členských států se celkové náklady odhadují na přibližně 4,6 % HDP EU⁽¹⁰⁾. V současné době EU přichází o 25,3 mld. EUR v rámci zdravotních výdajů na onemocnění spojená se spotřebou tabáku a 8,3 mld. EUR za výrobní ztráty⁽¹¹⁾. To se téměř rovná příjmům tabákového průmyslu v rámci dodavatelského řetězce (mimo daně), které se rovnají 35 mld. EUR.

3.5 EHSV poznamenává, že výdaje přisuzované onemocněním přímo zaviněným užíváním výrobků souvisejících s nikotinem a tabákem jsou v současnosti nejpřesnějšími odhady skutečných nákladů členských států. Jsou významně nižší než teoretická ‚hodnota lidského života‘ (1 mil. EUR za zmařený či zkrácený život), kterou Komise použila v rámci předešlých posouzení dopadu s cílem odůvodnit právní předpisy a vyrovnat předpokládané náklady podniků a jiných. Pokud bychom toto mnohem vyšší číslo použili, zvýšila by se vnímaná motivace k přijetí tohoto návrhu na 700 mld. EUR, což by zastínilo veškeré další úvahy.

3.6 Je nutno dále poznamenat, že kouření a související návyky svým uživatelům nepřinášejí žádné sociální či ekonomické přínosy. Pouze zmírňují důsledky jejich závislosti na nikotinu. Přestat kouřit je v důsledku této závislosti náročné a zdoluhavé. Bohužel vědomí toho, že téměř polovina všech uživatelů (spotřebitelů, občanů a zranitelných jedinců) v důsledku tohoto zlovyklu předčasně zemře, je samo o sobě pro jeho překonání nedostatečné; proto je nutné omezit veškeré podněty, které vedou člověka k tomu, aby začal kouřit.

3.7 Opatření zde navrhovaná pravděpodobně nebudou mít vliv na stávající kuřáky a ani to není jejich záměrem, ale měla by podle zkušeností z celého světa dále snížit podněty, které vedou mladé lidi k tomu, aby začali kouřit. Snížení počtu kuřáků především výrazně sníží náklady na zdravotní péči a v delším časovém horizontu zachrání mnoho lidských životů a sníží lidské utrpení.

3.8 EHSV poznamenává, že tento návrh nezachází tak daleko, aby zaváděl standardizované balení se standardizovaným barevným provedením a písmem, jako je tomu v Austrálii. Jednotlivé značky budou zachovány s rozlišením jména výrobce a specifickými tabákovými aromaty. Požadavek kvality produktu bude stále relevantní, neboť spotřebitel bude nadále informován o výrobci nakupovaného produktu.

3.9 Existuje jen málo přesvědčivých důkazů, že tyto změny pravidel balení povedou k nárůstu padělání nebo pašování tabákových výrobků. Právě naopak – kuřáci spotřebovávají tyto nelegální výrobky v závislosti na jejich ceně a dostupnosti⁽¹²⁾. Podle posledních údajů z tohoto odvětví unikne v Evropské unii v důsledku tohoto nelegálního obchodu 10 miliard EUR z výnosu zdanění tabákových výrobků. V současné době představuje prodej pašovaného tabáku v EU 10 % z celkového objemu⁽¹³⁾. Dodávky ze zemí mimo EU, především z Ruska a Číny, jsou pohotově k dispozici. Vysoká je poptávka v zemích, které trpí hospodářskými obtížemi nebo na tabákové výrobky uplatňují vysoké zdanění. Nelegální obchodování ohrožuje pracovní místa v EU, snižuje daňové výnosy členských států a snižuje ziskovost legálního prodeje. Je tedy třeba udělat vše pro to, aby se pašování tabáku omezilo, ať již se jedná například o zvýšení bezpečnosti, opatření dohledu a prevence či o přísnější kontrolu kvality tabákových výrobků. Mělo by se rovněž zvážit používání reliéfních identifikačních znaků či elektronické identifikace a dalších, s tabákovým průmyslem již dohodnutých, opatření.

⁽⁹⁾ Posouzení dopadu, s. 15.

⁽¹⁰⁾ „Studie o právní odpovědnosti a zdravotních nákladech souvisejících s kouřením“ vypracovaná Evropskou komisí odhaduje celkové náklady (pokud jde o zdravotní péči, výrobní ztráty a lidské životy) v roce 2009 na 544 mld. EUR. (http://ec.europa.eu/health/tobacco/docs/tobacco_liability_final_en.pdf, s. 2v).

⁽¹¹⁾ Posouzení dopadu Komise.

⁽¹²⁾ Moodie C, Hastings G, Joossens L. Young adult smokers' perceptions of illicit tobacco and the possible impact of plain packaging on illicit tobacco purchasing behaviour. Eur J Public health, první zveřejnění on-line 26. března 2011. doi:10.1093/eurpub/ckr038. in Claims that Standardised Packaging Would Increase Illicit Trade are Untrue, Smoke Free Partnership, 10. září 2012, <http://www.smokefreepartnership.eu/response-to-tobacco-retailers>.

⁽¹³⁾ Viz poznámka 5.

3.10 At budou náklady na uskutečnění těchto návrhů jakékoliv, je třeba si uvědomit, že globální výhody, jichž je možné dosáhnout v oblasti zlepšení veřejného zdraví, pokud se sníží spotřeba tabákových výrobků, jsou mnohem významnější. Studie ukázaly, že vlády a zaměstnavatelé, kteří přijali opatření, jimiž zakázali kouření na pracovišti, dosáhli okamžitých pozitivních výsledků, a to v podobě vyšší produktivity, omezení absencí, snížení nákladů na údržbu a zachovávaní vybavení či v podobě poklesu výdajů za zdravotní péči a zdravotní pojištění⁽¹⁴⁾.

3.11 Návrh také obsahuje šestnáct aktů v přenesené pravomoci, které Evropské komisi udělují regulační pravomoc a pravomoc rozhodnout o šestnácti konkrétních prvcích směrnice, v souladu s článkem 290 Smlouvy o fungování Evropské unie⁽¹⁵⁾.

4. Konkrétní připomínky

4.1 Směrnice se musí nadále soustředit na snahu dosáhnout cílů stanovených v oblasti vnitřního trhu i veřejného zdraví a provádět jak dlouhodobá, tak krátkodobá opatření. V tomto smyslu je třeba připomenout, že sama Evropská komise očekává ozdravný účinek svých opatření v podobě 2 % snížení počtu lidí, kteří v současné době kouří či pravděpodobně kouřit začnou. Hlavním záměrem směrnice je spíše omezit nárůst než snížit současnou míru kouření. Ačkoli se toto snížení může zdát nevelké, v řadě oblastí má jasné pozitivní dopady.

4.2 Lidé v produktivním věku, kteří přestanou kouřit (stejně jako potenciální kuřáci, kteří nezačnou), žijí déle a jejich produktivní život je v důsledku toho rovněž delší. Odhaduje se, že v současné době kuřáci umírají o 14 let dříve než lidé, kteří nikdy nekouřili, a to v důsledku onemocnění souvisejícího s kouřením či komplikací, které by z něj mohly vyplynout. Jak se prodlužuje celková naděje dožití (zejména u nekuřáků), bude se také zvyšovat tento rozdíl. 2 % snížení spotřeby tabáku znamená snížení počtu kuřáků o 2,4 mil. a zisk 16,8 milionů let života. Pro společnost by to představovalo meziroční zisk 10,3 mld. EUR a snížení výdajů na zdravotní péči ve výši 506 milionů EUR. Celkový přínos z vyšší produktivity v důsledku omezení absencí, předčasného odchodu do důchodu a podobných jevů by činil 165 mil. EUR ročně⁽¹⁶⁾.

4.3 Zavedení zdravotních varování na 75 % obou stran balení a nových informativních textů na 50 % plochy po stranách (článek 9) je součástí balíčku opatření, která napomáhají snižování celkového počtu kuřáků. Obaly tabákových výrobků musejí být navrhovány tak, aby údaje o obsahu výrobku nebyly zavádějící. Musejí tedy jasně uvádět související zdravotní rizika, v neposlední řadě předčasné úmrtí. V místech prodeje by měla být instalována varování. Samozřejmostí by měl být zákaz reklamy v místě prodeje.

4.4 Zvláště důležité je omezení složek, jehož cílem je odstranit úmyslně přidávané charakteristické chuti a vůně (článek 6), a vizuální prezentace krabiček. Jedno z objektivních kritérií, totiž snížení přitažlivosti tabáku, je obzvláště relevantní pro určité věkové skupiny či určité pohlaví – zejména mladé ženy a dívky, které představují jeden z nejrychleji rostoucích trhů v EU, jsou z toho důvodu pod nejintenzivnějším reklamním tlakem nutícím je začít kouřit.

4.5 EHSV proto naprosto souhlasí s návrhem Komise zakázat nové výrobky s příchutí žvýkačky, piňakolády či mojita, takzvané „candy-flavoured cigarettes“, jež jsou konkrétně zaměřeny na mladé potenciální spotřebitele většinou ženského pohlaví. Balíčky cigaret „slim“ se také zaměřují konkrétně na mladé ženy ve snaze propojit tvar postavy, váhu a půvab se zlovykem, který nakonec způsobí předčasnou smrt poloviny z nich. Vzhledem k tomu, že dlouhodobá nevyhnutelná rizika spojená s nikotinem vyvolaným kouřením tabáku chápou a akceptují všechny zúčastněné strany, považuje EHSV za nepochopitelné, že odpovědní výrobci mohli vypracovat, natož pak uplatnit tyto marketingové strategie.

4.6 EHSV žádá Komisi o jasnou definici „méně rizikových výrobků“ a přiměřený právní rámec pro tyto výrobky, které by vědecky nezpochybnitelným způsobem doložily nižší riziko ve srovnání s tradičními cigaretami. Koncepce menší rizikovitosti se vztahuje na výrobky, jež mohou nahradit tradiční cigarety, avšak představují mnohem nižší zdravotní riziko, a ne na výrobky pro odvykání kouření. Tyto výrobky, které obsahují tabák se sníženým obsahem nikotinu, či lépe nikotin bez tabáku (elektronické cigarety) a které podléhají směrnici, musí být předmětem definice a jasné regulace, jež umožní informovat spotřebitele o dlouhodobých rizicích či přínosech ve srovnání s tradičními tabákovými výrobky.

⁽¹⁴⁾ Carin Hakansta, International Labour Organisation, Working Paper „Workplace smoking: A Review of National and Local Practical and Regulatory Measures“, březen 2004, s. 6.
http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_protect/---protrav/---safework/documents/publication/wcms_108424.pdf.

⁽¹⁵⁾ Úř. věst. C 115, 9.5.2008, s. 172.

⁽¹⁶⁾ Pracovní dokument útvarů Komise Posouzení dopadu přiložené k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o sbližování právních a správních předpisů členských států týkajících se výroby, obchodní úpravy a prodeje tabákových a souvisejících výrobků: http://ec.europa.eu/health/tobacco/docs/com_2012_788_ia_en.pdf, s. 116.

4.7 Návrh rovněž obsahuje opatření zaměřená na snížení nelegálního obchodování s tabákem. Proto například Evropská komise stanoví v článku 14 návrhu systém pro sledování a dohledávání, jakož i různá dodatečná bezpečnostní opatření, aby se v Evropské unii prodávaly pouze výrobky, které splňují podmínky směrnice. Toto opatření bude znamenat finanční a administrativní zátěž, kterou malé a střední podniky (narozdíl od 4–5 velkých nadnárodních společností, které ovládají světový trh s tabákovými a nikotinovými výrobky) možná nebudou schopny unést, a bude znamenat vyšší administrativní zátěž pro členské státy v souvislosti s prováděním kontrol. Snad tento systém omezí pašování a nelegální obchodování. V tomto směru se EHSV domnívá, že ustanovení článku 14 návrhu by měla být totožná s ustanoveními o sledování a sledovatelnosti, která obsahuje protokol o nezákonném obchodu, jež na konci minulého roku uzavřela konference smluvních stran WTO ⁽¹⁷⁾.

4.8 Pokud se týká doutníků, doutníků a dýmkového tabáku, návrh si vyhrazuje pravomoc automaticky zrušit výjimky obsažené v textu, pokud dojde k „podstatné změně okolností“, tedy ke změně související s nárůstem objemu prodeje nejméně o 10 % nejméně v 10 členských státech či ke zvýšení počtu kuřáků mladších 25 let o 5 %. V 10 ze současných 27 členských států je však trh s těmito výrobky velmi malý a k vychýlení o 10 % by mohlo snadno dojít bez výraznějšího dopadu na zaměstnanost či daňové příjmy.

4.9 EHSV poznamenává, že článek 290 Smlouvy o fungování Evropské unie obsahuje delegování pravomocí prostřednictvím aktů v přenesené pravomoci, které splňují řadu předpokladů. Akt v přenesené pravomoci lze realizovat pouze pro jiné než podstatné prvky legislativního aktu.

Hlasování

Pro: 89
Proti: 162
Zdrželo se: 17

Nový odstavec 1.4

Nový text

„EHSV zdůrazňuje důležitost toho, aby se obyvatelstvo těšilo dobrému zdraví, z čehož plyne řada výhod v mnoha oblastech. Proto EHSV navrhuje členským státům, aby prosazovaly rozšiřování nekuřáckého prostředí (smoke-free environments), kde mohou občané nalézt jak duševní, tak zdravotní podporu určenou zejména pro mladé lidi, pro vzdělávací zařízení, podniky atd. Stejně tak by bylo třeba podpořit přípravu a zachování různých metod podpory a nejrůznějších sítí spolupráce, které by byly inovativní a měly vzdělávací charakter.“

Hlasování

Pro: 69
Proti: 157
Zdrželo se: 29

Odstavec 1.5

Změnit

„Hrozí, že daňové příjmy poklesnou nejen v důsledku vyššího nelegálního obchodování, ale též kvůli propadu prodeje i cen. V současné době se na daních z tabáku vybere v Evropské unii téměř 100 miliard eur. Zdanění tabáku představuje neúčinnější a nejúspornější druh opatření pro snížení spotřeby tabáku, zejména u mladých a u občanů s nízkými příjmy. ⁽¹⁸⁾ Podle výzkumů je cena třetím nejčastějším důvodem k tomu přestat kouřit, který kuřáci zmiňují. ⁽¹⁹⁾ Rovněž je třeba uvést, že uspořené prostředky věnované předtím na nákup tabákových výrobků budou použity k nákupu jiného zboží, z něhož se rovněž odvádějí daně.“

Hlasování

Pro: 69
Proti: 157
Zdrželo se: 29

⁽¹⁷⁾ [http://apps.who.int/gb/ctc/PDF/cop5/FCtC_COP5\(1\)-en.pdf](http://apps.who.int/gb/ctc/PDF/cop5/FCtC_COP5(1)-en.pdf).

⁽¹⁸⁾ Stefan Callan, Smoke Free Partnership, Making Tobacco Tax Trendy Toolkit (Sada nástrojů k propagaci zdanění tabákových výrobků, 2012, s. 5., <http://www.smokefreepartnership.eu/sites/sfp.ttp.eu/files/CS%20-%20Tax%20Toolkit.pdf>).

⁽¹⁹⁾ Evropská komise, Attitudes of Europeans Towards Tobacco (Postoje Evropanů k tabáku), http://ec.europa.eu/health/tobacco/docs/eurobaro_attitudes_towards_tobacco_2012_en.pdf, s. 84.

Odstavec 1.8

Změnit

~~„Vedle Postoupení širokých pravomocí postoupených Komisi za účelem dalšího rozvoje klíčových aspektů směrnice formou aktů v přenesené pravomoci je třeba zaručit, aby se rozhodnutí přijímalá otevřeně a v souladu se zájmy bude znamenat oslabení svěřených pravomocí členských států a naruší zásadu subsidiarity. EHSV nemůže akceptovat akty v přenesené pravomoci, které neodpovídají explicitně formulovanému ustanovení zdůrazňuje, že jakékoli závazné opatření bude muset respektovat článek odstavce 290 SFEU. Kromě toho osm vnitrostátních parlamentů (dohled nad dodržováním zásady subsidiarity) se 14krát vyslovilo proti návrhu Komise z důvodu nerespektování zásady subsidiarity“⁽²⁰⁾.~~

Hlasování

Pro: 69
Proti: 157
Zdrželo se: 29

Odstavec 1.9

Změnit

„EHSV podporuje koncepci zaměřenou na omezení rizika, a proto žádá Komisi o jasnou definici „méně rizikových výrobků“ a přiměřený právní rámec pro tyto výrobky, který by vědecky nezpochybnitelným způsobem doložil nižší riziko ve srovnání s tradičními cigaretami; tato připomínka se musí použít zvláště na výrobky, které obsahují tabák (a ne syntetický nikotin), a podléhají tedy směrnici.“

Hlasování

Pro: 69
Proti: 157
Zdrželo se: 29

Odstavec 3.1

Změnit

„(...)

Tři z těchto šesti oblastí by měly ~~obrovský~~ dopad na zaměstnanost a daňové příjmy členských států Evropské unie. V případě označování, balení a složek návrh nařizuje ~~rozměrově neúměrně větší ještě výraznější~~ zdravotní varování ~~oproti těm stávajícím~~, omezuje formát, chuť a obsah tabákových výrobků. Například na všech krabičkách by musela být zdravotní varování s obrázkem a textem, které by zabíraly 75 % obalu, k čemuž se přidávají nové informativní texty po stranách (50 % každé strany), to vše navíc k daňovému kolku, který je v některých členských státech povinný, oznámení o zákazu prodeje nezletilým a prostoru vyhrazenému pro nová opatření, jež by zaručovala sledování a sledovatelnost tabákových výrobků. ~~To de facto znamená extrémní zmenšení prostoru, který je k dispozici pro sdělení právoplatně registrovaných obchodních značek. Naproti tomu budou mít krabičky minimální rozměry výšky a šířky, což bude znamenat, že některé modely krabiček zaniknou. To je případ vzoru „casket“, který je v některých zemích, jako je Recko, spotřebiteli velmi využíván. Taktéž by zmizel vzor nejpoužívanější krabičky v Portugalsku. Na druhou stranu, tato změna v balení, která se nezakládá na vědeckých důkazech, může ohrozit pracovní místa v odvětví balicího a obalového průmyslu, které je významné v mnoha evropských zemích, například v Německu, Polsku, Francii, Spojeném království či v Rakousku. Je třeba poukázat na to, že minimální požadavky na výšku a šířku balení tabákových výrobků nebyly součástí veřejné konzultace ani zprávy o dopadu. Dále se zakazuje prodej cigaret obsahujících charakteristické příchutě a vytváří se nová definice „doutníčku“, jež odporuje daňovým předpisům, které v Unii platí jen o něco déle než rok⁽²¹⁾. Nová grafika krabiček i minimální požadavky na jejich výšku a šířku přinesou pozitivní výsledky zejména v tom, že nebudou lákat rizikové skupiny, jako jsou děti a mládež. Studie jednoznačně ukazují, že obal je marketingovým nástrojem k tomu, jak zboží prodat. Obaly tabákových výrobků se v současnosti vyrábějí často strategicky tak, aby přitáhly konkrétní skupinu zákazníků – studie například ukazují, že v Lotyšsku si ženy vybírají výrobky světlé barvy, protože si myslí, že mají nižší obsah dehtu,~~

⁽²⁰⁾ http://www.ipex.eu/IPEXL_WEB/dossier/dossier.do?code=COD&year=2012&number=0366&applng=ET#

⁽²¹⁾ Směrnice Rady 2011/64/EU ze dne 21. června 2011 o struktuře a sazbách spotřební daně z tabákových výrobků, Úř. věst. L 176, 5.7.2011, s. 24–36.

a že jsou tak méně zdraví škodlivé. Dětsí zákazníci se zase domnívají, že barevný obal znamená, že výrobek nemá žádné škodlivé zdravotní účinky. (22) Jednotný obal (pokud možno ve zjednodušené podobě) tedy nebude spotřebitele uvádět v omyl, pokud jde o skutečné účinky výrobku, dokonce právě naopak – studie ukazují, že jednoduchý obal vyvolává pocity „nudy, zápachu, strachu, stárí atd.“ (23)

Hlasování

Pro: 69
Proti: 157
Zdrželo se: 29

Odstavec 3.2

Změnit

„V důsledku toho – spolu se skutečností, že všechny krabičky by měly stejný formát i chuť – by jediným odlišujícím kritériem mezi značkami byla cena, takže by došlo k ochuzení hodnotového řetězce celého odvětví. Pokud se cena stane jediným konkurenčním prvkem, dojde k poklesu cen, avšak členské státy budou moci uplatnit vyšší spotřební daň a dosáhnout tak příjmu, což bude na jedné straně znamenat pokles příjmů účastníků tohoto odvětví a nižší příjmy států, na druhé straně úbytek pracovních míst v odvětví.“

Hlasování

Pro: 69
Proti: 157
Zdrželo se: 29

Nový odstavec 3.3

Nový text

„Třebaže balení tabákových výrobků bude standardizováno a omezi se tím rozlišující znaky různých výrobců, prostor vymezený na obalu bude určen ke standardizovanému pojmenování výrobce a výrobku, jehož rozměr, barva a tištěné znaky budou sjednoceny. Kritérium jakosti výrobku bude i nadále aktuální, protože spotřebitel bude vždy informován o výrobcu, od něž pochází výrobek, který si zakoupil.“

Hlasování

Pro: 69
Proti: 157
Zdrželo se: 29

Odstavec 3.3

Změnit

„Toto jediné možné rozlišení na základě ceny například způsobí, že kvalitní tabák, který se pěstuje v Evropské unii, přestane být atraktivní pro společnosti s továrnami na území Unie, neboť kritérium jakosti přestane být kritériem při nákupu tabákových listů. To bude znamenat, na rozdíl od tvrzení Komise v hodnocení dopadu, závažné ohrožení pracovních míst, jež závisejí na této plodině. V současné době představuje sklizeň tabákových listů v Evropské unii 250 000 tun tabáku ročně, přičemž největšími producenty jsou Itálie (89 000 tun), Bulharsko (41 056 tun), Španělsko (38 400 tun) a Řecko (24 240 tun). Tento článek řetězce dává práci 400 000 osob; v čele je Bulharsko se 110 000 osobami, které se věnují pěstování tabáku, následuje Polsko se 75 100 a Itálie s 59 000 lidmi (24).“

Hlasování

Pro: 69
Proti: 157
Zdrželo se: 29

(22) <http://www.cancercampaigns.org.uk/ourcampaigns/theanswerisplain/moreinformation/>.

(23) The Packaging of Tobacco Products, březen 2012, The Centre for Tobacco Control Research Core, financováno díky Cancer Research UK, http://www.cancerresearchuk.org/prod_consump/groups/cr_common/@nre/@new/@pre/documents/generalcontent/cr_086687.pdf, s. 4

(24) Viz poznámka 11.

Odstavec 3.7

Změnit

„Naproti tomu návrh směrnice obsahuje šestnáct aktů v přenesené pravomoci, které Evropské komisi udělují regulační pravomoc a pravomoc rozhodnout o šestnácti specifických klíčových prvcích směrnice, což je záležitost, kterou explicitně vylučuje v souladu s článkem 290 Smlouvy o fungování Evropské unie ⁽²⁵⁾. Radě, Evropskému parlamentu a vnitrostátním parlamentům se tak nenechává téměř žádný prostor k působnosti při regulaci základních aspektů směrnice.“

Hlasování

Pro: 69
Proti: 157
Zdrželo se: 29

Nový odstavec 4.1.1

Vložit odstavec

„V zemích, které v posledních letech postihla hospodářská krize, jsou zdravotní a ekonomické náklady způsobené spotřebou tabáku překvapivě vysoké: například v Lotyšsku tato spotřeba stojí za úmrtím u 25 % mužů a 4 % žen. V této zemi je také 12 % onemocnění spojeno s důsledky této spotřeby. Přibližné náklady na jejich léčbu tam dosáhly 29 milionů eur, tj. 3,27 % celkového rozpočtu na zdravotní péči. Ztráty v produkci v souvislosti s absencemi z důvodu chorob, které lze přičíst kouření, v Lotyšsku dosahují 29,5 %, což odpovídá škodám ve výši 12 milionů eur. Předčasná úmrtí způsobená kouřením také obnášejí velké náklady, které dosahují přibližně 2,5 miliard eur, tj. 9,38 % HDP ⁽²⁶⁾.“

Hlasování

Pro: 69
Proti: 157
Zdrželo se: 29

Odstavec 4.2

Změnit

„Tato nepřiměřená zvětšení rozměrů zdravotních varování s sebou dále ponese budou mít následující dopady:

- jednostranné odebrání zachování právoplatných duševních a průmyslových autorských práv výrobčům, kteří nebudou smět používat své registrované značky. Podle Soudního dvora Evropské unie ⁽²⁷⁾ se domnívá, že tato práva lze omezit, protože nejsou absolutní; mají výrobci právo na využívání svých registrovaných obchodních značek a na individuální odlišení svých výrobků;
- nové omezení obchodní soutěže v odvětví, kde jsou možnosti k odlišení již velmi omezené;
- oslabení základních obchodních práv, jež jsou vlastní jakékoli legální obchodní činnosti; uznání toho, že veřejné zdraví a s tím související výhody představují prvotradou hodnotu, jež má přednost před obchodováním s tabákem;
- zpomalení zavádění nových výrobků, které jsou obzvláště škodlivé pro zdraví lidí, a tedy i pro hospodářský růst, na trh;
- potlačení výzkumu a možného zlepšení jakosti nabízených výrobků. Světočně se omezuje vstup nových výrobků nové generace a nedává se možnost k vytvoření jasného regulačního rámce, který by sloužil k analýze rizik, jež mohou tyto výrobky představovat pro obyvatelstvo, což může rovněž brzdit vytváření bohatství a pracovních míst souvisejících s inovací a výzkumem zaměřených na tyto výrobky. Tyto nové, potenciálně méně rizikové výrobky by neměly podléhat stejným omezením, která se vztahují na tradiční výrobky.“

⁽²⁵⁾ Úř. věst. C 115, 9.5.2008, s. 172.

⁽²⁶⁾ http://ec.europa.eu/health/tobacco/docs/tobacco_liability_final_en.pdf.

⁽²⁷⁾ Rozsudek Soudního dvora ze dne 17. října 1990 ve věci C-10/89.

Hlasování

Pro: 69
 Proti: 157
 Zdrželo se: 29

Odstavec 4.3

Změnit

~~„Totéž se týká Omezení týkající se složek, jejichž cílem je odstranit charakteristické chuti a vůně (článek 6), či vizuální prezentace balení jsou obzvláště důležitá. Jedno z objektivních kritérií, jakým je snížení přitažlivosti tabáku, je obzvláště relevantní pro určité věkové skupiny či určité pohlaví, které se nezakládá na vědeckých důkazech, jakými by mohlo být snížení toxicity uvedených složek nebo závislosti na nich, ale naopak vychází z tak subjektivního kritéria, jakým je snížení přitažlivosti tabáku, a na subjektivních stereotypech o typu tabáku, který kouří jednotlivé věkové segmenty nezávisle na pohlaví. Tato subjektivita se ukazuje v souvislosti s nahodilým zákazem určitých forem, jako jsou tenké cigarety (což nebylo součástí veřejné konzultace ani není obsaženo ve zprávě o dopadu), krátké cigarety či celá kategorie cigaret s mentolovou příchutí, při stanovení minimální váhy balíčků řezaného tabáku, standardizaci velikosti plechovek na řezaný tabák, či když byla vymyšlena dokonce nová kategorie „doutniček“ v rozporu se směrnicí 2011/64/ES⁽²⁸⁾, platné od 1. ledna 2011. Zákaz tenkých či mentolových cigaret, které se těší silné spotřebě v různých evropských zemích, by způsobil, že spotřebitelé by k nim neměli přístup a museli by se uchýlit k trhu s pašovaným zbožím, aby si je mohli koupit. Navíc jde o tabákové výrobky, které užívají převážně dospělí kuřáci, takže v tomto konkrétním případě nelze uplatnit argument, že se jedná o zamezení přístupu nezletilých ke spotřebě tabáku. V konkrétním případě mentolu je třeba připomenout, že tento typ tabáku užívají zásadně starší osoby, a navíc země jako Spojené státy či Kanada s velmi propracovanou protikuřáckou legislativou a velmi konkrétními ustanoveními ohledně zákazu určitých přísad jej nezakázaly, což vede EHSV k návrhu, aby byl z návrhu směrnice zákaz mentolu vyškrtnut.“~~

Hlasování

Pro: 69
 Proti: 157
 Zdrželo se: 29

Odstavec 4.3.1

Změnit

~~„Závěrem EHSV naprosto souhlasí s návrhem Komise zakázat nové výrobky na trhu s příchutí žvýkačky, piňakolády, mojita ..., takzvané „candy flavored cigarettes“, jež mohou být v zásadě zaměřeny na mladé spotřebitele.“~~

Hlasování

Pro: 69
 Proti: 157
 Zdrželo se: 29

Odstavec 4.3.2

Změnit

~~„Příliš silné omezení přísad by zpříčinilo standardizaci chuti, jež by představovala pro stávající i potenciální konzumenty tabákových výrobků dodatečné vybitnutí k tomu, aby se informovali o konzumovaném výrobku, nebo aby se těmto výrobkům vyhnuli, a zlepšili tím své zdraví, svou produktivitu a všechny ostatní faktory, jež mají zásadní vliv na kvalitu života, a došlo by tedy k tomu, že by nebylo možné rozlišovat mezi konkurenty, neboť by byly přískřeny investice a možné zavádění nových výrobků, to vše na úkor spotřebitele, který by byl zbaven své možnosti výběru.“~~

Hlasování

Pro: 69
 Proti: 157
 Zdrželo se: 29

⁽²⁸⁾ Směrnice Rady 2011/64/EU ze dne 21. června 2011 o struktuře a sazbách spotřební daně z tabákových výrobků, Úř. věst. L 176, 5.7.2011, s. 24-36.

Odstavec 4.5

Vyskrtnout

„Na druhé straně Evropská komise do svého návrhu směrnice řadí opatření zaměřená na snížení nelegálního obchodování s tabákem. Proto například Evropská komise stanoví v článku 14 návrhu systém pro sledování a dohledávání, jakož i různá dodatečná bezpečnostní opatření, aby se v Evropské unii prodávaly pouze výrobky, které splňují podmínky směrnice. ~~Toto opatření bude znamenat nepřiměřenou finanční a administrativní zátěž, kterou řada malých a středních podniků nebude schopna unést. Ani zdaleka nezabrání nelegálnímu obchodu, avšak bude znamenat vyšší administrativní zátěž pro členské státy v souvislosti s prováděním kontrol. Tento systém nebude sloužit ani k omezení pašování a nelegálního obchodování, těm budou naopak hrát do karet ostatní opatření návrhu směrnice. V tomto směru se EHSV se domnívá, že ustanovení článku 14 návrhu směrnice by měla být totožná s ustanoveními o sledování a sledovatelnosti, která obsahuje protokol o nezákonném obchodu, jež na konci minulého roku uzavřela konference smluvních stran WTO (29).~~“

Hlasování

Pro: 69
Proti: 157
Zdrželo se: 29

Odstavec 4.6

Vyskrtnout

„Směrnice umožní Evropské komisi regulovat či změnit, prostřednictvím rostoucího počtu aktů v přenesené pravomoci, základní prvky, jako je například objem přísad, znění zdravotních varování, jejich umístění a velikost. ~~V tomto smyslu se tedy nenechává téměř žádný prostor členským státům k působnosti při regulaci této směrnice, což představuje v Evropské unii dosud málokdy použitou krajní míru zasahování, jež porušuje zásady subsidiarity a proporcionality, proti čemuž se již postavily vnitrostátní parlamenty osmi členských států (Itálie, České republiky, Řecka, Bulharska, Dánska, Portugalska, Rumunska a Švédsko) (30). V případě Itálie nejenže parlament oznámil, že návrh porušuje tyto zásady, ale též zdůraznil, že některé z druhů zakazovaných cigaret, jako tenké cigarety či cigarety s nízkým obsahem dehtu, mohou být užitečným nástrojem politiky, jejímž cílem je omezit kouření či přestat s ním (31).~~“

Hlasování

Pro: 69
Proti: 157
Zdrželo se: 29

(29) [http://apps.who.int/gb/ctc/PDF/cop5/FCTC_COP5\(1\)-en.pdf](http://apps.who.int/gb/ctc/PDF/cop5/FCTC_COP5(1)-en.pdf).

(30) <http://www.ipexl.eu/IPEXL-WEB/dossier/dossier.do?code=COD&year=2012&number=0366&appLng=EN>.

(31) Stanovisko Výboru sekce pro sociální věci italského parlamentu k dokumentu Evropské komise COM(2012) 788 final.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Silnější evropský průmysl pro růst a hospodářskou obnovu Aktualizace sdělení o průmyslové politice

COM(2012) 582 final

(2013/C 327/14)

Zpravodaj: **pan VAN IERSEL**

Spoluzpravodaj: **pan GIBELLIERI**

Dne 10. října 2012 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 jednacího řádu, rozhodl zpracovat stanovisko z vlastní iniciativy k tématu

Silnější evropský průmysl pro růst a hospodářskou obnovu – Aktualizace sdělení o průmyslové politice

(COM(2012) 582 final).

Poradní komise pro průmyslové změny (CCMI), kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 18. června 2013.

Na 491. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 10. a 11. července 2013 (jednání dne 11. července 2013), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 132 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 3 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV vítá pozornost, již Komise ve své aktualizaci sdělení o průmyslové politice z října 2012 zaměřuje na evropský průmysl (zpracovatelský průmysl a služby), včetně příloh obsahujících podrobné analýzy průmyslových politik a nedostatků jednotlivých členských států. Mnoho prvků je v souladu s trvalými postoji EHSV⁽¹⁾. Skutečnou zkouškou bude provádění.

1.2 Průmyslová politika je jednou ze sedmi stěžejních iniciativ strategie Evropa 2020 a měla by být stavebním kamenem Evropské iniciativy pro růst, o níž se mnoho mluví, ale v jejíž souvislosti se ve skutečnosti dělá příliš málo. Je zapotřebí správný přístup a koherentní postupy. Politický dopad je zjevný. EHSV vyzývá Komisi, Radu a Evropský parlament, aby zintenzívnily (provázaně!) iniciativy a průřezové politiky, které jsou určeny na řešení obrovské výzvy, již představuje zvýšení průmyslové výroby v Evropě.

1.3 Evropská rada by se měla ujmout vedení při definici agendy v oblasti průmyslové politiky. Komise by měla být plně zapojena. Rady v různém složení (pro konkurenceschopnost, výzkum, životní prostředí, sociální věci), Komise a EP se musí cíleně a jednotně zabývat mapováním a podporou nejmodernějších politik uplatňovaných v Evropě.

1.4 Aby se průmyslová politika stala řídicí strategií pro Evropu, musí být široká veřejnost informována o rozhodnutích týkajících se opatření, plánů a lhůt v jejím rámci. To nyní velice chybí.

1.5 EU kromě toho potřebuje, aby bylo 27 národních průmyslových politik a průmyslová politika EU optimálně sladěny na evropské úrovni. Podle celé řady analýz tomu tak v současnosti není. Rozmanitost je přínosem, fragmentace je však škodlivá. Je nutné se zabývat geopolitickou nerovnováhou.

1.6 Lepší rámcové podmínky znamenají především dokončení vnitřního trhu EU v rámci sociálně tržní ekonomiky, který bude zajištěn přesnými posudky, nařízeními a uplatňováním právních předpisů v celé EU. Vnitřní trh musí podpořit veřejné investice do přeshraničních spojení, jako jsou silnice, vodní cesty, přístavy, letiště a železnice.

1.7 Při rostoucí nezaměstnanosti (více než 26 milionů osob), malém růstu a snižujících se rozpočtech potřebují průmysl a inovace stimulující vyhlídky. Musí se vytvořit správná rovnováha mezi fiskální konsolidací (úspornými opatřeními), národními programy reforem a průmyslovou politikou, aby se podpořilo investování a tvorba pracovních míst, a obnovila se tak důvěra.

1.8 Jakákoliv iniciativa EU by měla podpořit postavení Evropy jakožto konkurenta a partnera v globálním vývoji. Velmi ambiciózní 20 % cíl pro zpracovatelský průmysl, jehož se má dosáhnout do roku 2020, vyžaduje rozsáhlé investice a značné úpravy politiky. Velmi nutné je zvýšení produktivity.

⁽¹⁾ Viz mj. Úř. věst. C 218, 23.7.2011, sp. 38 – reakce EHSV na předchozí sdělení EK o průmyslové politice z roku 2010.

1.9 Inteligentní podmínky pro průmysl znamenají mnohem více než technická ustanovení a úpravy. Týkají se celého prostředí průmyslu – jde zejména o důslednou a předvídatelnou dlouhodobou politiku v oblasti klimatu a energetiky podporující konkurenceschopnou průmyslovou základnu. Tyto podmínky by měly umožnit dosahování mimořádných výsledků a napomáhat rozvoji nově vznikajících odvětví.

1.10 Politiky EU musí být šité na míru a specifické pro jednotlivá odvětví a musí vycházet z nejlepších posouzení technických a ekonomických možností a výzev vypracovaných na základě přístupu zdola nahoru. Tyto zásady by se měly rovněž aplikovat na dosahování cílů stěžejní iniciativy účinného využívání zdrojů, jež se zaměřuje na zvýšení účinnosti při využívání surovin, a zároveň je jejich záměrem podpořit inovace a zvýšit odolnost evropských společností.

1.11 Průmyslová politika má silný sociální rozměr dotýkající se všech vrstev společnosti: regionů a obcí, podniků, pracovní síly v rychle se měnících systémech pracovních míst vlivem digitalizace, robotizace, zpracovatelského průmyslu souvisejícího se službami, IKT, vzdělávání a vysokých škol, spotřebitelů a občanů. Součástí průmyslové politiky je jak restrukturalizace, tak předvídaní. Měla by poskytovat aktuální vzdělávání, odbornou přípravu a informace a pomoci rozvíjet technologie, inovace, tvořivost a podnikání. Rovněž je třeba předvídat demografický vývoj a přiměřeně na něj reagovat.

1.12 Hnací silou výkonnosti průmyslu jsou ambiciózní regiony. EU a členské státy by měly podporovat soběstačné postupy, včetně specializace a souvisejícího výzkumu, kvalifikací a klastrů. Zde je prostor pro zlepšení.

1.13 Mělo by se upozornit na iniciativy a projekty a rovněž postupy států a regionů, které byly úspěšné při získávání důvěry lidí a socioekonomických subjektů. Musí se prohloubit dohody o partnerství mezi EU a členskými státy a vytváření sítí mezi členskými státy a regiony. Každoroční evropský semestr nabízí mnoho příležitostí k průběžnému monitorování.

1.14 Průmyslová politika EU by měla být procesem založeným na sdílených unijních a národních vizích a pravomocích a sdílených činnostech, v nichž by podnikatelské kruhy a odborové svazy měly být plnoprávními partnery. Stejně angažovány by měly být i další zúčastněné strany, např. z oblasti vzdělávání, vysoké školy (výzkum), nevládní organizace, spotřebitele a další.

1.15 Všechny členské státy by navzdory značným rozdílům v hospodářské produkci měly mít užitek z osvědčených postupů a podpůrných názorů a přístupů.

1.16 EHSV neustále předkládá návrhy k různým odvětvím a k průmyslové politice EU, viz příloha. Toto stanovisko se

zabývá spíše provázaností důležitých témat a účinnou správou prostřednictvím koordinace a zdokonalování.

2. Souvislosti

– A. Svět

2.1 Podle analýzy Komise představují náklady na pracovní sílu zjevně stále menší část celkových výrobních nákladů⁽²⁾. Důležitým faktorem je produktivita. Část výroby se vrací zpět do Evropy, zároveň ale roste konkurence v jiných oblastech, jako je zlepšování hospodářské infrastruktury v zemích BRICS, zhodnocování eura a ceny energie, což stimuluje investice v zahraničí.

2.2 Evropa kromě toho zaostává za USA a Japonskem v inovační výkonnosti a technologické specializaci. Evropa má vyšší zastoupení než USA v odvětvích středně až vysoce vyspělých a mírně až středně vyspělých technologií, ale tradiční propast mezi těmito dvěma kontinenty v segmentu špičkových technologií v posledních letech podstatně vzrostla.

2.3 Bílý dům a Kongres věnují vysoké úsilí renesanci zpracovatelského průmyslu – byla vypracována národní strategie konkurenceschopnosti na období 2014–2018⁽³⁾. Ústřední otázkou je úloha zpracovatelského průmyslu v ekonomice, bezpečnosti a vedoucím postavení USA ve světě.

2.4 Infrastrukturu pro technologie a inovace posilují partnerství veřejného a soukromého sektoru. Přímo zapojena jsou ministerstva obrany, energetiky a obchodu a také Národní vědecká nadace (National Science Foundation) a NASA, které stimulují velký počet národních výzkumných ústavů a vysokých škol.

2.5 V zemi, která donedávna hlásala postindustriální ekonomiku, je to pozoruhodný posun. Rostoucí konkurenceschopnost Číny a dalších zemí je třeba považovat za varovný signál. Pohledy na věc se mění. Předpokládá se, že Čína se do roku 2030 stane nejdůležitější světovou hospodářskou mocností, USA si zachovají své vedoucí postavení ve světě a Japonsko a Evropa budou hodně pozadu⁽⁴⁾.

2.6 Očekává se, že nový průzkum ropy a především plyn z břidlic nakonec vyústí v energetickou nezávislost USA. Tento průzkum se považuje za energetickou revoluci, s níž je spojena průmyslová renesance v USA, ale také geopolitické změny. Je nadále třeba řešit dopady na životní prostředí a na zdraví⁽⁵⁾.

⁽²⁾ Pracovní dokument útvarů Komise, SWD(2012) 297 final, s. 10.

⁽³⁾ Americký zákon o konkurenceschopnosti zpracovatelského průmyslu z roku 2012.

⁽⁴⁾ *Global Trends: Alternative Worlds*, National Security Council, Washington, prosinec 2012.

⁽⁵⁾ US EPA, Study of the Potential Impacts of Hydraulic Fracturing on Drinking Water Resources: Progress Report, December 2012 (<http://www2.epa.gov/hfstudy>).

2.7 Čína, Brazílie a Indie jsou neustále na vzestupu, rozvíjí se rovněž Rusko. V jejich závěsu rychle následují další asijské a jihoamerické země. Údaje o růstu v nově se rozvíjejících zemích, zejména asijských, již radu let daleko přesahují průměr. Nově vytvořené vzdělávací systémy produkují obrovský počet vysoce vzdělaných a kvalifikovaných techniků a inženýrů. Současně jsou zakládány rozsáhlé výzkumné ústavy. Kvalita zboží a inovativních procesů se všeobecně zvyšuje. Dopravní vybavenost a infrastruktura služeb se rychle dostávají na stejnou úroveň.

2.8 V Číně vzniká smíšený systém státního kapitalismu a mechanismů volného trhu⁽⁶⁾. Je neodlučně provázán s existující národní kulturou a (politickými) tradicemi. Vytváření bohatství nejde ruku v ruce s demokracií ani s lidskými právy a právy pracovníků. Environmentální a zdravotní podmínky jsou i nadále nedostačující, přestože roste kvalita výroby. Odpor není ani zdaleka fiktivní. Lze ovšem otevřeně říci, že kapitalistické zásahy státu budou i nadále řídit určité druhy výroby, které odpovídají ambicím státu. Investice státních investičních fondů, ať už vnitřní nebo zahraniční, mohou působit podobně.

2.9 V některých zemích je struktura veřejné správy často jednodušší než v EU, jelikož mají jedno hlavní centrum pro přijímání rozhodnutí, společnou strategii a dohodnuté cíle ve veřejném sektoru.

2.10 Velmi rychle se rozvíjejí i některé části Afriky. Čína zde investuje ve velkém, aniž by zohledňovala dopad na společnost.

2.11 Světová scéna a geopolitická situace se neustále mění. Aby veřejnost a politikové tento vývoj více vnímali, jsou prvořadě údaje. EHSV doporučuje, aby EU každoročně sestavovala přehled několika socioekonomických ukazatelů, ukazatelů technologického vývoje a ukazatelů zaměstnanosti v příslušných částech světa.

– B. Evropa

2.12 Podrobné analýzy evropských tendencí a tendencí v jednotlivých zemích, jež provedla Komise, ukazují, že potřeba zpracovatelského průmyslu je dobře známa.

2.13 Situace je v jednotlivých zemích dosti odlišná. Německo se na zpracovatelském průmyslu Evropy podílí téměř 30 %, naproti tomu jiné země (větší či menší) mají výrazně nižší nebo jen velmi malý podíl. V některých členských státech investice do průmyslu v posledních dvaceti letech značně poklesly.

V některých případech to souvisí s rozsáhlou restrukturalizací, v jiných rovněž s určitou mírou zanedbání⁽⁷⁾.

2.14 Ze široké škály snah členských států o zlepšení situace se některé samozřejmě ukazují být úspěšnější než jiné. Zaměstnanost v průmyslu neustále klesá. Následkem současné krize navíc od roku 2008 zaniklo více než 4 miliony pracovních míst ve zpracovatelském průmyslu.

2.15 Nejsou žádné náznaky toho, že by členské státy mezi sebou diskutovaly o politikách a nástrojích nebo osvědčených postupech. Národní koncepce průmyslové a inovační politiky se řídí převážně národními tradicemi a postupy a jsou vymezeny vnitrostátními rámci a vztahy mezi veřejným a soukromým sektorem, mj. podniky, výzkumnými ústavami a vysokými školami, odborovými svazy atd.

2.16 Mnoho politik a souvisejících finančních opatření je následkem toho orientováno celostátně, což neprospívá vnitřnímu trhu ani průřezovým přeshraničním projektům.

2.17 Jak Komise správně podotýká, kromě velmi pozitivních výsledků v některých zemích je nežádoucí fragmentace vnitřního trhu překážkou potenciálním růstovým faktorům.

2.18 Tvůrčí rozmanitost je pro Evropu velkým přínosem, ale všichni Evropané z ní budou mít prospěch, pouze pokud se zajistí konvergence ke společným cílům. Měla by se vytvořit optimální rovnováha mezi tvůrčí rozmanitostí, která existuje mezi členskými státy, a transparentní a přesvědčivou konvergencí.

2.19 Na příkladu USA lze doložit, že tato konvergence přinese ovoce zejména kontinentálním sítím malých a středních podniků s růstovým potenciálem.

3. Evropa 2020 – společné vize, pravomoci a činnosti

3.1 Vnitřní trh potřebuje nový stimul. Přestože roste skrytý protekcionismus a opětovná nacionalizace a fragmentace jsou stále na obzoru, daří se EU zachovat vnitřní trh a zásadu otevřených trhů nedotčené, přestože uplatňování je i nadále slabinou.

3.2 Vodítkem by měla být strategie Evropa 2020, která se sdílenými pravomocemi EU a členských států počítá. Respektuje specifické vnitrostátní přístupy a metody a nabízí nástroje

⁽⁶⁾ Viz State Capitalism, The Economist, Special report, leden 2011.

⁽⁷⁾ Pracovní dokument útvarů Komise Industrial Performance Scoreboard and Report on Member States' Competitiveness, Performance and Policies, SWD(2012) 298 final, části 1, 2, 3 a 4.

k využití výhod širšího evropského rozměru. Na potenciální výhody takové cílené správy se systematicky málo upozorňuje.

3.3 Je rovněž naléhavě potřeba dosáhnout viditelných výsledků v přizpůsobování úspěšných inovativních procesů a tvorby pracovních míst měnící se struktuře zpracovatelského průmyslu, komercializace a služeb.

3.4 Je potřeba uvážene předvídat restrukturalizaci. Zvýší to přijetí změn, podpoří zvyšování kvalifikací a rekvalifikaci pracovní síly a pomůže omezit nejistá pracovní místa⁽⁸⁾.

3.5 Na základě sdělení Komise z roku 2010 již vznikají iniciativy, např. program Horizont 2020, zatěžovací testy konkurenceschopnosti, průmyslové inovace, účinné využívání zdrojů, dovednosti a vzdělávání, přístup k financování, interakce průmyslu a služeb a jejich nejasné oddělení a vyšší povědomí o komplikacích mezinárodních investic a transferu technologií.

3.6 Je podivuhodné, že až donedávna členské státy jen zřídka prováděly transparentní vzájemná hodnocení. Komisi by se měla v této souvislosti rozšířit monitorovací úloha.

3.7 Tato vzájemná hodnocení odhalují zastaralé průmyslové a rozhodovací struktury. Pomohla by urychlit pomocí úspěšných přístupů modernizaci a mohou sloužit jako ukazatele evropské konvergence ke „špičce“, jak ve veřejném, tak v soukromém sektoru.

3.8 Pracovní dokumenty útvarů Komise obsahují doporučení k rozvoji průmyslu pro jednotlivé země⁽⁹⁾. Tato doporučení pro jednotlivé země je třeba lépe řešit v národních programech reform, které projednávají členské státy s Komisí v rámci každoročního evropského semestru.

3.9 Nechat toto všechno na Komisi by však bylo vážnou chybou. Svůj důležitý úkol musí plnit i příslušná ministerstva členských států, která jsou odpovědná za politiky, na něž se nevztahují právní předpisy nebo opatření EU. Tato ministerstva musí kromě toho zaručit přesné uplatňování předpisů EU.

3.10 Finanční politiky v eurozóně znamenají vyladěnou koordinaci mezi evropskými a vnitrostátními orgány. Není důvod, proč by se podobné koordinace nemohlo na základě společné vize dosáhnout při posílení rámcových podmínek pro podniky, inovace a tvorbu pracovních míst.

3.11 Pracovní dokumenty útvarů Komise mohou rovněž členským státům pomoci provádět mezi sebou dvoustranné

nebo trojstranné přezkumy v oblastech souvisejících s průmyslem, jako jsou např. dovednosti a vzdělávání, technologie a inovace, administrativní zátěž, daňová politika a státní podpora. Každá země může snadno vyvodit závěry pro vhodné domácí politiky ve společném evropském kontextu. Vážné posouzení zavedených opatření by v každém případě mělo být součástí národních programů.

3.12 Jelikož tyto tendence musí podpořit celá společnost, je velmi důležité, aby odvětvová sdružení a odborové svazy vystupovaly v tomto procesu jako plnohodnotní partneři. V náležitém případě to platí i pro další zúčastněné strany, např. z oblasti vzdělávání, nevládní organizace, spotřebitele a další. Konsensuální přístupy se vyplácí. Sociální dialog na státní a regionální úrovni a rovněž v odvětvích a podnicích bude velkou oporou.

4. Témata, kterými je třeba se zabývat

4.1 EHSV souhlasí s Komisí, že doplňkovost národních a unijních opatření průmyslové politiky je základní podmínkou úspěchu evropské průmyslové politiky. Zvýší dopad kroků EU a jednotlivých států a nabídne řadu příležitostí, jak přejít od teorie k praxi.

4.1.1 Obecná koncepce znamená holistický přístup a průřezové politiky. EHSV níže zdůrazňuje úzce provázaná témata, která považuje za rozhodující pro budoucnost evropského průmyslu.

4.2 Průmyslové inovace

4.2.1 Pro **průmyslové inovace** je zapotřebí silná evropská technologická základna, která bude podpořena přeshraniční koordinací a spoluprací mezi výzkumnými ústavy a vysokými školami, aplikovanými technologiemi a podniky.

4.2.2 Zásadní význam mají pro EU a národní programy VaV klíčové podpůrné technologie a další průřezové technologie. Budou z nich mít prospěch rozmanité navazující činnosti a také veřejné politiky týkající se infrastruktury a udržitelnosti. Zásadně důležitý je rámec EU pro spolupráci a konzultaci mezi veřejným a soukromým sektorem, zejména prostřednictvím technologických platforem EU. Rovněž veřejné zakázky by měly stimulovat pokročilé inovace.

4.2.3 Technologie jsou bitevní pole budoucnosti. Komise a Rada ve složení pro výzkum by měly propagovat mezinárodní (stěžejní) projekty, a razit tak cestu posílení vnitřního trhu s technologiemi a přeshraničních projektů. Úspěšný VaV a evropské patenty by měly podpořit inovativní investice a vysoce kvalitní pracovní místa.

⁽⁸⁾ Viz také Cercasova zpráva EP.

⁽⁹⁾ Viz pozn. pod čarou č. 7 – pracovní dokument útvarů Komise, části 1–4.

4.2.4 EHSV zdůrazňuje význam finančních zdrojů EU pro VaV a přeshraniční projekty. Horizont 2020 by měl odpovídat rychle se rozvíjejícímu úsilí v jiných zemích. Evropa má sice stále dobré postavení, její tradiční vedení však slábne. Krácení rozpočtu na Horizont 2020 je kontraproduktivní.

4.2.5 Mělo by být jasné, že vyšší vzdělávání a související výzkum mají pro inovace klíčovou úlohu. V případě potřeby by se měly změnit programy a řízení.

4.2.6 Je žádoucí každoročně informovat o veřejných a soukromých investicích do klíčových technologií.

4.2.7 Inovace zasahují mnohem více oblastí. Spočívají v nové dynamice v podniku a na pracovišti: změně stávajících výrobních metod, potřebě restrukturalizovat zastaralé provozy, rozvoji hodnotových řetězců a nových odvětví, stírání hranic mezi průmyslem a službami. Inovace znamenají modernizaci a tvořivost ve společnosti. Je třeba tak o nich informovat.

4.2.8 Komise zdůrazňuje potřebu technologií a inovací ve svých útvarech jako horizontální prioritou. Bylo by vhodné, kdyby státní správa tuto metodu přejala.

4.3 Dovednosti a odborná příprava

4.3.1 Technologie, inovace, změněné výrobní postupy, propojení průmyslu a služeb, nové požadavky a vedoucí síly společností dělají z **vhodných dovedností a kvalifikací** na všech úrovních zásadně důležitou oblast.

4.3.2 Klíčovým prvkem jsou moderní vzdělávací systémy na všech úrovních. Pozornost, již EU, ale i jednotlivé státy a regiony věnují vzdělávání, školní výuce a odborné přípravě, se po právu zvyšuje. Vzdělávání je základním požadavkem a musí k němu mít přístup všichni obyvatelé.

4.3.3 Jakákoliv iniciativa EU v oblasti růstu vyžaduje důraz na celé spektrum vzdělávání. Vzhledem ke značným rozdílům mezi členskými státy bude k řešení nezaměstnanosti mladých nezbytná výměna osvědčených postupů.

4.3.4 Klíčovou úlohu hrají zúčastněné strany. Sociální dialog by se na všech úrovních (podnikové včetně rad zaměstnanců, místní, regionální, státní a unijní) měl zabývat vzděláváním, průmyslovými učebními obory, průmyslovým duálním vzděláváním a další (celoživotní) odbornou přípravou, aby se zvýšily schopnosti a zaměstnatelnost, a naplnily se tak požadavky trhu práce. Přeshraniční uznávání schopností a kvalifikací by mělo být pravidlem, aby se podpořila mezinárodní mobilita.

4.3.5 Komise by v souladu s OECD měla být pověřena prováděním vzájemných hodnocení vzdělávacích systémů v členských státech a jejich výsledků. Vzejdou z nich užitečné ukazatele pro zlepšení tam, kde je to vhodné, jako je tomu v mnoha jiných oblastech.

4.3.6 Požadovaná úroveň schopností v obchodu a ve společnosti neustále roste. Prioritou je vzdělání technického směru a služby ve zpracovatelském průmyslu, od kvalifikací nízké úrovně až po vyšší vzdělání. Velmi důležitou úlohu hrají odborné střední školy a systémy odborného vzdělávání a přípravy.

4.3.7 Prostřednictvím vyššího vzdělávání by se měl řešit strukturální nedostatek vědeckých pracovníků, inženýrů a matematiků (studentů a výzkumných pracovníků), a měl by se tak pomoci odstranit nesoulad mezi poptávkou a nabídkou na trhu práce.

4.3.8 Každý pracovník by měl mít právo na odbornou přípravu. Zvláště nezbytné je to u pracovníků a řemeslníků se zvláštní specializací v malých a středních podnicích a v řemeslné výrobě.

4.3.9 Dosažení udržitelné zaměstnanosti v průmyslu, která bude založena na moderních pracovních podmínkách a zdravotních a bezpečnostních podmínkách, je součástí správného přístupu k modernizaci v průmyslu. Vyšší konkurenceschopnost by měla jít ruku v ruce s přiměřenými pracovními podmínkami a právy pracovníků.

4.3.10 Zvláštní pozornost je třeba věnovat vlivu stárnutí populace v EU na nabídku pracovní síly v průmyslu. Je nutné tomu přizpůsobit pracovní podmínky stárnoucích pracovníků a také strukturu a kapacitu odborné přípravy a celoživotního vzdělávání.

4.4 Přístup k financování

4.4.1 Přístup k **financování** zůstává slabým místem. Průmyslový sektor velmi utrpěl krizí v bankovníctví. Banky se i nadále zdráhají poskytovat úvěry. Krize podpořila opětovnou nacionalizaci provozů. Tradiční neochotu podstoupit riziko ještě zvyšují přísnější mezinárodní pravidla pro vlastní kapitál a pravděpodobně i finanční předpisy EU. Nařízení Basel III, která omezují půjčky, budou naštěstí postupně uplatňována mírněji.

4.4.2 Malé a střední podniky potřebují vhodnější finanční inženýrství a nové zdroje financování, jako jsou např. pojišťovny a penzijní fondy. Jedním z hlavních cílů je rozložit nebo zeslabit rizika, mj. prostřednictvím systémů záruk nebo vládních fondů. Skupinové financování musí poskytnout atraktivní perspektivy.

4.4.3 Současně se musí zvýšit soukromé nebankovní financování. Měl by se klást větší důraz na soukromé iniciativy v členských státech. Rozdíl mezi Evropou a USA je výmluvný: dvě třetiny amerických investic jsou financovány ze zdrojů mimo finanční sektor, zatímco v Evropě je to pouze jedna třetina. Legislativa EU a členských států by měla podporovat trend směřující k vyššímu soukromému financování a soukromému kapitálu, zejména na podporu inovací.

4.4.4 Se subsidiaritou je spojena velká rozmanitost daňových politik a systémů dotací a půjček v Evropě. EHSV trvá na tom, aby Komise prováděla posouzení a vzájemná hodnocení vnitrostátních nástrojů, aby bylo možné dosáhnout skutečné konvergence nástrojů.

4.4.5 EIB a Komise připravují novou generaci celounijních nástrojů s vyšším dopadem a pákovým efektem, než jaké mají granty. Schopnost fondů EU nést riziko má ve spojení s kapacitou financování EIB vyústit ve skladbu schopností navrhnout a zavést finanční nástroje pro průmyslové cíle.

4.4.6 Revolvingové fondy koordinované společně EIB a Komisí, které se mají použít v rámci Horizontu 2020, COSME, víceletého rámce a regionální politiky musejí přinést multiplikační výsledky. Zvláštní pozornost se musí věnovat transparentnosti ohledně toho, kdo je pověřen čím. EHSV upozorňuje, že je potřeba zachovat silný, dobře spravovaný rozpočet EU, který se bude dobře doplňovat s úspěšnými (znovu) zavedenými vnitrostátními úvěrovými nástroji. Je nutné rozšířit projektové dluhopisy a zelené půjčky.

4.4.7 Současná pravidla EU jsou příliš přísná a byrokratická. EHSV zdůrazňuje, že nástroje EU musí být uzpůsobené trhu a snadno proveditelné. Musí být přizpůsobitelné rychle se měnícím tržním podmínkám a dostupné pro inovativní podniky a pro malé mikroekonomické projekty, které se přehlížejí. Je nutné vytvořit novou rovnováhu mezi spolehlivou správou nástrojů a tržními potřebami.

4.5 Udržitelný rozvoj

4.5.1 **Udržitelný rozvoj a účinné využívání zdrojů** jsou stále častěji začleňovány do podnikových strategií a do předcházejících a navazujících činností, mezi členskými státy však přetrvávají značné rozdíly. Udržitelné obchodní modely zvyšují odolnost evropských podniků. Subjekty veřejného a soukromého sektoru se na sebe musí spolehnout.

4.5.2 Specifickým případem je změna klimatu a emise CO₂. Vzhledem k přetrvávajícímu riziku úniku uhlíku a investic trvá EHSV na tom, aby se znovu provedl přezkum politik EU jako základ udržitelného přechodu k nízkouhlíkové ekonomice.

4.5.3 Nezbytným předpokladem udržitelného hospodářského růstu a tvorby pracovních míst v EU je nákladová efektivnost a technická proveditelnost zachování konkurenceschopnosti podniků. Pouze tak bude možné vytvořit součinnost mezi environmentálními cíli a výkonností průmyslu.

4.5.4 Přechod k nízkouhlíkové ekonomice účinně využívající zdroje založený na technologiích by měl být rovněž sociálně spravedlivý ke všem generacím zaměstnanců.

4.5.5 Vlivem stárnutí populace se mezi spotřebiteli zvyšuje podíl seniorů, kteří mají jiné vzorce spotřeby, čemuž se musí průmyslová výroba přizpůsobovat. Vznikají tak i nové podnikatelské příležitosti a prostor pro inovace, jako jsou funkční potraviny, přizpůsobení bydlení a dopravy nebo nové technologie ve zdravotnictví a dlouhodobé péči.

4.5.6 Programy a regulační opatření EU by měly být impulsem pro udržitelné inovace, mimo jiné podle směrů vytyčených stěžejní iniciativou pro účinné využívání zdrojů. Vzhledem k neoddelitelným obrovským průmyslovým zájmům jsou prvořadě srovnatelné, stabilní a předvídatelné environmentální podmínky v celé Unii. Měla by se řádně posoudit efektivita ekodesignu⁽¹⁰⁾ a zavedení absolutních limitů pro využívání surovin v průmyslu. Nadměrná regulace ovlivňuje mj. inovace a investice a může vést ke ztrátám na tržních podílech. Komise a Rada by měly chránit základní (energeticky náročná) odvětví evropského průmyslu a eliminovat narušení hospodářské soutěže ve vztahu ke třetím zemím.

4.6 Služby

4.6.1 **Služby** představují 70 % evropské ekonomiky a pracuje v nich největší podíl pracovní síly. Jsou rovněž neoddelitelně propojeny s průmyslovými procesy a posilují jejich základnu. Uplatňování směrnice o službách je však nerovnoměrné. Na většině území EU jsou navíc stále ještě málo rozvinuty služby podnikům.

4.6.2 Chybějící integrovaný trh služeb (před nímž se strká hlava do písku) má negativní dopad na vnitřní evropský obchod i na produktivitu. USA jsou v obou oblastech v předstihu, jelikož trh služeb je tam mnohem integrovanější. Stále se ještě zvýhodňují domácí služby, k čemuž přispívají překážky přeshraničních služeb. S menším objemem obchodu se pojí i omezenější hospodářská soutěž. Trhy služeb jsou v EU v podstatě stále vnitrostátní, což brání růstu produktivity⁽¹¹⁾.

4.6.3 Tento slabý rozvoj je překážkou konkurenceschopnosti odvětví IKT v Evropě, znesnadňuje průkopnické iniciativy a omezuje růst produktivity. EU by proto měla zajistit rozvoj volného trhu služeb a podporovat služby podnikům a související tvorbu pracovních míst v Evropě.

4.7 Administrativní překážky

4.7.1 Stížnosti na **administrativní překážky** jsou na denním pořádku. Stále se však v jejich důsledku málo systematicky přehodnocují pravidla a předpisy vnitrostátního původu, kde by bylo také velmi žádoucí provádět posuzování dopadu, jak je uplatňuje u svých politik Komise. Koordinace mezi

⁽¹⁰⁾ Směrnice EU 2009/125, říjen 2009.

⁽¹¹⁾ Springford, J.: „How to build European services markets“. Centre for European Reform, září 2012, s. 4.

členskými státy obvykle chybí. Administrativní překážky a zábrany poškozují mnoho snah o zakládání nových podniků a rozvoj malých a středních podniků.

4.7.2 V této oblasti roste skrytý protekcionismus. EHSV trvá na neustálém a transparentním posuzování. Komise by měla být pověřena prováděním šetření. V Radě by se měla projednat vzájemná hodnocení. Rada by měla stanovit cíle a lhůty.

4.8 Malé a střední podniky

4.8.1 Existuje mnoho různých, často neporovnatelných typů malých a středních podniků. V některých odvětvích, např. v maloobchodu, jsou tyto podniky pod velkým tlakem. V jiných však přebírají činnosti od větších společností (outsourcing, hodnotové řetězce atp.). Mají často zásadní význam pro inovace výrobků a služeb. Vzhledem k jejich inovativní síle a úspěchům na trhu musí být malé a střední podniky viditelně zapojeny a zdůrazněny jako hnací síla průmyslové politiky EU.

4.8.2 Díky své dynamice, interakci v rámci hodnotových řetězců a flexibilitě jsou malé a střední podniky často průkopníky ve vytváření řešení na míru a obnově. Jsou také cenným zdrojem nových pracovních míst. Malé a střední podniky by měly být podporovány v úsilí o snížení spotřeby vzácných zdrojů a energie. To by nakonec vedlo ke snížení nákladů a umožnilo by jim to zvýšit výkonnost a vytvářet pracovní místa.

4.8.3 Evropa potřebuje mladé podnikatele. Podnikání by se mělo zdůraznit v rámci vzdělávání, včetně podpory podnikatelského ducha na vysokých školách. EHSV vítá akční plán podnikání, jež připravila Komise.

4.8.4 Roste počet začínajících podniků. Ze srovnání s USA však vyplývá, že stádia zralosti dosáhne příliš málo společností. Důvodem jsou jak nespolehlivé finanční podmínky, tak i vnitrostátní překážky pro evropský trh.

4.9 Energetika

4.9.1 Národní **energetické politiky** vedou k fragmentaci přístupů ke skladbě zdrojů energie v EU, což má vliv na ceny energie, technologie, vztahy s třetími zeměmi a vnitřní trh. EHSV naléhá na zavedení společné energetické politiky. Vzhledem k výrazným dopadům energie na ekonomiku nelze seriózní průmyslovou politiku v Evropě utvářet bez určitých společných zásad.

4.9.2 Rada se již nemůže dále vyhýbat strategické diskusi o dlouhodobých výhledech energetiky a souvisejících politikách,

tj. žádoucí skladbě zdrojů energie v EU, která bude zahrnovat fosilní surovinu, jadernou energii a obnovitelné zdroje. Součástí diskuse jsou i environmentální, zdravotní a bezpečnostní podmínky.

4.9.3 Rozhodnutí jsou nyní o to naléhavější, neboť rozvoj využívání plynu z břidlic v USA v současné době obrací situaci na světové energetické scéně vzhůru nohama.

4.9.4 Ceny energie v EU jsou výrazně vyšší než v zemích, které jsou jejími hlavními obchodními partnery. Americká cena zemního plynu je v současnosti na 20 % evropské ceny. To má dalekosáhlé důsledky pro chemický průmysl a ocelářství a může to ovlivnit navazující odvětví. Dopad na investice v Evropě a potřeba koordinované reakce EU a členských států vyvolávají ožehavé otázky, které si žádají platnou odpověď.

4.9.5 Průmysl přispívá k obnovitelné energii. Nicméně vlivem vysokých cen energie je zásadně důležité vytvořit rovnováhu mezi konkurenceschopností a systémem financování obnovitelných zdrojů energie, který může zahrnovat slevy na dani či zlepšení podpůrných systémů nákladové efektivity.

4.10 Vnější vztahy

4.10.1 **Vnější vztahy** sahají za formální dohody jako WTO. Při rozvoji vnějšího rozměru průmyslové politiky by EU a členské státy měly definovat společné postoje k řešení složitých záležitostí, jako je např. zajištění rovných podmínek na celém světě. Jelikož otevřený trh znamená vzájemnost, měla by se EU vážně zabývat konkrétními škodlivými narušeními evropských průmyslových zájmů.

4.10.2 Nepřerušované dodávky energie jsou zásadně důležité jak z hospodářských, tak z bezpečnostních důvodů. Vzhledem k tomu, jak jsou nyní nízké ceny energie v USA, je k této záležitosti nutné zaujmout celoevropský přístup. Zvláštní pozornost by se měla zaměřit na materiály, které jsou nezbytné pro průmyslové procesy.

4.10.3 Pro vytváření rovných podmínek na celém světě mají zásadní význam mezinárodní environmentální, klimatické a sociální normy nebo odpovídající odvětvové dohody. Musejí vytvořit předpoklady pro zachování hodnotových řetězců ve zpracovatelském průmyslu v Evropě.

4.10.4 EHSV zdůrazňuje, že je potřeba chránit práva duševního vlastnictví. Měl by se zajistit přístup k veřejným zakázkám v zahraničí.

4.10.5 Velmi vítané jsou dobře vyjednané a vyvážené dohody o volném obchodu, zejména s USA. Nezbytným předpokladem je důkladné monitorování.

V Bruselu dne 11. července 2013.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o právní úpravě obchodování s některým zbožím vzniklým zpracováním zemědělských produktů

COM(2013) 106 final – 2013/0063 (COD)

(2013/C 327/15)

Zpravodaj: **pan Mindaugas MACIULEVIČIUS**

Ve dnech 12. a 15. března 2013 se Evropský parlament a Evropská komise, v souladu s čl. 43 odst. 2, čl. 207 odst. 2 a článku 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o právní úpravě obchodování s některým zbožím vzniklým zpracováním zemědělských produktů

COM(2013) 106 final – 2013/0063 (COD).

Specializovaná sekce Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 12. června 2013.

Na 491. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 10. a 11. července 2013 (jednání dne 10. července), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 149 hlasy pro, nikdo nebyl proti a 3 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Výbor vítá tento návrh na uvedení do souladu s Lisabonskou smlouvou, jak učinil ve stanovisku EHSV 375/2011⁽¹⁾ a soustavně pokračoval ve svých následných stanoviscích.

1.2 EHSV žádá, aby za účasti všech příslušných zainteresovaných stran byla obchodní pravidla plošně modernizována, aby se obecně zajistila jejich větší transparentnost i soulad s cíli společné zemědělské politiky, aby tak sloužila k prosazování hodnot EU v celém světě.

1.3 EHSV žádá o zavedení účinných ochranných nástrojů k zamezení eventuálního zneužití v případech, kdy dohody o volném obchodu slouží jako vstupní brána na trh EU pro potravinářské produkty nižšího standardu, které jsou snáze a levněji vyrobitelné.

1.4 EHSV důrazně doporučuje, aby jakýkoliv budoucí obchodní režim zabránil narušení hospodářské soutěže na trhu EU, které by vyplynulo z nižších standardů týkajících se ochrany životního prostředí, bezpečnosti potravin, dobrých životních podmínek zvířat a z nižších sociálních norem uplatňovaných ve třetích zemích. To by bylo možné zajistit prostřednictvím doplňkových kompenzačních složek dovozních cel.

1.5 EHSV vyzývá k revizi systému pro přidělování dovozních licencí, osvědčení o náhradě a osvědčení v systému řízení dovozů v rámci aktivního zušlechťovacího styku a zejména pro přidělování kvót, aby zůstal dostatečný prostor pro malé a střední výrobce.

1.6 Výbor žádá o zavedení nástrojů k elektronickému zadávání veřejných zakázek v rámci celního systému za účelem správy licencí, kvót a osvědčení. Takový systém by měl být schopen monitorovat přesnou situaci na trhu v reálném čase a okamžitě reagovat, budou-li dosaženy spouštěcí objemy či ceny.

1.7 Výbor vyzývá k tomu, aby se režim vývozních náhrad udržoval v pohotovostním režimu s tím, že v současné chvíli nejsme schopni předpovědět, kdy budeme tuto bezpečnostní síť opět potřebovat.

1.8 Výbor vyzývá Komisi, aby posílila úlohu poradní skupiny pro mezinárodní aspekty zemědělství takovým způsobem, aby měla přímé vstupní informace od místních zemědělců, zpracovatelů, spotřebitelů, obchodníků atd. (?).

2. Odůvodnění

2.1 Účelem navrhovaného nařízení je uvedení stávajících právních úprav obchodování pro zpracované zemědělské produkty / zboží neuvedené v příloze I, stanovených v současné době nařízením 1216/2009, a společného obchodního režimu pro vaječný albumin a mléčný albumin, stanoveného v nařízení Rady (ES) č. 614/2009, v soulad s Lisabonskou smlouvou a jejich sloučení z důvodu racionalizace, harmonizace a zjednodušení, aby se:

— určily přenesené a prováděcí pravomoci Komise a stanovily vhodné postupy pro přijetí těchto aktů;

⁽¹⁾ Úř. věst. C 107, 6.4.2011, s. 33–36.

⁽²⁾ Úř. věst. C 304, 10.11.1993, s. 8–10 (pozn. překl.: není k dispozici v češtině).

- přizpůsobily novému nařízení o jednotné společné organizaci trhů [COM(2011) 626 final] v souvislosti s přizpůsobením společné organizace zemědělských trhů Lisabonské smlouvě a SZP po roce 2013, což je v současné době předmětem dlouhých a vyčerpávajících diskusí na úrovni Rady a Evropského parlamentu;
- aktualizovala tato nařízení a poskytl jasnější a pevnější právní základ pro provádění pravidla;
- vytvořil pevný právní rámec pro správu snížených dovozních cel a dovozních kvót podle dohod o volném obchodu a pro správu režimu vývozních náhrad a aby se přizpůsobilo současné nařízení stávající praxi v oblasti dohod o volném obchodu a vývozních náhrad.

3. Obecné připomínky

3.1 EHSV vítá návrh Komise zjednodušit, racionalizovat a harmonizovat právní předpisy týkající se obchodu se zpracovanými zemědělskými produkty a zvláště fakt, že se obě nařízení (o obchodním režimu pro zpracované zemědělské produkty a o společné organizaci zemědělských trhů) uvedou paralelním způsobem do souladu s Lisabonskou smlouvou, protože obě dvě obsahují podobná ustanovení týkající se dovozního a vývozního režimu pro zemědělské produkty a zpracované zemědělské produkty (jako např. snížená dovozní cla, dodatečná dovozní cla, dovozní kvóty, vývozní náhrady, vývozní licence a osvědčení o náhradě).

3.2 Současně je Výbor toho názoru, že zjednodušení, racionalizace a harmonizace právních předpisů může být velkou příležitostí k modernizaci obchodních pravidel a k obecnému zajištění jejich větší transparentnosti za účasti všech příslušných zainteresovaných stran, jakož i k prosazování hodnot EU v celém světě.

3.3 EHSV oceňuje, že navrhované nařízení reprezentuje „lisabonizaci“ stávajících ustanovení bez žádných podstatných změn, současně ovšem vyzývá k hloubkové revizi obchodních politik za účelem jejich uvedení do souladu s cíly společné zemědělské politiky stanovenými v článku 39 Smlouvy o fungování Evropské unie.

3.4 EHSV vyjádřil podporu dohodám o volném obchodu a preferenčním obchodním režimům při řadě příležitostí a zdůraznil význam jednání WTO. EHSV nicméně zdůrazňuje,

že EU, jakožto celosvětově nejvýznamnější dovozce potravinářských produktů, má zásadní úlohu z hlediska prosazování svých vlastních nejvyšších standardů bezpečnosti a jakosti potravin, dobrých životních podmínek zvířat, ochrany životního prostředí a sociálních hodnot.

3.5 EHSV upozorňuje na to, že dovozní cla, zejména jejich zemědělská složka, by měla být doplněna o další složky týkající se ochrany životního prostředí, bezpečnosti potravin, dobrých životních podmínek zvířat a sociální oblasti, které by se mohly stát nástrojem pro šíření hodnot EU týkajících se potravinářské produkce do třetích zemí. Tyto složky by se redukovaly, pouze pokud by výrobce vyvážející do EU respektoval tyto hodnoty. Tento způsob sdílení našich společenských hodnot v dlouhodobém horizontu zlepší odolnost a udržitelnost celosvětového systému produkce potravin.

3.6 EHSV žádá o zavedení účinných ochranných nástrojů k zamezení eventuálního zneužití v případech, kdy dohody o volném obchodu slouží jako vstupní brána na trh EU pro potravinářské produkty nižšího standardu, které jsou snáze a levněji vyrobitelné.

3.7 Vyzýváme Komisi k revizi jejího systému pro přidělování dovozních licencí, osvědčení o náhradě a osvědčení v systému řízení dovozů v rámci aktivního zušlechťovacího styku a zejména pro přidělování kvót, aby zůstal dostatečný prostor pro malé a střední výrobce a aby se zabránilo tomu, že malá skupina hospodářských subjektů získá dominantní postavení na trhu.

3.8 Výbor vyzývá Komisi, aby za účelem správy licencí, kvót a osvědčení zavedla v rámci celního systému nástroje k elektronickému zadávání veřejných zakázek, které by výrazně snížily transakční náklady a omezily rizika spojená s tím, že by hospodářské subjekty fyzicky manipulovaly s dokumenty.

3.9 Takový systém by měl být schopen monitorovat přesnou situaci na trhu v reálném čase a okamžitě reagovat, budou-li dosaženy spouštěcí objemy či ceny.

3.10 Výbor se domnívá, že vývozní náhrady, ačkoliv se v současné době nevyužívají, mají velmi důležitou funkci jako bezpečnostní síť v případě nerovnováhy na trhu. Současně je velice důležité udržovat systém v pohotovostním režimu s tím, že v současné chvíli nejsme schopni předpovědět, kdy budeme tuto bezpečnostní síť opět potřebovat.

3.11 Pro Komisi je nezbytné, aby posílila úlohu poradní skupiny pro mezinárodní aspekty zemědělství takovým způsobem, aby měla přímé vstupní informace od místních zemědělců, zpracovatelů, spotřebitelů, obchodníků atd., a poskytla tak cenné fórum pro poradenství a informování ⁽³⁾.

V Bruselu dne 10. července 2013.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

⁽³⁾ Úř. věst. C 304, 10.11.1993, s. 8–10 (pozn. překl.: není k dispozici v češtině).

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Plán na ochranu vodních zdrojů Evropy

COM(2012) 673 final

a zprávě Komise Evropskému parlamentu a Radě o provádění rámcové směrnice o vodě (2000/60/ES) Plány povodí

COM(2012) 670 final

a sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Zpráva o přezkumu evropské politiky pro řešení problému nedostatku vody a sucha

COM(2012) 672 final

(2013/C 327/16)

Zpravodaj: **pan CINGAL**

Spoluzpravodajka: **paní LE NOUAIL MARLIÈRE**

Dne 11. listopadu 2012 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Plán na ochranu vodních zdrojů Evropy

COM(2012) 673 final.

Specializovaná sekce Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 12. června 2013.

Na 491. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 10. a 11. července 2013 (jednání dne 10. července), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 128 hlasy pro, 101 hlasů bylo proti a 17 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV hodnotí sdělení Komise kladně, ale domnívá se, že dokument nenavrhuje dostatečný počet proaktivních opatření pro vyřešení jednotlivých zjištěných problémů.

1.2 EHSV tedy vyzývá Komisi, aby uznala, že je třeba:

- demokratizovat hospodaření s vodou, tzn. dát každému spotřebiteli místo ve správě povodí, které mu právem náleží;
- provádět evropskou vodní inspekci pro rovné zacházení se všemi regiony;
- vzít nutně na vědomí závazky související s nebezpečnými látkami (chemikálie, nanočástice atp.).

1.3 EHSV je potěšen, že Komise usiluje o začlenění cílů týkajících se vody do jiných klíčových politik, např. SZP, Fondu soudržnosti, strukturálních fondů a politik v oblasti obnovitelných zdrojů energie. Zároveň konstatuje, že mnohem vyššího úsilí je zapotřebí pro dosažení skutečného souladu

politik a pro odstranění podnětů k nadměrnému odběru vody, narušování morfologie a ke znečišťování vody.

1.4 EHSV vyzývá Komisi, aby vyjasnila otázku trvalosti zdrojů. Přestože rámcová směrnice o vodě⁽¹⁾ zakazuje ohrožovat vodní zdroje, lze zaznamenat, že EU připouští tvorbu projektů na zajištění dodávek energie. Vzniká riziko, že se dříve okrajový problém začne opakovat, když budou vznikat projekty na získávání plynu z břidlic. EHSV se domnívá, že vodní zdroje jsou prvořadé.

1.5 EHSV doporučuje Komisi, aby vybídla členské státy k důslednému provádění článku 9 rámcové směrnice o vodě (zásady „znečišťovatel platí“) s cílem dosáhnout dobrého stavu vod.

1.6 EHSV vyzývá Komisi, aby vyjasnila, co se má rozumět nedostatkem vody. Pokud se přidržíme tradiční definice (tj. poptávka po vodě převyšuje její dostupné zdroje), může velmi často dojít k tomu, že budeme jednat příliš pozdě (úhyn lesů atp.). Aby se předešlo kritickým situacím, je tedy třeba kromě

⁽¹⁾ Úř. věst. L 327, 22.12.2000, s. 1–73 [není k dispozici české znění].

definice minimálních ekologických průtoků také stanovit výstražné úrovně, které umožní spustit preventivní opatření, aby těchto minimálních hraničních hodnot nebylo dosaženo.

1.7 EHSV vyzývá Komisi, aby pomocí nástrojů politiky soudržnosti (EFRR, ESF, evropská územní spolupráce atd.) pobízel:

- místní a regionální orgány k rozvoji terciálního čištění v čistírnách odpadních vod;
- hospodářské subjekty k většímu zájmu o odolnost svých pozemků vůči změně klimatu tím, že budou upřednostňovat přírodní mechanismy (půdy, rostliny atp.); k ochraně vodních zdrojů, například používáním ukazatelů kvality půdy C/N (z hlediska poměru obsahu uhlíku a dusíku);
- k nejlepším iniciativám (akční plán LIFE atp.).

1.8 EHSV vyzývá Komisi, aby uvedla nejlepší dostupné techniky (*Best Available Techniques*, BAT). Uzavřít koloběh vody je cíl, který se již nejeví jako nereálný, soudě podle dosaženého pokroku například v papírenském průmyslu. Naproti tomu EHSV považuje za nezbytné zavedení norem a předpisů pro snížení úniků ze sítí.

1.9 EHSV vybízí Komisi, aby navrhla legislativní nástroj, který by postupně zvyšoval soustředění na účinnost při hospodaření s vodou: měření odběru, přepravu, hygienickou úpravu. Nelze se soustředit výhradně na použití v domácnosti ani spokojit se s dobrovolnými kroky. Integrované hospodaření se týká každého povodí.

1.10 EHSV vyzývá Komisi, aby rozšířila seznam znečišťujících látek (nanočástice a chemické látky, které jsou karcinogenní, mutagenní a toxické pro reprodukci), jež se nesmějí nacházet v povrchových či podzemních vodách, aby bylo chráněno zdraví občanů⁽²⁾ a dospělo se k doporučení ohledně opětovného využívání vyčištěné vody. EHSV poukazuje na zprávu č. 1/2013 Evropské agentury pro životní prostředí (EEA) „*Late Lessons from Early Warning II* (Časné signály a pozdní poučení II)“⁽³⁾.

1.11 EHSV připomíná své obavy v souvislosti s finančně kompenzovanými přesunými mezi povodími a vyzývá Komisi k co nejvyšší obezřetnosti. Se všemi projekty musí být seznámena veřejnost (Aarhuská úmluva) a musí být otevřeně projednány. EHSV připomíná, že systém přesunů by byl nespravedlivý a byl by na újmu nejvíce znevýhodněnému obyvatelstvu, ať už by byly finančně kompenzovány či nikoli.

⁽²⁾ Úř. věst. C 229, 31.7.2012, s. 116–118.

⁽³⁾ <http://www.eea.europa.eu/pressroom/newsreleases/the-cost-of-ignoring-the>.

2. Souvislosti

2.1 Rámcová směrnice o vodě vytvořila v roce 2000 právní základ pro ochranu a obnovu čisté vody v celé Evropě a pro zajištění dlouhodobého udržitelného využívání vody. Obecným cílem rámcové směrnice o vodě je zajistit, aby všechny vody EU (ať již se jedná o jezera, řeky či podzemní vody) dosáhly do roku 2015 dobrého stavu.

2.2 Komise konstatovala, že odpovědným orgánům se mnohdy nepodařilo při stanovení sazeb, a tedy vyvážení příjmů a investičních výdajů, spojit cíle sledující účinnost a spravedlivý přístup (bylo by tedy logické uplatnit zásadu „znečišťovatel platí“ a odstranit kontraproduktivní či škodlivé dotace).

2.3 Dne 14. listopadu 2012 vydala Komise plán spočívající v balíčku těchto tří dokumentů:

- sdělení Plán na ochranu vodních zdrojů Evropy;
- zpráva o přezkumu evropské politiky pro řešení problému nedostatku vody a sucha;
- zpráva o provádění rámcové směrnice o vodě týkající se plánů povodí.

2.3.1 Vzhledem ke klíčové povaze tohoto zdroje s sebou hospodaření s vodou nese výzvy pro občany EU, a vyžaduje tedy rovněž potřebné odborné znalosti. Shrnutí technických zpráv a zpráv o dopadu jsou dostatečně významná na to, aby byla zasílána organizacím občanské společnosti, a tudíž přístupná v různých jazycích EU.

2.3.2 Návrhy Komise se opírají o různé práce, zejména EEA:

- *Towards efficient use of water resources in Europe*, zpráva č. 1/2012, 68 stran,
- *European waters – assessment of status and pressures*, zpráva č. 8/2012, 96 stran,
- *European waters – current status and future challenges*, shrnutí, 51 stran,
- *Water resources in Europe in the context of vulnerability*, zpráva č. 11/2012, 92 stran.

2.3.3 Přezkum evropské politiky zaměřené na vzácné zdroje vody a suchoje vítaný, neboť poptávka narůstá, zatímco zdroje nikoli, a jak se uvádí v různých zprávách OSN, hranice sucha se posouvá na sever.

2.4 Plán pro vodu navrhuje následující tři okruhy s opatřeními rozdělenými do 25 kroků:

- zlepšit provádění současné vodní politiky EU prostřednictvím maximálního využívání možností, jež nabízejí platné zákony;
- podpořit začlenění cílů vodní politiky do jiných souvisejících oblastí politiky, například zemědělství, rybolovu, obnovitelných zdrojů energie, dopravy, ale i Fondu soudržnosti a strukturálních fondů;
- vyřešit nedostatky stávajícího rámce, zejména co se týče nástrojů nezbytných k racionálnějšímu využívání vody.

2.5 Harmonogram plánu pro vodu je úzce spjat s harmonogramem strategie Evropa 2020 Evropské unie, především s harmonogramem plánu pro účinnější využívání zdrojů, jehož je plán pro vodu součástí.

2.6 Dne 22. září 2010 vydal EHSV informační zprávu s názvem Důstojná práce a udržitelný rozvoj v oblasti Středomoří, zejména v odvětví sladké vody, mořské vody a čištění odpadních vod, již přijala specializovaná sekce REX a která byla v listopadu 2010 prezentována na summitu hospodářských a sociálních rad evropsko-středomořského regionu. Výbor v této zprávě popsal problémy spojené s vysušováním ve středomořské oblasti, jeho sociální důsledky a podmínky financování souvisejících projektů. 15. června 2011 vydal na žádost maďarského předsednictví průzkumné stanovisko s názvem Začlenění vodohospodářské politiky do ostatních evropských politik⁽⁴⁾. 23. května 2012 přijal stanovisko týkající se prioritních látek v oblasti vodní politiky⁽⁵⁾. 13. prosince 2012 přijal stanovisko týkající se inovačního partnerství v oblasti hospodaření s vodou⁽⁶⁾. Rovněž lze odkázat na stanoviska Zřízení rámce pro ochranu půdy⁽⁷⁾ a 7. akční program Unie pro životní prostředí⁽⁸⁾.

3. Obecné připomínky

3.1 EHSV souhlasí s Komisí, že rámcová směrnice o vodě je správný nástroj pro dosažení dobrého ekologického stavu vod v Evropě. Nicméně tohoto cíle lze dosáhnout, pouze pokud budou její databáze spravovány nezávislými subjekty a pokud bude její provádění důrazně posíleno. Do roku 2015 se dobrého stavu nedosáhne u 47 % vod, ačkoli plán vyhodnocuje dosažený pokrok v oblasti hospodaření s vodou a předkládá několik návrhů, které by měly být zavedeny do praxe do roku 2020.

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 248, 25.8.2011, s. 43–48.

⁽⁵⁾ Úř. věst. C 229, 31.7.2012, s. 116–118.

⁽⁶⁾ Úř. věst. C 44, 15.2.2013, s. 147–152.

⁽⁷⁾ Úř. věst. C 168, 20.7.2007, s. 29–33.

⁽⁸⁾ Úř. věst. C 161, 6.6.2013, s. 77–81.

3.2 Některé členské státy otálejí s provedením článku 9 směrnice, přestože byla přijata v roce 2000, čímž se oddaluje okamžik, kdy bude dosaženo dobrého stavu vod. EHSV se domnívá, že zásada „znečišťovatel platí“ se pro stanovení cen vody a sazeb za její hygienickou úpravu musí uplatnit na vodo-hospodáře kdykoli a kdekoli, a doporučuje, aby se plán vztahoval jak na regiony s nedostatkem, tak na regiony s přebytkem.

3.2.1 EHSV lituje, že členské státy zdržují provedení rámcové směrnice o vodě a brání občanům v tom, aby měli přístup ke kvalitnější vodě. Stejně tak vyjadřujeme rozhodnou podporu Komisi v tom, aby prosadila dodržování rámcové směrnice o vodě všemi členskými státy.

3.3 EHSV však má obavy v souvislosti s konstatováním, že Komise nenavrhuje dost inovativních opatření pro zvýšení účinnosti při hospodaření s vodou. Do roku 2030 se očekává, že míra neuspokojené poptávky by mohla dosáhnout 40 %, což znamená, že nedostatky z hlediska zdrojů se dotknou většiny členských států. Přístup Komise obsahuje silné riziko v tom smyslu, že spočívá výhradně na stávajících nástrojích a s výjimkou směrnice o ekodesignu nenavrhuje politiku pro hospodaření s jednotlivými produkty, která by reagovala na požadavky domácností, průmyslových podniků (včetně lomů) a zemědělců, co se týče spotřeby. Za těchto okolností se lze obávat, že ještě více vodních toků vyschne či bude znečištěno. EHSV se tedy obává toho, aby občané nadále neplatili poplatky podporující systémy výroby, jež nejsou v souladu s perspektivou udržitelného rozvoje. Integrované hospodaření s vodními zdroji (IWRM) je pouze obecnou referencí, je třeba upřesnit podmínky, za kterých se musí uplatňovat na všechna povodí.

3.4 EHSV vítá opatření, jejichž cílem je ochránit ekosystémy, a podporuje kroky na ochranu přirozených podzemních vodních zdrojů. Tento přístup je prospěšný pro odolnost druhů a ekosystémů vůči změnám klimatu, zejména pokud jej provázejí náležitá opatření v rámci společné zemědělské politiky a politiky rozvoje venkova. Komise bohužel dostatečně nezdůraznila rozhraní voda–podněbí. Je třeba stanovit opatření pro zadržení srážkové vody v půdě a její následný průnik do podzemní vody.

4. Konkrétní připomínky

4.1 Voda představuje základní problematiku, jelikož je životně důležitým statkem pro lidi a přírodní ekosystémy a společným jměním všech lidských bytostí.

4.2 Politika v oblasti vody a hygienických opatření musí tvořit součást udržitelného rozvoje, což umožní, aby tento zdroj naplňoval současné potřeby obyvatelstva a byl zachován pro potřeby budoucích generací. V Evropě a na celém světě je mnoho lidí, kteří nemají přístup k tomuto životně důležitému zdroji. Přístup OSN uznávající všeobecné právo na přístup

k dostatečnému množství pitné vody a k hygienickým zařízením umožní více než milionu lidí v Evropě, kteří nemají přístup k nezávadné, čisté a cenově dostupné vodě, a několika milionům evropských občanů, kteří nedisponují hygienickým zařízením, naplnění základního práva⁽⁹⁾.

4.3 Za tím účelem EHSV vyzývá Komisi, aby navrhla právní předpis, který by z práva na přístup k vodě a hygienická opatření učinil lidské právo ve smyslu lidských práv stanovených OSN, a aby podporovala dodávky vody a hygienická zařízení jako základní veřejné služby pro všechny obyvatele. Evropské právo by mělo od vlád vyžadovat, aby svému obyvatelstvu zaručily a poskytly hygienická zařízení a nezávadnou pitnou vodu v dostatečném množství. EHSV doporučuje, aby:

- evropské instituce a členské státy byly povinny zaručit všem občanům právo na vodu a hygienická zařízení;
- dodávky vody a hospodaření s vodními zdroji nepodléhaly pouze „pravidlům vnitřního trhu“ a aby služby související s vodou byly vyňaty z oblasti působnosti směrnice o koncesích⁽¹⁰⁾;
- EU zintenzivnila své úsilí o realizaci všeobecného přístupu k vodě a hygienickým zařízením na svém území.

4.4 Přístup k vodě je základním právem, které je úzce spjato s poskytováním služeb souvisejících s vodou a se způsoby stanovování jejich cen. EHSV v této souvislosti zaznamenává probíhající průzkum trhu s vodou ve Francii, jež zahájila Komise v lednu 2012. Tři vůdčí nadnárodní skupiny na světovém trhu s vodou jsou francouzské. Výbor podporuje dosah tohoto formálního postupu v oblasti kartelů a zneužívání

dominantního postavení, který navazuje na průzkum provedený u těchto tří společností na jaře roku 2010. Měl by Komisi umožnit rozhodnout, zda tyto tři společnosti po dohodě s profesní federací vodohospodářských podniků (*Fédération professionnelle des entreprises de l'eau*, FP2E) zkoordinovaly svoje chování na francouzském trhu s vodou a odpadními vodami, a porušily tak antimonopolní pravidla EU, a dovědět se, zda se dohodly na některých složkách ceny, již fakturují konečnému spotřebiteli. EHSV netrpělivě očekává zveřejnění výsledků.

4.5 Přesuny vody z jednoho vodního útvaru do jiného vyžadují rozsáhlé investice, mohou být spojeny se značnými ekologickými riziky, nepodporují rozumné využívání zdrojů a zvýrazňují nerovnosti, protože právě nejbohatší hospodářské subjekty by si mohly dovolit zaplatit za vzácný zdroj nejvíce.

4.6 Sdělení pouze navrhuje, aby se za účelem omezení úniků ze sítí využívaly nejlepší dostupné techniky. Tato problematika by měla být řešena stanovením norem a kvalitnější regulací na úrovni každého povodí. Stanovení norem prokázalo svou užitečnost pro zlepšení služeb a produktivity. Komise by mohla zvážit plán na snížení úniků.

4.7 Pokud předkladatel projektu plánuje projekt infrastruktury měnící režim vodního útvaru, musí povinně respektovat cíle usilující o zachování biologické rozmanitosti. EHSV připomíná, že různá místa, na něž se vztahuje Ramsarská úmluva, padla za oběť zavlásování. EHSV zdůrazňuje, že plán neuvažuje o nápravě škod z minulosti a že návrhy jsou nedostatečné, neboť se týkají pouze rybních výtahů či přechodů. Nelze než litovat, že plán nezmiňuje naprosto nutnou ochranu pramenů a malých vodních ploch (jezer, rybníků, rašelinišť atd.).

V Bruselu dne 10. července 2013.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

⁽⁹⁾ Úř. věst. C 44, 15.2.2013, s. 147–152.

⁽¹⁰⁾ Úř. věst. C 191, 29.6.2012, s. 84–96.

PŘÍLOHA I

ke stanovisku Výboru

Následující protistanovisko bylo v průběhu diskuse zamítnuto, obdrželo však alespoň jednu čtvrtinu odevzdaných hlasů:

Nahradit celý text stanoviska následujícím novým textem:

1. Závěry a doporučení

1.1 Voda je nezbytná pro lidský život, přírodu i hospodářství. Neustále se obnovuje, ale zároveň je to zdroj omezený, který nelze vyrobit či nahradit jinými.

1.2 V posledních desetiletích se dosáhlo značného úspěchu při snižování vypouštění znečišťujících látek do evropských vod, což vedlo ke zlepšení kvality vody. Informace však ukazují, že více než polovina povrchových vod v Evropě nevykazuje zcela dobrý ekologický stav či potenciál; bude tedy zapotřebí dalších opatření, aby se splnily cíle rámcové směrnice o vodě.

1.3 Plán uznává, že vodní prostředí jsou v rámci EU značně různorodá, a nenavrhuje tedy žádná univerzální řešení, což je v souladu se zásadami subsidiarity a proporcionality.

1.4 Výbor velmi oceňuje rozsah a kvalitu práce provedené při přípravě plánu. Dokument vychází z důkladného posouzení zkušeností s otázkami týkajícími se vody z plánů povodí a z informací obsažených v odborných studiích.

1.5 Odpovídajícím způsobem byly uplatněny všechny čtyři základní zásady právních předpisů v oblasti životního prostředí, aby se vyřešila řada problémů a v celosvětovém měřítku podpořila humanitární zásada přístupu k nezávadné pitné vodě a základním hygienickým službám.

1.6 EHSV velmi oceňuje koncepci povodí jako stavebních kamenů vodní politiky EU usnadňující spolupráci mezi členskými státy coby neúčinnější řešení klíčových problémů.

1.7 Přestože EHSV považuje plán a všechny průvodní dokumenty za mimořádně dobré, je nezbytné věnovat ještě větší pozornost provádění plánovaných činností.

1.8 Při provádění stávajících regulačních opatření (směr číslo 1) by se měla věnovat pozornost omezování rozptýlených zdrojů znečištění. Provádění by mělo být náležitě stimulováno podle konkrétních podmínek každého povodí.

1.9 Uplatnění zásady „znečišťovatel platí“ vyžaduje odpovídající měření a monitorování, která stanoví pevný základ pro případné další kroky. Tyto požadavky by nicméně měly být úměrné místu a závažnosti řešených problémů.

1.10 Plán správně vyžaduje, aby se dále rozvíjelo vodní účetnictví s členskými státy a agenturou EEA. Toto účetnictví umožní správcům povodí spočítat, kolik vody lze použít a kolik by jí mělo být ponecháno v rezervě, aby byly zachovány funkce ekosystému (ekologický průtok).

1.11 V některých oblastech s nedostatkem vody je vážným problémem nelegální odběr vody. Studie kontrolující údaje programu Kopernikus/GMES by členskými státy umožnily tyto nelegální odběry zjistit.

1.12 Výbor zdůrazňuje, že je třeba při této výjimečné příležitosti, kdy Parlament, Rada a Komise určují agendu na příštích sedm let, sladit program týkající se vody a SZP. Tato příležitost by se neměla promeškat.

1.13 Opatření na ochranu proti povodním (která jsou nyní ve střední Evropě velmi aktuální) budou vyžadovat koordinované financování, a to i ze strukturálních fondů a fondů soudržnosti. Některá z plánovaných opatření (reagujících na předchozí povodně) kromě toho nebyla kvůli různým administrativním překážkám dokončena.

1.14 Výbor již ocenil inovační partnerství v oblasti hospodaření s vodou a v oblasti produktivity a udržitelnosti zemědělství. Je třeba zdůraznit, že tyto iniciativy se rozvinuly zdola.

1.15 Svoji roli při posilování prevence znečišťování vody mohou také hrát zásahy v rámci politiky mimo oblast sladké vody. Například právní předpisy o udržitelném používání pesticidů, průmyslových emisích, léčivech a nařízení o registraci, hodnocení, povolování a omezení chemických látek mají být sladěny s rámcovou směrnicí o vodě.

1.16 Řešení nedostatků stávajícího rámce se správně zaměřuje na zvýšení racionálního hospodaření s vodou, včetně rozhodujícího aspektu, kterým je zvýšení potenciálu opětovného využití vody. Především musí být určena kritéria pro bezpečné opětovné využití vody, aby se dostavily žádoucí očekávané výsledky.

1.17 Závěrem si Výbor všímá důležitých aspektů hospodaření s půdou a lesy, které se úzce týkají otázek vody.

1.18 EHSV varuje, že uskutečňování cílů stanovených v plánu se setká s překážkami. Všechny strany zapojené do realizace plánu by si měly být vědomy souvisejících rizik a měly by na své úrovni zodpovědnosti dělat vše, co je v jejich silách, aby odstranily co nejvíce těchto překážek. Do tohoto náročného procesu by měla být úzce zapojena občanská společnost prostřednictvím získávání odpovídajících informací, uplatněním svých pravomocí při rozhodování o politikách a přizpůsobením svého chování vodohospodářským problémům.

2. Výchozí informace – dokumenty Evropské komise

2.1 Voda je nezbytná pro lidský život, přírodu i hospodářství. Neustále se obnovuje, ale zároveň je to zdroj omezený, který nelze vyrobit či nahradit jinými. Sladká voda představuje přibližně jen 2 % vody na planetě a kvůli soupeřícím požadavkům na ni může do roku 2030 v celosvětových zásobách vod chybět odhadem 40 %.

2.2 Mezi dokumenty předloženými v balíčku jsou dvě důležité zprávy a plán hlavních potřebných kroků:

- zpráva o provádění rámcové směrnice o vodě (2000/60/ES) – Plány povodí;
- zpráva o přezkumu evropské politiky pro řešení problému nedostatku vody a sucha;
- Plán na ochranu vodních zdrojů Evropy.

2.3 Kromě toho je k dispozici množství studií ukazujících mnohostrannou povahu vodohospodářských problémů. Jak je vidět z předložených dokumentů, hlavními otázkami se zabývá plán pro vodu.

2.4 V zájmu zajištění srozumitelnosti a podpory při provádění bylo v rámci společné prováděcí strategie rámcové směrnice o vodě vypracováno s využitím otevřeného a participačního procesu zapojujícího celou řadu zúčastněných stran celkem 26 dokumentů s pokyny k různým aspektům provádění rámcové směrnice o vodě.

2.5 Z veřejné konzultace vyplynulo, že se společná prováděcí strategie zcela či částečně vypořádala se správnými otázkami a že vytvořené pokyny byly při praktickém provádění vodní politiky EU užitečné. Některé otázky (např. analýza nákladů a přínosů, stanovení cílů) je však zapotřebí dále ozřejmit a užitečnost pokynů by byla větší, pokud by byly vytvořeny dříve v rámci prováděcího harmonogramu.

2.6 Pokrok, k němuž se dospělo díky přijetí holistického ekosystémového přístupu k cílům v oblasti vodohospodářství, stále nemusí být dostatečný. Do budoucna může být nezbytné se vrátit k definicím dobrého stavu, aby se zajistilo, že je tento přístup dostatečně propracovaný, aby zabránil dalšímu zhoršování. Význam ochrany ekosystémových služeb se nyní navíc zohledňuje v mnohem větší míře.

2.7 Studie o kontrole efektivitě určila nejzávažnější problémy, kterými je třeba se zabývat:

- **Kvalita vody:** Informace zveřejněné v prvním plánu povodí (2009) ukazují, že více než polovina povrchových vod v Evropě nespĺňuje kritéria dobrého ekologického stavu. Ke splnění cílů rámcové směrnice o vodě budou kromě opatření stanovených ve starších směrnících (o dusičnanech, o městských odpadních vodách, o průmyslových emisích) nezbytné další kroky.
- V Evropě se šíří **nedostatek vody**. Nedostatkem vody jsou zasaženy velké oblasti, zejména na jihu Evropy, a soupeřící způsoby využití zvyšují poptávku v celé Evropě. V řadě evropských regionů představuje nedostatek vody okamžitou a dlouhodobou hrozbu pro ekosystém a zásobování vodou pro zemědělství, průmysl a domácnosti.

- **Četnost a intenzita povodní a období sucha** a škody, které způsobují životnímu prostředí a hospodářství, zřejmě během minulých třiceti let vzrostly. Lze to přisoudit jak změnám klimatu, tak dalším tlakům způsobeným lidmi (např. změny ve využívání půdy). Od roku 1998 způsobily povodně v Evropě přibližně 700 úmrtí, přibližně půl milionu osob přišlo o přístřeší a (pojištěné) hospodářské ztráty dosáhly přinejmenším 25 miliard EUR.
- **Další význačné tlaky na vody v EU** mají původ ve vypouštění znečišťujících látek, hydromorfologických změnách a odběru vody, jež jsou způsobeny především demografickým růstem, využíváním půdy a hospodářskými činnostmi.

2.8 V posledních desetiletích se dosáhlo značného úspěchu při snižování vypouštění znečišťujících látek do evropských vod, což vedlo ke zlepšení kvality vody. Informace zveřejněné v prvním plánu povodí však ukazují, že více než polovina povrchových vod v Evropě nevykazuje zcela dobrý ekologický stav či potenciál; bude tedy zapotřebí dalších opatření, aby se splnily cíle rámcové směrnice o vodě. Mezi hlášené vlivy, které ovlivňují většinu povrchových vod, patří **znečištění z rozptýlených zdrojů**, jež způsobuje obohacování živinami, a **hydromorfologické vlivy** měnící přirozené prostředí.

2.9 Plán uznává, že vodní prostředí jsou v rámci EU značně různorodá, a nenavrhuje tedy žádná univerzální řešení, což je v souladu se zásadou subsidiarity. Zdůrazňuje klíčová témata, mezi něž patří zlepšení využívání půdy, řešení znečištění vody, zvýšení účinnosti využívání vody a odolnosti vůči mimořádným jevům a zlepšení správy a řízení v oblasti hospodaření s vodními zdroji.

2.10 V plánu jsou představeny četné konkrétní programy/opatření/kroky, které se mají zabývat nevyřešenými problémy na různých úrovních. Jsou předloženy ve třech směrech činnosti:

- provádění,
- začlenění cílů vodní politiky do jiných oblastí politiky EU,
- řešení nedostatků stávajícího rámce.

Již nyní byly učiněny první kroky a plánuje se, že budou dokončeny do roku 2016, s výjimkou dlouhodobých kroků/programů, které budou dokončeny do roku 2021.

3. Obecné připomínky

3.1 Výbor velmi oceňuje rozsah a kvalitu práce provedené při přípravě plánu. Dokument vychází z důkladného posouzení zkušeností s otázkami týkajícími se vody z plánů povodí, a z informací obsažených v odborných studiích. Kromě toho je vhodné poznamenat, že práva na vodu byla vždy důležitou součástí právní struktury v evropských zemích, což také vede k dlouhotrvajícím zkušenostem v této oblasti.

3.2 Odpovídajícím způsobem byly uplatněny všechny čtyři základní zásady právních předpisů v oblasti životního prostředí, aby se vyřešila řada problémů a v celosvětovém měřítku podpořila zásada přístupu k nezavadné pitné vodě a základním hygienickým službám.

3.3 Plán nejen formálně přijímá značnou proměnlivost přírodních podmínek, pokud jde o vodu v EU, ale také předkládá praktické kroky zaměřené na konkrétní problémy v jednotlivých regionech/povodích. EHSV velmi oceňuje koncepci povodí jako stavebních kamenů vodní politiky EU usnadňující spolupráci mezi členskými státy coby neúčinnější řešení klíčových problémů.

3.4 Výbor také bere na vědomí dokument o kontrole efektivitě⁽¹⁾, jenž je jedním z prvních svého druhu a poskytuje cenné posouzení vodní politiky jako takové, jakož i v kontextu celého souboru právních předpisů v souvisejících oblastech politiky.

3.5 Přestože EHSV považuje plán a všechny průvodní dokumenty za mimořádně dobré, je nezbytné věnovat ještě větší pozornost provádění plánovaných činností. Provádění bude v tomto případě jako obvykle obtížné a musí se nyní stát prioritou. V zájmu zajištění konečného úspěchu tohoto plánu by mělo být uplatněno veškeré možné politické úsilí, podněty a metody řízení systému/projektů.

⁽¹⁾ SWD(2012) 393 final.

4. Konkrétní připomínky

4.1 Při provádění stávajících regulačních opatření (směr číslo 1) by se měla věnovat pozornost omezování rozptýlených zdrojů znečištění prostřednictvím posilování/upevňování akčních programů v rámci směrnice o dusičnanech. Měly by se řádně analyzovat příčiny zpoždění a potřebná zlepšení by měla být náležitě stimulována podle konkrétních podmínek daného povodí.

4.2 Zásada „znečišťovatel platí“ se uplatní i v tomto případě, avšak tato povinnost musí být dobře definována a založena na realistických předpokladech/posouzení koloběhu vody. Znečišťovatel by měl mít povinnost zaplatit za prokázané skutečné znečištění, jež způsobil.

4.3 Úsilí o další omezení průmyslového znečištění z bodových zdrojů vychází z provádění směrnice o průmyslových emisích. Spolu se zásadou „znečišťovatel platí“, která je v případě bodových zdrojů jasně určena, musí být uplatněna zásada proporcionality.

4.4 Uplatnění zásady „znečišťovatel platí“ vyžaduje odpovídající měření (objemu) a případné monitorování (znečišťujících látek) ke stanovení pevného základu pro případné další kroky. Tyto požadavky by měly být úměrné místu a závažnosti problémů, které mají být vyřešeny.

4.5 V mnoha částech Evropy ale bohužel stále není k dispozici úplný popis průtoku vody. Plán správně vyžaduje, aby se rozvíjelo vodní účetnictví s členskými státy na základě práce provedené agenturou EEA. Toto účetnictví umožní správcům povodí spočítat, kolik vody lze použít a kolik by jí mělo být ponecháno v rezervě, aby byla zachována funkce ekosystému (ekologický průtok). Výbor důrazně doporučuje, aby byl tento krok dokončen co nejdříve.

4.6 V mnoha částech Evropy znemožňuje dosažení dobrého stavu vod nadměrný odběr vody k zavlažování. V některých oblastech s nedostatkem vody je vážným problémem nelegální odběr vody. Studie kontrolující údaje programu Kopernikus/GMES by členskými státy umožnily tyto nelegální odběry zjistit a tento úkol by dále odůvodnil projekt GMES jako projekt s celoevropským významem.

4.7 Výbor považuje za důležité vytvořit společnou metodiku pro návratnost nákladů, která zajistí srovnatelné výsledky v celé EU. Zajistilo by se tak, že všichni uživatelé vody budou dostatečně motivováni k jejímu účinnějšímu využívání.

4.8 EHSV poukazuje na několik příkladů iniciativ a přístupů v oblastech s nedostatkem vody, které byly představeny na veřejných slyšeních k tomuto tématu ve Výboru. Kromě toho bylo zveřejněno několik studií o účinném využívání vody v souladu s koncepcí větší sklizně při stejném množství využití vody. Zjištění těchto studií by mohla být použita v oblastech s nedostatkem vody k uspokojení potřeb zemědělství z dostupných vodních zdrojů. Také při řešení těchto citlivých otázek by měla být uplatněna zásada proporcionality.

4.9 Směr číslo 2, začlenění cílů vodní politiky do jiných oblastí politiky EU, také vyžaduje četná opatření uvedená v akčním plánu pro vodu.

4.10 Výbor zdůrazňuje, že je třeba při této výjimečné příležitosti, kdy Parlament, Rada a Komise určují agendu na příštích sedm let, sladit program týkající se vody a SZP. Tato příležitost by se neměla promeškat v těchto oblastech:

- zařazení základních opatření rámcové směrnice o vodě do požadavků podmíněnosti;
- ekologizace I. pilíře, zejména na plochách využívaných v ekologickém zájmu;
- navržení programů pro rozvoj venkova tak, aby řešily otázky týkající se vody;
- financování ve II. pilíři SZP určené na zlepšení účinnosti zavlažovacích systémů (s připojenou ekologickou podmíněností, např. měřením odběru);
- podpora opatření pro přirozené zadržování vody – záplavových území, mokřadů nebo ochranných pásem podél břehů řek, tedy klíčových opatření potřebných k obnově funkce ekosystému. Financování potřebných cílových oblastí v rámci II. pilíře je velmi důležité. Mělo by také povzbudit opatření v rámci programů LIFE+, Horizont 2020 atd.

4.11 Koordinované financování budou také vyžadovat opatření na ochranu proti povodním (která jsou nyní ve střední Evropě velmi aktuální), pravděpodobně ze strukturálních fondů. Některá z plánovaných opatření (reagujících na předchozí povodně) kromě toho nebyla kvůli různým administrativním překážkám dokončena. Tyto naléhavé otázky budou také vyžadovat přiměřené mimořádné administrativní zajištění.

4.12 Výbor oceňuje inovační partnerství v oblasti vody a produktivity a udržitelnosti zemědělství. Je nutné zdůraznit, že tyto iniciativy se v členských státech rozvinuly zdola, přičemž Komise hraje úlohu koordinátora. Šance na úspěch se tímto zapojením subjektů v jejich příslušných oblastech činnosti zvyšují.

4.13 Zásahy v rámci politiky mimo oblast sladké vody mohou také hrát svoji roli při prevenci znečišťování vody. Například právní předpisy o udržitelném používání pesticidů, průmyslových emisích, léčivech a nařízení o registraci, hodnocení, povolování a omezování chemických látek musí být v souladu s opatřeními plánovanými v rámci plánu pro vodu.

4.14 Směr číslo 3, řešení nedostatků stávajícího rámce, se správně zaměřuje na zvýšení racionálního hospodaření s vodou, včetně rozhodujícího aspektu, kterým je zvýšení potenciálu opětovného využití vody. Především musí být určena kritéria pro bezpečné opětovné využití vody, aby se dostavily žádoucí a očekávané výsledky. Voda by mohla být přirozeně opětovně využita v rámci stejných/podobných zařízení, ale postupné přecházení opětovně využívané vody z jednoho uživatele/zařízení k jejímu využití jiným uživatelem/zařízením by vyžadovalo řádné vyvážení jak potřebného objemu, tak kvality.

4.15 Například úplné uzavření oběhu vody, dokonce i v rámci jednoho podniku, je téměř nemožné, protože v tomto oběhu neustále narůstá obsah anorganických solí. Proto musí být vytvořena bezpečná rovnováha, jež umožní, aby procesy probíhaly bez narušení.

4.16 Závěrem Výbor poukazuje na důležité aspekty hospodaření s půdou a lesy, které se úzce týkají otázek vody. Lesní zdroje se v důsledku občas protichůdných požadavků různých politik, ocitají pod značným tlakem, aby vykonávaly své výrobní služby, například svoji roli hlavního rezervoáru pro přirozené zadržování sladké vody a propad uhlíku a v souvislosti se zachováním biologické rozmanitosti atd. Analýza životního cyklu by měla ukázat všechna hlediska a měla by také ukázat vyvážená opatření přizpůsobená úloze lesů v EU.

4.17 Otázky týkající se vody nelze oddělit od půdy. Výbor požaduje, aby se půdě věnovala patřičná pozornost, ačkoli uznává, že agenda týkající se půdy ze své povahy spadá pod zásadu subsidiarity. Při další práci s plánem pro vodu by se měly podrobněji řešit společné rysy.

4.18 EHSV varuje, že uskutečňování cílů stanovených v plánu se setká s překážkami v těchto oblastech:

- selhání trhu (ztráta příjmů, rozdělení nákladů a přínosů);
- nedostatek finančních prostředků, škodlivé dotace;
- regulační překážky;
- nedostatečná koordinace;
- nedostatečná politická vůle;
- začlenění cílů vodní politiky do jiných odvětvových politik zůstává v rétorické rovině.

Všechny strany zapojené do realizace plánu by si měly být vědomy souvisejících rizik a měly by na své úrovni zodpovědnosti dělat vše, co je v jejich silách, aby jich co nejvíce odstranily. Do tohoto náročného procesu by měla být úzce zapojena občanská společnost prostřednictvím získávání odpovídajících informací, uplatněním svých pravomocí při rozhodování o politikách a přizpůsobením svého chování vodo hospodářským problémům.

Výsledek hlasování:

hlasů pro:	112
hlasů proti:	129
zdrželo se hlasování:	12

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o opatřeních ke snížení nákladů na zavádění sítí vysokorychlostních elektronických komunikací

COM(2013) 147 final – 2013/0080 (COD)

(2013/C 327/17)

Zpravodaj: **pan McDONOGH**

Dne 12. dubna 2013 se Rada a dne 16. dubna 2013 Evropský parlament, v souladu s článkem 114 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o opatřeních ke snížení nákladů na zavádění sítí vysokorychlostních elektronických komunikací

COM(2013) 147 final – 80/2013 (COD).

Specializovaná sekce Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 20. června 2013.

Na 491. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 10. a 11. července 2013 (jednání dne 10. července 2013), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 180 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 3 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Výbor je přesvědčen, že univerzální přístup k vysokorychlostním elektronickým komunikačním sítím je klíčem k evropskému růstu, vytváření pracovních míst a posilování soudržnosti. EHSV silně podporuje cíle Digitální agendy⁽¹⁾ v oblasti širokopásmového připojení, bude však velmi obtížné těchto cílů dosáhnout bez výrazného úsilí členských států a Komise o zlepšení podmínek jak pro nabídku, tak pro poptávku po širokopásmovém připojení v celé Unii.

1.2 Výbor velmi zklamalo nedávné rozhodnutí Evropské rady zredukovat část rozpočtu víceletého finančního rámce (VFR) na období 2014–2020 určenou na digitální infrastrukturu z 9,2 miliardy EUR na pouhou 1 miliardu EUR. Tímto škrtem přestane VFR podporovat zavádění širokopásmového připojení, čímž utrpí především chudší a méně rozvinuté regiony EU.

1.3 Výbor vítá navrhované nařízení Komise. Navrhovaná opatření jsou zvláště důležitá k překlenutí digitální propasti a usnadnění zavádění širokopásmového připojení ve venkovských oblastech.

1.4 EHSV by uvítal, kdyby Komise oznámila, jak může být přístup k vysokorychlostnímu širokopásmovému připojení uznán jako všeobecné právo všech občanů, bez ohledu na polohu. Komise nadnesla otázku zahrnutí širokopásmového připojení do povinnosti poskytovat univerzální službu v roce 2010⁽²⁾. Odpověď na tuto otázku je velmi naléhavé z hlediska podpory blahobytu občanů, zaměstnanosti a digitálního začleňování.

1.5 Výbor vyzývá členské státy k bezodkladnému dokončení jejich vnitrostátních plánů pro širokopásmového připojení.

1.6 Komise a členské státy by měly zvážit, jaké finanční pobídky a formy podpory poskytnout soukromému sektoru, aby investoval do vysokorychlostního širokopásmového připojení v oblastech s nízkou hustotou osídlení.

1.7 Výbor odhaduje, že pro dosažení cílů Digitální agendy do roku 2020 bude kromě značných investic ze strany soukromého sektoru do zavádění širokopásmového připojení zapotřebí až 60 mld. EUR z veřejných fondů. EHSV vyzývá Komisi a členské státy, aby tyto nezbytné finanční prostředky zahrnuly do svých rozpočtů.

1.8 Výbor si přeje, aby se Komise zabývala problémem poskytovatelů služeb širokopásmového připojení, kteří zákazníkům neposkytují rychlost připojení k internetu, ke které se zavázali ve smlouvě. Takové nedodržení smlouvy a klamavá inzerce podkopávají důvěru v digitální trh a škodí poptávce. Je proto třeba v této souvislosti přijmout přísná opatření.

1.9 Výbor vyzývá Komisi, aby v návaznosti na navrhované nařízení vytvořila celoevropský velkoobchodní trh s širokopásmovou infrastrukturou.

1.10 EHSV žádá Komisi, vnitrostátní regulační orgány a členské státy, aby zajistily, že konkurenceschopný trh s širokopásmovým připojením bude zaveden ve všech oblastech Unie.

⁽¹⁾ COM(2010) 245 final.

⁽²⁾ COM(2008) 572 final.

1.11 Výbor konstatuje, že navrhované nařízení poskytne nové obchodní příležitosti pro dopravní společnosti a společnosti poskytující veřejné služby, které jim umožní působit na trhu s širokopásmovým připojením. Komise a členské státy by měly tyto společnosti výrazně povzbudit k tomu, aby této příležitosti využily.

1.12 Výbor upozorňuje Komisi na svá předchozí nedávná stanoviska, jež se týkají zavádění vysokorychlostního širokopásmového připojení a překlenování digitální propasti: Digitální agenda pro Evropu ⁽³⁾, První program politiky rádiového spektra ⁽⁴⁾ a Digitální agenda pro Evropu – digitalizace jako hnací síla evropského růstu (CES959-2013, zatím nezveřejněno v Úředním věstníku).

2. Shrnutí návrhu nařízení Komise

2.1 Cíl

2.1.1 Ve sdělení „Akt o jednotném trhu II: Společně pro nový růst“ bylo snížení nákladů na zavedení širokopásmového připojení označeno za jedno z dvanácti hlavních opatření pro podporu růstu.

2.1.2 V důsledku celé řady různých pravidel a administrativních postupů na vnitrostátní a regionální úrovni došlo ke zpomalení zavádění vysokorychlostního širokopásmového připojení, zejména v mimoměstských oblastech.

2.2 Cíle

2.2.1 Cílem nařízení je:

- snížit náklady a investiční riziko zefektivněním postupů plánování a investic v oblasti zavádění širokopásmového připojení;
- odstranit překážky fungování jednotného trhu způsobené množstvím různých pravidel a administrativních postupů na vnitrostátní a regionální úrovni, jež mají poskytovat infrastrukturu širokopásmového připojení;
- podporovat všeobecně dostupné širokopásmové pokrytí;
- zajistit rovné zacházení a nediskriminaci podniků a investorů poskytujících širokopásmové připojení.

2.3 Navrhované nařízení

2.3.1 Pro dosažení určených cílů v oblasti nákladů a efektivity nařízení stanoví několik přímo použitelných práv a povinností platných pro provozovatele sítí a poskytovatele infrastruktury v různých fázích zavádění infrastruktury.

2.3.2 Nařízení pro dosažení stanovených cílů navrhuje následující právní pravidla:

⁽³⁾ Úř. věst. C 54, 19.2.2011, s. 58–64.

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 107, 6.4.2011, s. 53–57.

— **Přístup k existující fyzické infrastruktuře:** Každý provozovatel sítě (vlastník telekomunikační či jiné infrastruktury, přičemž „provozovatelem sítě“ se v nařízení rozumí poskytovatel sítě elektronických komunikací, jakož i podnik, který poskytuje fyzickou infrastrukturu určenou k poskytování služeb výroby, přepravy nebo distribuce plynu, elektrické energie včetně veřejného osvětlení, vytápění, vody včetně odstraňování a čištění odpadních a kanalizačních vod, dopravních služeb včetně železnic, silnic, přístavů a letišť) má právo nabízet a povinnost vyhovět všem přiměřeným žádostem o přístup ke své fyzické infrastruktuře pro účely zavádění pevných či bezdrátových vysokorychlostních sítí elektronických komunikací.

— **Informace o existující infrastruktuře:** Poskytovatelé širokopásmového připojení budou mít (prostřednictvím jediného informačního místa) právo na přístup k souboru minimálních informací o existující fyzické infrastruktuře a právo provadět průzkum na místě týkající se existující infrastruktury.

— **Koordinace stavebních prací:** Každý provozovatel sítě může sjednávat dohody o koordinaci stavebních prací se subjekty oprávněnými poskytovat prvky vysokorychlostních sítí širokopásmového připojení. Za účelem lepší koordinace prací zpřístupní kterýkoli provozovatel sítě na základě žádosti minimální informace o probíhajících nebo plánovaných stavebních pracích, jež se týkají jeho fyzické infrastruktury.

— **Udělování povolení:** Každý poskytovatel sítí širokopásmového připojení má právo na přístup – elektronickými prostředky prostřednictvím jediného informačního místa – k veškerým informacím týkajícím se podmínek a postupů pro udělování povolení pro stavební práce a na předkládání žádostí elektronickými prostředky prostřednictvím stejného místa. Příslušné orgány povolení udělí či zamítnou do šesti měsíců od obdržení žádosti

— **Vybavení zastavěné v budovách:** Všechny nově postavené budovy a budovy procházející významnou renovací musí být vybaveny fyzickou infrastrukturou připravenou pro vysokorychlostní připojení, zastavěnou v budově až do koncových bodů sítě.

2.3.3 Jakékoli spory mezi provozovateli sítí a poskytovateli služeb širokopásmového připojení ohledně jejich práv a povinností budou v případě potřeby řešeny příslušným vnitrostátním orgánem pro řešení sporů – vnitrostátním regulačním orgánem nebo jiným kompetentním orgánem.

2.3.4 Nařízení by po dohodě Evropského parlamentu a Rady bylo přímo použitelné v rámci celé EU.

3. Obecné připomínky

3.1 Širokopásmové připojení je nezbytné

3.1.1 Širokopásmové připojení je základní infrastrukturou umožňující provádění Digitální agendy a dokončení jednotného digitálního trhu. Hospodářský význam širokopásmových služeb nelze dostatečně zdůraznit. Dostupnost širokopásmového připojení má multiplikační účinek na hospodářský růst – podle odhadů Světové banky vede každý 10 % nárůst v míře rozšíření širokopásmového připojení až k 1,5 % růstu HDP. Všeobecně dostupné vysokorychlostní připojení je nezbytným předpokladem k zavedení nových transformačních technologií a služeb, například cloud computingu či inteligentních sítí.

3.1.2 Význam širokopásmového připojení z hlediska růstu a pracovních míst je popsán v Digitální agendě, která stanoví, že do roku 2013 bude zajištěno základní širokopásmové připojení pro všechny Evropany a do roku 2020 i) přístup k rychlosti nad 30 Mb/s pro všechny Evropany a ii) smlouva o internetovém připojení s rychlostí nad 100 Mb/s v 50 % či více evropských domácností. Těchto cílů bude dosaženo pouze v případě, že dojde v celé EU ke snížení nákladů na zavádění infrastruktury a že budou přijata opatření za účelem zajištění širokopásmového připojení ve venkovských a znevýhodněných oblastech Unie.

3.2 Nízké náklady a světová úroveň

3.2.1 Levná infrastruktura širokopásmového připojení na světové úrovni je nezbytnou součástí dynamického hospodářství 21. století. Bude přibývat podniků založených na znalostech, budou-li mít k dispozici potřebné schopnosti a infrastrukturu. Na dostupnosti rychlého a superrychlého širokopásmového připojení bude záviset růst vyspělých služeb v oblasti zdravotnictví, školství a sociálních služeb.

3.2.2 Důležitými řídicími kritérii při tvorbě programů jsou kvalita sítí, jejich pořizovací náklady a konkurenceschopnost cen pro konečného uživatele. Protože až 80 % nákladů na infrastrukturu sítí tvoří stavební práce, je nesmírně důležité, aby státní a místní orgány prostřednictvím účinné koordinace projektů infrastruktury pracovaly na podstatném snížení nákladů.

3.3 Právo na univerzální službu

3.3.1 EHSV v řadě svých stanovisek – nejnověji ve svém stanovisku k tématu Digitalizace jako hnací síla evropského růstu⁽⁵⁾ – vyzval Komisi, aby oznámila, jak může být přístup k vysokorychlostnímu širokopásmovému připojení uznán jako všeobecné právo všech občanů, bez ohledu na polohu. Nyní je naléhavě zapotřebí nalézt na tuto otázku odpověď.

⁽⁵⁾ Digitální růst – průběžný přezkum, Úř. věst. C 271, 19.9.2013, s. 127–132.

3.4 Superrychlé širokopásmové připojení je nezbytné

3.4.1 Cíle stanovené v Digitální agendě do roku 2020 týkající se dostupnosti širokopásmového připojení budou v nedaleké budoucnosti překonány rychlým pokrokem v oblasti širokopásmové technologie a internetových služeb (např. videokonference s vysokým rozlišením). V některých městských oblastech jsou již zaváděny superrychlé sítě o rychlosti připojení až do 1 Gb/s (1 000 Mb/s) (<http://arstechnica.com/tech-policy/2012/07/tokyo-seoul-and-paris-get-faster-cheaper-broadband-than-us-cities/>) a vyvíjejí se videoslužby za účelem využití těchto vyšších přenosových rychlostí.

3.4.2 Abychom udrželi krok se světovým rozvojem internetové ekonomiky, bude v celé EU zapotřebí značných investic do vysokorychlostního připojení.

3.5 EU nedrží krok

3.5.1 Jak uvedla Komise ve svém nedávném sdělení o významu Digitální agendy jakožto hnací síly evropského růstu⁽⁶⁾, Evropa v poskytování infrastruktury širokopásmového připojení stále více zaostává za svými konkurenty na světovém trhu.

3.5.2 V některých částech Asie a v USA se do vysokorychlostního širokopásmového připojení investuje mnohem rychleji, což vede k výrazně lepšímu pokrytí a vyšším rychlostem. V Jižní Koreji bylo v prosinci 2011 připojeno 20,6 % obyvatel k optické síti, což bylo nejvíce na světě a např. dvojnásobně více než ve Švédsku (Pracovní dokument útvarů Komise přiložený k návrhu nařízení o snížení nákladů na zavádění širokopásmového připojení, SWD(2013)0073 (část 1)).

3.6 Digitální propast

3.6.1 Přehled výsledků Digitální agendy pro Evropu (<https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/scoreboard>) a nejnovější údaje Eurostatu (http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/information_society/data/main_tables) ukazují, že digitální propast se zvětšuje a rozdíly mezi státy jsou velké. V roce 2012 nemělo 28 % domácností v EU-27 širokopásmové připojení. 90 % domácností bez širokopásmového připojení se navíc nachází ve venkovských oblastech. Ve venkovských oblastech stále čeká na vysokorychlostní připojení 35 milionů domácností. Pokud se občanům žijícím mimo městská centra nebude věnovat dostatečná pozornost, budou vystaveni narůstajícímu sociálnímu a ekonomickému znevýhodnění.

3.6.2 K překlenutí této propasti v oblasti širokopásmového připojení může přispět reforma předpisů pro plánování, plánování inteligentní infrastruktury, pobídky k investicím a inovativní technologie, která vychází z opatření obsažených v navrhovaném nařízení Komise.

⁽⁶⁾ COM(2012) 784 final.

3.7 Potřeba investic

3.7.1 Výbor byl velmi zklamán, když Rada v únoru rozhodla snížit ve víceletém finančním rámci na období 2014–2020 rozpočet na digitální infrastrukturu a služby v rámci nástroje na propojení Evropy z 9,2 mld. EUR jen na 1 mld. EUR. S tímto škrtem bude odstraněna podpora, která byla z víceletého finančního rámce poskytována na zavádění širokopásmového připojení, a budou jím nejvíce zasaženy chudší a více znevýhodněné regiony EU, čímž se jen prohloubí digitální propast.

3.7.2 Finanční prostředky zahrnuté ve víceletém finančním rámci na podporu zavádění širokopásmového připojení má využít Komise na podporu trhu širokopásmového připojení, představují však pouze malou část prostředků, které jsou ve skutečnosti zapotřebí k dosažení cílů Digitální agendy v oblasti širokopásmového připojení. Podle odhadů poradců zabývajících se otázkou finančního deficitu, které si Komise najala, bude k dosažení cílů stanovených do roku 2020 zapotřebí až 62 mld. EUR dodatečných veřejných prostředků (Studie o sociálněekonomických dopadech širokopásmového připojení vypracovaná pro Evropskou komisi společností Analysys Mason, 2012).

3.7.3 Prostředky na tuto rozsáhlou investici bude muset zajistit převážně soukromý sektor; ve venkovských oblastech, kde je hustota populace příliš nízká na přilákání investic, bude zapotřebí přijmout zvláštní opatření. Evropská investiční banka již poskytla prostředky na řadu takových projektů a bude muset této podpory poskytnout ještě mnohem více. Komise by měla důkladně zvážit, jak mohou evropské instituce a členské státy více usnadnit financování zavádění širokopásmového připojení ze strany soukromého sektoru.

3.7.4 Opatření č. 48 Digitální agendy předpokládá využití strukturálních fondů na financování zavádění vysokorychlostních sítí. Je třeba vzít v úvahu i Fond soudržnosti.

3.8 Stimulace nabídky

3.8.1 Místní samosprávy a obecní orgány mohou sehrát důležitou úlohu při podpoře poskytování širokopásmového připojení ve svých regionech tím, že povedou iniciativy pro partnerství veřejného a soukromého sektoru a budou opatření uvedená v navrhovaném nařízení provádět co nejrychleji a co nejúčinněji.

3.8.2 Nařízení přichází s možností otevřít trh s nabídkou širokopásmového připojení a služeb většímu počtu nových účastníků, zejména netelekomunikačních společností, které mají rozsáhlou infrastrukturu k zabezpečení vysokorychlostních sítí. Členské státy a Komise by měly tyto nové účastníky výrazně podpořit.

3.8.3 Nařízení též přináší možnost otevřít trhy pro přeshraniční investice firem z celé Evropy. Komise by měla zvážit, jak by bylo možné tento jednotný trh s infrastrukturou rozvinout prostřednictvím zvyšování celoevropského povědomí o investičních příležitostech, snižování rizika těchto investic pro cizí investory a třeba i vytvořením zvláštních finančních nástrojů (dluhopisů), jež by zvýšily atraktivitu investic v nejobtížnějších regionech.

3.8.4 Je nutné co nejrychleji zavést inovativní technologie včetně širšího používání bezdrátových technologií, aby se urychlilo šíření širokopásmového připojení a zmenšovala se digitální propast mezi městskými a venkovskými oblastmi.

3.8.4.1 Zejména úplné provádění evropského programu politiky rádiového spektra ⁽⁷⁾ je nezbytné k tomu, aby se zajistilo, že ke splnění cílů stanovených do roku 2020 bude pro potřeby bezdrátových širokopásmových technologií určeno a zpřístupněno vhodné spektrum v širší dostatečné pro jejich pokrytí a kapacitu.

3.8.4.2 Satelitní technologie umožní širokopásmové připojení v nejdlejších oblastech Unie. Díky problémům s kapacitou, cenou a rychlostí se však bude jednat o okrajové řešení, které v Evropě v roce 2020 možná pokryje méně než 10 % širokopásmového připojení o rychlosti 30 Mb/s.

3.9 Stimulace poptávky

3.9.1 Nízká poptávka po širokopásmovém připojení, zejména v oblastech s nižší hustotou osídlení, má nepříznivý vliv na investice do sítí, ačkoliv v oblastech bez dostupnosti vysokorychlostního připojení vždy existuje významná latentní poptávka.

3.9.2 Komise a členské státy se musí zaměřit na podněcování poptávky po širokopásmovém připojení a využít k tomu různé metody, jako jsou například cílené veřejné informační kampaně, veřejná místa s bezplatným WiFi připojením (tzv. WiFi hotspoty), další rozvoj služeb elektronické veřejné správy či podpora vzdělávání v oblasti počítačové gramotnosti a dovedností. Opatření na stimulaci poptávky je třeba zaměřit především na venkovské oblasti.

3.9.3 Hlavním aspektem k zajištění přijetí širokopásmového připojení ze strany občanů je transparentnost nákladů a cen. Současní uživatelé širokopásmového připojení v celé Evropě si stěžují, že jim poskytovatelé služeb neposkytují rychlost připojení k internetu, ke které se zavázali ve smlouvě. Takové nedodržení smlouvy a klamavá inzercie podkopávají důvěru v digitální trh a škodí poptávce. Je proto třeba v této souvislosti přijmout přísná opatření.

⁽⁷⁾ COM(2010) 471 final.

4. Konkrétní připomínky

4.1 Potřeba nařízení

4.1.1 Obchodní společnosti působící v oblasti elektronických komunikací nemají dostatečné finanční pobídky k investicím do infrastruktury širokopásmového připojení v oblastech EU, kde je hustota osídlení příliš nízká. Výbor je proto potěšen, že navrhované nařízení zavede opatření ke značnému snížení nákladů a rizik spojených se zaváděním širokopásmového připojení a že posílí ekonomické argumenty ve prospěch investic ze strany poskytovatelů sítí.

4.1.2 V zájmu zajištění řádného digitálního začlenění a maximalizace ekonomických výnosů plynoucích z univerzálního přístupu k vysokorychlostnímu širokopásmovému připojení by vlády a členské státy měly uplatňovat silnější vliv na nabídku a poptávku po infrastruktuře širokopásmového připojení prostřednictvím provádění příslušných plánů tak, aby byly vyváženy vysoké ekonomické výnosy z investic do infrastruktury v oblastech s vysokou hustotou zalidnění na jedné straně a mnohem méně finančně atraktivní investice potřebné v nedostatečně rozvinutých regionech na straně druhé. Navrhované nařízení jim poskytne lepší prostředky k dosažení těchto cílů.

4.1.3 Na mnoha trzích je pouze jeden poskytovatel infrastruktury, který zaujímá dominantní postavení. Výbor doufá, že účinné provádění tohoto nařízení vytvoří lepší podmínky, které umožní novým poskytovatelům sítí vstoupit na trh a nabídnout konkurenceschopné služby.

4.2 Snižování nákladů a zlepšení spolupráce

4.2.1 Ve sdělení se uvádí, že stavební práce mohou představovat až 80 % nákladů na zavedení širokopásmového připojení. Očekávané úspory kapitálových výdajů provozovatelů sítí po zavedení navrhovaného nařízení se pohybují v rozmezí 20–30 % celkových investičních nákladů, tj. až 63 miliard EUR do roku 2020. Uspořených 63 miliard EUR může být následně investováno do dalších oblastí ekonomiky.

4.2.2 Zásadním předpokladem pro účinnost, rychlost provádění, environmentální udržitelnost a dostupnost konkurenceschopných cen pro konečného uživatele je spolupráce a spoluúčast soukromých poskytovatelů infrastruktury. Výbor s potěšením vítá, že nařízení bude od soukromých poskytovatelů služeb vyžadovat zveřejňování kvalitních informací o stávající a plánované infrastruktuře a že poskytovatelé sítí budou povinni spolupracovat, což usnadní kvalitní plánování, spolupráci a účinné využívání zdrojů.

4.3 Přirozené monopoly

4.3.1 V oblastech s nízkou hustotou obyvatelstva je ekonomickými zákony dáno, že není možné podporovat víc než jednoho dodavatele infrastruktury širokopásmového připojení – jinými slovy zde dochází k existenci přirozeného monopolu.

4.3.2 Taková situace přirozeného monopolu je důvodem k přijetí modelu otevřeného přístupu k zavádění širokopásmového připojení, kdy jediný poskytovatel, například partnerství veřejného a soukromého sektoru, zavede základní infrastrukturu

a následně síťová zařízení zpřístupní tím, že kapacitu za spravedlivých a rovných podmínek pronajme menším poskytovatelům. Komise by možná měla zvážit, jakým způsobem by bylo možné tento model otevřeného přístupu vyvinout a regulovat v Evropě, aniž by při tom byla narušena řádná hospodářská soutěž.

4.4 Velkoobchodní trh

4.4.1 Navrhované nařízení by poskytlo legislativu umožňující rozvoj velkoobchodního trhu v oblasti infrastruktury širokopásmového připojení. Komise by možná měla zjistit, jakým způsobem lze nařízení posílit, aby sloužilo jako nástroj k podpoře tohoto trhu, zejména v obtížně přístupných oblastech Unie.

4.4.2 Velkoobchodní trh s nenasvícenými vlákny nebo bezdrátovou infrastrukturou by mohl být přeshraniční nebo celoevropský, pokud by existovaly kvalitní informace o spotřebitelské poptávce a stávající infrastruktuře. Komise by měla zjistit, jak by takový trh mohl být stimulován a podporován.

4.5 Vnitrostátní plány pro širokopásmovou infrastrukturu

4.5.1 Vybudování infrastruktur, zejména ve venkovských oblastech, vyžaduje účinnou vnitrostátní strategii a prováděcí plán. I když mají v současnosti všechny členské státy svoji strategii pro širokopásmové připojení, mnohým z nich stále chybí plán k dosažení cílů Digitální strategie. Vnitrostátní strategie je zapotřebí brzy aktualizovat a začlenit do nich přístup pro zavádění superrychlých sítí, včetně konkrétních cílů a stanovení prováděcích opatření.

4.5.2 V opatření č. 46 Digitální agendy se požaduje, aby členské státy vytvořily své vnitrostátní plány pro širokopásmové připojení, ale řada členských států své plány nedokončila a Komise tak plnění tohoto opatření označila jako zpožděné. Toto zpoždění má negativní dopad na zavádění širokopásmového připojení a finanční plány průmyslu. EHSV vyzývá členské státy, aby své plány přezkoumaly na základě navrhovaného nařízení a dokončily svoji práci co nejdříve.

4.5.3 Komplexní vnitrostátní plán pro širokopásmové připojení zahrnující iniciativy partnerství veřejného a soukromého sektoru a zvláštní pobídky k usnadnění zavádění ve venkovských oblastech by velmi napomohl čerpání finančních prostředků z EU a EIB.

4.6 Společnosti poskytující veřejné služby

4.6.1 Navrhované nařízení umožní vlastníkům infrastruktur, jež nejsou společnostmi působícími v odvětví elektronických komunikací – například energetické společnosti, vodohospodářské společnosti, dopravní společnosti či společnosti působící v oblasti nakládání s odpady – zpřístupnit za obchodních podmínek svoji infrastrukturu k zavedení služeb širokopásmového připojení. Takový krok umožní těmto společnostem získat nové příjmy, snížit své náklady na základní infrastrukturu tím, že je budou sdílet s poskytovateli širokopásmového připojení, a posílit součinnost při rozvoji vlastních klíčových služeb, například při vývoji inteligentních sítí v případě dodavatelů energie.

4.6.2 Komise a členské státy by se měly snažit informovat tyto společnosti o možnostech, jež nabízí nezbytné zavádění infrastruktur širokopásmového připojení, a o možném pozitivním dopadu navrhovaného nařízení na jejich činnost.

V Bruselu dne 10. července 2013.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o víceletém financování činnosti Evropské agentury pro námořní bezpečnost v oblasti zasahování při znečištění z lodí a znečištění moří způsobeném zařízeními pro těžbu ropy nebo plynu

COM(2013) 174 final – 2013/0092 (COD)

(2013/C 327/18)

Zpravodajka: **paní BREDIMA**

Dne 16. dubna 2013 se Evropský parlament a dne 18. dubna 2013 Evropská rada, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o víceletém financování činnosti Evropské agentury pro námořní bezpečnost v oblasti zasahování při znečištění z lodí a znečištění moří způsobeném zařízeními pro těžbu ropy nebo plynu

COM(2013) 174 final.

Specializovaná sekce Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 20. června 2013.

Na 491. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 10. a 11. července 2013 (jednání dne 10. července 2013), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 179 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 3 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry

1.1 EHSV podporuje navýšení rozpočtu pro EMSA na období 2014–2020 ze 154 mil. EUR na 160,5 mil. EUR, které stanovuje návrh nařízení. Opakuje, že podporuje rozšíření pravomocí EMSA uvedené v nařízení č. 100/2013.

1.2 Přijetí navrženého nařízení přichází v kritický okamžik, co se týče objevu ložisek ropy a plynu ve východním Středomoří a následných iniciativ na jejich rychlé využití pomocí podmořských vrtů. Tyto činnosti budou představovat výzvu pro schopnosti EMSA reagovat na potenciální rizika spojená s podmořskými vrty a dopravou ropy a plynu.

1.3 EHSV sice podporuje navržený finanční rámec, domnívá se však, že vzhledem k rýsujícím se výzvám nemusí být dostatečný k pokrytí činností vyžadovaných v daném sedmiletém období. Mezi tyto výzvy patří: hustší provoz (více ropných tankerů a lodí dopravujících plyn) a nárůst vrtných činností souvisejících s těžbou ropy a plynu v mořích omývajících EU; další přímořské a ostrovní státy se staly členskými státy EU. Vlivem omezené schopnosti zásahu v mimořádných případech mohou v případě závažných nežádoucích příhod vzrůst vnější náklady.

1.4 EHSV se domnívá, že využití stávajících devatenácti plavidel pro asistenci členským státům při odstraňování znečištění moří nemusí být pro celé pobřeží EU dostatečné. Rovněž financování se může ukázat jako nepostačující pro další rozvoj družicových snímků k účelům odhalování znečišťujících látek vypouštěných z lodí v celé EU a jejich snazšímu zachycování.

1.5 EHSV vybízí EMSA, aby využila nově získané pravomoci a přispěla k boji proti námořnímu pirátství. Při odhalování pirátských lodí budou velmi užitečné nástroje družicového sledování EMSA.

1.6 EHSV se táže, zda jsou členské státy EU a sousední země stále řádně vybaveny k zásahu v případě závažných nehod stupně, jehož dosáhly Erika a Prestige, nebo katastrof typu Deepwater Horizon.

1.7 EHSV vyzývá EU, její členské státy a nové sousední přímořské státy, aby posílily provádění těchto regionálních úmluv vyjmenovaných v důvodové zprávě navrhovaného nařízení: Helsinské úmluvy, Barcelonské úmluvy, Bonnské dohody, úmluvy OSPAR, Lisabonské úmluvy (která ještě nevstoupila v platnost) a Bukureštské úmluvy.

1.8 EHSV navíc vybízí EMSA, aby vysledovala nevhodná zařízení pro zachycování ropných zbytků v přístavech EU i v přístavech v sousedních přímořských státech.

2. Návrh Evropské komise

2.1 Dne 3. dubna 2013 předložila Komise návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o víceletém financování činnosti Evropské agentury pro námořní bezpečnost (EMSA) v oblasti zasahování při znečištění z lodí a znečištění moří způsobeném zařízeními pro těžbu ropy nebo plynu (¹).

⁽¹⁾ COM(2013) 174 final.

2.2 Nařízením č. 2038/2006 ⁽²⁾ ze dne 18. prosince 2006 zavedlo víceleté financování činnosti EMSA v oblasti zasahování při znečištění z lodí na období od 1. ledna 2007 do 31. prosince 2013.

2.3 Nařízením č. 100/2013 ze dne 15. ledna 2013 dostala EMSA nové „prioritní“ úkoly, a sice zasahovat při znečištění z lodí a znečištění moří způsobeném zařízeními pro těžbu ropy nebo plynu, a služby EMSA byly rozšířeny na země spadající do politiky rozšíření a evropské politiky sousedství ⁽³⁾. Toto stanovisko posuzuje zejména přizpůsobení financování EMSA jejím novým povinnostem. Výše navržených finančních prostředků dosahuje 160,5 mil. EUR na období sedmi let (1. ledna 2014–31. prosince 2020).

3. Obecné připomínky

3.1 EHSV podporuje navýšení rozpočtu pro EMSA na období 2014–2020 ze 154 mil. EUR na 160,5 mil. EUR, které stanovuje návrh nařízení. Opakuje, že podporuje rozšíření pravomocí EMSA uvedené v nařízení č. 100/2013. Tato podpora je v souladu s řadou stanovisek EHSV ⁽⁴⁾ týkajících se úlohy EMSA.

3.2 Nařízením č. 100/2013 dává EMSA pravomoc zasahovat v případě ropných skvrn z plošin pro těžbu ropy a plynu kromě znečištění z lodí. Tato pravomoc jí byla dána po výbuchu vrtné plošiny Deepwater Horizon v Mexickém zálivu a následném úniku ropy (duben 2010). EHSV chápe, že celkovým cílem návrhu Komise je zaručit účinnou pomoc EU při zásahu v případě znečištění z lodí a zařízení pro těžbu ropy a plynu tím, že EMSA poskytne postiženým státům dlouhodobé služby v případě zásahu při znečištění. Členské státy tak mohou s touto podporou počítat při přípravě či přepracovávání vnitrostátních plánů zásahu v případě znečištění moří.

3.3 EHSV chápe, že navržený rozpočet má EMSA umožnit zachovat si síť pohotovostních plavidel pro zásah v případě úniku ropy, která jsou rozdělena mezi námořní oblasti EU, a že bude rozmístěn omezený počet nových plavidel pro zásah v případě znečištění z lodí nebo ze zařízení pro podmořskou těžbu. Očekává se rovněž, že se nebude poskytovat financování na zařízení pro terciární metody těžby ropy, které již v období 2014–2020 nemusí být optimální.

⁽²⁾ Úř. věst. L 394, 30.12.2006, s. 1.

⁽³⁾ Úř. věst. L 39, 9.2.2013, s. 30.

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 76, 14.3.2013, s. 15.

Úř. věst. C 299, 4.10.2012, s. 153.

Úř. věst. C 48, 15.2.2011, s. 81.

Úř. věst. C 44, 11.2.2011, s. 173.

Úř. věst. C 255, 22.9.2010, s. 103.

Úř. věst. C 277, 17.11.2009, s. 20.

Úř. věst. C 211, 19.8.2008, s. 31.

Úř. věst. C 28, 3.2.2006, s. 16.

Úř. věst. C 108, 30.4.2004 (není k dispozici v češtině).

3.4 EHSV chápe, že monitorování nedovoleného vypouštění škodlivých látek ze zařízení pro podmořskou těžbu prostřednictvím systému CleanSeaNet se bude provádět především za současného využití družicových snímků, jak je již nařízeno pro monitorování znečištění z lodí. EHSV připomíná jedno minulé stanovisko ⁽⁵⁾, v němž se uvádí, že „vzhledem k vysokým nákladům, které služby satelitního snímkování vyžadují, má EHSV za to, že využití prostředků musí být optimalizováno a především, že je nutno snímků využívat koordinovaným způsobem mezi členskými státy, což by mohlo vést ke značné redukci nákladů. Současně lze konstatovat, že ve všech evropských přímořských oblastech je možné investovat do lepšího shromažďování snímků, neboť v současnosti není pokrytí satelitními snímky úplné, zejména ve středomořské oblasti“.

3.5 EHSV chápe, že se nebudou poskytovat finanční prostředky na zajištění technické pomoci nebo na budování kapacit v partnerských zemích evropské politiky sousedství.

3.6 Přijetí navrženého nařízení přichází v kritický okamžik, co se týče objevu nových zdrojů energie pro EU. Zejména objevy nových podmořských ložisek ropy a plynu ve východním Středomoří a následné vrtání s cílem rychle je využít budou představovat výzvu pro schopnosti EMSA reagovat na související potenciální rizika. EMSA by mělo být vyčleněno více zdrojů, aby mohla v tomto směru mohla plně sehrát svoji úlohu. Růst lodní dopravy a zejména provozu tankerů a lodí dopravujících LNG, objev nových ložisek ropy a plynu a související vrtací činnosti budou vyžadovat mnohem více plavidel ve Středomoří a Černém moři. Devatenáct plavidel pro celé pobřeží EU na období 2014–2020 je velmi optimistický odhad, který se však za daných okolností může ukázat jako velmi skromný.

3.7 Rozšíření pravomocí EMSA na výše uvedenou oblast bude vyžadovat další rozvoj služby družicového snímkování pro účely dohledu, včasného odhalení znečištění a identifikace lodí nebo zařízení pro těžbu ropy a plynu, které jsou za něj odpovědné. Měla by se zlepšit dostupnost údajů a účinnost zásahů při znečištění.

3.8 EHSV se táže, zda jsou členské státy EU a sousední země stále řádně vybaveny k zásahu v případě závažných nehod stupně, jehož dosáhly Erika a Prestige, nebo katastrof typu Deepwater Horizon.

3.9 S ohledem na výše uvedené úvahy se EHSV domnívá, že by se mělo uvolnit více zdrojů na nahrazení zařízení pro zásah při znečištění na palubách smluvních plavidel, zajištění dodatečných pohotovostních plavidel pro těžbu ropy v oblastech, kde

⁽⁵⁾ Úř. věst. C 28, 3.2.2006, s. 16.

se nacházejí zařízení na podmořskou těžbu, které ale v současnosti nejsou v rozumném fyzickém dosahu (např. Arktida), nákup dodatečného potenciálu disperzantů a souvisejícího zařízení na zásah při úniku ropy na moři, rozšíření služeb CleanSeaNet na oblasti, v nichž jsou umístěna zařízení na podmořskou těžbu, a pomoc zemím evropské politiky sousedství.

3.10 EHSV vybízí EMSA, aby využila nově získané pravomoci a přispěla k boji proti námořnímu pirátství. Nástroje a údaje EMSA, zejména družicové sledování, budou užitečné při odhalování pirátských lodí. Poskytování údajů o poloze lodí (vždy ovšem na vyžádání vnitrostátních orgánů) by se mělo stát jedním z hlavních úkolů EMSA. EHSV opakuje, že je potřeba, aby EMSA podpořila boj proti pirátství, o němž pojednává stanovisko *Námořní pirátství – posílení reakce EU* ze dne 16. ledna 2013 a který byl tématem příslušného veřejného slyšení dne 21. ledna 2013.

4. Konkrétní připomínky

4.1 Článek 2 – Definice

Definice „ropy“ uvedená v tomto nařízení se vztahuje k Mezinárodní úmluvě o pohotovosti a spolupráci při ropném znečištění a boji proti němu z roku 1990. EHSV vyzývá EU a její členské státy, aby posílily provádění této úmluvy.

4.2 Článek 2 – Definice

Definice „nebezpečných a škodlivých látek“ se vztahuje k Protokolu o připravenosti, reakci a spolupráci při znečištění nebezpečnými a škodlivými látkami z roku 2000. EHSV vyzývá EU a její členské státy, které tak neučinily, aby se k tomuto protokolu připojily a prováděly ho.

4.3 Článek 4 – Financování z prostředků Unie

4.3.1 EHSV chápe, že podpora, kterou EMSA poskytuje zemím, na něž se vztahuje politika rozšíření a evropská politika sousedství, by měla být financována ze stávajících programů EU pro tyto země a neměla by být součástí tohoto víceletého finančního rámce.

4.3.2 EHSV sice podporuje navržený finanční rámec, pochybuje ale, že bude vzhledem k rýsujícím se výzvám dostatečný k pokrytí činností vyžadovaných v daném sedmiletém období.

Mezi tyto výzvy patří: hustší provoz (více ropných tankerů a lodí dopravujících plyn) a nárůst vrtných činností souvisejících s těžbou ropy a plynu v mořích omývajících EU. Vlivem omezené schopnosti zásahu při mimořádných událostech mohou v případě závažných nežádoucích příhod vzrůst vnější náklady.

4.4 Článek 5 – Sledování stávajících kapacit

Co se týče seznamu veřejných a soukromých mechanismů pro zásahy při znečištění v EU, naléhá EHSV, aby do něj byly zahrnuty podobné mechanismy přímořských států sousedících s EU, neboť znečištění moře nemá hranice. Ačkoliv se toto stanovisko omezuje na havarijní znečištění, EHSV navíc vybízí EMSA, aby vysledovala nevhodná zachycovací zařízení v přístavech EU i přístavech v sousedních přímořských státech. Provozní znečištění je v porovnání s havarijním znečištěním mnohem méně mediálně zajímavé a budí mnohem menší vzrušení, na celkovém znečištění moří má však mnohem vyšší podíl.

4.5 EHSV vyzývá EU, její členské státy a nové sousední přímořské státy, aby posílily provádění těchto regionálních úmluv vyjmenovaných v důvodové zprávě navrhovaného nařízení: Helsinské úmluvy, Barcelonské úmluvy, Bonnské dohody, úmluvy OSPAR, Lisabonské úmluvy (která ještě nevstoupila v platnost) a Bukureštské úmluvy. EHSV se domnívá, že by se měla dále podpořit cvičení v oblasti boje proti znečištění (společně) organizovaná těmito úmluvami a že zásadní význam má výměna odborníků na znečištění moří. Program EMPOLLEX (Program na výměnu odborníků na znečištění moří) agentury EMSA by tedy měl podpořit vyšší počet těchto výměn mezi členskými státy.

4.6 EHSV zdůrazňuje, že je nutné, aby sousední přímořské státy plně prováděly „mateřskou“ úmluvu námořních úmluv, tj. Úmluvu OSN o mořském právu (UNCLOS) z roku 1982, která poskytuje právní základ pro zásah v případě znečištění moří, vrtání mořského dna a environmentálně bezpečnou námořní dopravu.

4.7 Smluvní plavidla mají velkou kapacitu pro uskladnění vytěžené ropy a mohou si zvolit mezi různými metodami těžby ropy. EHSV se domnívá, že by mělo být povoleno používat smluvní plavidla EMSA k překládce (z lodí na loď), jíž se využívá k uskladnění ropy vytěžené na moři.

V Bruselu dne 10. července 2013.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zřizuje rámec pro přístup na trh přístavních služeb a finanční transparentnost přístavů

COM(2013) 296 final – 2013/0157 (COD)

(2013/C 327/19)

Hlavní zpravodaj: **pan SIMONS**

Dne 19. června 2013 se Rada a dne 10. června 2013 Evropský parlament, v souladu s čl. 100 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zřizuje rámec pro přístup na trh přístavních služeb a finanční transparentnost přístavů

COM(2013) 296 final – 2013/0157 (COD).

Dne 21. května 2013 pověřilo předsednictvo Evropského hospodářského a sociálního výboru specializovanou sekci Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost přípravou podkladů na toto téma.

Vzhledem k naléhavé povaze práce (článek 59 jednacího řádu) Evropský hospodářský a sociální výbor jmenoval pana Simonse hlavním zpravodajem na 491. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 10. a 11. července 2013 (jednání dne 11. července 2013) a přijal následující stanovisko 81 hlasy pro, 2 členové byli proti.

1. Závěry a doporučení

1.1 Výbor souhlasí s kombinací právně nevynutitelného přístupu a legislativy v případech, v nichž není jiné řešení.

1.2 Výbor souhlasí s přístupem Komise uplatňovat návrhy na všech 319 přístavů spadajících do TEN-T, a ponechat členským státům možnost rozhodnout se uplatňovat ustanovení nařízení i na jiné přístavy.

1.3 Výbor podporuje návrh Komise neuplatňovat ustanovení nařízení na služby odbavování nákladu a na služby osobní dopavy, neboť jejich účinek je v současné době zanedbatelný. Nicméně při provádění Výbor doporučuje věnovat zvláštní pozornost lodivodským službám, kotvení a službám vlečných lodí a řádně zohlednit jejich odlišné dopady, aby bylo možné tyto služby vykonávat na základě svobodného rozhodování nezávislého na jakémkoli obchodním tlaku, který by mohl být na úkor bezpečnosti, zabezpečení a ochrany životního prostředí přístavní komunity a široké veřejnosti.

1.4 Výbor vítá zahrnutí zajištění práv zaměstnanců do nařízení, ale klade si otázku, proč je provádění směrnice 2001/23/ES nepovinné. Pokud jde o sociální aspekty, jež je třeba zohlednit při zadávání veřejných zakázek a koncesních smlouvách, poukazuje Výbor na příslušné stanovisko o zadávání zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a poštovních služeb, které bylo přijato dne 26. dubna 2012⁽¹⁾. Dlouhodobé přání Výboru, aby byl zahájen nezávislý sociální dialog v přístavním odvětví, se nedávno rovněž naplnilo.

1.5 Výbor podporuje základní myšlenku Komise zvýšit finanční transparentnost v přístavním odvětví, neboť tak budou rychleji k dispozici informace ohledně případné státní pomoci.

1.6 Obchodní svoboda řídicího orgánu přístavu při stanovování přístavních poplatků je prakticky omezena na minimum nejrůznějšími kritérii a přenášením pravomoci na Komisi. Řešení se navrhuje v odstavci 5.5.

1.7 Výbor se domnívá, že nezávislý orgán dohledu navržený v článku 17, jenž má dohlížet na uplatňování tohoto nařízení, je nadbytečný. Právo hospodářské soutěže je dostačující a kde tomu tak není, tam se to vyřeší specificky.

1.8 Komise chce již po třech letech po vstupu nařízení v platnost toto nařízení vyhodnotit a předložit případná opatření. Výbor to považuje za příliš krátké časové období, a navrhuje po třech letech provést hodnocení v polovině období obsahující pouze připomínky a definitivní hodnocení obsahující závěry až po šesti letech.

2. Úvod

2.1 Do třetice všeho dobrého! Potřetí předkládá Evropská komise návrhy týkající se námořních přístavů Unie, tentokrát z nového pohledu a s jiným přístupem.

⁽¹⁾ Úř. věst C 191, 29.6.2012, s. 84.

2.2 Novinkou je integrace 319 námořních přístavů do transevropských dopravních sítí (TEN-T) a do nástroje pro propojení Evropy s cílem zlepšení námořních přístavů a jejich propojení s vnitrozemím. Tím se námořní přístavy stávají z definice evropským zájmem, ale rovněž i vzájemnými, alespoň potenciálními konkurenty.

2.3 „Měkká“ opatření z minulosti neměla žádný dopad na rovný přístup na trh a transparentnost. To je důvodem, proč se nyní po řadě akcí předkládají závazná opatření – nařízení – týkající se dvou výše uvedených otázek s cílem učinit z přístavů EU motor růstu a multimodální dopravy.

3. Dokumenty Komise

3.1 Komise po dlouhé a podrobné konzultaci, popsané v posouzení dopadu, navrhuje ve sdělení Přístavy jako motor růstu soubor osmi dodatečných tzv. měkkých opatření, jež jsou podle ní v nadcházejících letech zapotřebí pro rozvoj možností 319 přístavů, z nichž patří 83 do klíčové sítě TEN-T.

3.2 Komise uvádí, že zásadním principem strategie EU je vyloučit veškerý zbytečný zásah u přístavů, jež podávají dobré výkony, a nabídnout pomoc přístavům, které zaostávají, zavedením osvědčených postupů a zdravých přístupů řízení, přičemž je zároveň třeba zohlednit rozmanitost a zvláštní podmínky různých přístavů.

3.3 Činnosti přístavů přímo přispívají k růstu zaměstnanosti. V současné době nabízí 2 200 provozovatelů přístavů práci 110 000 přístavním dělníkům, a v 22 přímořských členských státech přístavy přímo či nepřímo zaměstnávají přibližně 3 milióny lidí. Přístavy představují důležitý zdroj daňových příjmů pro vlády.

3.4 Návrh nařízení, kterým se zřizuje rámec pro přístup na trh přístavních služeb a finanční transparentnost přístavů, výslovně stanovuje, že zásada volného pohybu služeb se vztahuje na všechny druhy služeb ve všech přístavech TEN-T.

3.5 Část o přístupu na trh (kapitola II) a o přechodných opatřeních (článek 24) návrhu nařízení se nevztahují na služby odbavování nákladu a služby pro cestující.

3.6 Návrh nechává řídicím orgánům přístavů volnost klást na poskytovatele služeb požadavky v oblasti kvality a dostupnosti, přičemž řídicí orgány přístavů mohou omezit počet poskytovatelů specifické služby z důvodu prostorových omezení, pokud je to jasně uvedeno ve formálním plánu rozvoje přístavu, nebo pokud byl provozovateli uložen závazek veřejné služby, jehož záměr musí být jasně formulovaný a veřejnosti dostupný.

3.7 Komise konstatuje, že práva zaměstnanců by měla být zajištěna a členské státy by měly mít možnost tato práva dále

posílit, dojde-li k převodu podniků i s příslušnými zaměstnanci pracujícími pro původní podnik.

3.8 V návrhu se konstatuje, že finanční vztahy mezi řídicím orgánem přístavu a veřejnými orgány by měly být transparentním způsobem zachyceny, zejména pokud je řídicí orgán přístavu příjemcem veřejných finančních prostředků.

3.9 Řídicí orgány přístavu mohou stanovit poplatky za využívání přístavní infrastruktury samostatně a na základě vlastní obchodní a investiční strategie, přičemž poplatky mohou být odstupňovány v závislosti na četnosti užívání přístavu či s cílem podpořit efektivnější využívání přístavní infrastruktury, pobřežní plavbu či vysokou environmentální výkonnost, energetickou účinnost či uhlíkovou účinnost dopravních služeb.

3.10 Podle návrhu musí členské státy disponovat nezávislým orgánem dohledu, který bude dohlížet na provádění tohoto nařízení.

3.11 Tento orgán musí být právně samostatný a funkčně nezávislý ve vztahu k jakémukoli řídicímu orgánu přístavu nebo poskytovatelům přístavních služeb. Nezávislý orgán dohledu řeší stížnosti, má právo vyžadovat, aby řídicí orgány přístavů, poskytovatelé přístavních služeb a uživatelé přístavu předložili informace potřebné k zajištění sledování a dohledu nad uplatňováním tohoto nařízení a přijímá závazná rozhodnutí, proti nimž se lze odvolat pouze u soudu.

4. Obecné připomínky

4.1 Výbor se domnívá, že Komise zveřejněním sdělení, posouzení dopadu a návrhu nařízení učinila krok směrem k otevření přístupu na trh přístavních služeb a větší finanční transparentnosti přístavů. Výbor vyzdvihuje význam zvýšení kvality služeb a míry investic do přístavů, jež je nutné pro řádné fungování trhu. Pozornost je věnována rovněž bezpečnosti, ochraně, životnímu prostředí a koordinační úloze Unie.

4.2 Zveřejněné návrhy obsahují jednak právně nevynutitelný přístup – 8 akcí předložených ve sdělení – a jednak závazný přístup ve formě návrhu nařízení. Výbor se obecně domnívá, že je v rámci možností vždy vhodné přijmout nezávazný přístup a tam, kde to možné není, využít legislativy. Výbor prezentoval tento názor již dříve ve svém stanovisku k evropské přístavní politice⁽²⁾.

4.3 Navrhované nařízení se vztahuje na všech 319 přístavů spadajících do TEN-T, neboť z důvodu jejich povahy mají zásadní úlohu v systému evropské dopravy. Členské státy se ovšem mohou rozhodnout uplatňovat ustanovení tohoto navrhovaného nařízení i na jiné přístavy. Výbor souhlasí s přístupem Komise, který považuje za pragmatický.

(2) Úř. věst. C 27, 3.2.2009, s. 45.

4.4 Výbor konstatuje, že ustanovení týkající se přístupu na trh a přechodná ustanovení se nevztahují na služby odbavování nákladu a na terminály pro cestující (čl. 11). Důvody, které pro to Komise uvádí, jsou, že služby odbavování nákladu a přeprava cestujících, pokud jde o výletní lodi, jsou často prováděny na základě koncesních smluv, zatímco přeprava cestujících na trajektech vyplývá obvykle ze závazku veřejné služby. Výbor s důvody Komise souhlasí.

4.5 Zásada volného poskytování služeb v námořních přístavech je klíčovým prvkem tohoto nařízení. Nařízení stanovuje čtyři možnosti omezení této svobody:

- uplatnění minimálních požadavků na poskytování přístavních služeb;
- omezení počtu poskytovatelů přístavních služeb;
- závazky veřejné služby;
- interní provozovatel.

Výbor souhlasí s tímto přístupem k zásadě volného poskytování služeb, jež ponechává možnost zavést určitá specifická opatření uzpůsobená námořním přístavům. Nicméně při provádění Výbor doporučuje věnovat zvláštní pozornost lodivodským službám, kotvení a službám vlečných lodí a řádně zohlednit jejich odlišné dopady, aby bylo možné tyto služby vykonávat na základě svobodného rozhodování nezávislého na jakémkoli obchodním tlaku, který by mohl být na úkor bezpečnosti, zabezpečení a ochrany životního prostředí přístavní komunity a široké veřejnosti.

4.5.1 Není jasné, proč se interní provozovatel (článek 9) týká pouze závazku veřejné služby. Čistě obchodní důvody, k nimž patří zajištění kontinuity a dostupnost určité služby, mohou vést řídicí orgán přístavu k tomu, že bude určitou službu poskytovat sám, aniž by se jednalo vysloveně o závazek veřejné služby a/nebo může vést k omezení poskytovatelů nedostatek prostoru nebo vyhrazené využívání pozemku. Tato možnost by do nařízení měla být rovněž zahrnuta.

4.6 Výbor je potěšen tím, že je do nařízení zahrnut článek 10, který má zajišťovat práva zaměstnanců přístavu.

Klade si však otázku, proč je provádění směrnice 2001/23/ES nepovinné. Pokud jde o sociální aspekty, jež je třeba zohlednit při zadávání veřejných zakázek a koncesních smlouvách, poukazuje Výbor na příslušné stanovisko o zadávání zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a poštovních služeb, které bylo přijato dne 26. dubna 2012 ⁽³⁾.

4.7 Komise do nařízení zahrnula několik článků (článek 12 a následující), které mají podporovat finanční transparentnost a nezávislost. Přístavní orgány musejí být mj. transparentní co do rozsahu přijímané veřejné finanční podpory, kterou musejí uvádět v odděleném účetnictví, pokud řídicí orgán přístavu také poskytuje přístavní služby. Výbor je zastáncem maximální možné transparentnosti a schvaluje příslušné návrhy.

4.8 Výbor se domnívá, že nezávislý orgán dohledu, který je navržený v článku 17 a má dohlížet na uplatňování tohoto nařízení, je nepotřebný a tudíž nadbytečný, toto opatření jde proti trendu, aby přístavy jako vyvíjející se obchodní aktéři poskytovaly tržně orientovanou kvalitu. Stávající vnitrostátní a evropské právo hospodářské soutěže je dostačující a kde tomu tak není, je na Komisi, aby příslušný členský stát pobídla k činnosti.

5. Konkrétní připomínky

5.1 Nutnost zahájení odvětvového sociálního dialogu v přístavech je tím naléhavější, že v roce 2030 bude podle odhadů v přístavech zapotřebí o 15 % více přístavních dělníků než dnes. Jedním z nejdůležitějších předpokladů dobrého fungování přístavů je dle názoru Výboru dobré sociální prostředí a ochota všech zainteresovaných stran jednat s cílem nalézt shodu.

5.2 Proto je Výbor potěšen, že dne 19. června 2013 vznikl výbor EU pro sociální dialog, v jehož rámci by se měli sociální partneři mj. zabývat pracovními podmínkami.

5.3 Výbor souhlasí s návrhem, že poplatky za využívání přístavní infrastruktury budou určovány na základě konzultace s uživateli přístavů. Tento způsob stanovování poplatků za přístavní infrastrukturu je dle názoru Výboru transparentní.

5.4 Kladným prvkem nařízení je dle Výboru to, že přístavní orgány musejí být transparentní co do rozsahu přijímané veřejné finanční podpory a způsobu, jakým je tato podpora začleněna do jejich nákladů. Tímto způsobem bude státní podpora snadněji viditelná, což podpoří finanční transparentnost.

5.5 Jeden z aspektů, které Výbor považuje za zásadní, a sice obchodní svoboda řídicího orgánu přístavu při stanovování přístavních poplatků (čl. 14 odst. 1-3), je prakticky omezen na minimum tím, že se v následujících člancích uvádějí nejrůznější kritéria a přenášejí pravomoci na Komisi. Tato svoboda by však byla zachována, pokud by všechny tyto články byly zrušeny a na konec třetího odstavce, tedy za „v souladu s pravidly pro státní podporu“, byl doplněn výraz „a hospodářskou soutěž“.

5.6 Komise předloží tři roky po vstupu nařízení v platnost zprávu o účinnosti tohoto nařízení. Výbor se domnívá, že tato zpráva by měla být považována za zprávu v polovině období, neboť lhůta je příliš krátká na to, aby bylo možné dojít k definitivnímu závěru. Lhůta šesti let by byla zodpovědnější.

⁽³⁾ Úř. věst. C 191, 29.6.2012, s. 84.

5.7 Výbor závěrem připomíná, že je třeba učinit další opatření pro zajištění rovné hospodářské soutěže mezi přístavy EU a přístavy nacházejícími se v sousedních zemích mimo EU.

V Bruselu dne 11. července 2013.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Společná pravidla náhrad a pomoci cestujícím v letecké dopravě (průběžný program)

COM(2013) 130 final

(2013/C 327/20)

Zpravodajka: **paní ANGELOVA**Spoluzpravodaj: **pan HENCKS**

Dne 16. dubna 2013 se Evropský parlament a dne 16. července 2013 Rada Evropské unie, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

společných pravidel náhrad a pomoci cestujícím v letecké dopravě (průběžný program)

COM(2013) 130 final.

Specializovaná sekce Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 20. června 2013.

Na 491. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 10. a 11. července 2013 (jednání dne 11. července 2013), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 136 hlasy pro, 6 hlasů bylo proti a 7 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV vítá dodatečnou právní jistotu, kterou stávající návrh přináší cestujícím v letecké dopravě a leteckým dopravcům tím, že poskytuje přesnější definice příslušných pojmů používaných v nařízení, a zohledňuje tedy zásady Evropského soudního dvora a stanovují pevný právní rámec. EHSV však lituje, že návrh Komise neposkytuje vysokou úroveň ochrany spotřebitele.

1.2 EHSV v podstatě schvaluje opatření, jež musí letečtí dopravci přijmout v různých podmínkách za účelem odškodnění cestujících v případě významných zpoždění, přesměrování a změny času odletu a s cílem zvýšit celkové pohodlí cestujících v případě zpoždění či zmeškání letů. EHSV ovšem nesouhlasí zejména s plánovanou náhradou škody v případě zpoždění, významného zpoždění letů a letů na krátkou vzdálenost, u nichž se návrh vzdaluje judikatuře Soudního dvora Evropské unie v této věci.

1.3 EHSV oceňuje, že návrh je předkládán poté, co proběhlo rozsáhlé posouzení dopadů, a připomíná, že účinné a včasné provádění legislativního balíčku SES II+ je důležitým nástrojem, jenž by měl vést ke snížení nákladů leteckých dopravců.

1.4 EHSV odmítá návrh Komise na prodloužení mezní lhůty, po jejímž uplynutí má cestující právo na náhradu škody, čímž se odchyluje od tří po sobě následujících rozsudků Evropského soudního dvora.

1.5 EHSV chápe důvody pro významné navýšení mezní lhůty pro náhradu škod u dálkových cest, ale vyzývá Komisi, aby pokračovala v úsilí o to, nalézt pobídky pro letecké dopravce, aby jejich skutečné výkony byly lepší, než stanovují mezní lhůty. Výše uvedená zpoždění by měla být dále snížena pro osoby se zdravotním postižením či omezenou pohyblivostí, aby byly zohledněny specifické dopady významných zpoždění pro tyto osoby.

1.6 EHSV hodnotí kladně zavedení mezní lhůty a fakt, že pokud letecký dopravce nemůže cestujícího přesměrovat s využitím vlastních služeb, musí zvážit jiné dopravce nebo jiné druhy dopravy. Výbor se však domnívá, že lhůta 12 hodin, než budou poskytnuty jiné druhy dopravy nebo služby jiného dopravce, je příliš dlouhá. Cestující by dále měli mít právo odmítnout cestu jiným druhem dopravy (např. bus, vlak nebo loď). EHSV opakuje svůj návrh vytvořit fond „sdílené odpovědnosti“ pro návrat či přesměrování cestujících s jinými leteckými dopravci za účelem pokrytí dodatečných nákladů spojených s co nejsnadnějším přesunem k jinému dopravci.

1.7 Co se definice mimořádných okolností týče, je Výbor toho názoru, že by mělo být jasně uvedeno, že zpoždění, změna letového řádu nebo zrušení letu mohou být považovány za mimořádné okolnosti pouze tehdy, jestliže tyto okolnosti:

1. svou povahou ani původem nejsou vlastní běžnému výkonu činnosti leteckého dopravce,

2. jsou mimo jeho kontrolu a

3. nebylo jim možné předejít, i kdyby byla přijata všechna přiměřená opatření.

Potom bude muset být pokaždé, když se použijí mimořádné okolnosti, posouzeno, zda vzniklé okolnosti skutečně splňují všechny tyto tři podmínky, což nebude vždy platit v případě některých okolností uvedených v příloze 1 návrhu nařízení (např. zdravotní či bezpečnostní rizika, povětrnostní podmínky nebo pracovní spory).

1.8 EHSV žádá Komisi o právní předpis, který bude neutrální k ostatním druhům dopravy, aby se neporušila zásada rovného zacházení a nevytvářel se protekcionismus poškozující ostatní druhy dopravy.

2. Úvod

2.1 Zlepšení letecké dopravy v Evropě patří v posledních letech k jedné z priorit Evropské komise. Dodržování stále přísnějších unijních předpisů týkajících se jednotného evropského nebe, bezpečnosti, účinnosti a dopadu letectví na životní prostředí⁽¹⁾ zlepšilo provozování leteckých služeb a posílilo nabytá práva osob v letecké dopravě. EHSV vypracoval stanoviska ke všem relevantním textům⁽²⁾, a vyzval Komisi, aby pokračovala v započatém úsilí stejným směrem, jelikož je třeba další práce.

2.2 Vzhledem k tomu, že cestování letadlem již není žádným luxusem, nýbrž je nutné za účelem naplnění potřeb obchodu a samozřejmých práv volného pohybu evropských občanů, se EHSV domnívá, že ještě existují oblasti, jež musí být podrobněji prozkoumány s cílem zaručit práva cestujících a poskytnout leteckým dopravcům stabilní právní a obchodní prostředí, které jim umožní na vysoce konkurenčním trhu uspět. K oblastem vyžadujícím zlepšení právního rámce a účinnější provádění stávající legislativy patří pravidla náhrad a pomoci cestujícím v letecké dopravě.

3. Shrnutí dokumentu Komise

3.1 Tímto návrhem se mění stávající nařízení č. 261/2004 a podnětem pro jeho předložení bylo několik skutečností:

— letecké společnosti často nepřiznávají cestujícím práva, na něž mají nárok v případě, že je jim odepřen nástup na palubu, v případě významného zpoždění nebo zrušení letu nebo v případě nesprávně zasláných zavazadel;

— Komise v roce 2011 zjistila, že v důsledku mezer a nedostatků ve stávajících pravidlech nejsou tato pravidla jednotně prováděna ve všech členských státech a různými operátory v odvětví letecké dopravy;

— judikatura Soudního dvora měla klíčovou úlohu, např. tím, že stanovila, co se považuje za „mimořádnou okolnost“, jakož i práva na náhradu škody v případě významného zpoždění.

3.2 Hlavním cílem návrhu je zaručit základní práva cestujících v letecké dopravě, k nimž patří právo na informace, proplacení výdajů, přeměrování, pomoc při čekání na odlet a odškodnění za určitých podmínek⁽³⁾, přičemž zohledňuje finanční dopady na odvětví letecké dopravy a zajišťuje, aby letečtí dopravci provozovali svou činnost v harmonizovaných podmínkách na liberalizovaném trhu.

3.3 Návrh se zabývá třemi hlavními oblastmi, v nichž jsou dle Komise třeba další opatření za účelem lepšího provádění nařízení, tj. účinně harmonizované prosazování práv EU, jejich snadnější užívání v praxi a zvyšování povědomí veřejnosti o těchto právech. Návrh vyhovuje doporučení EP o potřebě „větší právní jistoty, větší jasnosti, pokud jde o výklad těchto nařízení, a jejich jednotného uplatňování v celé EU“⁽⁴⁾.

3.4 Legislativní reforma nařízení č. 261/2004 navrhovaná Evropskou komisí tedy:

— začleňuje zásady judikatury Soudního dvora;

— definuje rozsah a přesný význam „mimořádných okolností“, za nichž letecký dopravce nemusí poskytovat náhradu škody v případě zrušení letu, významného zpoždění nebo zmeškání navazujícího letu;

— stanovuje práva cestujících v případě zmeškání navazujícího letu v důsledku zpoždění nebo změny letového řádu předchozího letu;

— stanovuje jednotný limit zpoždění, při němž má cestující nárok na občerstvení a stravu;

— pokrývá další aspekty, jako např. informování cestujících, právo na opravu chyb v zápisu jmen, a současně přiznává leteckým dopravcům právo požadovat náhradu škody od třetích stran odpovědných za narušení letů.

⁽¹⁾ COM(2012) 573 final.

⁽²⁾ Úř. věst. C 24, 28.1.2012, s. 125–130, Úř. věst. C 376, 22.12.2011, s. 38–43, Úř. věst. C 198, 10.7.2013, s. 9–13.

⁽³⁾ COM(2011) 174 final.

⁽⁴⁾ Usnesení EP ze dne 29. března 2012 o fungování a uplatňování nabytých práv osob v letecké dopravě (2011/2150 (INI)).

4. Obecné připomínky

4.1 EHSV lituje, že návrh nerespektuje celou judikaturu Soudního dvora EU a odklání se od ní v jednom z nejdůležitějších aspektů z hlediska práv cestujících. Nicméně uznává, že v oblastech, do nichž Komise judikaturu Soudního dvora začlenila, návrh zlepšuje platné nařízení.

4.2 EHSV vyjadřuje spokojenost s tím, že stávající návrh zdá se koriguje většinu nedostatků obsažených v předchozí verzi, na něž poukazovalo jak dané odvětví, tak cestující⁽⁵⁾, a tyto nedostatky vyjasňuje v rámci řady definic.

4.2.1 Pro odvětví letecké dopravy může přidaná hodnota návrhu ve srovnání se stávajícími pravidly spočívat v tom, že návrh:

- omezuje odpovědnost poskytnutí péče v případě mimořádných okolností, jež dopravce nemůže ovlivnit;
- vymezuje pojem mimořádné okolnosti způsobem, jenž není vyčerpávající;
- vyjasňuje možnost požadovat náhradu nákladů od zodpovědné třetí strany a stanovuje sdílenou odpovědnost;
- navyšuje dobu zpoždění, při němž letecký dopravce musí zaplatit náhradu;
- v případě mimořádných okolností omezuje povinnost poskytnout ubytování na 100 EUR za noc a cestujícího, a to nejvýše na tři noci; toto omezení se neuplatní, je-li cestujícím osoba s omezenou pohyblivostí nebo její doprovod, dítě bez doprovodu, těhotná žena nebo osoba, která potřebuje zvláštní lékařskou péči;
- odstraňuje povinnost poskytnout ubytování, není-li dotčený let delší než 250 km a je-li operován letadlem s maximální kapacitou 80 sedadel, s výjimkou případů, kdy se jedná o let navazující.

4.2.2 Pro cestující může přidaná hodnota návrhu spočívat v tom, že návrh:

- vyjasňuje podmínky pro uplatňování nařízení;
- specifikuje, jak postupovat v případě odepření nástupu na palubu, zrušení nebo významného zpoždění letů, zmeškání navazujícího letu, a jasněji stanovuje pravidla týkající se práva na náhradu škody, na proplacení výdajů, přeměrování a poskytnutí péče;
- podrobně uvádí rámec prosazování;

— zavádí náhrady škody za významná zpoždění;

— stanovuje jednotné zpoždění dvou hodin, při jehož přesazení musí letecký dopravce poskytnout občerstvení a stravu;

— podstatně zpřísňuje povinnost leteckého dopravce informovat cestující o jejich právech, jakož i postupy pro poskytování náhrad cestujícím a pro podávání stížností a dohled příslušných orgánů s cílem zajistit řádné prosazování pravidel.

4.2.3 EHSV uznává, že velmi náročné vyhovět současně požadavkům všech zainteresovaných stran, a proto může přidaná hodnota pro jednu stranu znamenat méně spokojenosti pro druhou stranu.

4.3 EHSV považuje činnosti Komise zaměřené na zlepšení ochrany cestujících v případě platební neschopnosti⁽⁶⁾ letecké společnosti za krok správným směrem, ale zdůrazňuje, že tato opatření jsou nedostatečná k zajištění komplexní a efektivní ochrany cestujících v případě platební neschopnosti letecké společnosti, a domnívá se, že by měl být vytvořen mechanismus, který by zaručil, že letečtí dopravci dodrží navrhované nařízení v případě platební neschopnosti.

4.4 Návrh se vymezuje vůči směrnici Rady 90/314/EHS a dává cestujícím právo si vybrat, na základě kterého právního předpisu uplatní svůj nárok, ale neměli by mít právo kumulovat náhradu škody za tentýž problém na základě obou právních aktů.

4.5 EHSV ve svých předchozích stanoviscích o právech cestujících v letecké dopravě předložil řadu návrhů, které tato práva posilují⁽⁷⁾, a mnoho z nich bylo zahrnuto do tohoto návrhu nařízení. EHSV však lituje, že následující návrhy zohledněny nebyly:

- začlenit všechna řešení obsažená v rozsudcích Soudního dvora EU do budoucího nařízení;
- stanovit pro určité výjimečné případy rozsah a hranice práva na pomoc, definovat, jak by bylo možné zachovat legitimní práva cestujících prostřednictvím alternativních mechanismů, jež by tyto případy řešily prostřednictvím závazných rozhodnutí pro zúčastněné strany v přiměřené časové lhůtě;
- řešit situace, které vznikají v souvislosti se změnou letových časů;
- řešit povinnost poskytnout pomoc na místech přestupu;

⁽⁶⁾ COM(2013) 129 final.

⁽⁷⁾ Úř. věst. C 24, 28.1.2012, s. 125–130 a Úř. věst. C 229, 31.7.2012, s. 122–125.

⁽⁵⁾ SEC(2011) 428.

- začlenit zaměstnance pozemních služeb, kteří pracují pro letecké dopravce, do poskytování služeb uvedených v nařízení;
- upřesnit orgán zodpovědný za vyřizování stížností uživatelů a za dohled na dodržování nařízení;
- monitorovat a zveřejňovat na úrovni EU a členských států stížnosti týkající se nedodržování nařízení, seřazené podle společnosti a typu, a umožnit, aby společnosti, jimž bylo uděleno osvědčení leteckého provozovatele, podléhaly v každém členské státě auditu;
- upravit nejednotnost ve znění textu v odstavcích 1 a 2 článku 14 nařízení;
- stanovit povinnost odškodnit cestující v případě krachu leteckého dopravce za dodržení zásady „sdílené odpovědnosti“ za jejich návrat s jinými leteckými dopravci, kteří mají volná místa, a zřídit fond na odškodnění cestujících na základě zásady „účastník trhu platí“;
- umožnit postoupit cestovní smlouvu třetí straně;
- zakázat stávající praxi leteckých dopravců rušení cesty zpět v případě, kdy cestující nevyužil letenku tam.

4.6 EHSV vítá všechna zlepšení týkající se prosazování práv cestujících se zdravotním postižením a cestujících s omezenou pohyblivostí, neboť tak dochází ke sjednocení s ustanoveními Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením. EHSV v této souvislosti navrhuje následující změny:

4.6.1 Pojem „osoba se zdravotním postižením nebo osoba s omezenou pohyblivostí“, jenž se používá v nařízení (ES) č. 1107/2006 o právech osob se zdravotním postižením a osob s omezenou schopností pohybu a orientace v letecké dopravě, musí nahradit obecný pojem „osoba s omezenou pohyblivostí“, který je používán ve znění návrhu.

4.6.2 Pojem „vybavení umožňující pohyb“, jenž se používá v čl. 6 písm. b), má být nahrazen pojmem „vybavení umožňující pohyb nebo pomocné vybavení“.

4.6.2.1 EHSV důrazně doporučuje profesionálnější zacházení s vybavením umožňujícím pohyb a s pomocným vybavením v rámci letecké dopravy. Za tímto účelem musejí být všichni zaměstnanci, kteří s tímto vybavením zacházejí, lépe informováni a vyškoleni. Legislativa EU v oblasti práv cestujících se

zdravotním postižením by měla být příslušným způsobem upravena. Profesionálnější přístup by byl ve stejné míře prospěšný pro společnosti poskytující služby pozemního odbavení, letecké společnosti, letiště a cestující.

4.6.3 V novém článku 6 návrhu musí být jasně uvedeno, že v případě významných zpoždění bez ohledu na jejich příčinu bude cestujícím se zdravotním postižením nebo s omezenou pohyblivostí poskytnuta pomoc ve stejném rozsahu, jak se uvádí v přílohách I a II nařízení Rady (ES) č. 1107/2006.

4.6.4 Je nezbytně nutné jasně uvést, že poskytnuté ubytování, doprava k tomuto ubytování, informace o ujednáních a prostředcích (včetně internetových stránek a dalších elektronických prostředků) využívaných k jejich šíření, jakož i podávání stížností a prohlášení o zájmu v případě potřeby, musejí být dostupné pro osoby se zdravotním postižením. Stejně tak musí být splněny požadavky týkající se vodičích a asistenčních psů. V tomto smyslu musejí být ustanovení článku 14 o povinnosti informovat cestující rozšířena na všechny skupiny osob se zdravotním postižením a netýkat se pouze nevidomých a zrakově postižených osob (příslušný čl. 14 odst. 3).

4.6.5 Nařízení stanovuje, že nelze odmítnout nástup na palubu z důvodu zdravotního postižení či snížené pohyblivosti, avšak článek 4 nařízení uvádí výjimky z této zásady z důvodu bezpečnosti, nebo pokud velikost letadla či jeho dveře znemožňují nástup nebo přepravu zdravotně postižené osoby či osoby se sníženou pohyblivostí. Minimálním požadavkem v této oblasti by byla transparentní politika upravující možnosti vstupu na palubu letadel prostřednictvím jasných a transparentních informací poskytnutých při nákupu letenky, což nyní není běžné.

5. Konkrétní připomínky k pozměněným pravidlům

5.1 EHSV schvaluje zásadu opatření, jež musí letečtí dopravci přijmout v různých podmínkách za účelem odškodnění cestujících v případě významných zpoždění, poskytnutí lepší péče, přesměrování a změny času odletu a s cílem zvýšit celkové pohodlí cestujících v případě zpoždění či zmeškání letů.

5.2 EHSV se domnívá, že návrh Komise na prodloužení mezní lhůty, po jejímž uplynutí má cestující právo na náhradu škody, ze současných tří na pět hodin u všech cest v rámci EU, není přijatelný. EHSV nechápe, jak by tato redukce mezní lhůty měla vést ke snížení podílu zrušených letů, protože i při zrušení letu musejí letecké společnosti proplácet náhrady.

5.3 Je pochopitelné, že u cest do třetích a ze třetích zemí má být mezní lhůta stanovena v závislosti na cestovní vzdálenosti, aby byly zohledněny praktické problémy, s nimiž se letečtí dopravci setkávají, když řeší příčiny zpoždění na vzdálených letištích. EHSV se nicméně domnívá, že navrhovaná lhůta devíti či dvanácti hodin je příliš dlouhá a domnívá se, že Komise by měla pokračovat v úsilí o to, nalézt pobídky pro letecké dopravce, aby jejich skutečné výkony byly lepší, než stanovují

mezní lhůty. Výše uvedená zpoždění by měla být dále snížena pro osoby se zdravotním postižením či omezenou pohyblivostí, aby byly zohledněny specifické dopady významných zpoždění pro tyto osoby. EHSV považuje účinné a včasné provádění legislativního balíčku SES II+ za důležitý nástroj pro snížení nákladů leteckých dopravců, který jim umožní více flexibility ve financování snížení mezních lhůt.

5.4 EHSV hodnotí kladně zavedení mezní lhůty a fakt, že pokud letecký dopravce nemůže cestujícího přeměrovat během této lhůty s využitím vlastních služeb, musí s výhradou dostupnosti sedadel zvážit jiné dopravce nebo jiné druhy dopravy. Výbor se však domnívá, že lhůta 12 hodin, než budou poskytnuty jiné druhy dopravy nebo služby jiného dopravce, je příliš dlouhá. Cestující by dále měli mít právo odmítnout cestu jiným druhem dopravy (např. bus, vlak nebo loď). EHSV opakuje svůj návrh vytvořit fond „sdílené odpovědnosti“ pro návrat či přeměrování cestujících s jinými leteckými dopravci v úzké spolupráci se všemi zainteresovanými stranami, za účelem pokrytí dodatečných nákladů spojených s co nejsnadnějším přesunem k jinému dopravci.

5.5 EHSV se domnívá, že je nutné jasněji definovat odpovědnost letišť v poskytování pomoci cestujícím v případě zrušení mnoha letů zapříčiněných selháním orgánů letišť při poskytování podmínek nutných pro bezproblémové provozování leteckých služeb.

5.6 EHSV podporuje druhý test uplatňování klauzule o „mimořádných okolnostech“ obsažené v čl. 1 odst. 4 písm. b) návrhu a doporučuje, aby vnitrostátní subjekty odpovědné za prosazování zajistily, že bude plně prováděna.

5.7 EHSV podporuje návrh zavést jedinou mezní lhůtu v délce dvou hodin u letů všech vzdáleností, jež nahradí současnou mezní lhůtu pro poskytnutí péče, která závisí na vzdálenosti letu. To je naprosto v zájmu cestujících a poskytuje jim řádné a pohodlné podmínky během čekání.

5.8 EHSV vítá návrh, že cestující, kteří zmeškají letecké spojení z důvodu zpoždění předchozího letu, mají právo na poskytnutí péče a za určitých podmínek i právo na náhradu škody, neboť i to zlepšuje postavení cestujících.

5.9 Krokem k účinnějšímu zajištění práv cestujících je návrh, že cestující, jimž byla změna času odletu oznámena méně než dva týdny před původně plánovaným časem odletu, mají podobná práva jako cestující, jejichž let byl zpožděn.

5.10 EHSV naléhavě doporučuje Komisi, aby našla opatření vedoucí ke zlepšení spolupráce mezi letišti a leteckými dopravci, pokud jde o podstatné snížení času, jež by cestující měli strávit v letadle v případě, že je jejich letadlo zdrženo na odbavovací ploše.

5.11 EHSV vyzývá Komisi, aby zakázala stávající praxi leteckých dopravců rušení cesty zpět v případě, kdy cestující nevyužil letenku tam⁽⁸⁾. EHSV souhlasí s posílením práva na informace o narušení letu (jakmile jsou tyto informace k dispozici), neboť to cestujícím rovněž umožní lépe plánovat další průběh aktivit poté, co doletí do cílové destinace.

5.12 EHSV chápe nutnost omezit dobu, během níž by měli letečtí dopravci zajistit ubytování pro cestující v případě mimořádných okolností, a souhlasí s navrhovaným omezením na tři noci. Výbor nicméně důrazně doporučuje Komisi, aby umožnila vnitrostátním subjektům odpovědným za prosazování stanovit cenu za toto ubytování pro každý členský stát. Cenové omezení by nemělo být uplatňováno pro osoby s omezenou pohyblivostí.

6. Prosazování práv

6.1 Návrh o změně nařízení č. 261/2004 upřesňuje úlohu vnitrostátních subjektů odpovědných za prosazování tím, že těmto subjektům světuje úlohu všeobecného prosazování. Mimosoudní vyřizování jednotlivých stížností mají mít na starosti subjekty odpovědné za vyřizování stížností (subjekty pro alternativní řešení sporů), jak EHSV již dříve navrhl⁽⁹⁾. Tato ustanovení dávají více pravomocí orgánům odpovědným za vlastní ukládání sankcí leteckým dopravcům za nedodržování ustanovení nařízení č. 261/2004 a cestujícím poskytují více spolehlivých prostředků pro řádné vymáhání jejich práv.

6.2 Navrhovaná výměna informací a koordinace mezi jednotlivými subjekty odpovědnými za prosazování a mezi těmito subjekty a Komisí, jež vznikla v důsledku povinnosti předkládat zprávy a formálních koordinačních postupů, umožní rychle reagovat na všechny zjištěné problémy s dodržováním předpisů.

7. Definice mimořádných okolností

7.1 EHSV schvaluje, že návrh nařízení, jež je předmětem stanoviska:

— vychází z definice mimořádných okolností, již přijal Soudní dvůr EU ve věci C-549/07 (Wallentin-Hermann) a

⁽⁸⁾ Úř. věst. C 24, 28.1.2012, s. 127.

⁽⁹⁾ Úř. věst. C 24, 28.1.2012, s. 130.

— upřesňuje, že zpoždění či zrušení letu se považují za mimořádné okolnosti, pouze pokud se jedná o okolnosti:

1. jež svou povahou ani původem nejsou vlastní běžnému výkonu činnosti leteckého dopravce (čl. 1 odst. 1 písm. e),
2. jsou mimo jeho skutečnou kontrolu (čl. 1 odst. 1 písm. e) a
3. zrušení, změně letového řádu nebo zpoždění nebylo možné zabránit, i kdyby byla přijata všechna přiměřená opatření (čl. 1 odst. 4 písm. b) a čl. 1 odst. 5 pododst. 4).

Tato upřesnění budou přínosná jak pro cestující, tak pro letecké dopravce; cestujícím umožní, aby znali svá práva, a leteckým dopravcům, aby znali své povinnosti.

7.2 Navrhovaný nevyčerpávající seznam okolností, které mají být považovány za mimořádné, a okolností, které za mimořádné být považovány nemají, jenž je uveden v příloze I návrhu nařízení, pomůže omezit riziko zbytečných sporů mezi cestujícími a leteckými společnostmi.

7.3 Výbor je proto toho názoru, že by mělo být v návrhu nařízení jasně uvedeno, že bude muset být pokaždé, když se použijí mimořádné okolnosti, posouzeno, zda vzniklé okolnosti skutečně splňují tuto trojí podmínku, což nebude vždy platit v případě některých okolností uvedených v příloze 1 (např. zdravotní či bezpečnostní rizika, povětrnostní podmínky nebo pracovní spory).

V Bruselu dne 11. července 2013.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

PŘÍLOHA

ke stanovisku Evropského hospodářského a sociálního výboru

Následující pozměňovací návrhy byly při jednání zamítnuty, získaly však nejméně čtvrtinu odevzdaných hlasů:

Nový odstavec 4.1.3 (pozměňovací návrh 7)

Vložit

„EHSV není spokojen, že návrh porušil stávající rovnováhu mezi všemi zájmy, jelikož preferuje ochranu práv dopravců před ochranou práv cestujících.“

Výsledek hlasování

Hlasů pro: 52
Hlasů proti: 70
Hlasování se zdrželo: 14

Odstavec 5.3 (pozměňovací návrh 11)

Změnit

„Je nepochopitelné, že u cest do třetích a ze třetích zemí má být mezní lhůta stanovena v závislosti na cestovní vzdálenosti, aby byly zohledněny praktické problémy, s nimiž se letectví dopravci setkávají, když řeší příčiny zpoždění na vzdálených letištích. EHSV se nicméně domnívá, že navrhovaná lhůta devíti či dvanácti hodin je příliš dlouhá a že Komise by měla zachovat stávající mezní lhůtu tří hodin pro všechny případy. pokračovat v úsilí o to, nalézt pobídky pro letecké dopravce, aby jejich skutečné výkony byly lepší, než stanovují mezní lhůty. Výše uvedená zpoždění by měla být dále snížena pro osoby se zdravotním postižením či omezenou pohyblivostí, aby byly zohledněny specifické dopady významných zpoždění pro tyto osoby. EHSV považuje účinné a včasné provádění legislativního balíčku SES II+ za důležitý nástroj pro snížení nákladů leteckých dopravců, který jim umožní více flexibility ve financování snížení mezních lhůt.“

Výsledek hlasování

Hlasů pro: 50
Hlasů proti: 81
Hlasování se zdrželo: 12

Odstavec 5.12 (pozměňovací návrh 12)

Změnit

„EHSV lituje, že nový návrh oslabuje platné nařízení, jež zajišťuje, aby o cestující bylo postaráno během čekání v případě narušení, čímž se opět odchyluje od rozsudku Soudního dvora ve vztahu k právu na ubytování (věc Denise McDonagh vs. Ryanair, 31. ledna 2013). EHSV považuje právo na ubytování za odůvodněné tím více za situací, které přetrvávají dlouhou dobu a cestující jsou zvláště ohroženi; letecká doprava na rozdíl od dalších dopravních prostředků probíhá většinou na dlouhé vzdálenosti a cestující dotčení narušením jsou často daleko od svých domovů a často značné vzdálenosti neumožňují cestujícím nalézt alternativní prostředky k dosažení jejich cílové destinace. EHSV chápe nutnost omezit dobu, během níž by měli letectví dopravci zajistit ubytování pro cestující v případě mimořádných okolností, a souhlasí s navrhovaným omezením na tři noci⁽¹⁾. Výbor nicméně důrazně doporučuje Komisi, aby umožnila vnitrostátním subjektům odpovědným za prosazování stanovit cenu za toto ubytování pro každý členský stát. Cenové omezení by nemělo být uplatňováno pro osoby s omezenou pohyblivostí.“

Výsledek hlasování

Hlasů pro: 56
Hlasů proti: 78
Hlasování se zdrželo: 7

⁽¹⁾ Čl. 8 odst. 9 návrhu čl. 9 pozměněného nařízení (ES) č. 261/2004.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke čtvrtému železničnímu balíčku, jenž sestává ze sedmi následujících dokumentů: sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o „Čtvrtém železničním balíčku – dokončení jednotného evropského železničního prostoru na podporu evropské konkurenceschopnosti a růstu“

COM(2013) 25 final

a návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zrušuje nařízení Rady (EHS) č. 1192/69 o společných pravidlech normalizace účtů železničních podniků

COM(2013) 26 final – 2013/0013 (COD)

a návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o Agentuře Evropské unie pro železnice a o zrušení nařízení (ES) č. 881/2004

COM(2013) 27 final – 2013/0014 (COD)

a návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 1370/2007, pokud jde o otevření trhu vnitrostátních služeb v přepravě cestujících po železnici

COM(2013) 28 final – 2013/0028 (COD)

a návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/34/EU ze dne 21. listopadu 2012 o vytvoření jednotného evropského železničního prostoru, pokud jde o otevření trhu vnitrostátních služeb v přepravě cestujících po železnici a správu a řízení železniční infrastruktury

COM(2013) 29 final – 2013/0029 (COD)

a návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o interoperabilitě železničního systému v Evropské unii (přepracované znění)

COM(2013) 30 final – 2013/0015 (COD)

a návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o bezpečnosti železnic (přepracované znění)

COM(2013) 31 final – 2013/0016 (COD)

(2013/C 327/21)

Zpravodaj: **pan MORDANT**

Dne 19. února 2013 se Komise, dne 21. a 22. února Rada a dne 7. února 2013 Evropský parlament, v souladu s článkem 91, čl. 91 odst. 1, články 109, 170, 171 a 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

Čtvrtého železničního balíčku,

jenž sestává ze sedmi následujících dokumentů:

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o „Čtvrtém železničním balíčku – dokončení jednotného evropského železničního prostoru na podporu evropské konkurenceschopnosti a růstu“

COM(2013) 25 final;

návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zrušuje nařízení Rady (EHS) č. 1192/69 o společných pravidlech normalizace účtů železničních podniků

COM(2013) 26 final – 2013/0013 (COD);

návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o Agentuře Evropské unie pro železnice a o zrušení nařízení (ES) č. 881/2004

COM(2013) 27 final – 2013/0014 (COD);

návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 1370/2007, pokud jde o otevření trhu vnitrostátních služeb v přepravě cestujících po železnici

COM(2013) 28 final – 2013/0028 (COD);

návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/34/EU ze dne 21. listopadu 2012 o vytvoření jednotného evropského železničního prostoru, pokud jde o otevření trhu vnitrostátních služeb v přepravě cestujících po železnici a správu a řízení železniční infrastruktury

COM(2013) 29 final – 2013/0029 (COD);

návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o interoperabilitě železničního systému v Evropské unii (přepracované znění)

COM(2013) 30 final – 2013/0015 (COD);

návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o bezpečnosti železnic (přepracované znění)

COM(2013) 31 final – 2013/0016 (COD).

Specializovaná sekce Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 20. června 2013.

Na 491. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 10. a 11. července 2013 (jednání dne 11. července 2013), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 82 hlasy pro, 20 hlasů bylo proti a 8 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV žádá Komisi, aby zajistila, že pod dohledem všech aktérů bude vypracován přehled důsledků železničních balíčků, pokud jde o plnění potřeb obyvatel, posun k jiným druhům dopravy, územní plánování, rozvoj přeshraničních vztahů, kvalitu železničních služeb poměřovanou faktickými údaji, přístupnost, posílení práv cestujících atd.

1.2 EHSV navrhuje, aby byla nová legislativní iniciativa nazvaná železniční balíček založena na příspěvku, jaký může železnice přinést evropské integraci svými ekonomickými, sociálními a environmentálními účinky.

1.3 Cílem legislativní iniciativy musí být smazat vliv hranic mezi členskými státy. Musí umožnit rozvoj přeshraničních vztahů mezi sousedními zeměmi působením na rozměry udržitelného rozvoje a územního plánování, budováním infrastruktur mezi členskými státy, které ji nemají nebo které jsou jí vybaveny nedostatečně.

1.4 EHSV požaduje, aby Unie stanovila možnost vytvářet přeshraniční struktury a vymezit jejich podmínky zásahů na

územích, která obsahují, aby bylo možné definovat a uspořádat úkoly týkající se služeb všeobecného zájmu, jež stanoví Smlouva v článku 14 a protokolu č. 26.

1.5 EHSV žádá, aby si členské státy zachovaly způsobilost pro uspořádání svého vnitrostátního železničního systému a pro otevření svého domácího trhu konkurenci v závislosti na své zeměpisné poloze, demografických podmínkách, historii, hospodářských, sociálních a environmentálních podmínkách.

1.6 EHSV žádá, aby příslušné orgány mohly nadále zadávat úkoly veřejné služby přímo některému provozovateli nebo vyhlásit nabídkové řízení, jak v současnosti stanoví nařízení 1370/2007/ES, a svobodně uspořádat jeho strukturu.

1.7 EHSV žádá, aby s ohledem na povinnost sestavit plán veřejné dopravy, kterou ukládá Komise, nebyly příslušné orgány omezovány v otázce definování úkolů veřejné služby, a dále žádá stanovení jasných cílů pro zlepšení přístupnosti osobám se zdravotním postižením a pro přispění uživatelů formou konzultace a kontroly úrovně kvality služeb.

1.8 EHSV taktéž žádá zachování průmyslové dominance při využívání železničních služeb provozovatelům a ponechání vozidel a dalších zařízení v jejich vlastnictví, aby byla stimulována snaha o výzkum a inovaci, která je nezbytná pro vývoj odvětví v oblasti bezpečnosti a kvality.

1.9 EHSV doporučuje Komisi, aby přišla s iniciativou týkající se kontroly úrovně bezpečnosti na železnici, která je pro rozvoj železnic klíčová, a to zřízením vnitrostátních středisek či smíšených výborů pro sledování bezpečnosti. Žádá, aby byla zajištěna transparentnost podmínek pro provozování železniční dopravy, demokratizován přístup k bezpečnosti prostřednictvím veřejného orgánu a byl dodržen článek 91 Smlouvy, který Unii ukládá povinnost dosahovat výsledků v oblasti bezpečnosti dopravy.

1.10 EHSV navrhuje, aby byl Evropské agentuře pro železnice svěřen úkol věnovat se též zdraví a bezpečnosti pracovníků, neboť obě tyto oblasti jsou skutečně nezbytné pro zachování vysoké úrovně bezpečnosti provozu pro uživatele, pracovníky a obyvatele v blízkosti železniční dráhy.

1.11 Dále EHSV považuje za nezbytné, aby tato agentura nesla právní odpovědnost za každé své rozhodnutí.

1.12 EHSV považuje za přednostní technickou část balíčku, aby se napomohlo přesunu na železnici.

1.13 EHSV žádá zaměstnavatele a veřejné orgány, aby zohlednili náročnost a nebezpečí železničních profesí v podobě zvláštních opatření sociální ochrany, kolektivních smluv, mezd, kariérního růstu a aby dodrželi závazky přijaté v oblasti důchodů.

1.14 EHSV žádá souvislý systém profesního rozvoje a uznání poznatků z praxe, který by pracovníkům umožnil zhodnotit dovednosti, které nabyli a udržovali.

1.15 EHSV požaduje, aby každý členský stát při rozhodování o organizaci či otevření konkurenci, k nimž přistoupí, zachoval úroveň zaměstnanosti u svých historických provozovatelů, kolektivní záruky pro zaměstnance, jejich mzdové i pracovní podmínky. V případě změny provozovatele musí být stanoveno, že převezme dotyčné zaměstnance i jejich kolektivní smlouvy.

2. Obecné konstatování

2.1 Toto stanovisko se opírá o následující stanoviska a v nich obsažená doporučení:

— TEN/432–433 ze dne 16. března 2011 o jednotném evropském železničním prostoru ⁽¹⁾;

— TEN/445 ze dne 15. června 2011 k sociálním aspektům dopravní politiky EU ⁽²⁾;

— TEN/454 ze dne 25. října 2011 k plánu jednotného evropského dopravního prostoru ⁽³⁾;

— TEN/495 ze dne 13. prosince 2012 ke kvalitě služeb železniční dopravy v EU ⁽⁴⁾.

2.2 Tento čtvrtý železniční balíček obsahuje 6 legislativních textů, kterých se dotýkají změny, přepracovaná znění, či dokonce zrušení představené v obecném sdělení a k nimž je připojeno několik zpráv a posouzení dopadu.

2.3 Projednání návrhu se zabývá čtyřmi pilíři tohoto čtvrtého balíčku, které se týkají řízení a otevření dopravy cestujících na dlouhé vzdálenosti, přezkumu nařízení 1370/2007/ES o povinnostech veřejné služby, úlohy Evropské agentury pro železnice, vzájemného působení, pokud jde o interoperabilitu, bezpečnosti a sociálních ustanovení.

2.4 Současný stav představuje výchozí bod pro úvahy a návrhy s ohledem na možný vývoj v odvětví při dodržení Lisabonské smlouvy. Pro ověření připadnosti navrhovaných řešení je třeba posoudit výsledky politik Společenství vedených již více než 20 let, vybrat z nich výhledy do budoucna a stanovit pro ně cíle ve vztahu s úlohou, jakou může a musí hrát železnice pro oblastí územního plánování a rovnosti regionů, pro jejich rozvoj, služby poskytované občanům a nakládcům, jejich přístupnost tomuto druhu dopravy.

2.5 Obecněji vzato příprava tohoto nového legislativního aktu musí vycházet z příspěvku, jak tento druh dopravy může napomoci k budování Evropy, kterému chybí projekt, a to propojením hospodářské, sociální a environmentální oblasti.

2.6 Musí též umožnit rozvoj přeshraničních vztahů mezi sousedními členskými státy, které postrádají společnou infrastrukturu, aby jejím vybudováním zajistila občanům těchto zemí hladké spojení, a to zejména osobám se zdravotním postižením či se sníženou pohyblivostí.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 132, 3.5.2011, s. 99–107.

⁽²⁾ Úř. věst. C 248, 25.8.2011, s. 22–30.

⁽³⁾ Úř. věst. C 24, 28.1.2012, s. 146–153.

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 44, 15.2.2013, s. 49–52.

2.7 V tomto ohledu je třeba silně se soustředit na výsledky politik Unie v oblasti rozvoje přeshraničních vztahů, aby došlo k odstranění vlivu hranic, jejichž přetrvávání brzdí evropskou integraci, svobodu pohybu a posun k železniční dopravě.

2.8 Pozornost se musí zaměřit na úroveň zabezpečení provozu tohoto síťového průmyslového odvětví, jehož rozvoj je podmíněn hloubkou důvěry ze strany společnosti a neodmyslitelnou transparentností, kterou je třeba dodat výrobním podmínkám odvětví.

2.9 Přezkum se musí soustředit na dodržení čl. 10 odst. 3 Smlouvy, který se týká práv občanů účastnit se demokratického života Unie. Rozhodnutí je třeba přijímat co nejotevřeněji a co nejbližší občanům.

2.10 Je třeba se soustředit na sociální vývoj v odvětví železnice, a to ve vztahu k zahájeným restrukturalizacím, novému vymezení rozsahu činnosti, předávání dovedností v období silné obměny železničního personálu a k sociálním a pracovním podmínkám s ohledem na cíle ochrany zdraví a sociální ochrany pracovníků.

3. Řízení vnitrostátních služeb pro cestující a jejich otevření konkurenci

3.1 Předkládaným legislativním návrhem chce Komise revitalizovat železnice zavedením konkurence do vnitrostátní přepravy cestujících. Z pohledu Komise musí tuto konkurenci stimulovat unijní právní předpisy, jež stanoví oddělení úloh správců infrastruktury rozšířené o úkoly týkající se řízení provozu, údržby sítí a investic do nich na straně jedné od úloh přepravce na straně druhé. S tím spojuje posílení regulačních orgánů pro kontrolu železničního trhu.

3.2 Za tím účelem Komise navrhuje změnu směrnice 2012/34/ES ze dne 21. listopadu 2012, k jejímuž provedení do vnitrostátního práva má dojít do 16. června 2015. Je třeba poznamenat, že k této iniciativě dochází, aniž by se čekalo na účinnost opatření přijatých v rámci tohoto zpracování.

3.3 Ve stejném duchu byla přijata ustanovení o řízení využívání velkých koridorů, jejichž plný účinek nebylo možné zjistit.

3.4 Ve studiích o dopadu připojených k návrhu čtvrtého železničního balíčku Komise uvádí jistý počet tvrzení, přičemž

dále pro některá z nich uznává, že jsou příliš čerstvá nebo nejednoznačná. Přitom několik prvků je prezentováno jako argument ve prospěch navrhovaných řešení.

3.5 Několik studií předkládá výsledky, jež jsou poněkud nesourodé, pokud se týká důsledků oddělení úloh správce infrastruktury a železničního podniku. Přezkum statistických údajů dodaných Komisí však ukazuje, že mezi tímto oddělením, otevřením trhu a zlepšením železničních výsledků neexistuje automatická spojitost, ale že uvedené zlepšení ukazuje přímou souvislost s objemem financování a cenou mýtného. Mc Nultyho zpráva dále podává velmi kontrastní obrázek o situaci v Británii a uznává, že železniční systém Spojeného království je pro stát i uživatele nákladnější a postrádá propojení různých subjektů, jež vyžaduje silnější zapojení státu do potřebného sladování jednotlivých aspektů (sazby, distribuce, jízdní řady atd.). K vyřešení této rovnice Sir Mc Nulty navrhuje tři stupňující se doporučení: dělbu nákladů a příjmů mezi správcem infrastruktury a provozovatelem železniční dopravy, zřízení podniku se společnou majetkovou účastí (*joint venture*) těchto dvou subjektů, či dokonce pokusit se o opětovné propojení některých částí sítě vázaných na různé provozní licence.

3.6 Některé vnitrostátní studie, jež se zabývaly kvalitou železničních služeb, jako například sdružení na ochranu britských spotřebitelů *Which?*, ukazují rozporuplnou bilanci fungování studie železnic z hlediska uživatelů: poukazuje se na to, že míra spokojenosti uživatelů je nižší nebo rovna 50 % v případě poloviny provozovatelů a pouze 22 % cestujících se domnívá, že se systém zlepšuje (<http://www.which.co.uk/home-and-garden/leisure/reviews-ns/best-and-worst-uk-train-companies/best-train-companies-overall/>).

3.7 Text Komise dále nepředkládá žádný návrh pro zlepšení přístupnosti osobám se zdravotním postižením. Z tohoto pohledu by různé subjekty měly konzultovat a vyslechnout uživatele.

3.8 Komise odkazuje na průzkum zjišťující spokojenost se železničními službami pro cestující z roku 2012, který však ve svých doporučeních obsažených v odst. 1.6 stanoviska TEN/495 ze dne 13. prosince 2012 považuje EHSV za nedostatečný.

3.9 Komise dále zdůrazňuje význam veřejných dotací pro toto odvětví a výzvu k veřejným příspěvkům za účelem oddlužení systému, kterážto možnost byla zmíněna a doporučena ve směrnici 91/440 a v pokynech ke státním podporám z dubna 2008. Toto přidělení veřejné podpory není ojedinělé vzhledem k rozsahu hmotného kapitálu, který je třeba mobilizovat, aby se vyhovělo environmentálním požadavkům, všeobecnému zájmu, či dokonce veřejné politice. Ostatním provozovatelům v jiných odvětvích, veřejným či soukromým, jsou určena stejná opatření.

3.10 Pro vytvoření podmínek k otevření trhu Komise navrhuje přísně oddělit úlohy správce infrastruktury, rozšířené o další okruh, od úloh přepravce. Smyslem tohoto návrhu je vyhnout se střetům zájmu, diskriminačním postupům a napomoci zjišťování postupů křížového subvencování a jejich předcházení, aniž je však předložen důkaz o existenci těchto praktik či prvky, které by dotyčné subjekty či Soudní dvůr Evropské unie zpochybňovaly. Právě to je důvod, proč Soudní dvůr zamítl v plném rozsahu řízení o porušení práva, které Komise zahájila vůči Německu a Rakousku. EHSV zdůrazňuje, že zatímco nákladní dopravci a provozovatelé logistiky obecně a noví provozovatelé železniční dopravy konkrétně podporují oddělený a deregulovaný železniční trh EU bez hranic, který by byl více integrován s běžnými obchodními praktikami jiných druhů dopravy, zastávají jiné subjekty na železničním trhu, jako jsou zavedení provozovatelé železniční dopravy, sdružení spotřebitelů v oblasti železniční dopravy, orgány odpovědné za oblast veřejné dopravy atd. obezřetnější postoj, v němž usilují o zachování současné kvality služeb.

3.11 Podle čl. 63 odst. 1 směrnice 2012/34/EU o vytvoření jednotného evropského železničního prostoru požádali oba spoluvůdci právních předpisů Komisi o „zprávu o provádění kapitoly II“, kapitoly, která se týká zejména samostatnosti a struktur železnic v Unii, „rozvoje trhu, včetně stavu příprav na další otevření trhu železniční dopravy“ a „analýzy různých modelů organizace tohoto trhu a dopadu [této směrnice] na smlouvy na veřejné služby a jejich financování“. Za tím účelem by současně Komise měla vzít v úvahu „provádění nařízení (ES) č. 1370/2007 a strukturální rozdíly mezi členskými státy (hustota sítě, počet cestujících, průměrná délka cesty)“. V tomto konkrétním případě diskuse ukázaly, že je třeba nechat na členských státech, aby uspořádaly své vnitrostátní systémy, a pokud to považují za užitečné, zachovaly formu integrovaného uspořádání výroby, které umožňuje vzájemné sdílení a snižuje počet ekonomicky či bezpečnostně škodlivých rozhraní.

3.12 Oddělením správy a řízení infrastruktury v dopravním systému o jednom stupni volnosti obvykle dochází spíše k nárůstu nefunkčnosti, který převažuje nad výhodami, neboť se silně narušuje fungování, zvyšují náklady a klesá kvalita služby. To platí zejména pro síť s intenzivní smíšenou dopravou.

3.13 Pomaleji a obtížněji lze reagovat na technologický pokrok. Brzdí se inovace, k nimž nejčastěji dochází současně ve fixní (infrastruktura) i mobilní (vozidla) složce. Byrokracie a zbytečná rozhraní narůstají do výrazných rozměrů, což prodražuje fungování a znehýbnuje rozhodovací proces.

3.14 Dále oddělení úloh správců infrastruktury a dopravců zvyšuje vzdálenost mezi správcem sítě či infrastruktury a konečným uživatelem (cestující a nákladci) a od jejich požadavků na kvalitu poskytovaných služeb (zejména přesnost). V rámci železničního systému je tedy třeba zachovat úlohu klíčového subjektu, aniž se naruší nezávislost stěžejních funkcí správce infrastruktury.

3.15 Pokud jde o zařízení služeb, EHSV uvedl v odst. 1.7 svého stanoviska TEN/432–433 ze dne 16. března 2011 jedno doporučení: „Pokud se jedná o podmínky přístupu k zařízením služeb, nemůže EHSV podpořit povinnost právní, organizační a rozhodovací nezávislosti, jež by mohla ohrozit stávající nenahraditelné struktury.“ V analýze se nevykytl žádný nový prvek, který by si vyžádal revizi tohoto doporučení.

3.16 Nicméně Komise uznává, že sdílení jistých funkcí by umožnilo zlepšení výkonu systému a kvality služby poskytované cestujícím. EHSV to vnímá stejně.

3.17 Pokud se týká liberalizace mezinárodní železniční přepravy cestujících v Unii, která je v účinnosti od ledna 2010, lze jen stěží tvrdit, že by k dnešnímu dni systematicky vedla k propadu cen účtovaných za tento druh služeb či impozantnímu růstu tohoto segmentu.

3.18 Evropa vysokorychlostních železnic se začala rýsovat dlouho před rokem 2010 díky značným veřejným investicím v některých členských státech a obchodní soutěž, která zde probíhá, bude pravděpodobně ještě dlouho mít mnohem spíše intermodální než intramodální charakter. Liberalizace roku 2010 měla za následek především zrušení několika stávajících spojů zajišťovaných s využitím klasických (nikoli vysokorychlostních) vozidel a přepravních podmínek a ukončení spolupráce, jež mnohdy trvala řadu let. EHSV lituje tohoto vývoje a naléhavě žádá Komisi, aby přijala potřebná opatření, jež povedou ke zlepšení a rozvoji přeshraničních služeb železniční přepravy cestujících.

3.19 Analýza nákladní železniční dopravy ukazuje katastrofickou situaci v řadě členských států. Na vině tomu je hlavně skutečnost, že modernizace a rozvoj železničních tratí neprobíhá stejným tempem jako modernizace silničních spojů a že železniční doprava musí platit za používání tras vlaků. K

tomu se řadí skutečnost, že obchodní soutěž na nejnósnějších spojích přináší zlepšení pro jistý počet obslužení úplnými vlaky. Toho se však dosahuje částečně na úkor dopravy jednotlivými vagony, která stále klesá. To může způsobit zmizení průmyslu z celých oblastí a na cestu vyslat několik tisíc kamionů. Řada subjektů ostatně dobrovolně přiznává, že v některých členských státech liberalizace nepřivedla na železnici ani tunu zboží.

3.20 Výše uvedená tvrzení vedou EHSV k tomu, aby navzdory zjevné potřebě reformovat trh doporučil Komisi zaujetí obezřetného přístupu k liberalizaci vnitrostátní dopravy cestujících s ohledem na současné zkušenosti v oblasti liberalizace mezinárodní dopravy. Ostatně Komise uznává, že je obtížné oživit mezinárodní železniční aktivitu, která je nedostatečně napojena na vnitrostátní spoje, jež by jí umožnily využít nesporného síťového efektu.

3.21 V tomto bodě EHSV souhlasí, že v oblasti mezinárodní železniční přepravy cestujících došlo jen ke slabému rozvoji navzdory nesporné vůli Evropské komise ve věci právního rámce.

3.22 Z toho plyne zjevné vyhodnocení, že výsledky zamýšlených řešení jsou nedostatečné, zejména proto, že trh nemůže bez přiměřených investic a odpovídajícího politického podnětu vyřešit popsané problémy. V této souvislosti je zde specifický úkol: zajistit obsluhu těchto oblastí, které se nacházejí na okrajích území jednotlivých států, moderními dopravními prostředky, jež jsou ohleduplné k životnímu prostředí.

3.23 Tento cíl musí být prioritou Unie, aby došlo k vytvoření stejnorodého evropského prostoru, a to smazáním vlivu hranic a vytvořením soudržnosti celků, jejichž sousedství dosud skomíralo.

3.24 Unie musí stanovit možnost vytvářet přeshraniční struktury a vymezit jejich podmínky zásahů na územích, která pokrývají, aby bylo možné definovat a uspořádat úkoly týkající se služeb všeobecného zájmu, jež stanoví Smlouva v článku 14 a protokolu č. 26.

3.25 Pouze politická iniciativa, jež se bude těšit silné podpoře veřejných orgánů, umožní vytvořit prostor a vztahy pro trh, který dozrál. EHSV naléhá na Komisi, aby se důrazně zaměřila na skutečný rozvoj kvality a bezpečnosti služeb na železničním trhu v EU, zejména na tom přeshraničním, a zohlednila přitom rovněž vývoj jiných druhů dopravy. Globálním cílem musí být rostoucí podíl železničního trhu a spokojenost zákazníků – nástroje pro dosažení tohoto cíle se však mohou v členských státech lišit.

4. Přezkum nařízení 1370/2007/ES o povinnostech veřejné služby

4.1 Změna nařízení 1370/2007/ES stanoví povinnost vyhlášovat nabídková řízení pro železniční dopravu, organizaci těchto nabídkových řízení, sestavení plánů veřejné dopravy a předání vozidel k dispozici nově vstupujícím.

4.2 EHSV vznesl ve svém doporučení 1.7 stanoviska TEN/495 ze dne 13. prosince 2012 silné výhrady k přezkumu nařízení o povinnostech veřejné služby. Je třeba konstatovat, že předpokládaný vývoj zaostává za očekáváním z hlediska výsledků, jež představily analýzy dopadu.

4.3 Několik studií, z nichž některé byly vypracovány pro Komisi – jako zpráva *Study on Regulatory Options on futur Market Opening in Rail Passengers Transport* (Studie zaměřená na možnosti regulace při nadcházejícím otevření trhu osobní železniční dopravy) –, poukazuje na dva nesourodé a kontrastní prvky, které neumožňují navrhnout jednotné řešení problémů souvisejících s frekvencí využívání, frekvencí služeb, vývojem veřejných podpor a produktivitou.

4.4 Velmi podobné výsledky byly zaznamenány na sítích, jež se řídí jiným právním rámcem (otevřeným konkurencí či nikoli) a jež vedou k jistému odklonu od příliš globálního přístupu, který nezohledňuje vnitrostátní prvky v organizaci přesunů, jako jsou zeměpisné podmínky, počasí, prostorové uspořádání výroby a míst, kde se žije. Některé z nich jsou ještě příliš vzdáleny službám na železnici, jak bylo uvedeno ve stanovisku TEN/495 ze dne 13. prosince 2012.

4.5 Tyto prvky musí vést Unii k tomu, aby se ujistila, že použité prostředky mohou umožnit splnění cílů zamýšlené činnosti na úrovni Unie, že by jich současně nebylo možné dosáhnout na vnitrostátní, regionální či místní úrovni a že tato činnost nejde nad rámec kroků potřebných k jejich dosažení.

4.6 Dodržení tohoto cíle musí být předmětem pozorného přezkumu s ohledem na návrh Komise stanovit horní stropy pro přímé přidělování; toto ustanovení přináší sporné omezení svobodné správy veřejných orgánů.

4.7 Sama definice prahu pro omezení velikosti licencí nabídnutých provozovatelům odkazuje k nesčetným prahovým účinkům, jež mohou poškodit soudržnost služby a jež způsobí celkovou ztrátu konkurenceschopnosti očekávanou od otevření konkurenci, pokud nevzniknou vyrovnávací mechanismy. Tato situace předpokládá, že příslušné orgány budou moci nadále přidělit jednu či více zakázek některému provozovateli přímo nebo vyhlásit nabídkové řízení, jak v současnosti stanoví nařízení 1370/2007/ES, a svobodně uspořádat jeho strukturu, případně rozdělit zakázky tak, aby nedošlo k těmto prahovým účinkům.

4.8 Rovněž bude třeba položit otázku, jaký smysl má tolik podrobností při sestavování plánů veřejné dopravy, což se jeví jako omezení „široké rozhodovací pravomoci celostátních, regionálních a místních orgánů, pokud jde o povinnosti veřejné služby“, jak to stanoví Smlouva.

4.9 Obzvláštní pozornost je třeba věnovat podmínkám, za nichž má Komise v úmyslu dávat k dispozici hmotný kapitál nezbytný k využívání železnic novým subjektům, jež budou osvobozeny od investování do výzkumu a inovací, které jsou přitom nezbytné pro kvalitu a bezpečnost železnic, a od činnosti v těchto oblastech.

4.10 Britský příklad dokazuje, že tento pronájem zajišťují formou finančních společností banky, čímž se výrazně ohrožuje předání tohoto hmotného kapitálu, neboť je otázkou, kdo o něm rozhoduje.

5. Úloha Evropské agentury pro železnice, bezpečnost železnic, interoperabilita železnic

5.1 Druhý balíček založil Evropskou agenturu pro železnice se sídlem ve francouzském městě Valenciennes, která je pověřena zahájením technické harmonizace evropských sítí a zařízení, rozvojem interoperability prostřednictvím vypracování společných standardů (technických požadavků na interoperabilitu a metod společné bezpečnosti) a posílením železniční bezpečnosti.

5.2 Článek 91 Smlouvy ukládá Unii povinnosti dosahovat výsledků na poli bezpečnosti dopravy a neustále zlepšovat její úroveň.

5.3 Úroveň zabezpečení železnic a její vývoj vzhledem k institucionálním a technickým změnám, jimiž prochází, nelze v žádném případě poměřovat zaznamenaným počtem obětí, ale je třeba ji posuzovat podle ukazatelů, které umožňují pozorovat vývoj a předjímat, a to za účelem zajištění co nejvyšší míry bezpečnosti pro uživatele a obyvatele v blízkosti dráhy.

5.4 Vytvoření evropského železničního prostoru si žádá zlepšení interoperability. Kompatibilita infrastruktur a vozidel či nehybných zařízení se musí opírat o jednoduché a rychlé postupy, které zachovávají úroveň jejich bezpečnosti a zaručují jejich vývoj, modernizaci a uzpůsobení novým potřebám.

5.5 Z tohoto hlediska, na rozdíl od prezentace ve zprávě Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o provádění ustanovení směrnice 2007/58/ES o otevření trhu mezinárodní osobní železniční dopravy – Průvodního dokumentu ke sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu o čtvrtém železničním balíčku, bezpečnost nesmí být považována za překážku.

Nedávné zkušenosti z dalších oblastí ukazují, jak škodlivá může být příliš silná laxnost v této oblasti, pokud se týká vnímání úlohy Unie občany. Nehody ve Viareggiu a nedávno ve Schellebelle musí všechny subjekty v odvětví vybítout k co nejvyšší obezřetnosti a co nejdůraznější přísnošti ve vztahu k provozování železniční dopravy.

5.6 Za tímto účelem hraje Evropská agentura pro železnice klíčovou roli ve spolupráci s vnitrostátními orgány pro bezpečnost zapojenými do sítě pro výměnu a koordinaci. Její poslání stejně jako úkoly vnitrostátních orgánů pro bezpečnost musí též směřovat k zahrnutí lidského rozměru provozování železniční dopravy a zohlednění otázek souvisejících se zdravím a bezpečností pracovníků, což je nezpochybnitelný prvek železniční bezpečnosti.

5.7 Vzhledem k nárůstu počtu subjektů zasahujících na železnici a důsledkům, jaké může mít chybná organizace práce, musí být úloha vnitrostátních orgánů pro bezpečnost rozšířena o kontrolu podmínek provádění železniční výroby; vnitrostátní orgány pro bezpečnost by se měly stát skutečnou železniční policií, jež bude pověřena kontrolou uplatňování platných předpisů, které jsou ustanoveními veřejného sociálního pořádku.

5.8 V dubnu 2011 byla na žádost Komise vyhodnocena úloha agentury. Ukázalo se, že agentuře by mohl být svěřen úkol spočívající v propagování inovací s cílem zlepšit železniční interoperabilitu a bezpečnost, zvláště využívání nových informačních technologií a systémů monitorování a sledování. Agentura by však nemohla být zbavena své právní odpovědnosti plynoucí z jejích rozhodnutí.

5.9 Tento poslední rozměr odkazuje k definici průmyslové politiky založené na výzkumu, inovacích, investicích, jež vyžadují podporu veřejné moci, neboť se jedná o silnou evropskou výzvu, která může přispět k hospodářskému oživení. Evropský projekt zaměřený na průmysl a výzkum Shift2Rail může v tomto ohledu znamenat vhodný přístup, pokud se mu podaří příhodně zapojit všechny podniky železniční dopravy.

5.10 Při dodržení povinností, jež Unii stanovuje článek 91 Smlouvy, a záruky zlepšení zdraví a bezpečnosti pracovníků by agentuře mohla být svěřena normativní pravomoc, aby všechny subjekty přiměla k uplatňování rozhodnutí přijatých v souvislosti s interoperabilitou.

6. Sociální aspekty

6.1 Poslední bod týkající se oživení průmyslové politiky na úrovni Unie souvisí se sblížením demografických podmínek pracovníků a rozdělení kvalifikací v odvětví železnic a výroby zaměřené na železnici.

6.2 Dělníci totiž stárnou a dochází ke změně sociální skladby v odvětvích, odkud přicházejí vedoucí pracovníci, inženýři a technici, kteří mají v budoucnu představovat stále významnější část dotčených skupin obyvatelstva.

6.3 Tato situace povede v nadcházejících letech k silné obměně zaměstnanců pověřených provozováním železniční dopravy a k výraznému obratu u nově příchozích, což nastoluje otázku pracovních podmínek, které se na ně budou vztahovat, a poklesu úrovně specifické sociální ochrany odvětví, jež zohledňovala náročnost a nebezpečí povolání na železnici a která zaručovala jeho přitažlivost před liberalizací.

6.4 Přitažlivost železničních profesí, zejména pro mládež a ženy, tedy představuje zásadní výzvu z hlediska posílení spolehlivosti provozování železniční dopravy v členských zemích a na úrovni Unie, jež spočívá v náboru nových pracovníků do odvětví a zaručení věrnosti personálu.

6.5 Tyto dva cíle související s přitažlivostí a věrností nutí členské státy dodržovat závazky přijaté v oblasti sociální ochrany (zejména pokud se týká důchodů), kolektivních záruk, pracovních podmínek, dále ukázat personálu dlouhodobou perspektivu, pokud jde o kariéru a kariérní růst, postavenou na získávání a odměně dovedností. K tomuto účelu lze využít konkrétní programy jako Erasmus.

6.6 Stanovisko CESE TEN/445 o sociálních aspektech dopravní politiky EU ze dne 15. června 2011 uvádí jistý počet doporučení v této oblasti, která mohou zlepšit přitažlivost odvětví a která by Komise měla zahrnout do svých legislativních návrhů.

6.7 EHSV požaduje, aby každý členský stát při rozhodování o organizaci či otevření konkurenci, k nimž přistoupí, zachoval úroveň zaměstnanosti u svých historických provozovatelů, kolektivní záruky pro zaměstnance, jejich mzdové i pracovní podmínky. V případě změny provozovatele musí být stanoveno, že převezme dotyčné zaměstnance i jejich kolektivní smlouvy.

V Bruselu dne 11. července 2013.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

PŘÍLOHA

ke Stanovisku Evropského hospodářského a sociálního výboru

Následující pozměňovací návrhy byly zamítnuty, získaly však nejméně čtvrtinu odevzdaných hlasů:

Odstavec 1.5

Změnit

„EHSV žádá, aby si členské státy zachovaly způsobilost pro uspořádání svého vnitrostátního železničního systému a pro otevření svého domácího trhu konkurenci v závislosti na své zeměpisné poloze, demografických podmínkách, historii, hospodářských, sociálních a environmentálních podmínkách. EHSV podporuje cíl návrhu Komise, jímž je dokončení společného evropského železničního trhu s vysokou kvalitou dopravy a bez problémů na hranicích. Výbor naléhá na Komisi, aby se důrazně zaměřila na skutečný rozvoj kvality služeb na železničním trhu v EU, zejména na tom přeshraničním, a zohlednila přitom rovněž vývoj jiných druhů dopravy. Globálním cílem musí být rostoucí podíl železničního trhu a spokojenost zákazníků – nástroje pro dosažení tohoto cíle se však mohou v členských státech lišit.“

Výsledek hlasování (pozm. návrhy k odst. 1.5 a 3.1 byly předloženy k hlasování a zamítnuty společně)

hlasů pro: 30
 hlasů proti: 71
 zdrželo se hlasování: 7

Odstavec 3.1

Změnit

„Předkládaným tímto legislativním návrhem čtvrtého železničního balíčku chce Komise pokračuje ve své snaze revitalizovat evropské železnice. Podobně jako u předchozích, již odsouhlasených balíčků vychází ze skutečnosti, že železnice tvoří významnou část udržitelného dopravního systému v EU pro osobní i nákladní dopravu a že reforma trhu je považována za nezbytnou pro vytvoření společného železničního trhu, který může hrát potenciální roli, kterou železniční doprava nebyla schopna hrát v minulých desetiletích. Po zavedení konkurence do nákladní železniční dopravy a mezinárodní přepravy cestujících nyní návrh rovněž zavádí zavedení konkurence do vnitrostátní přepravy cestujících. Z pohledu Komise musí tuto konkurenci stimulovat unijní právní předpisy, jež stanoví oddělení úloh správců infrastruktury rozšířené o úkoly týkající se řízení provozu, údržby sítí a investic do nich na straně jedné od úloh provozovatelů železniční dopravy a přepravy na straně druhé. S tím spojuje posílení regulačních orgánů pro kontrolu železničního trhu. EHSV podporuje záměr návrhu Komise dokončit vytvoření společného železničního trhu v Evropě o vysoké přepravní kvalitě a bez problémů s hranicemi.“

Výsledek hlasování (pozm. návrhy k odst. 1.5 a 3.1 byly předloženy k hlasování a zamítnuty společně)

hlasů pro: 30
 hlasů proti: 71
 zdrželo se hlasování: 7

Odstavec 3.5

Změnit

„Několik studií předkládá výsledky, jež jsou poněkud nesourodé, pokud se týká důsledků oddělení úloh správce infrastruktury a železničního podniku a deregulace železničních trhů. Přezkum statistických údajů dodaných Komisí však rovněž ukazuje, že mezi tímto oddělením, otevřením trhu a zlepšením železničních výsledků neexistuje automatická spojitost. Jsou zde také jednoznačně rozdílné zkušenosti v různých členských státech, které přistoupily k oddělení a/nebo deregulaci železničních trhů, a na trzích, které reformou neprošly. Zdá se, že tržní podíly v železniční dopravě nezávisí pouze na modelech řízení, ale také na obecné míře investic a vnitrostátních geografických, demografických a průmyslových faktorech, ale že uvedené zlepšení ukazuje přímou souvislost s objemem financování a cenou mýtného. Me Nultyho zpráva dále podává velmi kontrastní obrázek o situaci v Británii a uznává, že železniční systém Spojeného království je pro stát i uživatele nákladnější a postrádá propojení různých subjektů, jež vyžaduje silnější zapojení státu do potřebného sladování jednotlivých aspektů (sazby, distribuce, jízdní řády atd.). K vyřešení této rovnice Sir Mc Nulty navrhuje tři stupňující se doporučení: dělbu nákladů a příjmů mezi správcem infrastruktury a provozovatelem železniční dopravy, zřízení podniku se společnou majetkovou účastí (joint venture) těchto dvou subjektů, či dokonce pokusit se o opětovné propojení některých částí sítě vázaných na různé provozní licence.“

Výsledek hlasování (pozm. návrhy k odst. 3.5 a 3.6 byly předloženy k hlasování a zamítnuty společně)

hlasů pro: 27
hlasů proti: 70
zdrželo se hlasování: 7

Odstavec 3.6

Vyškrtnout odstavec

„Některé vnitrostátní studie, jež se zabývaly kvalitou železničních služeb, jako například sdružení na ochranu britských spotřebitelů Which?, ukazují rozporuplnou bilanci fungování studie železnic z hlediska uživatelů: poukazuje se na to, že míra spokojenosti uživatelů je nižší nebo rovna 50 % v případě poloviny provozovatelů a pouze 22 % cestujících se domnívá, že se systém zlepšuje (http://www.which.co.uk/home_and_garden/leisure/reviews/ns/best_and_worst_uk_train_companies/best_train_companies_overall/).“

Výsledek hlasování (pozm. návrhy k odst. 3.5 a 3.6 byly předloženy k hlasování a zamítnuty společně)

hlasů pro: 27
hlasů proti: 70
zdrželo se hlasování: 7

Odstavec 3.11

Změnit

„Podle čl. 63 odst. 1 směrnice 2012/34/EU o vytvoření jednotného evropského železničního prostoru požádali oba spoluvůdci právních předpisů Komise o „zprávu o provádění kapitoly II“, kapitoly, která se týká zejména samostatnosti a struktur železnic v Unii, „rozvoje trhu, včetně stavu příprav na další otevření trhu železniční dopravy“ a „analýzy různých modelů organizace tohoto trhu a dopadu [této směrnice] na smlouvy na veřejné služby a jejich financování“. Za tím účelem by současně Komise měla vzít v úvahu „provádění nařízení (ES) č. 1370/2007 a strukturální rozdíly mezi členskými státy (hustota sítě, počet cestujících, průměrná délka cesty)“. V tomto konkrétním případě diskuse ukázaly, že je třeba nechat na členských státech mají podporu pro to, aby uspořádaly své vnitrostátní systémy, a pokud to považují za užitečné, zachovaly formu integrovaného uspořádání výroby, které umožňuje vzájemné sdílení a snižuje počet ekonomicky či bezpečnostně škodlivých rozhraní.“

Výsledek hlasování (pozm. návrhy k odst. 3.11, 3.12, 3.13 a 3.14 byly předloženy k hlasování a zamítnuty společně)

hlasů pro: 35
hlasů proti: 67
zdrželo se hlasování: 2

Odstavec 3.12

Vyškrtnout

„Oddělením správy a řízení infrastruktury v dopravním systému o jednom stupni volnosti obvykle dochází spíše k nárůstu nefunkčnosti, který převažuje nad výhodami, neboť se silně narušuje fungování, zvyšují náklady a klesá kvalita služby. To platí zejména pro sítě s intenzivní smíšenou dopravou.“

Výsledek hlasování (pozm. návrhy k odst. 3.11, 3.12, 3.13 a 3.14 byly předloženy k hlasování a zamítnuty společně)

hlasů pro: 35
hlasů proti: 67
zdrželo se hlasování: 2

Odstavec 3.13

Vyškrtnout:

„Pomalěji a obtížněji lze reagovat na technologický pokrok. Brzdí se inovace, k nimž nejčastěji dochází současně ve fixní (infrastruktura) i mobilní (vozidla) složce. Byrokracie a zbytečná rozhraní narůstají do výrazných rozměrů, což prodražuje fungování a znehybňuje rozhodovací proces.“

Výsledek hlasování (pozm. návrhy k odst. 3.11, 3.12, 3.13 a 3.14 byly předloženy k hlasování a zamítnuty společně)

hlasů pro: 35

hlasů proti: 67

zdrželo se hlasování: 2

Odstavec 3.14

Změnit

~~„Dále Při oddělení úloh správců infrastruktury a dopravců může vzniknout riziko, že se zvýší vzdálenost mezi správcem sítě či infrastrukturou a konečným uživatelem (cestující a nákladci) a od jejich požadavků na kvalitu poskytovaných služeb (zejména přesnost). Prohlubuje se tak potřeba dobré regulační funkce na těchto trzích. V rámci železničního systému je tedy třeba zachovat úlohu klíčového subjektu, aniž se naruší nezávislost stěžejních funkcí správce infrastruktury.“~~

Výsledek hlasování (pozm. návrhy k odst. 3.11, 3.12, 3.13 a 3.14 byly předloženy k hlasování a zamítnuty společně)

hlasů pro: 35

hlasů proti: 67

zdrželo se hlasování: 2

Odstavec 3.19

Změnit

~~„Pokud jde o Analýza nákladní železniční dopravy ukazuje, dopady deregulace se v jednotlivých členských státech a na jednotlivých trzích značně liší katastrofickou situací v řadě členských států. V některých členských státech, zejména ve východní Evropě, je aktuální situace velice složitá. Hlavní vinu na tom však nenese deregulace jako taková, nýbrž skutečnost, že modernizace a rozvoj železničních tratí neprobíhá stejným tempem jako modernizace silničních spojů a že železniční doprava musí platit za používání tras vlaků. V některých jiných zemích došlo k výraznému nárůstu služeb poskytovaných zákazníkům, a v důsledku toho se po železnici přepravuje více zboží než dříve. Z obecného hlediska má rostoucí konkurence pozitivní vliv zejména na trhu ucelených vlaků. Oblast jednovozových nákladních zásilek – která je v Evropě dlouhodobě problémová – v mnoha zemích pokračuje v útlumu, což vede k síťovým účinkům a k vyřazování železniční infrastruktury s nízkým objemem dopravy. K tomu se řadí skutečnost, že obchodní soutěž na nejnákladnějších spojích přináší zlepšení pro jistý počet obslužených úhlavních vlaků. Toho se však dosahuje částečně na úkor dopravy jednotlivými vagony, která stále klesá. To může způsobit zničení průmyslu z celých oblastí a na cestu vyslat několik tisíc kamionů. Ze sdělení Komise jasně vyplývá, že deregulace nákladní železniční dopravy v EU nestačila k vytvoření nového konkurenčního trhu železniční nákladní dopravy. Někteří provozovatelé dokonce tvrdí, že Rada subjektů ostatně dobrovolně přiznává, že v některých členských státech liberalizace přímo nepřivedla na železnici ani tunu zboží.“~~

Výsledek hlasování

hlasů pro: 39

hlasů proti: 72

zdrželo se hlasování: 3

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 96/53/ES ze dne 25. července 1996, kterou se pro určitá silniční vozidla provozovaná v rámci Společenství stanoví maximální přípustné rozměry pro vnitrostátní a mezinárodní provoz a maximální přípustné hmotnosti pro mezinárodní provoz

COM(2013) 195 final – 2013/0105 (COD)

(2013/C 327/22)

Hlavní zpravodaj: **pan RANOCCHIARI**

Dne 13. května 2013 se Rada a dne 18. dubna 2013 Evropský parlament, v souladu s článkem 91 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 96/53/ES ze dne 25. července 1996, kterou se pro určitá silniční vozidla provozovaná v rámci Společenství stanoví maximální přípustné rozměry pro vnitrostátní a mezinárodní provoz a maximální přípustné hmotnosti pro mezinárodní provoz

COM(2013) 195 final/2 – 2013/0105 (COD).

Dne 21. května 2013 pověřilo předsednictvo Evropského hospodářského a sociálního výboru specializovanou sekci Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost přípravou podkladů Výboru na toto téma.

Vzhledem k naléhavé povaze práce jmenoval Evropský hospodářský a sociální výbor na 491. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 10. a 11. července 2013 (jednání dne 11. července), pana Ranocchiariho hlavním zpravodajem a přijal následující stanovisko 87 hlasy pro, jeden člen se zdržel hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV vítá návrh Komise přezkoumat po 17 letech platnou směrnici o hmotnosti a rozměrech některých vozidel. Cílem návrhu je držet krok s technologickým vývojem, a získat tak ekologičtější a bezpečnější vozidla.

1.2 EHSV současně poznamenává, že je nutné vyjasnit některé zásadní otázky, aby přezkum mohl být v souladu s již existujícími právními předpisy a předešlo se zbytečné složitosti nebo diskriminaci.

1.3 V této souvislosti je EHSV přesvědčen, že expertní výbor vytvořený s cílem přijmout akty v přenesené pravomoci pomůže odstranit jakékoliv rozpory.

1.4 Co se týče přítláčných křídel, EHSV vřele doporučuje, aby jejich montáž byla zahrnuta do stávajícího systému evropského schvalování typu a neschvalovala se na vnitrostátní úrovni, což by znamenalo krok zpět oproti schvalování typu vozidla jako celku (WVTA).

1.5 Hmotnostní výjimka udělená pouze dvounápravovým vozidlům a vozidlům s elektrickým nebo hybridním motorem by měla být rozšířena na tří nebo vícenápravová vozidla a na další vozidla využívající alternativní pohony a paliva, u nichž

příslušná technická řešení znamenají nárůst hmotnosti vozidla, kvůli němuž se snižuje jeho užitečné zatížení.

1.6 Zabudovaná zařízení sloužící k vážení nejsou povinná, pouze doporučená. EHSV připomíná, že neexistují technická řešení pro všechny typy vozidel a že montáž těchto zařízení může být velmi problematická u vozidel s mechanickým zavěšením kol nebo s vysokým počtem náprav.

Bude tedy velmi obtížné vytvořit systém, který bude dostatečně přesný, aby se mohl použít jako donucovací nástroj. Stejného výsledku lze naproti tomu dosáhnout zdvojnásobením kontrol prostřednictvím senzorů WIM (weight in motion), které jsou zabudovány do silničního povrchu a měří hmotnost vozidel při jejich průjezdu. V některých členských státech se již používají.

1.7 Co se týče modulového přístupu (doprava delšími těžšími vozidly – LHV), EHSV považuje návrh Komise prozatím za správný, jak je podrobněji vysvětleno v odstavci 4.6 tohoto stanoviska.

1.8 Existuje nicméně možnost vzniku dominového efektu: pokud více členských států nakonec umožní přeshraniční používání LHV, mohou být tato vozidla postupně přijata v celé Evropě. V takovém případě by výjimky mohly vést k tomu, že se ze současného zvláštního postupu stane pravidlo. To by odporovalo řídicí zásadě návrhu, která zdůrazňuje, že modulový přístup výrazně nenarušuje mezinárodní hospodářskou soutěž, a penalizovaly by se tak členské státy, které LHV na svém území nepovolují.

1.9 Pokud k tomu dojde, bude Komise moci pouze přihlížet a nechat tržní síly, aby rozhodly, jakým směrem se bude vývoj ubírat. Jestliže LHV získají v členských státech podíl na trhu s vhodnou infrastrukturou a bezpečnostními požadavky, nebude úkolem Komise omezovat je, jelikož by porušila zásadu subsidiarity.

2. Úvod

2.1 Platná směrnice, kterou se pro určitá silniční vozidla provozovaná v rámci Společenství⁽¹⁾ stanoví maximální přípustné rozměry pro vnitrostátní a mezinárodní provoz a maximální přípustné hmotnosti pro mezinárodní provoz, se datuje od července 1996.

2.2 Vzhledem k tomu, že nutnost omezit emise skleníkových plynů a spotřebu ropných produktů je stále nevyhnutelnější a že silniční doprava spotřebovává 82 % energie využívané v dopravě, bylo na čase aktualizovat tento právní předpis a využít posledního technického pokroku ke snížení spotřeby paliv a usnadnění intermodální dopravy.

2.3 Přezkum platné směrnice byl již v podstatě ohlášen v bílé knize o dopravě z roku 2011⁽²⁾ a jeho cílem mělo být uvádění energeticky účinnějších vozidel na trh.

2.4 S ohledem na výše uvedené vítá EHSV návrh Komise přezkoumat platnou směrnici, jelikož tento přezkum bere v úvahu nejen snížení spotřeby paliv, ale rovněž potřeby intermodální dopravy a kontejnerizace a bezpečnost silničního provozu.

3. Shrnutí návrhu Evropské komise

3.1 Udělit výjimku z maximálních rozměrů vozidel:

— pro montáž aerodynamických zařízení (přítlačných křídel v zadní části vozidla) zlepšujících energetickou účinnost,

— pro úpravu kabiny zlepšující aerodynamickou účinnost, bezpečnost silničního provozu a pohodlí řidiče.

3.2 Umožnit zvýšení hmotnosti vozidel o jednu tunu:

— pro dvounápravová vozidla s elektrickým nebo hybridním motorem, aby se zohlednila hmotnost baterií anebo dvojité motorizace, aniž by však došlo ke změně kapacity vozidla převážet náklad.

⁽¹⁾ Pro dopravu osob: **M2** (více než osm míst k sezení kromě sedadla řidiče, maximální celková hmotnost nepřesahující 5 t), **M3** (více než osm míst k sezení kromě sedadla řidiče, maximální celková hmotnost přesahující 5 t). Pro dopravu nákladů: **N2** (maximální celková hmotnost přesahující 3,5 t, avšak nepřesahující 12 t), **N3** (maximální celková hmotnost přesahující 12 t), **O2** (přívěsy a návěsy s maximální celkovou hmotností přesahující 0,75 t, avšak nepřesahující 3,5 t), **O3** (přívěsy a návěsy s maximální celkovou hmotností přesahující 3,5 t, avšak nepřesahující 10 t).

⁽²⁾ COM(2011) 144 final.

— Stejně zvýšení hmotnosti bude povoleno i u autobusů, aby bylo možné zohlednit zvýšení průměrné hmotnosti cestujících a jejich zavazadel a rovněž hmotnost nových bezpečnostních prostředků na palubách. Předejde se tak snižování počtu cestujících na autobus.

3.3 Povolit prodloužení délky nákladních vozidel o 15 cm, aby bylo možné používat v EU kontejnery s rozměrem 45 stop.

3.4 Aby bylo možné lépe odhalovat přestupky související s překračováním hmotnosti, doporučuje se zabudovávat do vozidel zařízení sloužící k vážení, která jsou schopná informovat o hmotnosti kontrolní orgány. Zaručí se rovné podmínky pro dopravce.

3.5 Stvrdit přeshraniční využití evropského modulárního systému (EMS) nebo LHV, pokud se překračuje jediná hranice, a za předpokladu, že oba dotčené státy ho povolují a jsou splněny podmínky výjimky směrnice. Nemělo by to významným způsobem ovlivnit mezinárodní hospodářskou soutěž.

3.6 Komise vypracuje technické specifikace, minimální úroveň výkonu, omezení při konstrukci a postupy související s výše uvedenými požadavky.

3.7 Za tímto účelem byl zřízen expertní výbor, který má přijmout akty v přenesené pravomoci reagující na zásadu základního standardního výkonu, aby se předešlo ukládání nepřiměřených povinností, které by mohly postihovat zejména malé a střední podniky. Do expertního výboru jsou zapojeny všechny hlavní zúčastněné strany.

4. Přípomínky EHSV

4.1 Přítlačná křídla

4.1.1 Maximální přípustná délka vozidel se může zvýšit až o dva metry, pokud se na jejich zadní část umístí (skládací/zatahovací) aerodynamická křídla.

4.1.2 EHSV tuto inovaci podporuje, ale vyzývá Komisi, aby se vyhnula případnému rozporu mezi právními předpisy, konkrétně mezi tímto návrhem (dvoumetrová tolerance) a právním předpisem o schvalování typu (nařízení č. 1230/2012), podle něhož je možné prodloužit délku v zadní části o 50 cm, a jež je tedy nutné aktualizovat, jakmile bude tento návrh přijat.

4.1.3 V návrhu se dále uvádí, že montáž těchto aerodynamických zařízení by měla podléhat vnitrostátnímu schválení typu a že daný členský stát vydá příslušný certifikát, který budou uznávat všechny ostatní členské státy. EHSV naproti tomu důrazně navrhuje, aby schvalování těchto zařízení bylo zahrnuto do stávajícího systému evropského schvalování typu, jelikož jsou důležitá, a to i z hlediska bezpečnosti. Vnitrostátní přístup by znamenal krok zpět oproti schvalování typu vozidla jako celku.

4.2 Tvarování kabiny

4.2.1 EHSV důrazně doporučuje, aby směrnice i závěry expertního výboru obsahovaly specifická ustanovení ke zlepšení pohodlí kabiny řidiče. Stále větší počet řidičů uskutečňujících mezinárodní přepravu v rámci EU tráví dobu odpočinku ve vozidle, extrémním případem jsou zahraniční řidiči (pracující z jiné země, než je země jejich bydliště), kteří ve svém vozidle skutečně žijí celé měsíce. Řidičská kabina musí být zdokonalena. Tato zlepšení budou muset být doplněna prosazováním nařízení (ES) č. 561/2006, jež řidičům zakazuje trávit týdenní dobu odpočinku ve vozidle, ale také opatřeními na výstavbu nových zabezpečených a dostupných parkovišť.

4.2.2 EHSV připomíná, že design kabiny je nákladná a komplexní činnost, na niž je potřeba čas. Výrobci tedy musí mít k dispozici odpovídající lhůtu na zavedení. EHSV proto navrhuje stanovit přechodné období, které zaručí všem výrobcům rovné podmínky.

4.3 Vozidla s elektrickým nebo hybridním motorem

4.3.1 EHSV podporuje hmotnostní výjimku pro tato vozidla (jak pro nákladní vozidla, tak pro autobusy), ale důrazně doporučuje, aby tuto výjimku bylo možné použít pro tři nebo vícenápravová vozidla.

4.3.2 EHSV se dále domnívá, že by se se všemi ekologickými vozidly mělo zacházet stejně v souladu se zásadou technologické neutrality, již v Akčním plánu pro konkurenceschopný a udržitelný automobilový průmysl v Evropě CARS 2020⁽³⁾ dokonce nedávno potvrdila Evropská komise. Z tohoto důvodu EHSV doporučuje udělit stejnou výjimku rovněž pro další pohony a alternativní paliva, u nichž technická řešení znamenají nárůst hmotnosti vozidla, kvůli němuž se snižuje jeho užitečné zatížení, např. vozidla na vodík, CNG a LNG (zkapalněný zemní plyn).

4.4 Kontejnery pro intermodální dopravu o velikosti 45 stop

4.4.1 EHSV plně podporuje návrh prodloužit délku vozidel přepravujících kontejnery o velikosti 45 stop o 15 cm.

4.4.2 Tyto typy kontejnerů, jejichž počet se v období 2000–2010 celosvětově zvýšil o 86 % a dnes představují 20 % všech kontejnerů na světě a v Evropě zaujímají 3 % podíl na trhu, tak již nebudou potřebovat zvláštní povolení, čímž se usnadní intermodální doprava.

4.4.3 Sporným prvkem tohoto návrhu je logika omezení délky silniční dopravy, jež stanovuje článek 11, tj. „300 km [...] nebo [...] k nejbližším terminálům, mezi kterými existuje pravidelné spojení“. Výklad a kontrola tohoto opatření by mohly být obtížné. Kromě toho může být rovněž sporné odlišné zacházení se silniční dopravou předcházející vnitroeurovropské námořní přepravě nebo na ni navazující, kde žádna

omezení stanovena nejsou, a zjevně je tak možná delší silniční doprava. Dochází tak k diskriminaci jiných kombinací intermodální dopravy.

4.5 Zabudovaná zařízení sloužící k vážení

4.5.1 Je známo, že kontroly přetíženosti vozidel jsou často neefektivní a nedostatečné, což ohrožuje bezpečnost silničního provozu, a že vysoký počet přestupků dává konkurenční výhodu dopravcům, kteří nedodržují příslušná pravidla.

4.5.2 Zabudovat taková zařízení však není snadné, neexistují technická řešení pro všechny typy vozidel a bude velmi složité a nákladné učinit systém dostatečně přesným, aby se mohl použít jako donucovací nástroj. Tyto typy zařízení lze navíc zabudovat pouze do nových vozidel a existuje riziko, že členské státy zavedou odlišné systémy, čímž dojde k fragmentaci trhu.

4.5.3 Stejná měření lze získat při přibližném zdvojnásobení stávajících kontrol prostřednictvím senzorů WIM. To se i podle posouzení dopadu tohoto návrhu jeví jako dobré a schůdné řešení, jehož přínosy pro členské státy jsou odhadem mnohem vyšší než náklady.

4.6 Evropský modulární systém / modulový přístup

4.6.1 Toto téma je citlivější a kontroverznější od přijetí platné směrnice v roce 1996, kdy byla po vstupu Finska a Švédska přijata výjimka ohledně modulového přístupu, neboť mezi těmito zeměmi již existovala doprava delšími těžšími vozidly (LHV).

4.6.2 EMS stručně řečeno spočívá ve spojení nejdelšího návěsu o maximální délce 13,6 m s nejdelším kontejnerem o maximální délce 7,82 m povolené v EU. Výsledkem je vozidlo o maximální délce 25,25 m s celkovou hmotností až 60 tun, zatímco ve státech EU, které nepovolují EMS, je pro kloubová nákladní vozidla stanovena maximální délka 16,5 m a pro vozové soupravy 18,75 m (celková hmotnost až 40 tun a 44 tun při přepravě kontejnerů o velikosti 40/45 stop v intermodální dopravě).

4.6.3 Výhody a nevýhody vozidel EMS jsou dobře známy a určitým způsobem se odrážejí i v jejich přezdívkách: eco combi, euro combi, giga liners, mega trucks, super lorries atp.

4.6.4 Zastánci EMS zdůrazňují, že EMSlepší logistický systém evropského kontinentu. Dvě LHV mohou nahradit tři současná těžká nákladní vozidla, čímž by se počet cest snížil přibližně o 30 %, spotřeba paliva o 15 % a náklady o více než 20 %. Toto všechno přinese další výhody z hlediska životního prostředí, dopravních zácp, opotřebování silnic a bezpečnosti silničního provozu.

⁽³⁾ COM(2012) 636 final.

Druhá strana používá zhruba stejné argumenty, avšak vyjadřující opak: EMS představuje riziko pro bezpečnost silničního provozu a má výrazný dopad na silniční infrastrukturu a vyvíjí tlak na životní prostředí. Jeho úspěch by mohl zlevnit silniční dopravu, čímž se zboží začne přesouvat z železniční dopravy na silniční dopravu a tato doprava se zvýší.

4.6.5 Tyto protichůdné názory se objevují nejen mezi zúčastněnými stranami, ale dokonce mezi členskými státy. Jak již bylo řečeno, Finsko a Švédsko umožnily EMS již dávno a po letech testování ho v roce 2008 umožnilo také Nizozemsko. Německo, Belgie a Dánsko stále provádějí testy a jiné členské státy prohlásily, že jsou proti používání EMS na svém území.

4.6.6 Komise nyní navrhuje pouhé vyjasnění textu platné směrnice, jejíž znění bylo považováno za dosti nejednoznačné. Toto jsou hlavní body:

— Využívání EMS je v souladu se zásadou subsidiarity vycházející z odlišných místních podmínek a neutralitou druhu dopravy EU ponecháno na členských státech.

— Žádný členský stát není nucen EMS využívat a má právo zakázat provoz vozidel EMS na svém území.

— Vozidla EMS mohou překročit hranici dvou sousedních členských států, které jejich používání povolují, pokud budou dopravní operace omezeny na tyto dva členské státy a na určenou silniční síť.

4.6.7 EHSV se domnívá, že návrh Komise týkající se EMS je jak z právního, tak z politického hlediska správný.

4.6.8 Komise by nemohla zakázat ani liberalizovat EMS, aniž by přitom neporušila zásadu subsidiarity a neutralitu druhu dopravy. Podle názoru EHSV je na členských státech, aby se rozhodly po provedení vlastní analýzy nákladů a přínosů.

4.6.9 V dlouhodobějším horizontu – jak již EHSV navrhl v jednom ze svých předchozích stanovisek⁽⁴⁾ – je třeba posoudit, zda by se používání delších silničních vozidel využívajících nová paliva mohlo napojit na rozvoj multimodálních koridorů navržených v plánu jako součást hlavní sítě TEN-T.

V Bruselu dne 11. července 2013.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 24, 28.1.2012, s. 146–153.

<u>Oznámení č.</u>	Obsah (pokračování)	Strana
2013/C 327/13	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se výroby, obchodní úpravy a prodeje tabákových a souvisejících výrobků COM(2012) 788 <i>final</i> – 2012/0366 (COD) ...	65
2013/C 327/14	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Silnější evropský průmysl pro růst a hospodářskou obnovu Aktualizace sdělení o průmyslové politice COM(2012) 582 <i>final</i>	82
2013/C 327/15	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o právní úpravě obchodování s některým zbožím vzniklým zpracováním zemědělských produktů COM(2013) 106 <i>final</i> – 2013/0063 (COD)	90
2013/C 327/16	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Plán na ochranu vodních zdrojů Evropy COM(2012) 673 <i>final</i> a zprávě Komise Evropskému parlamentu a Radě o provádění rámcové směrnice o vodě (2000/60/ES) Plány povodí COM(2012) 670 <i>final</i> a sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Zpráva o přezkumu evropské politiky pro řešení problému nedostatku vody a sucha COM(2012) 672 <i>final</i>	93
2013/C 327/17	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o opatřeních ke snížení nákladů na zavádění sítí vysokorychlostních elektronických komunikací COM(2013) 147 <i>final</i> – 2013/0080 (COD)	102
2013/C 327/18	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o víceletém financování činnosti Evropské agentury pro námořní bezpečnost v oblasti zasahování při znečištění z lodí a znečištění moří způsobeném zařízeními pro těžbu ropy nebo plynu COM(2013) 174 <i>final</i> – 2013/0092 (COD)	108
2013/C 327/19	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zřizuje rámec pro přístup na trh přístavních služeb a finanční transparentnost přístavů COM(2013) 296 <i>final</i> – 2013/0157 (COD)	111
2013/C 327/20	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Společná pravidla náhrad a pomoci cestujícím v letecké dopravě (průběžný program) COM(2013) 130 <i>final</i>	115

2013/C 327/21

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke čtvrtému železničnímu balíčku, jenž sestává ze sedmi následujících dokumentů: sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o „Čtvrtém železničním balíčku – dokončení jednotného evropského železničního prostoru na podporu evropské konkurenceschopnosti a růstu“ COM(2013) 25 *final* a návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zrušuje nařízení Rady (EHS) č. 1192/69 o společných pravidlech normalizace účtů železničních podniků COM(2013) 26 *final* – 2013/0013 (COD) a návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o Agentuře Evropské unie pro železnice a o zrušení nařízení (ES) č. 881/2004 COM(2013) 27 *final* – 2013/0014 (COD) a návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 1370/2007, pokud jde o otevření trhu vnitrostátních služeb v přepravě cestujících po železnici COM(2013) 28 *final* – 2013/0028 (COD) a návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/34/EU ze dne 21. listopadu 2012 o vytvoření jednotného evropského železničního prostoru, pokud jde o otevření trhu vnitrostátních služeb v přepravě cestujících po železnici a správu a řízení železniční infrastruktury COM(2013) 29 *final* – 2013/0029 (COD) a návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o interoperabilitě železničního systému v Evropské unii (přepřacované znění) COM(2013) 30 *final* – 2013/0015 (COD) a návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o bezpečnosti železnic (přepřacované znění) COM(2013) 31 *final* – 2013/0016 (COD) 122

2013/C 327/22

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 96/53/ES ze dne 25. července 1996, kterou se pro určitá silniční vozidla provozovaná v rámci Společenství stanoví maximální přípustné rozměry pro vnitrostátní a mezinárodní provoz a maximální přípustné hmotnosti pro mezinárodní provoz COM(2013) 195 *final* – 2013/0105 (COD) 133

EUR-Lex (<http://new.eur-lex.europa.eu>) nabízí přímý a bezplatný přístup k právu Evropské unie. Tyto internetové stránky umožňují nahlížet do *Úředního věstníku Evropské unie* a obsahují rovněž smlouvy, právní předpisy, judikaturu a návrhy právních předpisů.

Více informací o Evropské unii naleznete na adrese: <http://europa.eu>

Úřad pro publikace Evropské unie
2985 Lucemburk
LUCSEMBURSKO

CS